

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniach z dnia 17. i 21. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania kultury krajowej na polu budowli wodnych, tudzież o wniosku posła p. Stanisława Jędrzejowicza, między innymi następujące uchwały:

1. „Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wzmocnił siły techniczne przy c. k. Starostwach w miarę potrzeby tak, aby wymogom rozwijających się regulacyj wód w kraju zadosyć uczynionem było, oraz aby nakazał organom swoim energiczne działanie w kierunku prawomocnego zawięzywania spółek wodnych.

2. „Sejm uchwała projekty ustaw:

- 1) o regulacji rzeki Trześniówki;
- 2) o regulacji potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami;
- 3) o osuszeniu bagien Oleskich.

3. „Sejm wzywa c. k. Rząd, aby utworzył dla Galicyi oddzielną sekeyę dla zabudowań potoków górskich po myśli przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. lipca 1886. r. z językiem urzędowym polskim stósownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. Czerwca 1869. r.

4. „Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w razie dopełnienia warunków §§. 4. i 5. ustawy z 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. l. 116 przepisanych, odpowiednie postanowieniu §. 3. tejże ustawy kwoty z funduszu melioracyjnego wyż wymienioną ustawą stworzonego, krajowi przyznał.

5. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w przyszłości takie tylko projekty do ustaw melioracyjnych Sejmowi do uchwały przedkładał, które tak pod względem technicznym jak i pod względem prawnym za dojrzałe uważać można“.

Nadto w rozprawie nad Rubr. XIII. preliminarza funduszków krajowych na r. 1887. powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1887. następną dalszą uchwałę :

6. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy układaniu kosztorysów i przeprowadzaniu robót wodnych subwencyonowanych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882. r. wyjednał sobie u Wysokiego c. k. Rządu taki sam wpływ, jaki mu przy robotach subwencyonowanych przez kraj spółek wodnych przysłuża“.

Alegat 1. W skutek przytoczonej pod 1. rezolucyi Wysokiego Sejmu, udaliśmy się dołączonem w. pismem z dnia 15. Lutego r. b. L. 6.315 do JE. p. Ministra dla Galicji z prośbą o poparcie żądania Wysokiego Sejmu w sprawie pomnożenia rządowych sił technicznych.

Jakoż za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa (odezwa z dnia 31. Maja 1887. L. 5286 /pr.) nadeszło do Wydziału krajowego w przedmiocie tym zapytanie JE. p. Ministra spraw wewnętrznych (reskrypt z d. 21. Maja 1887. l. 1290) „czy nie należałoby kosztów czasowego powiększenia sił technicznych, celem oznaczenia okręgu konkurencyjnego przy budowlach wodnych melioracyjnych, uważać jako wydatków na zarząd, które to wydatki ponosić mają wedle poszczególnych ustaw krajowych członkowie spółek“, w którym to wypadku „fundusz państwowy melioracyjny i fundusz krajowy pokrywałyby wprawdzie na razie wspólnie i w równych częściach powstałe koszta, ale tylko zaliczkami przypadającymi do zwrotu po utworzeniu odnośnych spółek wodnych“.

Zarazem podniesiono ze strony Wys. Rządu myśl „czy w przypadkach, w których czasowe przyjęcie pomocy technicznej dla oznaczenia okręgów konkurencyjnych jest niezbędne, nie możnaby zarazem przyjętemu do pomocy organowi technicznemu poruczyć wykonania prac technicznych, mających na celu przeprowadzenie właściwych robót regulacyjnych, ponieważ rozwój tych ostatnich doznałby w ten sposób znacznego poparcia“.

W końcu zażądano od Wydziału krajowego wykazania tych melioracyj, dla których przyjęcie czasowej pomocy technicznej celem oznaczenia okręgów konkurencyjnych jest niezbędnem, oraz wymienienia kilku osobistości nadających się na pomocników technicznych przy melioracyach.

W odpowiedzi na wzmiankowaną odezwę c. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiłszy Rządowi odezwą z dnia 10. Czerwca r. b. L. 28.543, że już w roku ubiegłym dla przyspieszenia organizacyi spółek wodnych, która miała być przeprowadzoną przez władze polityczne, starał się Wydział krajowy pozyskać odpowiednie siły fachowe dla oznaczenia okręgów konkurencyjnych, pomimo jednak długich i mozolnych poszukiwań nie powiodło mu się zaangażować czasowo takich techników, którzyby byli dokładnie obeznanymi ze sprawami wodnemi, a przytem zasługiwali na zupełne zaufanie, tak, iżby im można powierzyć tyle ważne zadanie, jakim jest ustalenie okręgów konkurencyjnych i rozłożenie datków na strony interesowane — w skutek czego też ostatecznie Wydział krajowy delegować musiał do tej czynności stałych funkcyonaryuszów biura melioracyjnego z uszczerbkiem dla nowoprojektowanych przedsiębiorstw melioracyjnych. Opierając się na tem doświadczeniu zwróciliśmy też uwagę Wys. Rządu na tę okoliczność, że prawdopodobnie i w roku bieżącym podobne zabiegi nie odniosą pożądanego skutku i stósując się do uchwały Wysokiego Sejmu, tudzież deklaracyi JE. p. Namiestnika złożonej w Wysokim Sejmie w czasie obrad nad tą sprawą, zaznaczyliśmy ponownie potrzebę wzmocnienia oddziałów budowniczych c. k. Starostw stałemi siłami technicznemi, któreby zdołały uczynić zadość postanowieniom tak krajowej ustawy wodnej, jak i specjalnych ustaw melioracyjnych. Na uzasadnienie tego żądania przytoczyliśmy nadto następujące względy :

1) niedostateczną ilość personelu technicznego w Galicji w porównaniu z innemi częściami państwa, bo wynoszącą zaledwie 20%, podczas gdy bez względu już na inne potrze-

by nadzwyczajne, większe niż gdzieindziej, ilość ta w stosunku do terytoryalnej rozległości, oraz długości rzek potrzebujących regulacyi, powinna wynosić 26% :

2) wynikające z braku sił technicznych niedostateczne wykonywanie agend przepisanych Najwyższem postanowieniem z dnia 6. Października 1860. (rozp. minist. z dnia 8. Grudnia 1860. dz. u. p. l. 268), a w szczególności postanowieniem §. 2. ustępu *f*) tego rozporządzenia ;

3) ilość wód spławnych zostających pod wyłączną pieczę państwa, która jest większą u nas, aniżeli w innych częściach państwa, zwłaszcza, że rządowe organa techniczne muszą się nadto zajmować w myśl zawartego z Rosją traktatu państwowego regulacyami spławnych rzek międzynarodowych (Wisła i San), jakich inne prowincye nie posiadają ;

4) powiększoną czynność państwowej służby budowniczej z powodu mnożących się robót melioracyjnych, które w Galicyi, jako w kraju przeważnie rolniczym, muszą być liczniejsze niż w innych prowincjach, zwłaszcza że Galicya na tem polu dotychczas prawie zupełnie była zaniedbaną ;

5) wreszcie potrzebę sprężystsze niż dotąd wykonywania policyi wodnej stósownie do przepisów krajowej ustawy wodnej, czego dowodem tak liczne u nas nie załatwione spory wodne, a przytem tak częste nadużycia właścicieli zakładów wodnych piętrzących nadmiernie wodę płynącą w rzekach i potokach, brak znaków wodnych przy tych zakładach, oraz ksiąg wodnych przy Starostwach.

Jakie postanowienia powziął Wys. Rząd w tej sprawie, nie jest wiadomem Wydziałowi krajowemu, gdyż na rzeczoną swą odezwę nie otrzymał żadnej odpowiedzi; natomiast skonstatować należy, że i w roku bieżącym rządowe organa techniczne nie oznaczyły ani jednego okręgu konkurencyjnego, wskutek czego obowiązek ten, włożony ustawami na władze administracyjne, wypełnić musiały w zastępstwie tych władz rządowych prowizoryczne komitety spółek wodnych i Wydział krajowy.

ad 2). O uchwalonych przez Wysoki Sejm projektach do ustaw o regulacyi Trześniówki i Krzemienicy, tudzież o osuszeniu bagien Oleskich, mieliśmy już zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi w tegorocznem przedłożeniu o czynnościach urzędowych Wydziału krajowego do L. 54.121. (pag. 27. i 28).

O organizacyi pierwszego z tych przedsięwzięć, przy którym roboty rozpoczęto już w roku bieżącym, będzie poniżej wzmianka w szczegółowym wykazie postępu budowy krajowych przedsięwzięć melioracyjnych.

ad 3.) W sprawie utworzenia w naszym kraju osobnego organu fachowego do projektowania i prowadzenia zabudowań dzikich potoków górskich, wystósowaliśmy pod dniem 15. Lutego b. r. do l. 6.314 dołączone \cdot pismo do JE. p. Ministra dla Galicyi, z prośbą o utworzenie sekcji techniczno-lasowej, na wzór alpejskiej i cieszyńskiej, stosownie do powyższej rezolucyi Wysokiego Sejmu.

Na tę rezolucyę Wysokiego Sejmu, zarówno jak i na rzeczone pismo Wydziału krajowego, nie otrzymaliśmy dotychczas urzędowej odpowiedzi; w motywach jednak do uchwalonej już przez Izbę posłów Wysokiej Rady państwa ustawy o dostarczaniu organów państwowych do projektowania i prowadzenia zabudowań dzikich potoków górskich (alegat 417. do stenograficznych protokołów Izby posłów), znajdujemy wyraźną wzmiankę ze strony JE. p. Ministra rolnictwa, że dotychczasowa ilość sekcji dla robót górskich jest niedostateczną, w skutek czego zamierza Rząd w przyszłości utworzyć pięć sekcji dla tych robót, z których jedna miałaby przeznaczenie rozwinać swą działalność wyłącznie w Galicyi i na Bukowinie.

ad 4.) W celu zabezpieczenia krajowi odpowiedniego udziału w państwowym funduszu melioracyjnym, na warunkach przepisanych ustawą z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p.

Alegat 3. l. 116, odnieśliśmy się również do JE. p. Ministra dla Galicyi pismem γ . z dnia 10. Czerwca r. b. l. 7.335. Na odezwę Marszałka krajowego z dnia 21. Stycznia 1887. l. S. 1.068, którą udzieloną została Wysokiemu Rządowi odnośna rezolucya Wysokiego Sejmu, otrzymaliśmy z Prezydium c. k. Namiestnictwa odezwę z dnia 9. Listopada r. b. l. 11.259/pr., wedle której JE. p. Minister rolnictwa reskryptem z dnia 21. Października 1887. l. 14.481/1.615 przyjął tę uchwałę sejmową do przychylnej wiadomości, przyczem podniósł szczególnie tę okoliczność, że zasiłki w myśl §. 3. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. l. 116 z państwowego funduszu melioracyjnego „jednakowo“ (gleichmässig) udzielać się mające, co do wysokości swojej wymierzone być mają nie według obszaru, lub liczby mieszkańców pojedynczych krajów koronnych, lecz w miarę potrzeby, że dalej przy ocenieniu tej potrzeby żądane zasiłki i wymogi wszystkich krajów koronnych muszą być brane na uwagę. W koncu zwrócono uwagę Wydziału krajowego, że, jak to już nadmieniono przy innej sposobności, mianowicie w sprawie projektu regulacji dolnej przestrzeni rzeki Gniłej Lipy, „trudno przypuścić, aby sumy stojące z państwowego funduszu melioracyjnego do dyspozycji na lata 1888 i 1889 wystarczyły na zaspokojenie wymogów melioracyjnych wszystkich krajów koronnych, że zatem Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa nie innego nie pozostanie, jak tylko ograniczyć się w tych dwóch latach do subwencyonowania najpilniejszych przedsięwzięć melioracyjnych.

Ostatnie ustępy tej odpowiedzi rządowej dowodzą, o ile wskazanem było zaznaczenie ze strony Wysokiego Sejmu potrzeb, oraz żądanie odpowiedniego udziału kraju w państwowym funduszu melioracyjnym; z naszej zaś strony możemy wyrazić nadzieję, że Wysoki Rząd z uwagi na zupełne prawie dotychczas zaniedbanie kraju na tem polu, oraz większą niż w innych krajach ilość wód, wyrządzających znaczne szkody, a tem samem potrzebujących regulacji, starać się będzie zapewnić Galicyi z tego funduszu pomoc odpowiadającą faktycznej potrzebie, któraby co do procentowej wysokości stała przynajmniej w należyтым stosunku do obszarów narażonych na wylew wód w tej prowincyi.

ad 5.) W skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Stycznia r. b. pod 5) przytoczonej, wydaliśmy pod dniem 11. Lutego r. b. l. 5.081 polecenie do wszystkich inżynierów biura melioracyjnego, ażeby przy opracowaniu projektów technicznych dla przedsięwzięć melioracyjnych, które w drodze specjalnych ustaw krajowych mają być przeprowadzone, zajęli się stosownie do wyłuszczonej przez sejmową komisję gospodarstwa krajowego interpretacji tej uchwały, dokładnem zbadaniem całości wód, które mają być regulowane, oraz ustaleniem granic obszaru konkurencyjnego. Co się tyczy zaś dalszej uwagi rzeczonyj komisji, ażeby tylko takie projekty melioracyjne przedkładane były Wysokiemu Sejmowi, których plany i kosztorysy zostały przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa akceptowane i zatwierdzone, pozwalamy sobie nadmienić, że już w roku ubiegłym, przed powzięciem przez Wysoki Sejm tej uchwały, przedłożyliśmy projekty do ustaw o regulacji Trześniówki i Krzemienicy, co do których nastąpiło już porozumienie między Wydziałem krajowym a Wysokiem Ministerstwem rolnictwa, a tego sposobu postępowania przestrzegać też będziemy w przyszłości.

ad 6.) W wykonaniu uchwały *ad 6.)* odnieśliśmy się odezwą z dnia 7. Lutego r. b. l. 6.185 do tutejszego c. k. Namiestnictwa o przyznanie Wydziałowi krajowemu określonego tą uchwałą wpływu na lokalne regulacje rzek niespławnych, z funduszu krajowego subwencyonowanych, w skutek czego też Namiestnictwo dołączoną γ . odezwą z dnia 4. Kwietnia r. b. l. 9.570 zgodziło się na ingerencyę Wydziału krajowego przy tych regulacjach pod względem technicznym w trzech kierunkach:

- a) przy wypracowaniu projektów technicznych i układaniu kosztorysów;
- b) przy wykonaniu samem robót przez przyznanie kontroli technicznej;
- c) wreszcie przy kolaudacyi.

Przyjmując do wiadomości rzezoną odezwę oznajmiliśmy Namiestnictwu pismem z dnia 3. Maja r. b. l. 6.316, że uważamy za zupełnie dostateczny powyżej określony zakres wpływu Wydziału krajowego na tok robót pod względem technicznym, jeżeliby te roboty wykonywane były przez organa Namiestnictwa w zarządzie własnym. Na wypadek jednak, gdyby wzmiankowane roboty regulacyjne miały być oddawane w przedsiębiorstwo, zażądaliśmy w myśl intencji Wysokiego Sejmu, wyrażonej w powyższej uchwale, przyznania Wydziałowi krajowemu odpowiedniego wpływu także pod względem administracyjnym, mianowicie przy rozprawach ofertowych i licytacyjnych. Pismem z dnia 7. Lipca r. b. l. 37.906 zgodziło się c. k. Namiestnictwo i na ten warunek, przyrzekając w tych wypadkach, gdzie zabezpieczenie wykonania budowy odbywać się będzie w drodze ofertowej lub licytacyjnej, udzielać Wydziałowi krajowemu wynik rozprawy licytacyjnej przed zatwierdzeniem takowego do wyrażenia zdania.

Stosownie do tego porozumienia udzielało też c. k. Namiestnictwo w ciągu r. b. projektów technicznych mających się wykonać budowli wodnych, oraz operatów kolaudacyjnych wykonanych robót Wydziałowi krajowemu do zbadania, a przy kolaudacji znaczniejszych robót wodnych na Dunajcu interweniował także organ techniczny Wydziału krajowego.

Również i przy układaniu preliminarza subwencyj krajowych dla lokalnych regulacji rzek niespławnych na rok 1888. badał Wydział krajowy tak odnośne projekty techniczne, jak i kosztorysy, a szczególnie ceny jednostkowe robót.

Przedstawiwszy Wysokiemu Sejmowi rezultat uchwał na wstępie przytoczonych, jakie wymagały dalszych zarządzeń i starań Wydziału krajowego, mamy zaszczyt w następnem zdać sprawę i przedłożyć wnioski:

I. co do czynności organizacyjnych i postępu robót przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych;

II. o nowo projektowanych przedsiębiorstwach melioracyjnych;

III. o studiach przedwstępnych dla nowych robót melioracyjnych;

IV. o subwencyach na regulację rzek niespławnych;

V. o innych ważniejszych czynnościach Wydziału krajowego w dziale budowli wodnych.

I.

Ustawowe przedsiębiorstwa melioracyjne.

A) Przedsiębiorstwa krajowe (Łęg, Kisielina, Gniła Lipa, Trześniówka).

Na odezwę Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca 1886. L. 38.028, którą przedłożyliśmy Wysokiemu Rządowi prowizoryczne instrukcje techniczno-administracyjną i rachunkową dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych (regulacji Łęgu, Kisieliny i Gniłej Lipy), otrzymaliśmy dopiero w Czerwcu r. b. za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa dołączony reskrypt Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 23. Maja r. b. L. 16.000/1525 ex 1886, w którym to Ministerstwo aprobuje w zupełności instrukcją rachunkową, zatwierdzenie zaś instrukcji techniczno-administracyjnej czyni zawisłem od wprowadzenia zmian w kilku postanowieniach.

Życzeniu temu po większej części uczyniliśmy zadość pismem z d. 26. Sierpnia r. b. L. 30.532 wystosowanym do tutejszego c. k. Namiestnictwa, z wyjątkiem jednak żądanego ograniczenia wymienionych w ustępie 3. §. 2. robót pobocznych, których koszta zamieszczone są w kosztorysach w rubryce wydatków „rozmaitych i nieprzewidzianych“, a bez wykonania których cel zamierzonych melioracji nie mógłby być w zupełności osiągniętym.

Instrukcye powyższe dla regulacyi Łęgu, Kisieliny i Gnilej Lipy uzyskały zatwierdzenie Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa reskryptem z dnia 8. Listopada r. b. L. 14.550/1621 i zostaną niebawem ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, co zresztą nie wpłynie wcale na przeprowadzoną już przez Wydział krajowy organizacją krajowych przedsiębiorstw, gdyż zasadnicze postanowienia prowizorycznej instrukcyi nie doznają żadnej zmiany.

W sprawie uiszczenia zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego na tutejszo-krajowe roboty melioracyjne ustawowe otrzymaliśmy odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 8. Stycznia r. b. L. 83.432 zawiadomienie, że subwencye te nie zostały przez Rząd zaasygnowane z następujących przyczyn:

1. ponieważ nie oznaczono okręgów konkurencyjnych;
2. ponieważ nie zawiązano spółek wodnych;
3. ponieważ Wydział krajowy nie wykazał, iż przyczynił się już zasiłkiem przypadającym na fundusz krajowy stósownie do postanowień §. 3. lit. a) dotyczących ustaw;
4. ponieważ Reprezentacye powiatowe zarządzające temi przedsiębiorstwami w zastępstwie nieukonstytuowanych wydziałów spółek wodnych nie wniosły umotywowanych prośb o zaasygnowanie zasiłku z funduszu państwowego.“

Alegat 6. Udzielając stósownych wyjaśnień na tę odezwę c. k. Namiestnictwa, wyraziliśmy pismem z dnia 6. Lutego r. b. L. 1615 nasze zdanie w tym kierunku, że podniesione przez Wys. Rząd przeszkody co do asygnowania zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego odnosić się tylko mogą do tych przedsiębiorstw, które mają być przeprowadzone przez nieukonstytuowane jeszcze przymusowe spółki wodne, nie zachodzą zaś wedle specjalnych ustaw oraz ułożonych między Namiestnictwem a Wydziałem krajowym rozporządzeń wykonawczych, przy robotach krajowych, ani też przy tych przedsiębiorstwach, które prowadzą istniejące już i urzędownie zatwierdzone spółki wodne. Do zapatrywania naszego przychyliło się też widocznie Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, gdyż reskryptem z dnia 6. kwietnia r. b. L. 3806 poleciło Namiestnictwu wpłacić do funduszków regulacyjnych Łęgu, Kisieliny i Gnilej Lipy przypadające za r. 1886. zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego, reskryptem zaś z dnia 5. Maja r. b. L. 3741/468 wyasygnowało takież zasiłek za r. 1886. istniejącej już spółce wodnej dla regulacyi Starego Brnia z dopływami. Również i drugą ratę zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego przypadającą do wypłaty w r. 1887. na regulacją Łęgu, Gnilej Lipy i Kisieliny wyasygnowało Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 28. Października r. b. L. 11.974 przyjmując zarazem na wniosek Wydziału krajowego podane w §. 2. odnośnych ustaw sumy kosztorysowe za ostateczne, według których mają być obliczane tak zasiłki z funduszków publicznych, jak i datki stron interesowanych.

W obec tego okazuje się zupełnie uzasadnionem zapatrywanie Wydziału krajowego, że mimo zarządzenia budowy na razie wyłącznie kosztem funduszu krajowego przedsiębiorstwa melioracyjne nie utraciły wcale zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego, gdyż dla tych zasiłków posiadają najpewniejszą, jaka istnieć może w państwie konstytucyjnem gwarancją, t. j. obowiązujące ustawy.

Czynności organizacyjne koło zawiazania spółek, które przy robotach krajowych mają za zadanie rozłożyć i ściągnąć datki konkurencyjne, tudzież postęp budowy w ciągu roku bieżącego przedstawia się przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych następnie:

1. Regulacja rzeki Łęgu.

Zestawiony na podstawie zdjęć zeszlorocznych przez kierownika budowy kataster konkurencyjny dla regulacyi Łęgu obejmujący 17 gmin i obszarów dworskich udzieliliśmy wraz z projektem statutu spółki odezwą z dnia 15. Kwietnia 1887. L. 19.322 c. k. Namiestnictwu

które za pośrednictwem właściwego starostwa w Tarnobrzegu, oraz specjalnego komisarza, zarządziło dalsze dochodzenia po myślą krajowej ustawy wodnej, następnie zaś wybór wyborców i wydziału, tudzież ukonstytuowanie spółki. Bliższe szczegóły co do zakresu działania spółki zawiera statut zatwierdzony przez c. k. Namiestnictwo pod dniem 14. Lipca 1887 L. 39.445, który wraz z projektem naszym w całym brzmieniu dołączamy /.

Alegat 7.

Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 3. Października r. b. L. 60.332 tudzież relacji Wydziału spółki z dnia 6. Października r. b. L. 2 ukonstytuował się Wydział spółki, wybierając przewodniczącym p. Henryka Dolańskiego, właściciela dóbr Grębowa, a zastępcą przewodniczącego ks. Jana Stępienia, rz. kat. proboszcza we Wrzawach; Wydział krajowy zaś stosownie do postanowienia §. 23. statutu zamianował delegatem swym do Wydziału spółki p. Zdzisława hr. Tarnowskiego, właściciela dóbr w Dzikowie. Na pokrycie bieżących wydatków administracyjnych udzieliliśmy spółce na prośbę Wydziału rozp. z dnia 21. Października r. b. L. 50.475 z funduszu regulacyjnego pożyczkę bezprocentową w kwocie 500 zł. zwrotną z mających się ściągnąć datków konkurencyjnych, oraz zezwoliśmy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na przyjęcie przez spółkę do rozłożenia datków konkurencyjnych pomocnika kancelaryjnego za wynagrodzeniem dziennem w kwocie 2 zł.

Gdy szczegółowe rozliczenie datków konkurencyjnych zajmie jeszcze pewien przeciąg czasu, a przytem uiszczenie odrazu trzech rocznych rat konkurencyjnych obciążyłoby bardzo strony interesowane, wniosła spółka oraz Wydział powiatowy Tarnobrzesci prośbę do Wydziału krajowego o wyjednanie w Banku krajowym pożyczki na pokrycie tych datków, względnie o przedstawienie Wysokiemu Sejmowi wniosku w sprawie organizacji kredytu dla spółek wodnych w Banku krajowym stosownie do postanowienia §. 3. lit. m) i §. 55. ustępu 2. statutu tego Banku.

Z uwagi, że także inne spółki wodne domagają się u Wydziału krajowego organizacji kredytu melioracyjnego, a przy coraz więcej mnożącej się liczbie przedsięwzięć melioracyjnych sprawa ta stała się już piekącą, postanowiliśmy celem przygotowania dla Wysokiego Sejmu stosownych wniosków zwołać na 26. Listopada r. b. ankietę, której zadaniem będzie rozpoznanie i zaopiniowanie ponownie przez Dyrekcyę Banku krajowego przedłożonego projektu przepisów o udzielaniu spółkom wodnym pożyczek w obligacjach melioracyjnych.

Co do samych robót przy tej regulacji, to takowe natrafiały w r. b. na pewne trudności z powodu kilkakrotnie na wiosnę powtarzających się wylewów, tudzież podrożenia cen robocizny przy równoczesnej budowie kolei lokalnej Dębica-Nadbrzezie-Rozwadów i drogi krajowej Rzeszów-Nadbrzezie.

Mimo to jednak budowa postąpiła tak znacznie po żniwach, że prawie cała subwencya krajowa i państwowa została wyczerpaną. Według sprawozdania kierownika budowy Karola Boziewicza z dnia 14. Listopada b. r. L. 48 przedstawiają się wydatki na pojedyncze kategorie robót po dzień 12. Listopada r. b. następnie:

1. wykupno gruntów (1 morg 275 □ sążni)	379 zł. — ct.
2. ruch ziemi: 14.338 m ³ z koryta rzeki		
45.154 „ z rowów materyałowych		
razem 59.492 m ³	11.518 „ 20 „
3. 1 przepust żelazny Nr. 2.		
2 szluzы murowane Nr. 2. i 3. razem	4.994 „ 60 „
4. roboty faszynowe (opaska przy starem ujściu Łęgu do Wisły)		2.384 „ — „
5. administracya		778 „ 73 „
ogółem		20.054 zł. 53 ct.

Przekop łożyska rzeki doprowadzono w tym czasie do kilometra 1,5, prawy wał ochronny do km. 1,9 (t. j. do drogi krajowej), lewy zaś wał do km. 1,0, obecnie zaś wykonuje

się ubezpieczenie szkarp rzeki płótkami i darniami. W porównaniu z kosztorysem okazuje budowa oszczędność:

- a) przy ruchu ziemi z łożyska rzeki 40%;
- b) przy ruchu ziemi z rowów materyałowych 31%;
- c) przy obiektach blisko 24%.

Tak pomyślny wynik budowy w roku możliwie najniekorzystniejszym dla tego rodzaju robót, dozwala oczekiwać, że jak to już w zeszłorocznym sprawozdaniu podnieśliśmy, cała regulacja wraz z robotami pobocznymi wymienionymi w §. 2. instrukcyi techniczno-administracyjnej będzie wykończoną bez przekroczenia sumy kosztorysowej.

2. Regulacja potoku Kisieliny.

Rozpoczęte w roku ubiegłym przez inżyniera Sikorskiego i inż. pom. Dyrdonia zdjęcia okręgu konkurencyjnego zostały w roku bieżącym przerwane, gdyż na usilne prośby prow. Komitetu spółki wodnej dla regulacji Nowego Brnia, oraz Reprezentacyi powiatowej Dąbrowskiej widzieliśmy się spowodowanymi tych inżynierów wraz z świeżo przyjętym inż. pom. Szczepanowskim wydelegować do powiatu Dąbrowskiego dla oznaczenia terenu zalewowego rzeki Nowego Brnia i dopływów, której regulacja w myśl ustawy z dnia 13. Maja 1885. Dz. ust. kraj. l. 24 już w roku 1885. została rozpoczęta.

W skutek tego zawiązanie spółki dla regulacji Kisieliny nastąpić może dopiero w roku przyszłym, gdyż podjęta na nowo w miesiącu Wrześniu r. b. przez wymienionych inżynierów czynność koło zdjęć okręgu konkurencyjnego tego potoku ukończoną zostanie dopiero w połowie grudnia r. b., a zestawienie katastru konkurencyjnego zajmie również kilka miesięcy, tak że odnośny operat zostanie udzielonym c. k. władzom rządowym dopiero z wiosną r. 1888.

Ponieważ kilka interesowanych gmin i obszarów dworskich nad Wisłą położonych wniosło do c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego podania o zatrzymanie dzisiejszego ujścia potoku Kisieliny do Dunajca, a to odmiennie od projektu, który wprowadza Kisielinę do Wisły pod Nowopolem, sprawa zaś ta dopiero po sporządzeniu alternatywnego projektu przez inżyniera Sikorskiego może być rozstrzygnięta w porozumieniu z Wys. Ministerstwem rolnictwa, polecieliśmy rozporządzeniem z d. 15. Kwietnia r. b. l. 18.661 kierownikowi budowy zająć się w r. b. przedewszystkiem budową kanału Pojawsko-Jadownickiego, oraz szluzu na wybiegu tego kanału do Wisły w gminie Woli rogowskiej, które to roboty objęte projektem regulacyjnym nie przesądzą kwestyi przyszłego ujścia potoku Kisieliny.

Wykonane w r. b. po dzień 12. Listopada roboty przedstawiają podług raportu kierownika budowy Piotra Wasilewskiego z d. 13. Listopada r. b. l. 23 następujące wydatki:

1. ruch ziemi:

a) zasypanie przerwy w wale Wiślany, zeszkarpowanie i zasianie wału	155 zł. 58 ct.
b) 45.137m ³ wykopu przy kanale Pojawsko-Jadownickim	6.223 " 58 "
c) 4.810m ³ wykopu przy kanale Zaborowskim	679 " 17 "
d) 5.395m ³ wykopu przy kanale Przemyskim	731 " 62 "
e) pompowanie wody i t. p. mniejsze wydatki	49 " 54 "
Razem	<hr/> 7.839 zł. 49 ct.
2. karczowanie	8 " 80 "
3. roboty ochronne (darniowanie i grodzenie płótków)	120 " 04 "
4. narzędzia i przeniesienie magazynu	115 " 52 "
5. zapasowe materyały	90 " 12 "

6. budowa obiektów:

a) szluzu drewnianej w wale Wiślanym	1.736 zł. 87 ct.
b) 2 mostków na kanale	163 " — "
7. koszta dozorców	646 " 78 "
8. koszta trasy	78 " 89 "
9. administracya i kierownictwo techniczne	743 " 38 "
Ogółem	<u>11.542 zł. 89 ct.</u>

Długość wykopanych w r. b. kanałów wynosi:

a) kanału Pojawsko -Jadownickiego	9.200m
b) " Zaborowskiego	1.920 "
c) " Przemyskowskiego	2.125 "
Razem	<u>13.245 m.</u>

Cena wykopu jednego metra sześciennego ziemi przedstawia 15,1 centów, podczas gdy w kosztorysie prelininowano 12,5 centów, co okazuje przekroczenie 2,6 centów na metr sześciennym, czyli przeszło 20% w porównaniu z kosztorysem. Niekorzystny ten wynik znajduje swe usprawiedliwienie w tej okoliczności, że w kosztorysie przyjęto ziemię przeważnie lekką i piaszczystą, podczas gdy w rzeczywistości wykop odbywał się na przeważnej przestrzeni kanałów w ciężkiej ziemi ilastej, a na długości 1.500m w żwirze. Natomiast wykazał kierownik budowy oszczędność przy budowie szluzu, która przedstawia 25% sumy kosztorysowej.

W kierownictwie budowy pod względem administracyjnym zaszła w r. b. ta zmiana, że z powodu rezygnacyi p. Jana br. Konopki z godności delegata, a p. Ignacego Leopolda z urzędu zastępcy delegata, zamianowaliśmy rozp. z dnia 1. Lipca r. b. L. 23.944 delegatem naszym do zarządu budowy p. Jana hr. Stadnickiego, właściciela dóbr w Wielkiej wsi i posła na Wys. Sejm krajowy, jego zaś zastępcą ks. Nikła, rz. kat. proboszcza w Zaborowiu.

3. Regulacya rzeki Gniłej Lipy.

Odezwą z dnia 3. Sierpnia r. b. L. 45.401 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że spółka wodna dla rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych została w ciągu r. b. zawiązaną i przyjęła na zgromadzeniu dnia 27. Maja r. b. dołączony % statut, który pod dniem 3. Sierpnia r. b. uzyskał zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa. — Również ukonstytuował się też i Wydział spółki wybierając przewodniczącym p. Romana Wybranowskiego, właściciela dóbr w Uszkowicach, zastępcą przewodniczącego p. Karola Bastgena, a delegatem spółki do kontroli budowy ks. Szymona Konopkę gr. kat. proboszcza. Na prośbę spółki wyasygnowaliśmy rozporządzeniem z dnia 11. Października r. b. L. 48.084 Wydziałowi tejże z funduszu regulacyjnego zwrotną z pierwszych datków od stron wpływających pożyczkę na pokrycie bieżących wydatków administracyjnych w kwocie 1.000 zł., a rozporządzeniem z dnia 21. Października zgodziliśmy się na przyjęcie przez spółkę siły pomocniczej za wynagrodzeniem miesięcznem 30 zł. do zestawienia wykazów katastralnych, rozrachowania należności konkurencyjnych, prowadzenia manipulacyi biurowej i utrzymywania w ewidencji katastru konkurencyjnego.

Alegat 8.

Podobnie jak przy regulacyi Łęgu spółka nie zdołała dotychczas ściągnąć datków konkurencyjnych z powodu krótkości czasu, a ze względu na wysokość tych prestacyj od dwóch lat zalegających udawała się dwukrotnie do Wydziału krajowego o wyjednanie u Wysokiego Sejmu organizacyi kredytu melioracyjnego dla spółek wodnych.

Roboty regulacyjne, które na tej rzece nawet w normalnym roku należą do najciężliwszych, gdyż woda płynie po większej części równo z brzegami, natrafiały w r. b. na wielkie przeszkody z powodu ciągłych deszczów i często z brzegów występującej wody, wskutek czego budowa zupełnie wykonaną została tylko do kilometra 3,919, a wykop rozpoczęto do km. 5,070.

Sprawozdaniem z dnia 15. Listopada r. b. L. 217 wykazuje kierownik budowy Stanisław Ogonek następujące wydatki w poszczególnych kategoriach robót po dzień 12. Listopada r. b.:

1. ruch ziemi:			
a)	29.393m ³ wykopu	3.125 zł. 91 ct.	
b)	6.674,8m ³ nasypu	333 " 74 "	
c)	12.093,3m ³ rozplantowania	181 " 40 "	3.641 zł. 05 ct.
2. ubezpieczenie brzegów:			
a)	zasianie szkarp 2 km.	115 zł. 72 ct.	
b)	465m ³ opasek faszynowych	482 " 85 "	
c)	25m. bież. płotka i 45m ³ narzutu kamien.	104 " 40 "	702 " 97 "
3. Materiały i narzędzia			960 " 11 "
4. Objekty:			
most Nr. 1. i 2.		725 zł. 94 ¹ / ₂ ct.	
2 przepusty 15 × 15 cm.		92 " 77 "	818 " 71 ¹ / ₂ "
5. konserwacja w czasie budowy:			
a)	czyszczenie łożyska w 2 km.	319 zł. 36 ct.	
b)	dozorca rzeczny	30 " — "	349 " 36 "
6. Dwóch dozorców			370 " 56 "
7. Trasowanie i zarząd:			
a)	trasowanie i profilowanie	81 zł. 67 ct.	
b) kancelarya, magazyny, oraz przybory do			
kancelaryi		66 " 12 "	
c)	kierownik techniczny	440 " 88 "	
d)	delegat	5 " 72 "	594 " 39 "
Ogółem			7.437 zł. 15 ¹ / ₂ ct.

Mimo warunków niesprzyjających budowie osiągnięto i w tym roku zaoszczędzenia, które wynoszą przy wykopie ziemi przeszło 17%, przy nasypach zaś przeszło 20%. — Wobec powyższego powolnego postępu budowy, którego powodem oprócz tegorocznych niepomysłnych stosunków meteorologicznych jest także brak wprawnego robotnika miejscowego, okaże się prawdopodobnie potrzeba sprowadzenia na lata przyszłe do tych robót stawarzy z zachodniej części kraju.

4. Regulacja rzeki Trześniówki.

Wedle sankcyonowanej na dniu 11. Czerwca b. r. ustawy o regulacji rzeki Trześniówki (Dz. ust. kr. Nr. 43.) regulacja ta rozciąga się tylko na dolną przestrzeń Trześniówki od ujścia do Wisły, aż do ujścia potoku Dąbrowy wraz z potrzebnem uregulowaniem potoku Dąbrowy i Żupawy, t. j. w rozmiarach projektu krajowego biura melioracyjnego z r. 1885, gdyż z powodu podniesionych przez oddział techniczny tutejszego c. k. Namiestnictwa wątpliwości co do projektu rządowego z r. 1876, który stanowić miał podstawę techniczną regulacji górnej Trześniówki, zaleciło Wysokie Ministerstwo rolnictwa na wniosek ministryalnego departamentu technicznego reskryptem z dnia 11. Grudnia 1886 L. 15.935/1.516 odroczenie regulacji górnej przestrzeni aż do czasu, kiedy ten projekt rządowy zostanie poprawionym.

Na wypadek, gdyby Reprezentacja powiatowa, oraz interesowane gminy i obszary dworskie domagały się nadal regulacji górnej Trześniówki, odroczenie to uchwalenia odnośnego projektu ustawy nie wpłynie wcale na opóźnienie robót, gdyż nawet w razie przyjęcia projektu obejmującego regulacją całej Trześniówki, przyszlaby kolej robót na tę przestrzeń dopiero w piątym roku budowy.

Natomiast odroczenie regulacji górnej Trześniówki, pociągnie za sobą tę niekorzystną dla adjacentów dolnej Trześniówki ewentualność, że strony interesowane w regulacji górnej Trześniówki, któreby ze względu na ułatwiony przez regulację dolnej Trześniówki odpływ wody powinny konkurować w pewnej części do kosztów uporządkowania tej dolnej przestrzeni, obecnie nie mogą być zaliczone do okręgu konkurencyjnego dolnej Trześniówki, wskutek czego data konkurencyjny przy tej regulacji wypadnie znacznie wyższy, aniżeli przy zupełnie identycznej regulacji sąsiedniej rzeki Łęgu.

W przewidywaniu sankcyi uchwalonej przez Wysoki Sejm ustawy o regulacji Trześniówki, postanowiliśmy celem przyspieszenia zawiązania spółki wodnej, delegować do zdjęcia okręgu konkurencyjnego własnych inżynierów i odnieśliśmy się w tym względzie odezwą z dnia 3. Czerwca r. b. L. 23.645 do c. k. Namiestnictwa, które dopiero po użyczeniu Najwyższej sankcyi odnośnemu projektowi ustawy z pismem z dnia 5. Sierpnia r. b. L. 39.772 zgodziło się na poruczenie zdjęcia okręgu inundacyjnego i zestawienia katastru konkurencyjnego technicznym organom krajowym. Roboty te przygotowawcze dla zawiązania spółki są obecnie w pełnym toku, gdyż niwelacją terenu zalewowego już ukończono, a kataster konkurencyjny dla kilku gmin i obszarów dworskich został zestawiony tak, że spółka dla rozłożenia i ściągnięcia datków stron interesowanych z wiosną r. 1888 może być zawiązaną.

W wykonaniu §. 7. ustawy ułożyliśmy dołączoną % instrukcyę techniczno administracyjną i rachunkową, z których ostatnia jest identyczną z odnośną instrukcyą dla regulacji Łęgu, Kisieliny i Gnilej Lipy (Aleg. 2. do zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego L. 71.381/86), a które to instrukcyje przesłaliśmy odezwą z dnia 12. Sierpnia r. b. L. 33.523 tutejszemu c. k. Namiestnictwu z prośbą o wyjednanie zatwierdzenia właściwych Ministerstw, oraz asygnaty pierwszej raty zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego. Po myśli tych instrukcyj zamianowaliśmy też rozporządzeniem z powyższej daty delegatem naszym do zarządu budowy p. Zdzisława hr. Tarnowskiego, właściciela dóbr w Dzikowie, zastępcą jego p. Ignacego Łęgowskiego, rządcę dóbr w Trześniu, kierownikiem zaś budowy inżyniera-asystenta biura melioracyjnego Ludwika Sobolewskiego, poruczając równocześnie kontrolę nad wykonaniem robót projektantowi tej regulacji, inżynierowi biura melioracyjnego Andrzejowi Kędziorowi.

Po ukończeniu zdjęć okręgu konkurencyjnego, tudzież wywłaszczenia gruntów potrzebnych w r. b. pod budowę, przystąpił kierownik budowy dnia 23. Października r. b. do właściwych robót budowlanych, mianowicie do budowy wału lewego w gminach Nadbrzeziu i Ostrówku, które to roboty do 12. Listopada r. b. to jest w pierwszych trzech tygodniach przedstawiają następujący rezultat:

1. koszt trawienia i profilowania	83 zł. 16 ct.
2. 16.716 m ³ ruchu ziemi wraz z dozorem	2.691 „ 89 „
3. zakupno materiału	204 „ 92 „
4. administracya i kierownictwo techniczne	99 „ 32 „
Razem	<u>3.079 zł. 29 ct.</u>

Koszt przeciętny jednego metra sześciennego ruchu ziemi wraz z nasypem wynosi dotychczas wedle relacyi kierownika budowy przy tej regulacji 16.6 centów, co przedstawia w porównaniu z kosztorysem zaoszczędzenie w wysokości 40%.

Mniej korzystnym okazuje się za to nieukończone jeszcze z powodu ciężarów hipotecznych wykupno gruntów, za które liczono w kosztorysie po 300 zł. za jeden morg, przy wywłaszczeniu natomiast oszacowano morg pastwiska po 350 zł., morg zaś łąki lub roli po 400 zł.; i tu jednak starał się kierownik budowy nie przekroczyć sum kosztorysowych, co osiągnięto przez to, że zamiast wykupywać grunt pod rowy materiałowe, wypłacono tylko odszkodowanie trzyletnie za wydobycie materiału do głębokości 1 metra po cenie 60 zł. od morga, na co w tym wypadku strony interesowane się zgodziły, gdyż pozostałe rowy materiałowe położone blisko Wisły po zasadzeniu wikliny dadzą przynajmniej taki dochód, jak pastwiska lub role.

B) Przedsiębiorstwa spółkowe. (Nowy Brzeń, kanał Chorzelowski, Bagna Niskie i Rudnickie, Stary Brzeń, Wisłok).

Alegat 10. i 11. Na życzenie c. k. Namiestnictwa wyrażone odezwą z dnia 22. Lutego r. b. L. 77.695 wypracowaliśmy dołączone % projekty rozporządzeń wykonawczych do ustaw krajowych o regulacji potoku Starego Brnia z dopływami, tudzież o regulacji rzeki Nowego Brnia, osuszeniu bagien Rudnickich i regulacji rzeki Wisłoka, które to projekty udzieliliśmy Rządowi pismem z dnia 29. Marca r. b. L. 12.849.

Gdy jednak przed otrzymaniem wzmiankowanego pisma naszego c. k. Namiestnictwo przedłożyło już Wys. c. k. Ministerstwu rolnictwa własne projekty instrukcyj wykonawczych do ustaw o regulacji Starego i Nowego Brnia skodyfikowane według analogicznej instrukcji wydanej do ustawy o regulacji odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską (Dz. ust. kraj. Nr. 78 z r. 1886.) i na te projekty uzyskało aprobatę władz centralnych, zgodziliśmy się na wniosek c. k. Namiestnictwa na publikowanie na razie odnośnych instrukcyj już zatwierdzonych w dzienniku ustaw i rozp. kraj., a o ile te instrukcje nie zawierają potrzebnych postanowień co do wykonania rzeczonych przedsiębiorstw, uzupełnienie tychże oddzielnymi regulaminami, mającymi się wydać przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym bez dalszego odnoszenia się do władz centralnych.

W ten sposób wypracowane przez Wydział krajowy projekty rozporządzeń wykonawczych mogą być tylko jeszcze zastosowane do przedsiębiorstw regulacji rzeki Wisłoka, tudzież osuszenia bagien Niskich i Rudnickich, czego też zażądaliśmy ponownie wystosowaną do c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 25. Sierpnia b. r. L. 30.389, zastrzegając się zarazem, ażeby c. k. Namiestnictwo w przyszłości zechciało podobne projekty rozporządzeń wykonawczych udzielać Wydziałowi krajowemu przed zatwierdzeniem takowych przez Wys. Ministerstwo rolnictwa, zwłaszcza że wyraźne postanowienia specjalnych krajowych ustaw melioracyjnych w pierwszej linii Wydział krajowy do wydawania tych rozporządzeń powołują. — Na powyższą odezwę, której załatwienie jest jednym z warunków wypłaty spółkom subwencji państwowych nie otrzymaliśmy do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania odpowiedzi.

Postęp w czynnościach organizacyjnych, oraz w budowie przy spółkowych przedsiębiorstwach przedstawia w r. b. następane rezultaty.

1. Regulacja rzeki Nowego Brnia z dopływami.

Stosownie do polecenia Wydziału krajowego z dnia 17. Września 1886 L. 51.187 wykończył w r. b. inżynier Sikorski wspólnie z inżynierami pomocnikami biura melioracyjnego Dyrdoniem i Szczepanowskim, tudzież inżynierem spółki Biegańskim uzupełnienie projektu technicznego dla regulacji Nowego Brnia z dopływami, nie przekraczając preliminowanej w ustawie sumy kosztorysowej 425.481 zł.

Wynik ten dał się jednak osiągnąć tylko przez zupełne wyeliminowanie rubryki wydatków na zarząd, które według §. 5. ustawy mają być pokryte wyłącznie przez uczestników spółki wodnej. Uzupełnienie to najnowsze projektu z r. 1887 udzieliliśmy pismem z d. 27. Maja r. b. L. 26.506 c. k. Namiestnictwu do wyjednania aprobaty Wys. Ministerstwa rolnictwa, które też w myśl opinii ministeryalnego departamentu technicznego zatwierdziło ten projekt reskryptem z d. 12. października r. b. L. 9.811/1.141 w zupełności, uznając takowy za odpowiedni celowi pod każdym względem.

Jak już powyżej nadmieniliśmy, użyczyliśmy spółce do zdjęcia okręgu konkurencyjnego pomocy inżynierów biura melioracyjnego Sikorskiego, Dyrdonia i Szczepanowskiego, którzy wraz z technikami spółki Röhrichem i Biegańskim wykończyli te zdjęcia w miesiącu Wrześniu r. b. Zestawienie obszernego katastru konkurencyjnego potrwa prawdopodobnie do wiosny r. 1888., spodziewać się jednak należy, że przy rozwiniętej obecnie przez c. k. Namiestni-

ctwo energii i gorliwości na tem polu prawomocne zawiązanie spółki dla regulacji Nowego Brnia nastąpi w pierwszej połowie roku przyszłego.

Wedle relacji przewodniczącego prowizorycznego komitetu spółki p. Jana br. Kopki z d. 11. Listopada b. r. wstrzymano w r. b. zupełnie roboty regulacyjne, gdyż dla przyspieszenia zawiązania spółki przydzielono techników spółki inżynierowi Sikorskiemu do wykonania pomiarów granic obszaru konkurencyjnego.

2. Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską (Kanał Chorzelowski).

W skutek przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z d. 14. Stycznia r. b. LS. 997 Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycji spółki wodnej dla tej regulacji o udzielenie subwencji, zawiadomiliśmy rozporządzeniem z d. 22. Lutego r. b. L. 5.871 Wydział spółki, że nie możemy przyznać spółce zasiłku z funduszu krajowego, gdyż Wys. Sejm na podobne cele na r. b. żadnej dotacji nie uchwalił. Również i od Wys. Ministerstwa rolnictwa nie użykała spółka zasiłku z państwowej dotacji melioracyjnej, mimo poparcia ze strony Wydziału krajowego, gdyż wedle reskryptu tego Ministerstwa z d. 29. Grudnia 1886 L. 16.184/1.562 datek konkurencyjny z jednej morgi, jaki strony interesowane mają uścić, wynosi zaledwie 2 zł. 75 ct., a przytem potrzeba przyjscia w pomoc spółce nie została udowodnioną, wskutek czego też Ministerstwo, mając wzgląd na wysokość datków konkurencyjnych przy podobnych melioracyach w innych częściach państwa, nie mogło uwzględnić tego wniosku subwencyjnego.

Stosownie do postanowień ustawy z d. 13. Maja 1885 dz. ust. kr. Nr. 35. tudzież instrukcyi wykonawczej do tej ustawy z d. 10. Lipca 1886 dz. u. kraj. Nr. 78, zamianowaliśmy rozporządzeniem z d. 28. Stycznia r. b. L. 72.580/86 delegatem naszym do Wydziału spółki Chorzelowskiej p. Henryka hr. Brezę, właściciela dóbr w Podlaszanach (pow. Mielec), inspektorem zaś technicznym do kontroli robót, inżyniera tarnowskiej ekspozytury biura melioracyjnego Franciszka Vetulaniego.

Na kanałach spółki, przy których po wykonaniu głównych robót ziemnych pozostaje tylko pogłębienie i zabezpieczenie szkarp od usuwania się, nie przedsiębrano w r. b. żadnych większych robót z powodu budowy kolei lokalnej Dębica-Nadbrzezie, oraz częstych deszczów utrudniających kopanie i grodzenie płotków na dnie kanałów. Wedle sprawozdania przewodniczącego spółki p. Jana hr. Tarnowskiego z d. 16. Listopada r. b. wynosiły wydatki spółki od 16. Listopada 1886 do 11. Listopada 1887:

remuneracya inżyniera Kostkiewicza	100 zł. — ct.
dyety inżyniera Vetulaniego	20 „ — „
płaca dozorca	98 „ — „
roboty ziemne	682 „ 99 „
dniówka przy niwelacyi	55 „ 71 „
furmanki i myta	13 „ 68 „
wykupno gruntów	100 „ 87 „
wynagrodzenie za zasiewy	85 „ 85 „
budowa mostów	357 „ 50 „
koszta komisyjne	26 „ 64 „
Razem	1.541 zł. 24 ct.

Podług przybliżonego obliczenia inżyniera Vetulaniego wynosić jeszcze będą koszta robót dodatkowych:

1. pogłębienie 40 kilometrów kanałów	4.000 zł. — ct.
2. zabezpieczenie szkarp 27 km „	7.042 „ — „

3. obsadzenie wierzbina 3 klm.	300 zł. — ct.
4. zmiana kierunku odpływu od szluzu w Przykopie do Wisły	1.000 „ — „
5. nadzór techniczny (10% z roboty)	646 „ — „
6. nieprzewidziane	1.012 „ — „
Razem	<u>14.000 zł. — ct.</u>
Na to posiada spółka zapasów w gotówce	4.437 „ 23 „
Zostaje jeszcze do pokrycia	<u>9.562 zł. 77 ct.</u>

3. i 4. Osuszenie bagien Niskich i Rudnickich.

W myśl postanowień §. 2. ust. kraj. z d. 1. Lipca 1886 dz. ust. kraj. Nr. 62 i 63, wedle których za podstawę techniczną osuszenia bagien Niskich i Rudnickich służyć mają projekty przez Administracją państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym ułożyć się mające, zarządziło c. k. Namiestnictwo rewizję projektów inżyniera c. k. Dyrekcyi lasów i domen p. Skowrońskiego w r. 1885, a sporządzony przez dytaryuszów technicznych p. Janusza Rypuszyńskiego i Eugeniusza Stojalowskiego nowy projekt dla osuszenia bagien Niskich, tudzież uzupełnienie projektu dla osuszenia bagien Rudnickich, udzieliło nam odezwaniami z d. 12. Września r. b. L. 52.358 i z d. 21. Października r. b. L. 55.261 do objawienia zdania. Pismami z dnia 5. Listopada r. b. L. 52.605 i z d. 7. Listopada r. b. L. 46.468 zgodziliśmy się w zasadzie na przyjęcie tych uzupełnionych projektów za podstawę do wykonania robót, nadmienając co do bagien Rudnickich, że ze względu na piaszczysty teren, w jakim kanały mają być wykopane, należy przyjąć nachylenie szkarp przynajmniej w stosunku 1 : 2, oraz że z powodu projektowanego podniesienia dna kanału głównego możliwym będzie zamiast zupełnego zniesienia górnego zakładu wodnego w Rudniku, utrzymanie tego zakładu z mniejszym spadem i ograniczonym czasem ruchu, co wpłynie na zmniejszenie kosztów przedsiębiorstwa.

Zdjęcie granic gruntów interesowanych i zestawienie katastru konkurencyjnego dla osuszenia bagien Niskich, wykonane zostało w r. b. przez inżyniera cywilnego p. Kajetana Strońskiego na koszt prow. komitetu spółki; sprawa jednak nie dojrzała do ukonstytuowania spółki, w skutek czego i w tym roku nie rozpoczęto jeszcze budowy. Natomiast przy osuszeniu bagien Rudnickich czynności organizacyjne zostały już w zupełności ukończone, gdyż inżynier prowadzący budowę p. Stroński zestawił z początkiem roku bieżącego kataster konkurencyjny, Starostwo zawiązało spółkę, która przyjęła załączony % statut zatwierdzony rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z d. 10. Października r. b. L. 61.561, Wydział spółki ukonstytuował się wybierając przewodniczącym p. Ferdynanda hr. Hompescha, właściciela dóbr w Kopkach, zastępcą zaś przewodniczącego p. Antoniego Tobiaszka, nadleśniczego w Rudniku, a obydwie władze krajowe zamianowały także swych delegatów do Wydziału spółki: Namiestnictwo w osobie c. k. Starosty w Nisku, Wydział krajowy (rozp. z d. 8. Listopada r. b. L. 54.227) w osobie ks. kanonika Walentego Padowicza, r. k. proboszcza w Jeżowie, przeznaczając zarazem do kontroli technicznej robót inżyniera biura melioracyjnego Andrzeja Kędziora.

Również i w budowie okazuje się przy bagnach Rudnickich pewien postęp, który w braku wpływów z datków konkurencyjnych i subwencji państwowych zawdzięcza spółka przeważnie udzielanym na ten cel bezinteresownie przez przewodniczącego zaliczkom.

Przedłożone pod d. 13. Listopada b. r. przez spółkę sprawozdanie wykazuje następujące wydatki na poszczególne kategorie robót za r. b. po dzień 12. Listopada.

1. Koszta trasy i założenia słupów kilometrowych	311 zł. 01 ct.
2. wywłaszczenie gruntów na 6 kilometrach kanału Jeżów	1.556 „ 16 „
3. zaliczka na wykupno młyna w Przędzeli	2.000 „ — „
4. 35.000 m ³ ruchu ziemi na kanale Jeżów	3.522 „ 89 „

Alegat 12.

5. budowa mostów:

a) datek na most powiatowy na kanale Jeżów	209 zł. 58 ct.	
b) budowa 2 mostów na tym kanale na drogach prywatnych	1.400 " — "	
c) budowa 1 mostu na drodze Jeżów-Rudnik 12 m roz- piętości	1.250 " — "	
d) zakupno i obrobienie materyałów na 3 dalsze mosty	512 " 41 "	3.371 zł. 99 ct.
6. zakupno 250 tacek dębowych i 250 desek		1.405 " 26 "
7. administracja oraz zdjęcie granic spółki, sporządzenie katastru konkurencyj- nego i koszta komisyjne przy zawiązaniu spółki		3.041 " 65 "
8. kierownictwo techniczne		820 " 22 "
	Ogółem	16.029 zł. 18 ct.

Przeciętny koszt jednego metra sześciennego ruchu ziemi wynosi wedle tego wykazu około 10 ct., podczas gdy w kosztorysie prelininowano na ten cel 16 ct.

Zaoszczędzenie to w robotach ziemnych wynoszące przeszło 37%, osiągnięto przez zużytkowanie przy przekopach żywej siły w czasie wysokich stanów wody w kanale; przy wykupnie gruntów jednak musiano przekroczyć prelininarz, gdyż płacono za morg po 200 zł., podczas gdy w kosztorysie przewidziano tylko cenę 160 zł.

W obec tego postępu tak w robotach, jak i organizacyi spółki, nie wahaliśmy się wypłacić spółce przypadającej na r. b. subwencyi krajowej, lecz owszem w przewidywaniu bliższej asygnaty zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego udzieliliśmy jej rozp. z dnia 8. Listopada r. b. L. 50.493 na rachunek przyszlórocznej raty zasiłku krajowego zaliczki w kwocie 2.000 zł. Asygnata przyznanych ustawą zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego za rok 1886 i 1887 w kwocie 14.026 zł. 66 ct. nastąpiła też w skutek upoważnienia ze strony Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z d. 19. Listopada r. b. L. 72.041.

5. Regulacja potoku Starego Brnia z dopływami.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. LS. 438. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi Wydziału spółki wodnej dla regulacyi Brnia starego z dopływami w sprawie wezwania c. k. Rządu o wypłatę przyznanej subwencyi państwowej.

Gdy już pismem z dnia 8. Stycznia r. b. L. 83.432. c. k. Namiestnictwo oświadczyło Wydziałowi krajowemu gotowość „postawić z urzędu do Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa odpowiedni wniosek celem zaasygnowania zasiłków przypadających na państwowy fundusz melioracyjny na rok 1886,“ a Wydział krajowy odezwą z d. 6. Lutego r. b. L. 1.615. oznajmił c. k. Namiestnictwu, że przy tej spółce nie zachodzi co do asygnowania zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego żadna z przeszkód, przytaczanych dotychczas przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa, zawiadomiliśmy w załatwieniu powyższej petycyi o tym stanie sprawy Wydział spółki wodnej. Co się tyczy zaś samej asygnaty lszej raty zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego, to takowa zarządzoną została, jak to już wyżej przy krajowych przedsiębiorstwach mieliśmy zaszczyt nadmienić reskryptem Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 5. Maja r. b. L. 3741/468.

W wykonaniu §. 6. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. ust. kr. 67 o regulacyi Starego Brnia wydało c. k. Namiestnictwo regulamin z dnia 25. czerwca 1887, normujący zakres i sposób wywierania wpływu przez administracyę Państwa i Wydział krajowy na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa (publikowany w tegorocznym dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych pod Nr. 45.), pismem zaś z tej samej daty do L. 36 936. przesłało nam

Alegat 13. dodatkowy regulamin $\frac{1}{2}$ wydany dla spółki, a normujący sposób wykonania i ostateczny kosztorys tej regulacji. Po myśli przytoczonego §. 6. ustawy, tudzież powyższego regulaminu zamianowaliśmy też rozporządzeniem z dnia 15. Lipca r. b. L. 30.922. delegatem naszym do Wydziału Spółki p. Mieczysława hr. Reya, prezesa Rady powiatowej Mieleckiej i posła na Sejm krajowy, zastępcą zaś delegata wiceprezesa tejże Rady powiatowej p. Stefana Sękowskiego, właściciela dóbr w Wojsławiu.

Gdy w ten sposób cała organizacja przedsiębiorstwa została już w zupełności przeprowadzoną, a nadto zabezpieczoną także została wpłata datków konkurencyjnych, gdyż uchwała Rady powiatowej Mieleckiej w sprawie zaciągnięcia na ten cel w Banku krajowym pożyczki komunalnej w kwocie 25.000 zł. uzyskała zatwierdzenie Wydziału krajowego (rozporządzenie z dnia 17. Maja 1887 L. 19.748), oczekiwać należy rychłej asygnaty 2giej raty zasiłku państwowego, o którą upomnieliśmy się wystosowaniem do c. k. Namiestnictwa pismem z dnia 17. Maja 1887 r. L. 22.786.

Postęp w budowie, na którą wyasygnowaliśmy przypadającą za r. b. ratę zasiłku krajowego do LW. 22.786, nieodpowiedział i w r. b. zupełnie oczekiwaniom, gdyż częste słoty utrudniały roboty ziemne.

Do 12. Listopada r. b. wykończono regulację Brnia na długości 2.600 metrów i rozpoczęto na dalszych 200 metrach, wały zaś ukończono zupełnie stosownie do projektu na długości 2.500 metrów; nadto zbudowano 2 większe szluzy dębowe i 8 mniejszych przepustów sosnowych. Koszt na te budowy wynosi:

1. roboty ziemne:

a) 29.101 m. ³ wykopu z łożyska Brnia	2.900 zł. 82 ct.	
b) 19.470 m. ³ nasypu	1.772 " 57 "	
c) ubezpieczenie szkarp płótkami i darniami, oraz plantowanie bankietów	590 " 36 "	
d) inne roboty na dniówkę (szkarpowanie, czy- szczenie łożyska itp.)	1.360 " 40 "	6.624 zł. 15 ct.

2. budowa obiektów:

a) materiał na 2 szluzy dębowe i 8 przepustów sosnowych	1.025 zł. 52 ct.	
b) robota ciesielska	299 " 70 "	
c) " kowalska	60 " — "	1.485 " 22 "
3. zakupno narzędzi i materiałów		360 " — "
4. wywłaszczenie gruntów		1.175 " — "
5. kierownictwo techniczne		2.326 " 40 "
6. administracja		150 " 39 "
Ogółem		12.021 zł. 16 ct.

Z przedłożonej relacji kierownika budowy p. Kostkiewicza okazuje się, że średnio za jeden metr sześcienny ruchu ziemi płacono 13 centów, podczas gdy w kosztorysie preliminowano na to 17 centów, z czego wynika zaoszczędzenie 4 centów na 1 m.³. — Również i przy budowie szluz i przepustów zaoszczędzono do 500 zł., co się zaś tyczy robót ubezpieczających, to wprawdzie i w tym dziale osiągnięto pewne zaoszczędzenia; te jednak oszczędności użyte zostały na dalsze roboty ubezpieczające, nieprzewidziane kosztorysem.

6. Regulacja górnego Wisłoka.

Wedle relacji przewodniczącego prow. komitetu spółki z dnia 16. Listopada r. b. zajął się tenże komitet w r. b. sporządzeniem katastru konkurencyjnego, który z wiosną r. b.

udzielonym został c. k. Starostwu w Sanoku. Operat ten wraz ze statutami wypracowanymi przez Starostwa i Wydziały powiatowe w Brzozowie i Sanoku przedłożony został następnie c. k. Namiestnictwu, które w Październiku r. b. zwróciło wszystkie akta odnoszące się do tej sprawy Starostwu Sanockiemu z poleceniem bezzwłocznego przystąpienia do zawiązania spółki, komisyjnego sprawdzenia okręgu konkurencyjnego, tudzież rozłożenia kosztów na pojedyncze strony interesowane. Z powodu tych korespondencji i porozumiewań się władz powiatowych czynności organizacyjne przy tej spółce nie wiele postąpiły, podobnie jak przy osuszeniu bagien Niskich, gdyż obecnie dopiero Starostwo Sanockie, przy współudziale dwóch znawców technicznych i dwóch znawców ekonomicznych przeprowadza dochodzenia w myśl udzielonych mu przez c. k. Namiestnictwo wskazówek.

Wydatki na roboty wykonane w roku bieżącym przedstawiają się następująco:

1. oznaczenie terenu zalewowego i sporządzenie katastru konkurencyjnego	743 zł. 54 ct.
2. 6.000 m. ³ wykopu ziemi wraz z transportem i nasypem	789 " 65 "
3. 160 m. ³ płotków grodzonych	157 " 63 "
4. budowa prowizorycznego mostu	123 " — "
5. naprawa narzędzi	32 " — "
6. administracja, nadzór i kontrola budowy	348 " — "
Ogółem	2.193 " 82 "

Wykonane budowle, przy których z powodu prowadzenia budowy we własnym zarządzie osiągnięto oszczędność na robotach ziemnych w wysokości 40%, odniosły już wedle relacji prow. komitetu spółki częściowo pożądany skutek, a tegoroczne wylewy wcale ich nie uszkodziły.

II.

Nowo projektowane przedsiębiorstwa melioracyjne.

Regulacja środkowej i dolnej przestrzeni rzeki Gniłej Lipy.

Z ośmiu projektów nowych przedsiębiorstw melioracyjnych, dla których zarządziliśmy w roku ubiegłym studia przygotowawcze (vide pag. 19—25. zeszłorocznego sprawozdania o budowlach wodnych), dojrzał dotychczas tylko projekt regulacji dolnej przestrzeni rzeki Gniłej Lipy do tego stopnia, że w myśl przytoczonej na wstępie (pod 5.) uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. stycznia r. b. możemy wystąpić przed Wysokim Sejmem z wnioskiem na zrealizowanie tego przedsiębiorstwa na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej.

Wypracowany przez inżynierów asystentów biura melioracyjnego: Wacława Zahradnika, Stanisława Ogonka i Ludwika Sobolewskiego pod kierunkiem inżyniera Kędziora projekt techniczny, obejmuje stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Stycznia 1886, uregulowanie rzeki Gniłej Lipy na całej przestrzeni od punktu, gdzie się kończy regulacja górnej części tej rzeki, będąca obecnie w toku w myśl ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 69, tj. od mostu na drodze państwowej w Rudzie aż do ujścia do Dniestru pod Haliczem długości 45.163 kilometrów.

Gdy suma kosztorysowa całej tej regulacji wynosi 540.000 zł., okazały się pewne trudności co do wykonania takowej jako jednego przedsiębiorstwa do r. 1894, do którego ma być płynnym państwowy fundusz melioracyjny, zwłaszcza jeżeliby miał tu być zastosowanym dotychczasowy system robót praktykowany przez Wydział krajowy, tj. prowadzenie budowy przez jednego inżyniera. Ażeby więc umożliwić przeprowadzenie robót w terminie powyżej wskazanym, koniecznym wydaje się rozpoczęcie budowy w dwóch miejscach równocześnie i to przy użyciu dwóch inżynierów.

Z tego powodu postanowiliśmy rozdzielić regulację dolnej Lipy na dwa odrębne przedsięwzięcia, które ze względów technicznych są tu dopuszczalne, mianowicie:

- 1) regulację środkowej przestrzeni od mostu na drodze państwowej w Rudzie do mostu na drodze gminnej w Bursztynie, długości 25,640 kilometrów;
- 2) regulację dolnej przestrzeni od mostu na drodze gminnej w Bursztynie do ujścia do Dniestru długości 19,523 kilometrów.

Alegat 14. Powołując się, co do potrzeby projektowanych budowli, tudzież użyteczności przedsięwzięcia na dołączone % sprawozdanie techniczne inżyniera Kędziora, a zaznaczając tu tylko, że wykonanie robót regulacyjnych na środkowej Lipie jest nie tylko koniecznym ze względu na częste wylewy, lecz także wskazanym z powodu rozpoczętych w myśl obowiązującej ustawy robót na górnej przestrzeni tej rzeki, podajemy następujące daty z kosztorysu:

1. Środkowa sekcja Górnjej Lipy.

Rubr. I. Roboty ziemne:		
673 075 m ³ ruchu ziemi nad wodą		
72.843 " " " pod "		149.110 zł. 62 ct.
Rubr. II. Ubezpieczenie brzegów częścią płótkami i narzutem kamiennym, częścią wałkami zatopionymi 5.240 m. bież.		10.846 " 98 "
Rubr. III. Budowa 3 mostów: w Koniuszkach, Babuchowie i Podgrodziu		2.670 " 89 "
Rubr. IV. Budowa szluzu w Bursztynie		6.122 " 90 "
Rubr. V. Roboty dodatkowe (obsiew szkarp)		3.076 " 80 "
Rubr. VI. Wykupno 50,5782 hektarów gruntów		25.289 " 10 "
Rubr. VII. Wykupno 4 młynów w Kuniczach, Koniuszkach, Rohatynie i Zalipiu		64.157 " 60 "
Rubr. VIII. Konserwacja w czasie budowy (4% z rub. I. i II.)		6.000 " — "
Rubr. IX. Zarząd, 7% z kosztów budowy (rubr. I., II., III., IV. i V. w sumie 171.728 zł. 19 ct. okrągło		12.000 " — "
Rubr. X. Rozmaite i nieprzewidziane (uporządkowanie ujścia mniejszych dopływów, budowa małych przepustów i szluzek do nawodnienia i t. p.) dla zaokrąglenia		5.725 " 11 "
	Ogółem	<u>285.000 zł. — ct.</u>

Przy długości trasy regulacyjnej tej przestrzeni 25,640 klm. wynosi koszt regulacji jednego kilometra okrągło 11.115 zł.

2. Dolna sekcja Górnjej Lipy.

Rubr. I. Roboty ziemne:		
697.809 m ³ ruchu ziemi nad wodą		
105.342 " " " pod "		167.413 zł. 64 ct.
Rubr. II. Ubezpieczenie brzegów 5.569 m. bieżących		13.476 " 98 "
Rubr. III. Budowa 2 mostów w Chorostkowie		2.989 " 06 "
Rubr. IV. Roboty dodatkowe (obsiew 78,092 ht. szkarp)		2.342 " 76 "
Rubr. V. Wykupno 44,3381 ha. gruntów		22.169 " 05 "
Rubr. VI. Wykupno 3 młynów w Tustaniu, Chorostkowie i Bouszowie		20.195 " — "

Rubr. VII. Konserwacja w czasie budowy (4% z rubr. I. i II., t. j. robót ziemnych i ubezpieczeń) okrągło	7.000	"	—	"
Rubr. VIII. Zarząd, 7% z kosztów budowy (rubr. I., II., III. i IV.) w sumie 184.113 zł. 96 ct. okrągło	13.000	"	—	"
Rubr. IX. Rozmaite i nieprzewidziane (jak wyżej pod rubr. X.) dla zaokrąglenia	6.413	"	51	"
Ogółem	<u>255.000</u>	zł.	—	ct.

Przy ogólnej długości tej przestrzeni 19,523 kilometrów, kosztuje przeciętnie regulacja jednego kilometra okrągło 13.061 zł., przeciętny koszt natomiast regulacji jednego kilometra obydwóch sekcji środkowej i dolnej wynosi 11.957 zł.

W regulacji środkowej sekcji interesowane są gminy i obszary dworskie powiatu Rohatyńskiego: Bursztyn, Koropatniki z Kuniczami, Nastaszczyn, Obelnica, Koniuszki, Łuczynce, Babuchów, Putiatynce, Wierzbilowce, Sołonec, Załuże, Rohatyn, Potok, Podgrodzie, Zalipie, Ruda i Kleszczowna z obszarem narażonym na inundacją 4.981 morgów; w regulacji zaś dolnej sekcji gminy i obszary dworskie powiatu Stanisławowskiego i Rohatyńskiego: Halicz, Tustan, Chorostków, Bołszowce, Słobódka bolszowska, Bouszów, Demianów, Stasiowa wola (Korostowice) i Bursztyn z terenem zalewowym 4.058 morgów, nie wliczając w to znacznych obszarów gruntów zabagnionych i podmokłych, które dopiero po wykonaniu regulacji uzyskają odpływ i mogą być osuszone.

Ze względu na rozmiary i ważność obydwóch przedsięwzięć, przedstawiamy Wysokiemu Sejmowi wniosek na ogłoszenie tych robót za krajowe, w którym to wypadku 40% kosztów przypadłoby na fundusz krajowy, po 30% zaś na państwowy fundusz melioracyjny i strony interesowane.

Całkowity udział kraju w kosztach wynosiłby:

1. przy sekcji środkowej	114.000	zł.
2. " " dolnej	102.000	"
Roczny zaś zasiłek krajowy przy proponowanym sześcioletnim okresie budowy:		
1. Dla sekcji środkowej	19.000	zł.
2. " " dolnej	17.000	"

Kodyfikacja projektów Wydziału krajowego do ustawy o tych regulacjach, odpowiada w zupełności sankcyonowanym już ustawom melioracyjnym z tym tylko wyjątkiem, że w §. 1. opuszczono termin rozpoczęcia robót, który wedle §. 5. (nowo wstawionego) ma być oznaczony przez Wydział krajowy, w porozumieniu z administracją państwa. Postanowienie to odmienne od dotychczasowych galicyjskich ustaw melioracyjnych znajduje się w całym szeregu również sankcyonowanych już podobnych ustaw krajowych dla Szląska i prowincyj alpejskich, a w danym wypadku ma na celu ułatwienie władzom politycznym oznaczenia okręgu konkurencyjnego i zawiązania spółek wodnych do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych, gdyż rozpoczęcie budowy wedle tej kodyfikacji zależnem będzie od władz administracyjnych, które naturalnie dopiero wówczas ustanowią w drodze rozporządzeń wykonawczych termin rozpoczęcia robót, skoro czynności organizacyjne koło zawiązania spółek będą ukończone. W skutek powyższego postanowienia §. 5. projektów do ustaw odpada też potrzeba wstawienia do preliminarza funduszu krajowego na rok 1883 potrzebnej dotacji na tę regulację.

W myśl powołanej kilkakrotnie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Stycznia r. b. przesłaliśmy operat techniczny wraz z projektami ustaw odezwą z dnia 3. Czerwca r. b. L. 27.081 tutejszemu Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą o przedłożenie takowych Wys. c. k. Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, oraz o wyjednanie jak najrychlejszej w tym przedmiocie decyzji Ministerstwa, tak, ażebyśmy mogli te projekty ustaw przedstawić Wysokiemu Sejmowi jeszcze na tegorocznej sesyi. W odpowiedzi na tę odezwę zawiadomiło nas c. k. Pre-

zydyum Namiestnictwa pismem z dnia 29. Września r. b. l. 9.864/pr' (w skutek reskryptu JE. p. Ministra rolnictwa z dnia 16. Września r. b. l. 11.881/1.353), że operat techniczny udzielony został departamentowi dla budowy dróg i budowli wodnych Wysokiego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych do rozpatrzenia i objawienia opinii, poczem dopiero Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa będzie mogło powziąć decyzję co do całego projektu regulacyjnego i odnoszących się do tej sprawy dwóch projektów ustaw. Zarazem zwrócił JE. p. Minister rolnictwa uwagę na to, że co najmniej wątpliwą jest rzeczą, czy roczne raty 30% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego na pokrycie kosztów regulacji Gniłej Lipy, które to raty wynoszą po 27.000 zł. rocznie, będą mogły być udzielone już w latach 1888. i 1889. Zasoby bowiem państwowego funduszu melioracyjnego obciążone są na powyżej wskazane dwa lata innymi w drodze ustawodawczej już oznaczonymi zasiłkami, tak dalece, że tylko bardzo skromna kwota pozostanie do dyspozycji. Ponieważ trudno przypuścić, ażeby kwota ta wystarczyła na zaspokojenie nowo przybywających żądań subwencyjnych wszystkich krajów koronnych, przeto Wysokiemu Ministerstwu rolnictwa nie pozostanie nic innego, jak tylko ograniczyć się w latach 1888 i 1889 do subwencyonowania najpilniejszych przedsiębiorstw, subwencyonowanie zaś mniej pilnych przedsiębiorstw odroczyć do lat następnych. Czy regulacji Gniłej Lipy będzie można w ten sposób przyznać pierwszeństwo przed innymi przedsiębiorstwami, tego — pominąwszy nawet zupełnie okoliczność, że nie ma jeszcze opinii departamentu dla budowy dróg i budowli wodnych Wysokiego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, już ze względu na samą naturę rzeczy w tej chwili jeszcze ocenić nie można. Mimo tej odpowiedzi, podającej w wątpliwość, czy regulacja środkowej i dolnej sekcji Gniłej Lipy może liczyć na subwencyonowanie z państwowego funduszu melioracyjnego w najbliższych latach 1888 i 1889, postanowiliśmy ze względu na rozpoczętą regulację górnej przestrzeni tej rzeki, tudzież że to przedsiębiorstwo jest jedynem tegorocznem przedłożeniem Wydziału krajowego dla Wys. Sejmu, przedstawić w tym roku odnośne projekty ustaw Wysokiemu Sejmowi i zażądaliśmy pismem z dnia 9. Listopada r. b. l. 48.542 od Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa udzielenia nam opinii ministeryalnego departamentu technicznego co do projektu regulacyjnego, oraz ostatecznej decyzji Ministerstwa w sprawie projektów do ustaw. Zarazem zaznaczyliśmy w tem piśmie, że podniesione przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa wątpliwości co do udziału Galicyi w państwowym funduszu melioracyjnym w latach 1888 i 1889 nie mogą wstrzymać Wydziału krajowego od przedkładania Wysokiemu Sejmowi nowych projektów melioracyjnych, gdyż trudno przypuścić, aby tak wielki i przeważnie rolniczy kraj jak Galicya, który stanowi czwartą część państwa, a w roku bieżącym z przyznanych z funduszu melioracyjnego subwencyj w łącznej kwocie 633.340 zł. 82 ct. otrzymał zaledwie 13% t. j. 84.138 zł. 23 ct., mógł być w najbliższych latach zupełnie wykluczonym od korzystania z tego funduszu — tem mniej zaś od przedłożenia w mowie będących projektów ustaw o regulacji Gniłej Lipy, wedle których termin budowy ma być dopiero oznaczonym przez Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, zatem regulacja ta nie będzie wymagać w roku 1888 żadnej pomocy państwa. Na pismo to, tudzież ponowne nasze zapytanie, otrzymaliśmy dnia 18. Listopada 1887 telegraficzną odpowiedź w której JE. p. Minister rolnictwa nas zawiadamia, że „ponieważ badanie technicznych projektów dopiero za kilka dni będzie ukończone, a co do projektów ustaw potrzebnem jest porozumienie innych Ministerstw, ostateczna decyzja może być podana do wiadomości najwcześniej dopiero za tydzień; tymczasem wniesienie projektów do ustaw w każdym razie jest dopuszczalne, z zastrzeżeniem jednakże ewentualnej modyfikacji, jaka później może być zażądaną.“ Stosownie do tego życzenia JE. p. Ministra rolnictwa nieomieszkamy podać do wiadomości komisji, której tę sprawę Wysoki Sejm przydzieli, ostatecznej decyzji Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, wraz z zażądaniem przez to Ministerstwo ewentualnymi zmianami bądź to tekstu projektów do ustaw, bądź też sum kosztorysowych.

III.

Studia dla nowych przedsięwzięć melioracyjnych.

1. i 2. regulacja rzeki Bugu i Pełtwi.

Przygotowanie projektów technicznych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. Stycznia 1886 tak dla regulacji Bugu, jak i Pełtwi, jest na ukończeniu. Projektem dla regulacji Pełtwi zajmuje się inżynier biura melioracyjnego Jan Blauth, projektem zaś regulacji Bugu inżynier tegoż biura Józef Jankowski, wraz z inżynierami asystentami Sewerynem Nowakowskim i Szczęsnym Gamratem. Czy jednakże w obec uchwały Wysokiego Sejmu, polecającej przy wypracowaniu projektów technicznych oznaczenie okręgów konkurencyjnych, tudzież potrzeby rokowania z Wysokim Rządem, sprawa w roku przyszłym o tyle dojrzeje, ażebyśmy na następnej sesji Wysokiego Sejmu mogli w sprawie tych dwóch regulacji przedstawić konkretne wnioski, okazuje się wątpliwem.

3. Regulacja rzeki Białej i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Rozpoczęte w roku ubiegłym pomiary hydrotechniczne rzeki Białej i prawego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do ujścia do Wisły zostały w Sierpniu b. r. ukończone przez inżyniera biura melioracyjnego Andrzeja Kędziora, tudzież inżynierów asystentów tego biura Wacława Zahradnika i Ludwika Sobolewskiego, którym dodany został do pomocy w r. b. praktykant Józef Górski. Studya te, których koszta poniósł fundusz krajowy tylko w obrębie powiatu Grybowskiego w całości, gdyż Wydział powiatowy Dąbrowski pokrył całe koszta najmu podwód i figurantów, oraz zakupna palików i punktów stałych, Wydział powiatowy zaś w Tarnowie złożył na ten cel kwotę 500 zł., obejmując całą przestrzeń Białej od źródeł na granicy węgierskiej aż do ujścia do Dunajca, tudzież Dunajec na wskazanej powyżej przestrzeni a mianowicie:

rzekę Białą	na długości (skorygowanej)	106,9 klm.
potok Wątok	"	1,5 "
" Strusinkę	"	4,5 "
" Zimnowódkę	"	1,4 "
" Radną	"	1,1 "
" Karwodzę	"	2,6 "
wał prawy Dunajca	"	34,0 "
" „ Białej	"	10,2 "
" lewy	"	9,6 "

Ponieważ jednak w związku z regulacją Białej niezbędnem jest zabudowanie dzikich potoków górskich do tej rzeki powyżej Grybowa wpadających, z których n. p. potok Bienczarówka i Florynka w czasie objazdu Karpat przez JE. Ministra rolnictwa w jesieni 1884 uznane zostały za najszkodliwsze ze wszystkich galicyjskich, odnieśliśmy się ponownie pismem z dnia 9. Czerwca r. b. L. 28.959 do Wys. Ministerstwa rolnictwa i JE. p. Ministra dla Galicji o użyczenie pomocy technicznej sekcji dla zabudowań potoków górskich celem sporządzenia projektu zabudowania górskich dopływów Białej na koszt skarbu państwa, stósownie do motywów wniesionego do Wys. Rady państwa projektu ustawy o dostarczaniu organów państwowych dla projektowania zabudowań dzikich potoków górskich. Jakkolwiek w innych krajach koronnych przez cały już szereg lat organa państwowe zajmują się projektowaniem i wykonaniem robót górskich, to jednak Wys. Ministerstwo rolnictwa mimo uznania potrzeby tego rodzaju budowli w naszym kraju nie uczyniło dotychczas zadość naszej prośbie, oznajmiając reskryptem z dnia

1. Sierpnia r. b. L. 8488/999, intymowanym odezwą tutejszego Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 25. Września r. b. L. 8.176/pr. że „powołane powyżej przedłożenie rządowe znajduje się dopiero w okresie obrad wstępnych w Radzie państwa, zatem decyzja co do życzenia wyrażonego przez Wydział krajowy w przedstawieniu do Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 9. Czerwca b. r. L. 28.959 w każdym razie powzięta być może dopiero w chwili, gdy pomienione przedłożenie rządowe uzyska moc ustawy.“

Wymijająca ta odpowiedź rządowa, która jest najlepszym argumentem przemawiającym za jak najrychlejszym wprowadzeniem w życie oddzielnej sekcji dla robót górskich w Galicyi, pociąga za sobą tę ubolewająca godną konsekwencyę, że cała sprawa regulacji Białej mimo ukończonych studyów dla robót rzecznych i ochronnych z powodu braku projektu zabudowań potoków górskich, przynajmniej o rok cały się odwlecze.

Co do strony finansowej tego przedsięwzięcia, dziś już przewidzieć można, że ze względu na okoliczności przewidziane w §. 2. ust. 1. państwowej ustawy melioracyjnej, regulacja rzeczona, wymagająca znaczniejszego nakładu nie da się przeprowadzić przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, lecz w drodze ustawy państwowej przy wyższym udziale skarbu państwa w kosztach, podobnie jak regulacja Drawy, Adygi i t. p. Staraniem też będzie naszym przeprowadzić potrzebne rokowania z Wys. Ministerstwem rolnictwa a ewentualnie pociągnąć do kosztów budowy powiaty Grybowski, Tarnowski i Dąbrowski, których prawie cały obszar w regulacji Białej i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca jest interesowanym.

4. Regulacja Uswicy.

Z powodu naglejszych czynności koło oznaczenia okręgu konkurencyjnego dla regulacji Nowego Brnia i Kisieliny, przy czem byli zajęci inżynierzy delegowani do zdjęć Uswicy, studia dla tej regulacji zostały w r. b. zupełnie wstrzymane, tak że dopiero w roku przyszłym inżynier Sikorski wraz z inżynierem pomoc. Dyrdoniem wykończą potrzebne pomiary a następnie zajmą się wypracowaniem projektu dla regulacji Uswicy.

5. Regulacja Złotej Lipy.

Celem przeprowadzenia zdjęć dla tej regulacji na przestrzeni od Żukowa do Bożykowa, względnie do Litwinowa, oraz sporządzenia projektu technicznego i kosztorysu wydelegowaliśmy rozporządzeniem z dnia 11. Lutego r. b. L. 67.474/86 inżyniera biura melioracyjnego Józefa Jankowskiego do powiatu Brzeżańskiego i Podhajeckiego. Studya te, na które Wysokie Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 17. Września r. b. L. 12.953 wyasygnowało Wydziałowi krajowemu z państwowej dotacji melioracyjnej zasiłek w kwocie 500 zł, rozpoczął w miesiącu Wrześniu i Październiku r. b. wymieniony inżynier wraz z inżynierem asystentem Sewerynem Nowakowskim, musiał jednakże takowe przerwać z powodu niesprzyjającej pogody z końcem Października r. b. Wykonane w r. b. zdjęcia obejmują 9 kilometrów Złotej Lipy powyżej Brzeżan a 8 klm. poniżej wraz z ogólną niwelacją obu Złotych Lip powyżej Żukowa i Szumlan na długości 2 klm., pozostaje zaś na rok przyszły do zdjęcia 11 klm. przestrzeni Złotej Lipy, tudzież około 12 klm. niwelacji generalnej poniżej Bożykowa i Litwinowa dla przekonania się, o ile częściowa regulacja górnej przestrzeni Złotej Lipy nie wpłynie niekorzystnie na jej bieg dolny.

6. Obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Delegowani rozporządzeniem naszym z dnia 8. Czerwca r. b. L. 23.644 do zdjęć niwelacyjnych dla tego przedsięwzięcia inżynierzy biura melioracyjnego Kędzior i Zakradnik

tudzież praktykant Górski rozpoczęli tę czynność w ciągu miesiąca Sierpnia b. r. po ukończeniu studyów dla regulacyi Białej i oprócz rektyfikacyi map katastralnych wykończyli w r. b.:

I sekcję wałów nadwiślańskich od granicy państwa w Popowicach do ujścia Sanu długości 7,409 klm. tudzież rzekę Strachocką wpadającą poniżej Sanu do Wisły pod Witkowicami;

II sekcję od Sanu do Łęgu długości 5 klm.;

III sekcję od ujścia Łęgu do ujścia Trześniówki długości 1,748 klm.;

IV sekcję od ujścia Trześniówki do Skały pod Tarnobrzegiem długości 15,8 klm.

Oprócz tego na ukończeniu jest zdjęcie Sanu i obustronnych wałów, mianowicie lewego od Pława do Wisły, prawego zaś od ujścia potoku Bukowy w Księżem Kolanie do Wisły długości 25 klm.

Pozostaje jeszcze do wykonania zdjęcie 16 kilometrów wałów nadwiślańskich od Tarnobrzega do granicy powiatu Mieleckiego, które z powodu zawezwania inżyniera Kędziora do czynności biurowych, będzie ukończone wraz z okręgiem konkurencyjnym z wiosną r. 1888.

Oдноśny wniosek na zrealizowanie tego przedsięwzięcia na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej będziemy mieli zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi na następnej sesyi a również staraniem będzie naszym stósownie do osiągniętego z c. k. Namiestnictwem i Wys. Ministerstwem rolnictwa porozumienia przygotować w roku przyszłym projekt techniczny dla dalszego obwałowania Wisły i dopływów w sąsiednim powiecie Mieleckim.

7. Regulacya dopływów Wisły w powiecie Wielickim.

Projekt techniczny dla tego przedsięwzięcia melioracyjnego, którego wypracowaniem zajmuje się inżynier Blauth, będzie sporządzonym dopiero po wykończeniu przez tego inżyniera operatu dla regulacyi rzeki Pełtwi.

8. Regulacya potoku Drwinki.

W skutek kilkakrotnych żądań c. k. Starostwa w Bochni o przeprowadzenie zdjęć i wypracowanie projektu dla regulacyi potoku Drwinki na koszt funduszu krajowego po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882 postanowiliśmy rozporządzeniem z dnia 3. Czerwca b. r. L. 11.346 wydelegować do powiatu Wielickiego i Bocheńskiego inżyniera krakowskiej ekspozytury biura melioracyjnego, Stanisława Chrząszczewskiego, z poleceniem przeprowadzenia potrzebnych pomiarów hydrotechnicznych dla tej regulacyi.

Wedle sprawozdania inżyniera Chrząszczewskiego, który w Lipcu r. b. zbadał ten obiekt melioracyjny na gruncie, wynik dotychczasowych robót na Drwince oraz rozlicznych projektów sporządzanych przez techniczne organa rządowe i c. k. Dyrekcyę lasów i domen od r. 1851. nie stanowi nawet w części załatwienia doniosłej sprawy uregulowania całego szeregu wód błędzących w puszczy Niepołomickiej, a to z tego powodu, że traktowano odrębnie pomniejszych dopływy bez uwzględnienia całości.

Zdaniem zaś tego inżyniera projekt regulacyi Drwinki obejmować winien: osuszenie puszczy Niepołomickiej, względnie skanalizowanie licznych wód błędzących i nieszkodliwe odprowadzenie ich do Wisły, tudzież zabezpieczenie wstecznymi wałami ochronnymi od wylewów samej Wisły, wciskającej się przy wysokim stanie wód na długości przeciętnej do 14 kilometrów w głąb lasów Niepołomickich niedaleko kolei Karola Ludwika Kłaj-Podłęże.

Gdy zgłoszenia prywatnych stron interesowanych nie dozwoliły inżynierowi Chrząszczewskiemu wykonać zdjęć potrzebnych dla regulacyi Drwinki w r. b., przyrzekliśmy rozp. z d. 26. Lipca r. b. l. 36.866 udzielić mu w roku przyszłym odpowiedniej pomocy technicznej biura melioracyjnego do wykończenia studyów na Drwince, ewentualnie także na tych dopły-

wach Wisły w powiecie Wielickim i Bocheńskim, które Wydział krajowy dążąc do systematycznego uporządkowania wód na Powiślu uzna za wskazane uregulować.

9. Obwałowanie lewego brzegu Dunajca.

Ponieważ objęte projektem regulacji Kisieliny obwałowanie lewego brzegu Dunajca, sięga tylko do Woli radłowskiej, wskutek czego grunta położone powyżej tej miejscowości po ukończeniu regulacji Kisieliny, a szczególnie w razie dojścia do skutku uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Dunajca, byłyby narażone na jeszcze większe, niż dotąd, klęski powodziowe, wniosła Reprezentacya powiatu Tarnowskiego wraz z interesowanymi właścicielami dóbr prośbę do Wydziału krajowego o przedłużenie lewych wałów Dunajcowych do mostu kolejowego w Bogumiłowicach, ewentualnie do Wielkiej wsi, dokąd sięgać miało zamierzone już dawniej obwałowanie Dunajca na podstawie rządowych operatów wałowych. Uznając powody podane przez strony interesowane za słuszne, zarządziliśmy rozporządzeniem z d. 31. Grudnia 1886 przeprowadzenie pomiarów hydrotechnicznych i sporządzenie projektu technicznego, czem się ma zająć projektant regulacji Kisieliny, inżynier Sikorski wraz z inżyn. pomoc. Dyrdoniem po ukończeniu zdjęć dla regulacji Uszwicy.

10. Regulacya Czarnego Dunajca w powiecie Nowotarskim.

Sprawozdaniem z d. 23. Maja r. b. l. 948 przedstawił nam Wydział powiatowy Nowotarski potrzebę rychłego zaradzenia szkodom, jakie rzeka Czarny Dunajec między Chochołowem a Nowym Targiem z powodu raptownego biegu, i zawartości kamienia corocznie wyrządza w gruntach, zamieniając ogrody warzywne w szutrowiska i zabierając mieszkańcom coraz większą część ich majątku. Na prośbę tego Wydziału powiatowego poleciliśmy też rozp. z d. 3. Czerwca r. b. l. 27.223 inżynierowi biura melioracyjnego Andrzejowi Kędziorowi, ażeby zbadał w porozumieniu z Reprezentacją powiatową stan i bieg Czarnego Dunajca na przestrzeni powyżej wskazanej, wraz z dzikimi potokami górskimi, wypływającymi z Tatr a wpadającymi do tej rzeki, następnie zaś przedstawił nam sprawozdanie wraz z wnioskami co do potrzeby uregulowania tej rzeki i zabudowania jej dopływów górskich. Badanie to przeprowadził wymieniony inżynier w miesiącu Sierpniu r. b., przyczem zrekonoskował oprócz głównego recypienta także dzikie potoki górskie, wypływające z doliny Chochołowskiej i Kościeliskiej, tudzież źródła Białego Dunajca łączącego się z Czarnym w Nowym Targu, a niebawem poweźmiemy też postanowienie w sprawie regulacji tej najpiękniejszej, ale zarazem najgroźniejszej polskiej rzeki, o ile takowa nie jest objętą rządowym projektem generalnym regulacji 14 rzek galicyjskich.

IV.

Subwencye na lokalne regulacye rzek niespławnych.

Gdy proponowane przez Wydział krajowy wydatki z Rubr. XIII. preliminarza funduszu krajowego na r. 1887, z wyjątkiem poz., 155 znajdują swe uzasadnienie wodnośnych wyjaśnieniach, pozostają tylko do usprawiedliwienia wstawione w tej pozycyi zasiłki na lokalne regulacye rzek niespławnych po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z d. 6. Października 1882, z których nadto zasiłek pod a) uzasadnionym już został w sprawozdaniu Wydziału krajowego z r. 1885 (pag. 24) zasiłek zaś pod b) w sprawozdaniu zeszłorocznem (pag. 25).

W poz. 155 c) wstawiliśmy na wniosek c. k. Namiestnictwa, udzielony nam odezwą z d. 7. Marca

r. b. l. 6.061 jako pierwszą ratę na przeprowadzenie regulacji Dunajca na znaczniejszej przestrzeni między mostem drogi krajowej w Gołkowicach aż do mostu kolegowego w Nowym Sączu. — Regulacja ta projektowana przez c. k. Namiestnictwo na prośbę zagrożonych gmin Podegrodzie i Mostki popartą przez c. k. Starostwo Nowosądeckie jest rzeczą wielkiej wagi dla żyznej doliny Sądeckiej a przytem przyczyni się także do zabezpieczenia komunikacji. Ze względu na stan funduszków publicznych proponuje c. k. Namiestnictwo rozłożenie roboty na dłuższy szereg lat tak, ażeby stosunkowo nie wielkim nakładem rocznym wynoszącym 6.000 zł. w. a. cała ta regulacja mogła być wykonaną.

W poz. 155 d) wstawiono tytułem 33 $\frac{1}{3}$ %owego zasiłku krajowego na dalszy ciąg robót ochronnych na lewym brzegu Dunajca pod Olszynami kwotę 798 zł. w. a. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 26. Kwietnia r. b. l. 22.065 wynoszą kosztą mających się wykonać dwóch ostróg (Nr. VII c i VII d) 2.450 zł., z czego kosztą zarządu w kwocie 55 zł. 95 ct. pokrywa wyłącznie skarb państwa. Ze względu na zamierzone przez c. k. Namiestnictwo natychmiastowe rozpoczęcie robót zaasygnowaliśmy już na ten cel zaliczkowo na rzecz c. k. Starostwa w Tarnowie kwotę częściową 400 zł. w. a.

Do poz. 155 e. i f.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. LS. 634 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi „sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycjach Władysława Wielogłowskiego, właściciela dóbr Tęgoborze w powiecie Nowy Sącz, o udzielenie subwencji w wysokości $\frac{1}{3}$ kosztów do wykonania dalszej części budowy wodnej na Dunajcu pod Strugą ad Tęgoborze, oraz Anastazyi Prohaskowej, właścicielki Roztoki w powiecie Sądeckim, o przyznanie subwencji do budowli wodnej na Dunajcu pod Roztoką.

Stosując się do wniosku wymienionej komisji sejmowej, która te petycje zaproponowała odstąpić Wydziałowi krajowemu do zbadania i urzędowania w myśl uchwały sejmowej z d. 6. Października 1882., tudzież mając na uwadze uchwałę Wysokiego Sejmu z d. 21. Stycznia r. b. w sprawie ingerencji Wydziału krajowego na lokalne regulacje rzek niespławnych, zażądaliśmy od petentów rozporządzeniem z d. 22. Lutego r. b. l. 7 328 przedłożenia operatów technicznych rzeczonych budowli wodnych. Odezwą z d. 18. Kwietnia r. b. L. 5.156 zawiadomiło nas Starostwo w Nowym Sączu, że na wykonaną przez p. Prohaskową opaskę kamienną pod Rostoką wypłacił skarb państwa $\frac{1}{3}$ część kosztów budowy w kwocie 1.997 zł. 63 ct. w. a., na roboty zaś konserwacyjne przy tej opasce 33 $\frac{1}{3}$ %owy zasiłek wynoszący

1. w r. 1883	123 zł. 54 ct.
2. „ „ 1884	364 „ 77 „
3. „ „ 1885	555 „ 86 „

Ponieważ do robót konserwacyjnych w r. 1884. i 1885 wykonanych fundusz krajowy przyczynił się już datkiem w wysokości $\frac{1}{3}$ kosztów, pozostawałaby przeto decyzja co do przyznania p. Prohaskowej $\frac{1}{3}$ kosztów budowy w kwocie 1.997 zł. 63 ct. tudzież $\frac{1}{3}$ kosztów konserwacji w r. 1883. w kwocie 123 „ 54 „

razem 2.121 zł. 17 ct.

o uchwalenie której w poz. 155 e. Wysoki Sejm upraszamy.

Co się tyczy subwencji proponowanej pod poz. 155 f., to takowa ma być przeznaczoną na zezwoloną reskryptem c. k. Namiestnictwa z d. 4. Listopada 1886. l. 67.734 budowę opaski kamiennej Nr. 11. na Dunajcu pod Strugą ad Tęgoborze, której kosztą obliczono na 3.886 zł. 4 $\frac{1}{2}$ ct. w. a. Gdy skarb państwa przyczynia się do tej budowy datkiem wynoszącym $\frac{1}{3}$ kosztów, a przedłożony nam pismem Starostwa Nowosądeckiego z d. 8. Marca r. b. l. 18.815 i z d. 8. Kwietnia r. b. l. 5.577 operat techniczny wykazuje umiarkowane ceny materiału i

robocizny, proponujemy przyznanie na tę budowę zasiłku krajowego w wysokości $33\frac{1}{3}\%$ kosztów, t. j. w kwocie 1.295 zł. w. a.

Do poz. 155 g.

W skutek podań właściciela dóbr i zwierzchności gminnej w Krzywecy powiatu Przemyskiego o udzielenie z funduszu krajowego zasiłku na zabezpieczenie lewego brzegu Sanu pod tą miejscowością, odnieśliśmy się odezwą z d. 19. Kwietnia r. b. l. 18.463 do c. k. Namiestnictwa o udzielenie planów i kosztorysu projektowanych budowli wodnych wraz z opinią co do potrzeby i wysokości subwencji krajowej. Pismem z dnia 31. Maja r. b. l. 24.375 przesłało nam Namiestnictwo odnośny operat techniczny z oznajmieniem, że projektowana opaska lit. A. pod Krzyweczą bardzo jest potrzebną dla powstrzymania dalszego zdziczenia Sanu w tej przestrzeni i dla zabezpieczenia urodzajnych gruntów nadbrzeżnych od dalszego zrywania tudzież, że mimo pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów przez Skarb Państwa właściciel Krzywecy nie byłby w stanie o własnych siłach wykonać tej budowli. Opierając się na tej opinii c. k. Namiestnictwa upraszamy Wysoki Sejm o wstawienie w powyższej pozycji zasiłku na tę budowlę w wysokości $\frac{1}{3}$ obliczonych na 1.740 zł. 77 ct. kosztów; t. j. okrągło 1.625 zł., przyczem mamy zaszczyt nadmienić, że z powodu rozpoczętej budowy wyasygnowaliśmy już na ten cel zaliczkę w kwocie 400 zł. w. a.

Wstawiona w poz. 155 h. 2ga rata na obwałowanie Wisły pod Chwałowicami znajduje uzasadnienie w zeszłorocznym sprawozdaniu naszym (pag. 24).

Na te roboty ochronne, do których przyczynia się państwowa dotacja melioracyjna 30% t. j. kwotą 3.000 zł., wyasygnowaliśmy rozp. z d. 11. listopada r. b. l. 45.714 pierwszą ratę zasiłku krajowego w kwocie 1.500 zł. z Rubr. XIII. p. 145 k) (budżetu z r. 1887), pozostając zatem do wypłaty 2ga rata w tej samej wysokości, którą z powodu wyczerpania pozostałości funduszu powodziowego do tej pozycji wstawiliśmy.

Do poz. 155. i).

Na prośbę właściciela obszaru dworskiego w Mokrczu, powiecie Pilzneńskim, postanowiło c. k. Namiestnictwo przystąpić do uregulowania rzeki Wisłoki między Mokrczem a Parkoszem za pomocą dwóch przekopów, trzech opasek faszynowych i jednego zamknięcia płotkowego i odniosło się pismem z dnia 21. Maja r. b. l. 27.661 do Wydziału krajowego z zapytaniem, czyby fundusz krajowy nie pokrył $\frac{1}{3}$ części kosztów, do których skarb państwa takimże zasiłkiem się przyczynia. Gdy wykazane w kosztorysie ceny materiałów wydawały nam się nieco za wysokie, zażądaliśmy odezwą z dnia 6. Czerwca r. b. l. 26.987 zniżenia sumy kosztorysowej, na co zgodziło się c. k. Namiestnictwo pismem z dnia 8. Sierpnia r. b. l. 45.602, redukując sumę kosztorysową na 6.502 zł. 7 ct., w czem mieszczą się koszta zarządu w kwocie 108 zł. 76 ct. pokrywane dotychczas zawsze z c. k. Skarbu państwa.

Ponieważ przekop Wisłoki pod Mokrczem c. k. Namiestnictwo uważa za nader potrzebny i pożyteczny, zatem pozwalamy sobie upraszać Wysoki Sejm o uchwalenie odnośnej pozycji w kwocie 2.131 zł.

Do poz. 155. k).

Odezwą z dnia 8. Września 1886. l. 51.200 przyrzekł Wydział krajowy przyczynić się do kosztów przekopu Sanu pod Sobiecinem zasiłkiem z funduszu krajowego w łącznej kwocie 11.200 zł., na który to cel uchwalił Wysoki Sejm w Rubr. XIII. wydatków funduszu krajowego na r. 1885. (poz. 139 a) dotacją w kwocie 7.143 zł., w tejże samej zaś rubryce z r. 1886. (poz. 145. a) dotacją w kwocie 4.200 zł. w. a. O asygnatę tych zasiłków upomniało się c. k. Namiestnictwo dopiero odezwą z dnia 29. Lipca r. b. l. 43.009. Ponieważ jednak dotacja

za rok 1885. wedle uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. była płynną tylko do końca Marca r. b., wyasygnowaliśmy rozp. z d. 26. sierpnia r. b. l. 40.414 na ręce c. k. Starostwa w Przemyślu tylko zasiłek przyznany na rok 1886. w kwocie 4.200 zł., nie podniesioną zaś dotacyę za r. 1885. w okrągłej kwocie 7.000 zł. przyrzekliśmy c. k. Namiestnictwu wstawić w preliminarz funduszu kraj. na r. 1888.

Do poz. 155. l).

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. l. s. 209 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o petycyi Adama Tabaczyńskiego, właściciela dóbr Wróblowic, w powiecie Tarnowskim, o zwrot $\frac{1}{3}$ części kosztów regulacyi Dunajca pod Wróblowicami. W myśl sprawozdania wymienionej komisji, która się oświadczyła za uwzględnieniem petycyi, jeżeli budowle zostały prawidłowo wykonane i mogą być włączone do całości robót mających się wykonać dla zabezpieczenia brzegów rzeki Dunajca, odnieśliśmy się odezwą z dnia 22. Lutego r. b. l. 7.169 do c. k. Namiestnictwa o udzielenie aktu kołaudacyjnego wykonanych przez p. Tabaczyńskiego przy subwencyi ze skarbu państwa budowli. Z udzielonych nam przez c. k. Namiestnictwo operatów, tudzież z przedstawionych przez p. Tabaczyńskiego wykazów c. k. Urzędu podatkowego w Tarnowie okazało się, że suma udzielonych p. Tabaczyńskiemu zasiłków państwowych przed r. 1887., w którym uzyskał od Wysokiego Sejmu subwencyą 1.080 zł. na wykonane przez niego budowle ochronne na Dunajcu, wynosi (z wyłączeniem zasiłków na koszt zarządu) 6.241 zł. 82 ct.

Na częściowe pokrycie tych kosztów otrzymał p. Tabaczyński z funduszu powodziowego zasiłek 1.100 „ — „
zostawałaby tedy kwota 5.141 zł. 82 ct.

którą w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882. należałoby p. Tabaczyńskiemu przyznać tytułem zwrotu $\frac{1}{3}$ części kosztów budowy.

Ponieważ jednak znaczna część tych robót wykonaną została przed powzięciem przez Wysoki Sejm powołanej uchwały z d. 6. Października 1882., proponujemy Wysokiemu Sejmowi uchwalenie zasiłku z tego tytułu w kwocie 3.000 zł., zwłaszcza, że p. Tabaczyński w petycyi swej tylko o zwrot 3.315 zł. 35 ct. upraszał.

Po wydrukowaniu już preliminarza funduszu krajowego na rok 1888. otrzymaliśmy od c. k. Namiestnictwa odezwę z d. 9. Listopada r. b. l. 69.020 z żądaniem wyjednanania u Wysokiego Sejmu dalszych zasiłków na następne lokalne regulacye rzek niespławnych, mające się wykonać w r. 1888. względnie 1889 r.:

R z e k a	Miejsce budowy	Całkowite koszta budowy	Udział w kosztach			Czas budowy
			państwa	kraju	prywatnej konkurencyi	
Raba Dunajec	Stadniki	5.000	1.750	1.625	1.625	w 2 latach
	Wielogłowy	2.000	668	666	666	w 1 roku
"	Kurów	3.000	1.050	975	975	"
"	Czorsztyń	3.350	1.200	1.074,60	1.074,60	"
Poprad	Biegonice	3.500	1.366,68	1.266,66	1.266,66	"
San	Jabłonica ruska	4.000	1.400	1.300	1.300	"
"	Skład solny	25.405	16.555	8.300	550	w 2 latach
"	Prałkowce	25.000	16.666,66	7.333,34	1.000	"
Wisłok	Kobyle - Wiśniowa	3.000	1.050	975	975	"
"	Markuszowa	3.500	1.226	1.137	1.137	"
"	Dobrzechów	3.000	1.050	975	975	"

Wedle tego rządowego wniosku subwencyjnego okazuje się potrzeba uchwalenia w poz. 155 (Rubr. XIII. wydatków) następnych dalszych zasiłków na r. 1888.:

<i>poz. 155. m).</i>	Na regulację Raby pod Stadnikami (I rata)	813 zł.
<i>poz. 155. n).</i>	Na regulację Dunajca pod Wielogłowami jednorazowo	666 „
<i>poz. 155. o).</i>	Na regulację Dunajca pod Kurowem jednorazowo	975 „
<i>poz. 155. p).</i>	Na regulację Dunajca pod Crorsztynem jednorazowo	1.075 „
<i>poz. 155. r).</i>	Na regulację Popradu pod Biegonicami jednorazowo	1.267 „
<i>poz. 155. s).</i>	Na regulację Sanu pod Jabłonicą ruską jednorazowo	1.300 „
<i>poz. 155. t).</i>	Na regulację Sanu pod Składem solnym (I rata)	4.150 „
<i>poz. 155. u).</i>	Na regulację Dunajca pod Prałkowicami (I rata)	3.667 „
<i>poz. 155. v).</i>	Na regulację Wisłoka pod Wiśniową (I rata)	488 „
<i>poz. 155. x).</i>	Na regulację Wisłoka po Markuszową (I rata)	569 „
<i>poz. 155. y).</i>	Na regulację Wisłoka pod Dobrzechowem (I rata)	488 „
	Razem	<u>15.458 zł.</u>
	w skutek czego proponowana już przez Wydział krajowy w tej pozycji dotacya	32.597 „
	wzrośnie do sumy	<u>48.055 zł.</u>

Jakkolwiek przy tym wniosku subwencyjnym niedopełnione jeszcze zostały warunki określone przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Stycznia r. b., gdyż c. k. Namiestnictwo nie udzieliło nam jeszcze szczegółowych projektów technicznych i kosztorysów wymienionych regulacyj, to jednak z uwagi, że odnośne operaty techniczne bez wątpienia udzielone nam zostaną przed rozpoczęciem robót, tudzież ze względu na życzliwość i opiekę, jakiej c. k. Namiestnictwo tym lokalnym regulacyom użycza, postanowiliśmy przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie powyższych subwencyj.

Oświadczając gotowość przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku na przyznanie powyższej dalszej subwencyi na lokalne regulacje rzek niespławnych, zażądaliśmy od c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 13. Listopada r. b. L. 55.318 udzielenia nam motywów do każdej pozycyi; gdy jednakże do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy na tę odezwę odpowiedzi, zastrzegamy sobie przedłożenie bliższych wyjaśnień, jakich nam dostarczy c. k. Namiestnictwo, tej komisji sejmowej, której to sprawozdanie do załatwienia będzie przydzielone.

Przytem pozwalamy sobie wyrazić nadzieję, że gdy wymienione regulacje rzek niespławnych przeprowadza c. k. Rząd kosztem dotacyi przyznawanych przez Wys. Radę państwa na rzeki spławne zostające stosownie do Najwyższego postanowienia z dnia 11. Listopada 1861. wyłącznie pod pieczę państwa, w skutek tego nie poniesie uszczerbku regulacja tych przestrzeni spławnych, a szczególnie rzeki Sanu, który pod Sochami, Wulką turebską i Żabnem w powiecie

Tarnobrzeskim przedstawia obraz wielkiego zdziczenia i zrywa corocznie nietylko najurodzajniejsze grunta, lecz już nawet wały ochronne.

Wreszcie w poz. 155 m., która obecnie otrzymuje znamię 155 z. wstawiliśmy zgodnie z uchwaloną przez Wysoki Sejm na r. b. na ten cel dotacją kwotę 5.000 zł. do dyspozycji Wydziału krajowego na ewentualne dziś nieprzewidziane potrzeby, jak n. p. konserwacją wykonanych budowli lub zarządzenie nowych, które przy małym nakładzie mogą ochronić wykonane już a przypadkowo zagrożone budowle. Z tej pozycji wypadnie także udzielić pomocy na nowe budowle, co do których wpływały już żądania do Wydziału krajowego a nie ukończono jeszcze rokowań z c. k. Namiestnictwem, mianowicie: Wydziałowi powiatowemu w Żydaczowie na naprawę budowli ochronnych na Świcy, Wydziałowi powiatowemu w Dolinie na budowle ochronne na tej samej rzece, Wydziałowi powiatowemu w Brzesku na zabezpieczenie komunikacji na prawym brzegu Dunajca we Filipowicach, Wydziałowi powiatowemu w Chrzanowie na zabezpieczenie brzegów Wisły w gminie Źródła, Zwierzchności miasta Starego Sącza na budowle wodne na rzece Popradzie, powiatowi Dolińskiemu i Kałuskiemu na roboty ochronne na rzece Łomnicy w Perehińsku, Podmichału i t. p.

V.

Inne ważniejsze sprawy w dziale budowli wodnych.

Petycja gminy Chodowice w powiecie stryjskim o zapomogę na ubezpieczenie brzegów rzeki Stryja. Wskutek petycji tej, przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z d. 14. Stycznia 1887. L. S. 1.044 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, udaliśmy się odezwą z dnia 22. Lutego r. b. l. 5.546 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie technicznego zbadania oraz sporządzenia planów i kosztorysu regulacji rzeki Stryja pod Chodowicami, przyczem ze względu na przedstawioną w petycji nagłość sprawy oświadczaliśmy gotowość udzielić na te roboty ochronne z przyzwolonej przez Wysoki Sejm dotacji 5.000 złr. w. a., jednorazowego zasiłku w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów, jeżeliby c. k. Namiestnictwo przeznaczyło na ten cel z państwowego funduszu budowli wodnych równą subwencję. Jakkolwiek rzeczona regulacja lokalna znajduje się na rzece objętej rządowym projektem generalnym regulacji 14 rzek galicyjskich, nie zakomunikowało nam c. k. Namiestnictwo dotąd w tej sprawie swej decyzji.

Petycja spółki wodnej dla regulacji Świrza o subwencję tudzież gminy Nowa Grobla w powiecie Jarosławskim o zasiłek na osuszenie zabagnionego pastwiska. Petycję tę przekazaną Wydziałowi krajowemu powołaną powyżej uchwałą załatwiliśmy rozp. z d. 22. Lutego r. b. l. 5 548 odmownie, gdyż Wys. Sejm na podobne cele żadnej dotacji nie przyzwolił. Z tego samego powodu załatwiliśmy również odmownie petycję mieszkańców gminy Nowej grobli w powiecie Jarosławskim o subwencję na osuszenie pastwiska gminnego rozporządzeniem z dnia 22. Lutego r. b. l. 6.302.

Petycja w sprawie regulacji górnego Dniestru. Uchwałą z dnia 21. Stycznia r. b. L. S. 1.069, 1.071, 1.072 i 1.073 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę gmin Zarajsko, Mistkowice, Kowenice, Kornica i Bureczyce powiatu Samborskiego, tudzież gminy Błozwi dolnej powiatu Rudeckiego, o regulacją górnej przestrzeni rzeki Dniestru.

W tej ze wszech miar dla kraju ważnej sprawie na odezwę naszą do c. k. Namiestnictwa z d. 13. Lipca 1886 l. 28.214, w której zażądaliśmy wciągnięcia rzeki Dniestru od Żórawna w górę do mającego się przedłożyć Wys. Radzie państwa projektu ustawy o regulacji rzek galicyjskich (vide aleg. 9. zeszłorocznego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego), otrzymaliśmy w skutek reskryptu Wys. Ministerstwa rolnictwa z d. 19. Grudnia 1886 l. 16.370/1.587 odpowiedź c. k. Namiestnictwa z d. 8. Stycznia r. b. l. 82.301, że to Ministerstwo wraz z wys. Ministerstwem spraw wewnętrznych dodatkowego włączenia regulacji górnego Dniestru do generalnego projektu regulacyjnego rzek galicyjskich nie uważa jako praktyczne i odpowiednie;

a) gdyż przez włączenie tej części Dniestru do generalnego projektu kosztta tegoż znacznie się powiększą, a aby projekt mógł urzeczywistnić, należy raczej dążyć do zmniejszenia aniżeli do zwiększenia ogólnych kosztów i tak już na wysoką kwotę 16,853.000 zł. obliczonych;

b) gdyż regulacja Dniestru od Rozwadowa w górę nie może ze względu na stosunki miejscowe wywrzeć tak stanowczego wpływu na regulację zamierzoną poniżej Rozwadowa, ażeby z tak znacznymi kosztami połączone rozszerzanie projektu regulacyjnego było uzasadnionem.“

Nadto zwróciło Wys. Ministerstwo rolnictwa uwagę Wydziału krajowego, że gdy wedle dotychczasowego projektu melioracyjnego inżyniera Jankowskiego górny Dniestr między Hordynią a Rozwadowem ma otrzymać spad dwa razy większy niż spad Dniestru poniżej Rozwadowa, a Dniestr poniżej Rozwadowa z powodu niedostatecznego przekroju i wężkowatego biegu nie jest w stanie odprowadzić dostateczną chyżością wody spływającej z bagien, dopiero na ten czas należałoby „przystąpić do robót melioracyjnych, gdy regulacja dolnej od Rozwadowa poczynającej się przestrzeni Dniestru, ze względu na koniecznie potrzebne stworzenie odpowiedniego odpływu, albo przez sankcyonowanie ogólnej ustawy regulacji rzek galicyjskich, albo też w jakikolwiek inny sposób zapewnioną zostanie.“

Pojmując trudne stanowisko Wysokiego Ministerstwa rolnictwa przy przeprowadzeniu ogólnej regulacji rzek galicyjskich, która w razie dodatkowego wciągnięcia regulacji górnego Dniestru napotkałaby prawdopodobnie jeszcze na większe przeszkody w Wysokiej Radzie państwa, tudzież zgadzając się w zupełności na zapatrywanie tego Ministerstwa, że przed wykonaniem melioracji bagien naddniestrzańskich koniecznym jest utworzenie należytego odpływu na przestrzeni Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, jakoteż na przestrzeni zostającej pod pieczęią rządową między Żurawnem a Okopami, nie pominęliśmy jednak i tej sposobności, ażeby po tylekrotny już raz nie podnieść wobec Wysokiego Rządu doniosłości i ważności regulacji górnego Dniestru, którą słusznie kraj cały i jego Reprezentacya za sprawę nagłą, a w zainicyowanej właśnie akcji regulacyjnej za pierwszorzędną uważa. Objekt melioracyjny jaki stanowi osuszenie 35.000 hektarów dziś nieużytecznych i dla zdrowia mieszkańców szkodliwych bagnisk naddniestrzańskich, przedstawia tak wielkie korzyści zarówno dla kultury krajowej jak i dla finansów państwa i kraju, że gdyby te moczary znajdowały się nie w Galicyi, która na polu budowl wodnych tak bardzo jest zaniedbaną, lecz w którejkolwiek innej prowincyi przedlitawskiej, już od kilkudziesięciu lat doczekałyby się troskliwej opieki wszystkich czynników ustawodawczych i administracyjnych, a zamiast gniazda chorób zaraźliwych stałyby się źródłem dobrobytu kilku powiatów. W przekonaniu, że tutejsze c. k. Namiestnictwo zarówno z Wydziałem krajowym odczuwa i uznaje potrzebę jak najrychlejszego zrealizowania tego przedsięwzięcia, przedstawiliśmy temuż odezwą z dnia 22. Lutego r. b. L. 5.788

ze względu na udzieloną nam decyzję ministeryalną nowy wniosek, mianowicie, ażeby z uwagi na ważność regulacyi górnego Dniestru, która zdaniem Wydziału krajowego ze wszystkich robót regulacyjnych w kraju jest najnaglejszą, zechciało wyjednać u JE. Pana Ministra rolnictwa wniesienie do konstytucyjnego traktowania tak w Wysokiej Radzie państwa, jak i w Wysokim Sejmie krajowym oddzielnego projektu ustawy o regulacyi Dniestru na przestrzeni między Rozwadowem a Żurawnem, oraz wstawić się do JE. p. Ministra spraw wewnętrznych za zarządzeniem raźniejszego prowadzenia robót regulacyjnych na przestrzeni rządowej Dniestru poniżej Żurawna. Zarazem zaznaczyliśmy, że tą drogą, na którą zdaje się także wskazywać końcowy ustęp powołanej odezwy c. k. Namiestnictwa, możnaby przyspieszyć regulacyą Dniestru poniżej Rozwadowa, a tem samem stosownie do opinii Wysokiego Ministerstwa rolnictwa umożliwić także rychlejsze zrealizowanie tak upragnionej przez ludność miejscową regulacyi górnego Dniestru i melioracyi bagien naddniestrzańskich. Po wykonaniu bowiem regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem odpadną skrupuły, jakie stoją na przeszkodzie wykonaniu melioracyi doliny górnego Dniestru, a Wydział krajowy po zapewnieniu powyższej regulacyi w drodze ustawodawczej nie omieszkałby przedstawić Wysokiemu Rządowi projektu szczegółowego tej melioracyi celem przeprowadzenia jej w drodze ustawodawstwa państwowego i krajowego po myśli 2. ustępu §. 1. państwowej ustawy melioracyjnej.

O powyższym przebiegu sprawy, która jednak w roku bieżącym wcale nie postąpiła, gdyż Wydział krajowy nie otrzymał dotychczas wiadomości o decyzji Wysokiego Ministerstwa rolnictwa na swą ostatnią propozycyę, zawiadomiliśmy rozporządzeniem z dnia 22. Lutego r. b. L. 5.788 Wydziały powiatowe w Samborze i Rudkach z poleceniem zakomunikowania treści tego rozporządzenia zwierzchnościom gmin petycyonujących.

Petycja
spółki wodnej
w Domażyrsza
o udzielenie
subwencji

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. L. 568 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego, o petycyi spółki wodnej Domażyrskiej o subwencyę na osuszenie około 500 morgów nieużytków w gminach: Domażyr, Zielów, Borcki janowskie, Kozice, Jańska, Schöntal, Rzęsna polska i ruska, oraz umożliwienie nawodnienia około 200 morgów łąk. W myśl uwag rzeczoney komisji, zdaniem której przedsiębiorstwo to kwalifikowałoby się w pierwszym rzędzie do subwencyonowania z państwowej dotacyi melioracyjnej przeznaczonej na popieranie drobnych melioracyj, przedstawiliśmy pismem z dnia 22. Lutego r. b. L. 7.166 za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa wniosek na udzielenie subwencji z tej dotacyi w pełnej wysokości kosztów głównego kanału obliczonych na 4.000 zł., gdyż z kanału tego właściciele zabagnionych gruntów wówczas dopiero odniosą korzyść, skoro wykonają drugorzędne rowy osuszające, które wymagać będą jeszcze znacznych nakładów ze strony tych właścicieli.

W sprawie tej nie powzięto jeszcze Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa ostatecznej decyzji, gdyż podniesiono pewne wątpliwości co do projektu technicznego, który na żądanie tego Ministerstwa poleciliśmy też poprawić inżynierowi Blauthowi.

Petycje Wydziału powiatowego w Jarosławiu,

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. LS. 254 i 943 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyach Wydziału powiatowego Jarosławskiego, gminy Leżachów, gminy i obszaru

oraz gmin dworskiego w Monasterzu, wreszcie gminy i obszaru dworskiego w Nielipkowicach i obszarów w sprawie osuszenia gruntów zabagnionych w powiecie Jarosławskim i przeznaczenie dworskich inżyniera melioracyjnego ze stałą siedzibą w Jarosławiu. W myśl wniosku komisji Leżachów, polecającego Wydziałowi krajowemu zbadanie sprawy i możliwe uwzględnienie na Monasterz razie przez zarządzenie potrzebnych zdjęć i studyów na koszt uchwalonej przez Wy- i Nielipko- soki Sejm dotacyi 1.000 zł., wydelegowaliśmy rozporządzeniem z dnia 22. Lutego lenie pomocy r. b. L. 7.168 do powiatu Jarosławskiego inżyniera biura melioracyjnego Jana Blautha technicznej z poleceniem wykonania w porozumieniu z Wydziałem powiatowym studyów przygo- dla osusze- towawczych dla osuszenia rozległych obszarów gruntów zabagnionych w gminach nia zabagnio- i obszarach dworskich: Jarosław, Kruhel Pawłosiowski, Pełkinie, Ujeźna, Wulka Peł- nych grun- kińska, Jagieła, Willipkowice, Monasterz, Leżachów i Gorzyce na lewym brzegu Sanu; tudzież w gminach: Nielipkowice, Monasterz, Czerwona Wola, Leżachów i Dybków tów. na prawym brzegu Sanu.

Inżynier ten, któremu następnie przydzieliliśmy do pomocy inżyniera pom. Szczęsnego Gamrata, przeprowadził od Lipca do Października r. b. ogólne badanie całego terenu, oraz wykonał szczegółowe zdjęcia dla jednej z mających się za- wiązać spółek wodnych w gmniach katastralnych: Jarosław, Kruhel pawłosiowski, Kruhel pełkiński i Pełkinie. Zdjęcia dalsze na które Reprezentacya powiatu Jaro- sławskiego dostarcza funduszków celem pokrycia kosztów podwód i figurantów, oraz palików i punktów stałych, ukończone zostaną w r. 1888.

Petycyą Wy-
działu po-
wiatowego
w Turce o
zabudowanie
potoków gór-
skich u źró-
dlisk Sanu
Dniestru
i Stryja.

Uchwałą z dnia 24. Stycznia r. b. L. S. 132 przekazał Wysoki Sejm Wy- działowi krajowemu do załatwienia sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o petycyi Wydziału powiatowego w Turce w sprawie udzielenia bezpłatnej pomocy technicznej celem wypracowania projektu regulacyi potoków górskich w dorzeczu Sanu, Dniestru i Stryja.

Gdy sprawa w tej petycyi poruszona ma wielką doniosłość nie tylko dla dolin potoków górskich w powiecie Turczańskim, lecz także dla zmniejszenia klęsk powodziowych w średnim i dolnym biegu rzeki Sanu, Dniestru i Stryja a właśnie dla tego rodzaju robót ustanowiło Wys. Ministerstwo rolnictwa oddzielny organ wy- konawczy, składający się z dwóch sekcji: w Villach dla krajów alpejskich a w Cies- szynie dla prowincyi położonych na północ od Dunaju, odnieśliśmy się odezwą z dnia 22. Lutego r. b. L. 7.171 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u JE. p. Ministra rolnictwa zesłania technika fachowego ze sekcji Cieszyńskiej do powiatu Turczańskiego celem zbadania stanu tamtejszych dzikich potoków górskich a nastę- pnie przeprowadzenia potrzebnych zdjęć i wypracowania projektów technicznych z kosztorysami. Przytem oznajmiliśmy Rządowi, że po ukończeniu tych czynności przygotowawczych, oraz udzieleniu nam projektów technicznych nie omieszkamy wnieść do Wysokiego Sejmu projektów do ustaw mających na celu zrealizowanie tych robót przy pomocy Skarbu kraju i państwowego funduszu melioracyjnego po myśli postanowień §§. 4. i 6. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. d. u. p. L. 116.

W skutek powyższej odezwy uwiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestni- ctwa pismem z d. 24. Czerwca r. b. L. 6.248/pr., iż Wys. c. k. Ministerstwo rolni- ctwa reskrytem z d. 10. Czerwca r. b. L. 7.858/904. oświadczyło gotowość wydelegowa- nia c. k. komisarza lasowego Karola Görnera do zbadania potoków górskich w po- wiecie Turczańskim, jeżeli Wydział krajowy pokryje koszta tego tymczasowego ogól-

nego rozpoznania owych potoków, które wymagać będzie około 14 dni czasu — do sporządzenia zaś szczegółowego projektu robót górskich na podstawie sprawozdania Görnera mógłby być użytym w r. 1888. c. k. komisarz lasowy Emil Skowroński.

Ponieważ jednak tymczasem Wys. Ministerstwo rolnictwa przedłożyło w Wys. Radzie Państwa projekt do ustawy, wedle którego studia dla podobnych robót dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich mają być przeprowadzone na koszt państwowego funduszu melioracyjnego, wstrzymaliśmy się z decyzją w tym przedmiocie aż do czasu, kiedy ten projekt uzyska moc ustawy.

Petycja
obszaru
dworskiego
w Ochrymo-
wecach
o przyspie-
szenie zała-
twienia
sporu
wodnego.

W skutek sprawozdania komisji petycyjnej o tej petycji przekazanego uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 24. Stycznia r. b. L. S. 892 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, odnieśliśmy się celem wydania dalszego zarządzenia odezwą z d. 22. Lutego r. b. L. 7.321 do c. k. Namiestnictwa, które pismem z d. 14. Marca r. b. L. 13.538 zawiadomiło nas, że w sprawie unormowania stanu wody w stawie czer-nielowskim wydanem zostało równocześnie w drugiej instancji właściwe zarządzenie. Osnowę tego pisma c. k. Namiestnictwa podaliśmy do wiadomości właściciela obszaru dworskiego w Ochrymowcach rozp. z d. 16. Kwietnia r. b. L. 19.292.

Petycja Wy-
działu po-
wiatowego
w Śniatynie
i spadkobier-
ców po Feli-
ksie Grzęb-
skim w Spra-
wach w spra-
wie regula-
cyi Prutu,
Czeremosza
i Rybnicy,
tudzież nie-
prawidło-
wego spła-
wiania drze-
wa na Cze-
remoszu.

Uchwałą z d. 24. Stycznia r. b. L. S. 658, 925 i 928 przekazał Wysoki Sejm sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o tych petycjach Wydziałowi krajowemu do załatwienia. Z uwagi, że te petycje mają za przedmiot regulację rzek Prutu, Czeremosza i Rybnicy, która ze względu na znaczne koszta wykonania nie może być zaliczoną do robót melioracyjnych, lecz należy do projektowanych przez Wysoki Rząd w całym państwie regulacji rzek tak zwanych funduszowych, obok tego zaś podnoszą te petycje zażalenia przeciw tępieniu lasów w górach oraz niepra-widłowemu spławianiu drzewa na rzece Czeremoszu, udaliśmy się odezwą z d. 22. Lu-tego r. b. L. 7.322 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o przedłożenie Wys. Minister-
stwu rolnictwa wniosku na włączenie wymienionych trzech rzek do przyszłego proje-
ktu zamierzonej ogólnej regulacji rzek w całym państwie, a zarazem o wydanie
odpowiedniego zarządzenia stosownie do postanowień cesarskiego patentu z d. 3. Gru-
dnia 1852 Dz. u. p. Nr. 250 celem ochrony lasów górskich, tudzież zabezpieczenia
nadbrzeżnych mieszkańców od szkód wyrządzanych dzikiem i dowolnym spławianiem
drzewa przez zagranicznych handlarzy. W częściowem załatwieniu tej odezwy zawi-
domiło nas c. k. Namiestnictwo pismem z d. 31. Marca r. b. L. 13.311 że „jeszcze
relacją z dnia 11. Grudnia 1885 L. 73.934 przedstawiono Wys. Ministerstwu rolni-
ctwa wniosek na uznanie rzeki Prutu od Delatyna a rzeki Czeremosza od połączenia
Białego i Czarnego Czeremosza pod Uścierykami jako rzeki funduszowej; rzeki Ry-
bnicy zaś nie przedstawiono jako kwalifikującej się do kategorii rzek funduszowych,
gdyż jest zanadto małym dopływem Prutu, a w kraju jest więcej rzek tego samego
znaczenia, co Rybnica, które również uwzględnione nie zostały a musiałyby być na
równi traktowane z Rybnicą“.

Zarazem oznajmił nam Namiestnictwo, że na skutek udzielonych mu pe-
tycji, dotyczących nieprawidłowego spławiania drzewa wydano z Namiestnictwa
odpowiednie zarządzenia, których wynik zostanie Wydziałowi krajowemu we właści-
wym czasie zakomunikowany.

O wnioskach i zarządzeniach powyższych zawiadomiliśmy rozp. z dnia
22. Lutego r. b. L. 7.322 i z d. 30. Kwietnia r. b. L. 19.676 Wydział powiatowy
w Śniatynie i inne petycyonujące strony prywatne.

Decyzja Wys. Ministerstwa rolnictwa w sprawie regulacji Prutu i Czere-
mosza nie została dotychczas zakomunikowaną Wydziałowi krajowemu.

Petycja
gminy Chłom-
mczy o sub-
wencyę na
utrzymanie
robót regu-
lacyjnych na
Sanie.

Uchwałą z d. 24. Stycznia r. b. L. s. 958 przekazał Wysoki Sejm Wy-
działowi krajowemu do załatwienia petycyę gminy Chłomczy. o zasilek na konser-
wacyę wykonanego przy pomocy funduszków powodziowych przekopu na Sanie.

Ponieważ sejmowa komisya gospodarstwa krajowego nie objawiła co do
tej prośby zdania a Wysoki Sejm na ten cel żadnej dotacyi nie uchwalił, załatwi-
liśmy tę petycyę rozp. z d. 22. Lutego r. b. L. 7.812 odmownie.

Regulacja
14 rzek ga-
licyjskich
z powodu
wylewów
z r. 1884.

W sprawie tej niezmiernie dla kraju ważnej regulacji 14 rzek galicyj-
skich, która po powodzi w r. 1884 okazała się nieodzowną dla zabezpieczenia kraju
na przyszłość od tak groźnych klęsk elementarnych, a do której zrealizowania zdąży-
przyjęty przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. Października 1884 cały szereg
uchwał, zakomunikowaną została Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa
z d. 11. Listopada 1886 L. 71.638 decyzja Wysokiego Ministerstwa spraw wewnę-
trzych (reskrypt z d. 20. Października 1886 L. 16.367), wedle której część robót
regulacyjnych, objęta projektem generalnym, mianowicie regulacja górnej Wisły od
ujścia Białki do ujścia Przemszy wyłączoną została z tego projektu i wraz ze szląską
częścią Wisły od Strumienia do ujścia Białki ma być traktowaną jako sprawa mię-
dzynarodowa. W ten sposób więc przyjdzie wkrótce do wykonania tylko mała część
tak upragnionej przez kraj regulacji i to część tej regulacji, której wykonanie nie
dla naszego kraju, lecz dla Szląska oraz sąsiednich Prus przedewszystkiem jest
potrzebnem.

O dalszym losie regulacji rzek galicyjskich nie zawiera pomieniona odezwa
żadnej wzmianki, lecz pociesza tylko Wydział krajowy, że przez wyłączenie Wiselki
suma kosztów generalnego projektu regulacji rzek galicyjskich nieco się obniży.

Regulacja
potoku
Sanoczka.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 17. Grudnia 1885 poleciliśmy
inżynierowi p. Jankowskiemu rozp. z d. 8. Września 1886 L. 43.841 zbadanie stanu
i biegu potoka Sanoczka oraz odnośnego projektu technicznego. Gdy zaś według
sprawozdania tego inżyniera z d. 20. Maja r. b. okazała się potrzeba wykonania na
gruncie potrzebnych pomiarów uzupełniających celem zredukowania sumy kosztory-
sowej do kwoty odpowiadającej szczupłemu obszarowi gruntów interesowanych, zarzą-
dziliśmy te studia uzupełniające rozporządzeniem z d. 27. Maja r. b. L. 26.387, wy-
danem do ekspozytury biura melioracyjnego w Sanoku.

Regulacja
potoku
Świni.

Wskutek licznych podań i petycyi gmin powiatu Żółkiewskiego nad Świnia
położonych, postanowiliśmy na wniosek Wydziału powiatowego w Żółkwi przedsta-
wiony relacyą z d. 18. Maja r. b. L. 354 zarządzić rozp. z d. 3. Czerwca r. b.
L. 27.788 zbadanie sprawy przez biuro melioracyjne. Czynności tej dokona w r. 1888
inżynier Jankowski po ukończeniu zdjęć dla regulacji Złotej Lipy, poczem powe-
źmiemy dalszą decyzję co do zdjęć szczegółowych, oraz sporządzenia projektu
technicznego.

Zabudowa-
nie potoku
Sidziuki

Potok górski Sidzinka, wypływający z Beskidów na granicy węgierskiej
a wpadający do Skawy pod Osielcem poniżej Jordanowa, wyrządza w gminach Sidzina
i Bystra powiatu Myślenickiego corocznie wielkie spustoszenia, podrywając brzegi,

w powiecie Myślenickim. zmieniając po każdej większej wodzie łożysko i zasypując kamieniami całą dolinę, z której wyłącznie utrzymują się mieszkańcy.

Podobną klęską nawidził mieszkańców nadbrzeżnych wylew Sidzinki także w r. b. na dniu 15. i 17. Maja, a ciężko dotknięta gmina Sidzina udała się o pomoc do Wydziału krajowego dla zapobieżenia w przyszłości szkodliwym następstwom powodzi przez uregulowanie biegu tego potoku i zabudowanie jej górskich dopływów. Celem sporządzenia projektu technicznego dla tego przedsięwzięcia, odnieśliśmy się odezwą z d. 9. Czerwca r. b. L. 27.428 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u J.E. p. Ministra rolnictwa pomocy oddziału lasowo-technicznego dla zabudowań potoków górskich, dotychczas jednak nie otrzymaliśmy wiadomości o decyzji Wys. Ministerstwa rolnictwa.

Subwencyonowanie mniejszych melioracyj z państwowej dotacyi melioracyjnej. Stosownie do przyrzeczenia Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, danego reskryptem z dnia 11. Stycznia 1885. l. 7.051, przedstawiliśmy temu Ministerstwu cały szereg wniosków na udzielenie zasiłków z państwowej dotacyi melioracyjnej, mianowicie:

1. na roboty konserwacyjne i ubezpieczenie kanałów spółki wodnej Chorzelskiej;
2. na uzupełnienie sieci rowów osuszających spółki wodnej kanału Zyblikiewicza;
3. na roboty osuszające spółki wodnej Domażyrskiej;
4. na budowę szluzu w wale wisłoczanym w Gawłuszowicach, powiatu Mieleckiego;
5. na budowę wałów nadwiślańskich pod Chwałowicami;
6. na regulację potoku Jasienicy w powiecie Samborskim;
7. na zakupno prasy drenarskiej dla Stanisławowskiego oddziału c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Na powyższe nasze wnioski nie otrzymaliśmy dotychczas wiadomości o decyzji Ministerstwa w sprawie subwencji na budowę szluzu pod Gawłuszowicami, w dwóch wypadkach (przy spółce Domażyrskiej i regulacji Jasienicy) zażądano uzupełnienia, względnie poprawienia planów, a tylko w dwóch wypadkach przychyliło się Wyżokie c. k. Ministerstwo rolnictwa do wniosków Wydziału krajowego, udzielając na budowę wałów pod Chwałowicami zasiłku 3.000 zł., oraz 300 zł. subwencji na zakupno prasy drenarskiej dla okręgowego Towarzystwa rolniczego w Stanisławowie.

Co do subwencji ad 1. i 2. oznajmiło Wyżokie Ministerstwo, że ze względu na niski koszt odnośnych robót melioracyjnych nie może się do wniosku Wydziału krajowego przychylić. Gdy zaś w naszym kraju z prywatnej inicjatywy powstają tylko takie przedsięwzięcia, przeprowadzane o własnych siłach stron interesowanych, które są nadzwyczaj rentowne, czyli których koszt w stosunku do melioracyjnej powierzchni nie jest zbyt wysokim, powstaje wątpliwość, czy w obec wypowiedzianej przez Wyżokie Ministerstwo rolnictwa zasady w ogóle kraj nasz może w uależytej mierze korzystać z państwowej dotacyi melioracyjnej.

Studia dla robót melioracyjnych. Na posiedzeniu z dnia 17. Stycznia 1887. powziął Wysoki Sejm w załączeniu sprawozdania komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu melioracyjnem Wydziału krajowego następującą uchwałę:

„Sejm przyzwala na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, gmin i spółek wodnych w myśl uchwały swej z dnia 27. Września 1882 dotacyą na r. 1887 w kwocie 1.000 zł.“

W skutek tej uchwały postanowiliśmy udzielić w r. b. bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego do zbadania, ewentualnie przeprowadzenia szczegółowych pomiarów niwelacyjnych i sporządzenia między innymi następujących projektów robót melioracyjnych:

1. osuszenia gruntów zabagnionych między Mleczką, Wisłokiem i Sanem, tudzież na prawym brzegu Sanu, w powiecie Jarosławskim (LW. 7.168/87);
2. melioracji pastwisk gminnych w powiecie Łańcuckim (LW. kr. 7 173/87);
3. regulacji potoków górskich i osuszenia gruntów zabagnionych w powiecie Kałuskim (LW. kr. 11.342/87 i 38.644/87);
4. osuszenia gruntów spółki wodnej w Błudnikach, powiatu Stanisławowskiego (LW. kr. 14.834/87);
5. zabezpieczenie lewego brzegu Dunajca między Czorsztynem a Sromowcami wyżnemi, tudzież regulacji Białego Dunajca pod Nowym Targiem i Czarnego Dunajca między Chochołowem a Nowym Targiem (LW. kr. 63.092/86 i 27.223/87);
6. zabezpieczenia brzegów rzeki Łomnicy w Perehińsku, powiatu Dolińskiego i w Podmichalu, powiatu Kałuskiego (LW. kr. 31.530/87);
7. wreszcie regulacji potoku Jabłońca i Czarny w powiecie Tarnowskim (LW. kr. 48.223/86).

Z dotacji tej na studia dla zbiorowych robót melioracyjnych, do której przelaliśmy (rozp. do LW. kr. 52.475) także nieużyte pozostałości funduszu powodziowego w kwocie 3.454 zł. 17 ct., pokrywaliśmy również wydatki na studia dla projektowanych przedsiębiorstw ustawowych, mianowicie: regulacji Białej i Drwinki, tudzież obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Ponieważ w roku przyszłym z tej samej dotacji przypadną do pokrycia koszta wykończenia zdjęć Drwinki i wałów nadwiślańskich, dalej zaś koszta zdjęć dla regulacji Uswicy, obwałowania lewego brzegu Dunajca, wreszcie zdjęć dla oznaczenia okręgu konkurencyjnego Bugu i Pełtwi, okazuje się potrzeba podniesienia dotacji w odnośnej pozycji do kwoty 3.000 zł.

Stacye
wodoska-
zowe.

Stosownie do przyjętego wobec Rządu zobowiązania założenia i utrzymania 25, względnie (przy wliczeniu wodoskazów pod Gołkowicami i Maszkowicami na Dunajcu) 27 wodoskazów, zarządziliśmy rozp. z dnia 2. Sierpnia r. b. L. 26.389 założenie dalszych siedmiu wodoskazów, mianowicie: w Gołkowicach i Siedliszowicach na Dunajcu, w Mielcu na Wisłoce, w Sanoku na Sanie, tudzież w Krośnie, Strzyżowie i w Dąbrówkach na Wisłoku.

Pozostaje tedy jeszcze do założenia następujących trzynastu nowych wodoskazów krajowych:

1. na Wiśle w Czernichowie;
2. „ Rabie w Ujściu solnem;
3. „ Dunajcu w Lipiu;
4. „ „ w Maszkowicach;
5. „ Sanie w Dynowie;
6. „ Wisłoku w Głogowcu;
7. „ Dniestrze w Łuce;
8. „ „ w Ujściu biskupiem;
9. „ Świcy w Mielniczu;
10. „ „ w Balicach podróżnych;
11. „ Czeremoszu w Waszkowcach;

12. na Czeremoszu w Kutach;
 13. „ „ w Uścierykach.

Ponieważ zaś, jak to już w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (pag. 66. i 67.) nadmieniliśmy, ma założenie tych wodoskazów, dla których muszą być zbudowane osobne izbice, nie wystarcza preliminowana przez c. k. Namiestnictwo a uchwalona w r. 1884. przez Wysoki Sejm dotacya, okazuje się potrzeba dodatkowego kredytu na ten cel, obliczonego przez okręgowych inżynierów drogowych i ekspozytury biura melioracyjnego na 2.000 zł., o który to kredyt w naszym końcowym III. wniosku Wysoki Sejm mamy zaszczyt upraszać.

Stacye
 ombrome-
 tryczne.

Do 90 krajowych stacyj ombrometrycznych, o których funkcyonowaniu raczy Wysoki Sejm powziąć wiadomość z dołączonego ./' sprawozdania c. k. profesora szkoły politechnicznej p. Dominika Zbrozka, przybędzie w r. b. dalszych pięć stacyj, dla których pozyskaliśmy za pośrednictwem właściwych Wydziałów powiatowych, obserwatorów na życzenie c. k. Namiestnictwa wyrażone w odezwie z dnia 24. Października 1886. L. 54.868. A mianowicie weszły już lub wejdą niebawem w życie stacye dla obserwacyi opadów atmosferycznych:

Alegat 15.

1. W Sokołowie (pow. Stryj) dla dorzecza Świicy;
2. w Petrance i Kałuszu (pow. Kałusz) dla dorzecza Łomnicy;
3. w Suchodole (pow. Dolina) dla dorzecza Czezwzy;
4. wreszcie w Rudnikach (pow. Śniatyn) dla dorzecza Prutu.

Ponieważ funkcye obserwatorów przy kraj. stacyach ombrometrycznych są bezpłatne, odnieśliśmy się pismem z dnia 18. Lutego r. b. L. 4.944 do Przewielebnych arcybiskupich i biskupich konsystorzey, oraz do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą, o wyrażenie zajmującym się temi obserwatoryami księżom proboszczom i nauczycielom, którzy bardzo sumiennie spełniają funkcye obserwatorów, o wyrażenie im za bezinteresowne pełnienie tego obowiązku uznania i zachęcenia ich do dalszych obserwacyi.

Dla utrzymania w ewidencyi obserwacyi, udzielania ciągłych wyjaśnień obserwatorom, tudzież zestawiania wykazów spostrzeżeń dla komisji fizyograficznej Akademii umiejętności, okazała się w r. b. potrzeba dodania p. prof. Zbrozkowi zajmującemu się lustracją i utrzymywaniem w ewidencyi stacyi ombrometrycznych siły pomocniczej, na utrzymanie której przeznaczaliśmy rozp. z dnia 29. Marca r. b. L. 15.534 ryczałt roczny w kwocie 200 zł.

Z tego powodu tudzież dla umożliwienia peryodycznych lustracyi corocznych wstawiliśmy też w preliminarz funduszu krajowego na r. 1888. (Rub. XIII. poz. 154) kwotę 1.500 zł. o 300 zł. wyższą, aniżeli na r. 1887.

Biuro melio-
 racyjne.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. Stycznia r. b. L. S. 854, polecającej Wydziałowi krajowemu utworzenie w ciągu r. 1887. ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie, zarządziliśmy rozporządzeniem z dnia 26. Kwietnia r. b. L. 6.317 otwarcie takowej z dniem 15. Maja r. b. i poruczyliśmy jej kierownictwo dotychczasowemu inżynierowi dróg krajowych w Słotwinie Stanisławowi Chrzęszczewskiemu, którego równocześnie zamianowaliśmy w miejsce przeniesionego w stały stan spoczynku inżyniera Seweryna Karpuszki, inżynierem krajowego biura melioracyjnego z płacą roczną 1.000 zł., dodatkiem osobistym 200 zł. i dodatkiem za plany 300 zł.

W kierownictwie Tarnowskiej ekspozytury biura melioracyjnego zaszła ta zmiana, że z powodu przydzielenia inżyniera Tadeusza Sikorskiego do biura central-

nego, poruczyliśmy to kierownictwo rozporządzeniem z dnia 18. Grudnia 1886. r. L. 74.664 dotychczasowemu inżynierowi asystentowi tejże ekspozytury Franciszkowi Vétulaniemu, któremu przyznaliśmy tytuł i charakter inżyniera biura melioracyjnego.

Stosownie do zeszłorocznego naszego sprawozdania melioracyjnego (pag. 28 i 29), w którym podnieśliśmy potrzebę polepszenia plac dwóch inżynierów i dwóch inżynierów asystentów, oraz stabilizacją czterech pomocników technicznych, podwyższyliśmy po uzyskaniu od Wysokiego Sejmu uchwałą z dnia 21. Stycznia r. b. L. S. 1.010 potrzebnej dotacyi dekretemi z dnia 7. Lutego r. b. L. 6.185 place inżynierów biura melioracyjnego Andrzeja Kędziora i Tadeusza Sikorskiego na 1.500 zł. rocznie, place zaś inżynierów asystentów Stanisława Ogonka i Wacława Zahradnika na 800 zł. rocznie, a równocześnie zamianowaliśmy dotyczących pomocników płatnych dziennie: Karola Boziewicza, Seweryna Nowakowskiego, Ludwika Sobolewskiego i Piotra Wasilewskiego inżynierami asystentami z placą roczną 600 zł. i dodatkiem za plany 200 zł., polepszając zarazem placę dzienną inżyniera-pomocnika Pawła Dyrdonia z 1½ zł. na 2 zł. dziennie.

W myśl obowiązującej dotychczas instrukcyi wydanej dla biura melioracyjnego przyznaliśmy dekretem z dnia 11. Lutego r. b. L. 7.372 remuneracye za plany za rok 1886. następującym funkcyonaryuszom biura, którzy w tym roku nie pobierali stałych dodatków:

1. inż.-asystentowi Ludwikowi Sobolewskiemu 120 zł.;
2. inż.-asystentowi Karolowi Boziewiczowi i Piotrowi Wasilewskiemu po 100 zł.;
3. inż.-asystentowi Sewerynowi Nowakowskiemu 70 zł.;
4. inż.-pomocnikom Szczęsnemu Gamratowi i Ignacemu Morawieckiemu (eksponowanemu w Sanoku) po 50 zł., oraz po 50 zł. jednorazowego zasiłku z powodu szczupłej ich płacy dziennej (1½ zł.);
5. wreszcie-inżynierowi pomocnikowi Pawłowi Dyrdoniowi 60 zł.

Z powodu potrzeby zastąpienia władz rządowych przy oznaczeniu okręgów konkurencyjnych, byliśmy i w tym roku zmuszeni przyjąć świeże siły do biura melioracyjnego. W tym celu przyjęliśmy dekretem z d. 11. Lutego r. b. L. 7.857 ukończonego słuchacza politechniki lwowskiej Józefa Górskiego na bezpłatnego praktykanta, dekretem zaś z dnia 25. Marca r. b. L. 11.360 powołaliśmy asystenta katedry budowy dróg i robót wodnych przy tejże politechnice, Stanisława Szczepanowskiego na inżyniera pomocnika biura melioracyjnego z placą dzienną 1 zł. 50 ct.

W skutek licznych zgłoszeń żądających pomocy świeżo utworzonej ekspozytury kraj. biura melioracyjnego w Krakowie widzieliśmy się spowodowanymi na kilkakrotne przedstawienia inżyniera Chrząszczewskiego zezwolić na przyjęcie rysownika do tej ekspozytury, na który to cel przyznaliśmy temu inżynierowi rozp. z d. 11. Lipca r. b. L. 34.911 ryczałt miesięczny w kwocie 50 zł., odmawiając mu na razie dotacyi na utrzymanie dwóch dozorców drenarskich. Ponieważ zaś trudno było puścić, aby te żądania stron interesowanych mogły w roku przyszłym osłabnąć, wstawiliśmy w preliminarz Rubr. XIII. na rok 1888. dotacyą na pomoc techniczną dla tej ekspozytury w kwocie 600 zł., oraz dotacyą na utrzymanie 2 dozorców drenarskich w kwocie 240 zł.

Czynności biura melioracyjnego.

Czynności biura melioracyjnego w czasie od 1. Lipca 1886 do 1. Lipca 1887
były następujące:

A. Wykonano lub rozpoczęto zdjęcia niwelacyjne lub hydro- techniczne w miejscowościach i na obszarach poniżej wyszczególnionych.

1	2	Wykonano zdjęcia w celu					U w a g i
		regulacji wód		melioracji lokalnych			
		na długości około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
	3	4	5	6	7		
1	Dla Wydziału krajowego na regulację Bugu od Buska do Krystynopola . . .	73·0	10.000	—	—	—	Dodatkowo wykonano niwelację podłużną od Krystynopola do Sokala na długość 10 klm.
2	Dla Wydziału krajowego na regulację rzeki Białej od ujścia do Grybowa	75·4	—	—	—	—	Przytem wykonano niwelację bez szczegółowych pomiarów rzeki Białej Górnej od Grybowa do źródeł na długość 31·5 klm., oraz wałów rzeki Białej na długości — prawy 10·2 klm. lewy 9·6 .
	z uzupełnieniem obwałowania prawego brzegu Dunajca	34·0					
	i na regulację dopływów Białej:						
	Wątoka	1,5					
	Strusinki	4,5					
	Zimnowódki	1,4					
	Radlny	1,1					
	i Karwodzi	2,6					
3	Dla Wydziału krajowego na regulację dopływów Wisły w powiecie Wielickim:						
	na p. Drwinie	8·0	} 5.000	—	—	—	
	" " Serafie	5·0					
	" " Zabawie	1·5					
	" " Podłęzówce	4·0					
4	Dla Włodzimierza Gniewosza w Potoku Złotym . . .	—	—	—	45	—	

1	Dla stron w miejscowościach	Wykonano zdjęcia w celu					U w a g i
		regulacji wód		melioracji lokalnych			
		na długości około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
2	3	4	5	6	7		
5	Dla gmin Domażyr, Zielów, Borki ja- nowskie, Kozice, Jaśniska, Schön- thal, Rzęsna pol- ska i ruska w po- wiecie Lwowskim	—	—	1.500	—	—	
6	Dla spółki wodnej w Błudnikach, Pukasowcach i Kurypowie w pow. Stanisławowskim	—	—	1.000	—	—	
7	Dla gminy i obszaru dworskiego w Za- luczu na ubezpie- czenie brzegów Czeremosza . . .	3-0	—	—	—	—	
8	Dla spółki wodnej na regulację No- wego Brnia i do- pływów	—	—	—	—	—	Rozpoczęto szczegółowe zdjęcia dla oznaczenia okręgu konkuren- cyjnego.
9	Dla Wydziału kra- jowego na regula- cję potoku Kisie- liny	—	—	—	—	—	detto
10	Dla Wydziału kra- jowego na regula- cję potoku Łęg .	—	—	—	—	—	Ukończono zdjęcia dla okręgu konkurencyjnego.
11	Dla spółki wodnej na regulację po- toku Tyrawki . .	16-0	—	—	—	—	
12	Dla spółki wodnej na regulację po- toku Sanoczka .	—	—	—	—	—	Uzupełniono dawniejsze zdjęcia na długości 16-0 klm.

1	Dla stron w miejscowościach	Wykonano zdjęcia w celu					U w a g i
		regulacji wód		melioracji lokalnych			
		na długości około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
2	3	4	5	6	7		
13	Na ubezpieczenie brzegów rzeki Jasiółki w Dukli, Cergowy i Lipowicy	40	—	—	—	—	
14	Na ubezpieczenie brzegów rzeki Sanu w Sanoku i Posadzie Sanockiej	20	—	—	—	—	
15	Dla spółki wodnej na regulację potoku Russawa (dopływ potoku Sanoczka)	—	—	—	—	—	Zdjęcia na długości 4 klm. rozpoczęto.
16	Dla P. Zdzisława Skrzyńskiego w Bachorzu	—	—	—	120	—	
17	Dla Eugeniusza Jordana w Polance	—	—	—	—	—	Rozpoczęto zdjęcie 260 morgów do drenowania.
18	Dla Jana Trzciskiego w Gdycynie	—	—	—	—	—	Rozpoczęto zdjęcie 12 morgów do drenowania.
19	Dla Duklana Słoneckiego w Jurówcach	—	—	—	37	—	
20	Dla Stanisława Starowiejskiego w Odrzykoniu	—	—	—	33	—	
21	Dla tegoż w Bratkówce	—	—	—	12	—	
22	Dla Maryi hr. Dzieduszyckiej w Jasionowie	—	—	—	15	—	
23	Dla Kazimierza Orpiszewskiego w Krościenku Wyższym	—	—	—	40	—	

Dla stron w miejscowościach		Wykonano zdjęcia w celu					U w a g i
		regulacji wód		melioracyj lokalnych			
		na długość około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
1	2	3	4	5	6	7	
24	Dla Teofila Ostasze- wskiego we Wzdo- wie	—	—	250	—	—	Dalszy ciąg zdjęć.
25	Dla Mieczysława hr. Reya w Przecła- wiu	—	—	—	13	—	
26	detto	—	—	—	12	—	
27	Dla Eustachego ks. Sanguszki w Krzyżu	—	—	—	49	—	
28	Dla Zdzisława hr. Tyszkiewicza w Kolbuszowy . . .	—	—	—	38	—	Na Kłodniczówce.
29	Dla Jana hr. Sta- dnickiego w Wiel- kiej wsi	—	—	—	1·5	—	
30	Dla Jadwigi Stra- szewskiej w Li- pińkach	—	—	—	16·5	—	
31	detto	—	—	—	14	—	
32	Dla Eustachego ks. Sanguszki w Krzyżu	—	—	—	54	—	
33	Dla Edwarda hr. Ra- czyńskiego w Na- gawczynie	—	—	—	54·5	—	
34	Dla tegoż w Zawa- dzie	—	—	—	88·5	—	
35	Dla Adama Jordana w Świebodzinie .	—	—	—	2	—	
36	Dla Witołda hr. Łu- bieńskiego w Ja- strzębce nowej .	—	—	—	—	7·5	Pod staw rybny.
Ogółem . . .		237·0	—	2750	645	7·5	

B. Wypracowano plany i kosztorysy dla stron następujących :

1	Dla stron w miejscowościach	Wykonano plany i kosztorysy w celu					U w a g i
		regulacyi wód		melioracyj lokalnych			
		na długość około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
2	3	4	5	6	7		
1	Dla Wydziału powiatowego w Rohatynie na regulację dolnej Gniłej Lipy od mostu w Rudzie do ujścia do Dniestru . . .	45·2	9039				Zdjęcia z r. 1886.
2	Dla spółki wodnej na regulację Nowego Brnia i dopływów	(42·0)	(25.000)				Plany te i kosztorysy ukończono w Lipcu 1886 r., w czasie zimy 1886—1887. przerobiono ponownie dla zredukowania sumy kosztorysowej do wysokości kwoty uchwalonej ustawą państwową.
3	Dla Włodzimierza Gniewosza w Potoku Złotym . .	—	—	—	170	—	Zdjęcia z 1884 r.
4	Dla gmin Domażyn, Zielów, Borki Janowskie, Kozice, Jaśniska, Schönthal, Rzęsna polska i ruska w powiecie lwowskim	—	—	1.500	—	—	Zdjęcia z 1886 r.
5	Dla gminy i obszaru dworskiego w Załuczu na ubezpieczenie brzegów Czeremosza . .	3·0	—	—	—	—	Zdjęcia z 1886 r.
6	Dla spółki wodnej w Olesku dla osuszenia bagien: regulacja Styru . . kanał główny . . . 2 boczne kanały . .	5·0 23·0 19·0	13.000	—	—	—	Zdjęcia uzupełniające z 1886 r.

1	2	Wykonano plany i kosztorysy w celu					U w a g i
		regulacyi wód		melioracyj lokalnych			
		na długość około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
3	4	5	6	7			
7	Dla Wydziału krajowego na regulację potoku Łęg	—	—	—	—	—	W czasie zimy 1886—1887 r. wypracowano okręg konkurencyjny.
8	Dla spółki wodnej na regulację potoku Sanoczka .	—	—	—	—	—	Przerobienie projektu na podstawie zdjęć uzupełniających z 1887 r. (16 kilom.).
9	Dla spółki wodnej na regulację potoków Łęg i Olszyny w powiecie krośnieńskim . .	(13·0)	(526)	—	—	—	Zdjęcia z 1886 r. Na ukończeniu.
10	Dla Stanisława Starowiejskiego w Bratkówce	—	—	—	12	—	
11	Dla tegoż w Odrzykoniu	—	—	—	28	—	
12	Dla Kazimierza Orpiszewskiego w Krościenku wyż.	—	—	—	49	—	
13	Dla Stanisława Biechońskiego w Żarnowcu	—	—	—	20	—	
14	Dla Duklana Słoneckiego w Jurowcach	—	—	—	38	—	
15	Dla Maryi Gołaszewskiej w Targowiskach	—	—	—	36	—	
16	Dla Maryi hr. Dzieduszyckiej w Jasionowie	—	—	—	11	—	
17	Dla tejże w Jasionowie	—	—	—	—	17	

Dla stron w miejscowościach		Wykonano plany i kosztorysy w celu					U w a g i
		regulacyi wód		melioracyj lokalnych			
		na długość około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
1	2	3	4	5	6	7	
18	Dla Augusta Stojowskiego w Jaszczwi	—	—	—	—	39	
19	Dla Władysława ks. Czartoryskiego w Besku	—	—	—	—	19	
20	Dla tegoż w Besku	—	—	—	—	13	
21	Dla Władysł. Kraińskiego w Niebocku	—	—	—	—	8	
22	Dla Kliszowa i Gałuszowic w pow. Mieleckim	—	—	175	—	—	Z projektem szluzu i innymi obiektami.
23	Dla Miecz. hr. Reya w Przecławiu	—	—	—	13	—	
24	Dla tegoż	—	—	—	12	—	
25	Dla Eust. ks. Sanguszki w Krzyżu	—	—	—	49	—	
26	Dla Jana hr. Stadnickiego w Wielkiej Wsi	—	—	—	1·5	—	
27	Dla Zdzisł. hr. Tysszkiewicza w Kolbuszowej	—	—	—	38	—	Na Kładniczówce.
28	Dla Karola Berkego w Karwodży	—	—	—	23	—	
29	Dla tegoż	—	—	—	6	—	
30	Dla Adama Jordana w Swiebodzinie	—	—	—	20	—	
31	Dla Jadwigi Straszewskiej w Lipinkach	—	—	—	16·5	—	
32	Dla tejże	—	—	—	14	—	

Dla gmin w miejscowościach		Wykonano plany i kosztorysy w celu					U w a g i
		regulacyi wód		melioracyj lokalnych			
		na długości około kilometrów	na obszarze około morgów	osuszenie rowami morgów	drenowanie morgów	osuszenie i nawodnienie morgów	
1	2	3	4	5	6	7	
33	Dla Eust. ks. San- guszki w Krzyżu	—	—	—	54	—	
34	Dla Edw. hr. Ra- czyńskiego w Na- gawczynie . . .	—	—	—	54·5	—	
35	Dla tegoż w Zawa- wadzie	—	—	—	88·5	—	
	Ogółem . . .	95·2	—	16075	754	8	

Zestawienie wykonanych zdjęć i wypracowanych planów

w czasie od 1. Lipca 1886 do 1. Lipca 1887.

Wykonano zdjęcia: dla regulacyi wód na długości 237 klm.

dla melioracyi lokalnych:

na osuszenie rowami . . . 2750 morgów,

na drenowanie 645 „

na osuszenie i nawodnienie 7·5 „

Wykonano plany i kosztorysy: dla regulacyi wód na długości 95·2 klm.

dla melioracyi lokalnych:

na osuszenie rowami 1675 morgów,

na drenowanie 754 „

na osuszenie i nawodnienie 8 „

Uwaga 1. Zdjęcia niwelacyjne i hydrotechniczne wymienione pod A. liczba porządkowa 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10 i 12 oraz plany i kosztorysy pod B. liczba porządkowa 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 wykonano kosztem funduszu krajowego.

Uwaga 2. Nie ukończono wypracowania planów i kosztorysów dla stron następujących, dla których zdjęcia już były dawniej wykonane:

dla regulacyi górnego Dniestru i dopływów: zdjęcia z 1880—1881 r.

„ Glinian i Przegnojowa (z powodu choroby inż. Karpuski).

„ Kamionki wołowskiej (z powodu zdjęć niedostatecznych),

„ rzeki Pełtwi oraz gm. Krzywczyce pod Lwowem: zdjęcia z 1885 r.

„ folwarku szkoły krajowej w Czernichowie: zdjęcia z 1885 r.

„ Alfonsa Czajkowskiego w Dusanowie: zdjęcia z 1883.

„ Bugu (zdjęcia z 1886 roku),

„ potoku Drwiny, Serafy i t. d. (w powiecie Wielickim).

C. Wykonano badania wstępne lub wzięto udział w czynnościach komisyjnych jak wyżej:

1. W Niżankowicach w sprawie robót ochronnych na rzece Wiar.
2. Na kolei Dembica Nadbrzezie przy reambulacji;
3. W Sanoku w sprawie regulacji p. Sanoczek.
4. W Tarnobrzegu w sprawie wałów pod Chwałowicami.
5. W Siedliszowicach w sprawie zmiany trasy kanału dla regulacji potoku Kisieliny.
6. W Chołojowie u hr. Stanisława Badeniego w celu wytyczenia rowów.
7. W Potoku Złotym u Wł. Gniewosza w celu wytyczenia drenowania.
8. W Jezupolu, Śniatynie, Żydaczowie i innych miejscowościach w sprawie założenia wodoskazów krajowych.
9. W Sanoku, Krośnie i Żarnowie (Strzyżów) także w sprawie założenia wodoskazów (Eksp. Sanocka).
10. W Jasionowie u Maryi hr. Dzieduszyckiej w sprawie uregulowania odpływu wody z łąk do młyna i
11. W Odrzykoniu u Stanisława Starowiejskiego w podobnej sprawie.
12. W Sanoku i Posadzie Sanockiej dla zbadania potoków: Tyrawki na długości 16 klm., Russawy na długości 4 klm. i Płowce na długości 2 klm.
13. Pod Wisniową w sprawie kolaudacji rzeki Wisłok (długości 8 klm.).
14. W Bachorzu, Bachorzu, Nozdrzu i Dąbrówce w sprawie ubezpieczenia brzegów rzeki Sanu na długości 12 klm.
15. W c. k. Starostwie Sanockiem i Brzozowskiem w sprawie związania spółki wodnej dla regulacji Górnego Wisłoka i Pilnicy.
16. W Krościenku w sprawie orzeczenia o stosunkach wodnych górnego Wisłoka poniżej Haczowa.
17. W Chłomczy, w Mrzygłodzie i S emuszowy w sprawie rachunków regulacji rzeki Sanu, oraz w sprawie konserwacji wykonanych tamże robót regulacyjnych.
18. Dla c. k. Starostw w Brzozowie i Sanoku wytyczono roboty na gruncie na długości 10 klm., oraz dla wywłaszczenia gruntów pod wały i przekopy.
19. Dla Wydziału powiatowego w Kolbuszowej, w Dubasie w sprawie przekopu potoku swierzowskiego.
20. Między Mędrzechowem i Lubaszem badania wstępne w celu uregulowania odpływu wód.
21. Dla spółki wodnej Chorzelowskiej między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską dla zbadania potrzebnych robót uzupełniających.
22. W Żukowicach Starych i Nowych i Jodłówce w powiecie Tarnowskim w sprawie osuszenia z nawodnieniem około 300 morgów gruntów włościańskich i uregulowania potoków Jabłoniec i Czarny.
23. W Ujściu jezuickim i Ujściu solnem w sprawie założenia wodoskazów (Eksp. Tarnowska).
24. W Przecławiu u Mieczysława hr. Reya w sprawie dawnego drenowania.
25. W Widełce (powiat Kolbuszowski) w sprawie osuszenia budynku szkolnego.
26. W Jodłowej w powiecie Pilźnieńskim u Lud. Kollata w celu uregulowania odpływu wód.
27. W Zassowie u Wit. hr. Łubieńskiego w sprawie stawów rybnych na przestrzeni 170 morgów.
28. W Rożnowie u Jana hr. Stadnickiego w sprawie stawów rybnych.

1. Interesowanych w sprawie regulacji rzeki Uszwicy;
2. c. k. Namiestnictwa w sprawie regulacji rzeki Złotej Lipy;
3. Gminy Kamionka Wołowska (brakuje uzupełnienia zdjęć po wykonanych w r. 1884);
4. Gmin: Skwarzawa, Winniki, Wiązowa i Magistratu miasta Żółkwi w sprawie regulacji rzeki Swini;
5. Gminy Rudniki w powiecie Żydaczowskim;
6. Gminy Sądowa Wisznia, Zagrody i t. d. w powiecie Mościskim w sprawie regulacji rzeki Wiszni;
7. Zwierzchności gminnej w Gródku pod Lwowem w sprawie osuszenia gruntów;
8. Zarządu dóbr Państwa Busk w celu drenowania 800 morgów;
9. Wydziału powiatowego Tarnobrzeskiego w sprawie obwałowania Wisły i Sanu;
10. Wydziału powiatowego Jarosławskiego i Łańcuckiego w sprawie osuszenia łąk nad Sanem położonych;
11. Wydziału powiatowego w Mościskach w sprawie regulacji potoków Siecina i Zatoka;
12. Obszaru dworskiego Chorostków w powiecie Stanisławowskim w sprawie osuszenia 200 morgów gruntu;
13. Berglasa, właściciela Kielkowa (p. Mielecki) w sprawie osuszenia i robót ochronnych na Wisłoce;
14. Zarządu dóbr K. Edw. hr. Raczyńskiego w sprawie melioracji w Dębicy z Łatoszynkiem w Nagawczyźnie i Zawadzie;
15. Ignacego Pieniążka w sprawie drenowania w Strzegońcach;
16. Jadwigi Straszewskiej w sprawie dalszego drenowania w Lipinkach;
17. Adama Jordana w sprawie dalszego drenowania i nawodnienia w Swiebodzinie;
18. Zarządu dóbr hrabstwa Tarnowskiego w sprawie dalszego drenowania w Krzyżu;
19. Władysława Fibicha w sprawie drenowania w Kleciach i robót ochronnych na rzece Wisłoce;
20. Mieczysława hr. Reya w sprawie obwałowania i robót ochronnych na rzece Wisłoce w Brzeźnicy i Bobrowy;
21. Adama Tabaczyńskiego w sprawie obwałowania rzeki Dunajca w Wróblowicach i Janowicach;
22. Zarządu dóbr Eks. Ludwika hr. Wodzickiego w sprawie drenowania w Tyczynie i Hermanowcy;
23. Karola Berka w sprawie drenowania i nawodnienia w Karwodży;
24. Witolda hr. Łubieńskiego w sprawie założenia stawu rybnego i nawodnienia;
25. Zdzisława hr. Tyszkiewicza, w sprawie dalszego drenowania w Weryni.
26. Gminy Żukowa starego i nowego oraz Jodłówki w powiecie Tarnowskim, w sprawie regulacji potoków Jablonca i Czarnego z osuszeniem i nawodnieniem łąk.

Wykaz czynności ekspozytury Krakowskiej.

Inżynier Chrzęszczewski przedłożył nam następujący wykaz czynności Krakowskiej ekspozytury biura melioracyjnego, który tu oddzielnie zamieszczamy, gdyż takowy sięga po za koniec Czerwca r. b., a mianowicie obejmuje czas od 15. Maja do 1. Listopada 1887.

A. W skutek zgłoszeń:

1. Sporządzono projekt przekopu rz. Uszwicy pod Okocimem w powiecie Brzeskim w długości (przekopu) 277,00 m, zastępującego dotychczasowy bieg rzeki długości 658,00 m, celem zabezpieczenia zakładu browarnianego od nadwerężenia przez obrywanie brzegów.

2. Wykonano od 18. Maja 1887 do 29. Września 1887 roboty w zupełności pod bezpośrednim kierownictwem inżyniera ekspozytury krakowskiej, mianowicie:

a) 7200,00 m³ wykopu w I. głębok.

b) 4720,00 m³ „ II. „

c) 3426,00 m³ „ III. „

d) Ogółem 15.346 m³, wydobytej ziemi odwieziono w redniej odległości 50,00 na groblę boczną, oraz na zasypanie częściowe koryta starego.

e) Sporządzono 1052 m³ tam faszynowych opasek oraz 831 m² obitki brzegów.

Koszt wykonania robót wynosił 7.092 zł. 55 ct. i pokryty przez właściciela Okocima

p. Götza.

3. Sprawdzono projekt na założenie 31 morgów 1407,00 s.k. stawów w Łękach w powiecie Bialskim.

4. Wykonano stawy rzeczne w czasie od 1. Sierpnia do 25. Października 1887.

a) 2670,00 m³ wykopu z użyciem na groble stawowe,

b) 3 szluze stawowe drewniane,

c) 9 sztuk mniczków (Ständer) kosztem ogólnym 732 zł. 40 ct.

5. Sporządzono szczegółowe plany i kosztorysy na osuszenie za pomocą drenów gruntów w Kozach w powiecie Bialskim własność Hermana Czecha 21 morgów 324 sągi □ (18 systemów).

6. Sporządzono szczegółowe plany i kosztorysy na osuszenie za pomocą drenów gruntów w Pisarzowicach powiecie Bialskim 20 m 1.135⁰ □ własność Krzemienia Józefa (12 systemów).

B. W skutek polecenia Wysokiego Wydziału krajowego.

1. Przeprowadzono studia szczegółowe celem założenia stawów demonstracyjnych w Czernichowie i sporządzono projekt odnośny.

2. Przeprowadzono studia szczegółowe celem zabezpieczenia folwarku w Czernichowie od zalewu rzeki Wisły i sporządzono projekt odnośny.

3. Wykonano roboty przedwstępne co do należytego uregulowania dopływów wód dzikich i potoku Drwinki do rzeki Wisły w gminach Niepołomice, Zabierzów, Wola batorska, Grobla, Swiniarów, Dziewin, Drwina, Wola Drwinska i Niedary:

a) odbyto szczegółowy rekonesans na powierzchni około 150 kilometrów kwadratowych;

b) sporządzono mapy poglądowe sytuacyjne;

c) przeprowadzono zdjęcia niwelacyjne na przestrzeni 6 kilometrów.

4. Przeprowadzono szczegółowe pomiary robót budowlanych w Czernichowie, wykonanych od roku 1884. do 1887, celem kolaudacji takowych.

5. Przeprowadzono badania co do umieszczenia wodoskazu na rzece Wiśle w Czernichowie.

6. Zbadano roboty budowlane na rzece Dunajcu w Wróblowicach, Olszynch, Sukmaniu i Janowicach, w powiatach Brzeskim i Tarnowskim i uczestniczono przy kolaudacji robót rzeczonych.

C) Zgłoszono w dalszym ciągu następujące roboty melioracyj lokalnych, które bądź w rozpoczęciu studyów, bądź też do wykonania przez ekspozyturę krakowską podjęte zostały:

1. W Kozach, powiecie Bialskim, do 70 morgów drenowania.

2. W Pisarzowicach „ „ „ 85 „ „

3. W Liszkach i Śmierdzący, powiecie Krakowskim, do 40 m.

4. W Śledziejowicach, powiecie Wielickim, założenie 5 morgów chmielnika, systemem drutowym Hermana.

5. Tamże, budowę lodowni dla mleczarni systemu Schwarza.

6. W Bierzanowie, odwodnienie 5 morgów łąk.

D) 1. Zbadano projekt irygacji 78 morgów łąk wykonany przez inżyniera Kazimierza Girdwogna i wydano orzeczenie, że z powodu trudności nabycia praw wodnych i nadzwyczajnych kosztów wykonania, takowe zaniechać należy (w Łąkach powiat Bialski).

2. Na zgłoszenie p. Szwantowskiego w celu wykonania projektu osuszenia 40 morgów gruntu w Kobierzynie zapomocą drenowania zbadano na gruncie przedmiot, z czego okazało się, iż sapy piaszczyste w głębokim podłożu gliniastem (do 4m) bez odpływu odpowiedniego (Vorfluth) nie kwalifikują się do drenowania zwykłemi kosztami i orzeciono, że rowami odkrytemi należy grunta rzeczony odwodnić.

Projekta *ad B)* 1, 2, 5 po nkończeniu kosztorysów i opisanu mające związek bezpośredni z sobą z końcem Listopada a najdalej w początku Grudnia pod zatwierdzenie Wys. Wydziału krajowego przesłane zostaną.

Dla uwidocznienia, o ile kraj nasz w porównaniu z innymi częściami Państwa postąpił w roku bieżącym na polu melioracji korzystających z państwowego funduszu melioracyjnego, podajemy wyciąg z tegorocznego przedłożenia Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa o preliminarzu tego funduszu na r. 1887., z którego okazuje się, że w r. b. przysły do skutku następne nowe przedsiębiorstwa:

	Koszt ogólny przedsiębiorstwa	Zasilek z państ. funduszu melioracyjnego
1. Austria dolna:		
Regulacja starego łożyska Dunaju pod Klosterneuburg	160.000	64.000
„ Poybach	33.000	11.000
„ Königstetteńskiego rowu usuwającego	52.000	20.800
Zabudowanie potoku Kreuzleithen	17.000	8.500
2. Salzburg:		
Zabudowanie potoku Uttendorf i Manlitz	64.315,95	28.942
„ „ Fischbach	19.704	5.911,27
3. Styrya:		
Zabudowanie potoku Lichtmessbach	20.000	10.000
„ „ Spitzenbach	2.400	1.200
„ „ Tamischbach	5.000	2.500
4. Kraina:		
Korekcya Sawy i Feistritzbach	13.400	5.000
5. Gorycya:		
Nawodnienie pod Monfalcone	956.000	382.400
6. Dalmacya:		
Regulacja rzeki Kerki i dopływu	226.000	67.800
7. Morawa:		
Regulacja rzeki Taji	325.000	130.000
8. Galicya:		
Regulacja Trześniówki	177.000	53.000
Ogółem	2.070.820,95	791.153,27

Podczas gdy więc w r. b. w tej połowie monarchii przybyło ogółem 14 przedsiębiorstw, które mają być wykonane kosztem 2,070.820 złr. 95 ct. przy subwencji z państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 791.153 złr. 27 ct., to w naszym kraju przyszła do skutku jedna tylko regulacja Trześniówki, przy której koszt wynosi 177.000 złr. $8\frac{1}{2}\%$ a zasilek państwowego funduszu melioracyjnego 53.100 (6, 7%).

Stosunek ten zmieni się nieco na korzyść Galicyi, jeżeli się porówna koszty wszystkich dotychczasowych przedsiębiorstw ustawowych i całkowity zasilek (bez pożyczek) z funduszu melioracyjnego. I tak według zeszłorocznego sprawozdania naszego (pag. 30) wynosi w całej Przedlitawii do roku 1886. włącznie:

1) koszt ogólny przedsiębiorstw melioracyjnych	4,935.578 złr.	2) udział funduszu melioracyjnego w tych kosztach	1,842.965 złr.
w roku 1887. okrągło	2,070.821 „	w r. 1887. okrągło	791.153 „
Razem	7,006.399 złr.		2,634.118 złr.

Ponieważ zaś z tego przypadku na Galicyę pod 1) (koszt ogólny przedsiębiorstw suma 1,496.901 złr, pod 2) zaś udział w państwowym funduszu melioracyjnym) kwota 436.528 złr. okazuje się, że przy koszcie naszych przedsiębiorstw przedstawiających 21% kosztów ogólnych udział kraju naszego w państwowym funduszu melioracyjnym wynosi zaledwie $16\frac{1}{2}\%$ i to w chwili, kiedy inne kraje pokończywszy studia przygotowawcze dla tych przedsiębiorstw znacznie nas już wyprzedziły i kiedy z ogólnej sumy 5,000.000 państwowego funduszu melioracyjnego przeszło połowa bo 2,634.118 złr. została już zaangażowaną.

Spodziewać się jednak należy, że ten niekorzystny dla naszego kraju stosunek udziału w państwowym funduszu melioracyjnym w najbliższych latach zostanie wyrównanym, do której to nadziei zdaje się uprawniać przychylnie ze strony JE. p. Ministra rolnictwa przyjęcie rezolucyi Wys. Sejmu, domagającej się odpowiedniego udziału Galicyi w tym funduszu, oraz rozwińnięta obecnie przez c. k. Namiestnictwo sprężystość i energia przy organizacji spółek wodnych.

W końcu niech nam będzie wolno przytoczyć jedną okoliczność na usprawiedliwienie, że i w tym roku mimo życzenia komisji gospodarstwa krajowego nie rozesłaliśmy sprawozdania melioracyjnego na kilka tygodni przed zebraniem się Wysokiego Sejmu. Głównym powodem dla którego Wydział krajowy przedstawia Wys. Sejmowi oddzielne sprawozdanie w tym przedmiocie jest wyjednanie dotacyi na nowe przedsiębiorstwa melioracyjne, tudzież lokalne regulacje rzek niespławnych.

Wiadomą zaś jest rzeczą i wynika to także z niniejszego sprawozdania, że tego rodzaju sprawy dojrzewają z końcem roku, a odnośne decyzje Wys. Rządu otrzymuje Wydział krajowy zazwyczaj tuż przed zebraniem się Wys. Sejmu, albo też często nawet w czasie sesyj sejmowych. Pozostawało nam więc do wyboru, albo wcale nie przedkładać specjalnego sprawozdania, w skutek czego brakłoby materiału do obrad dla rzeczonyj komisji, gdyż sprawy bieżące mogłyby być pomieszczone w ogólnem sprawozdaniu z czynności, albo też znowu z tem przedłożeniem się opóźnić.

Wybraliśmy tedy tę drugą alternatywę, aby załatwienie spraw objętych tem przedłożeniem a mających pewną doniosłość nie poszło na cały rok w odwłokę.

Na podstawie powyższego wywodu mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 22. Listopada 1887. l. 55.668 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm przyzwala na regulację rzek niespławnych w myśl uchwały swej z d. 6. Października 1882. w rubr. XIII poz. 155. na r. 1888 następnę dalsze zasiłki:

pod Nowym Sączem (I. rata)	2.000 zł. w. a.
d) na roboty ochronne na Dunajcu pod Olszynami	798 " " "
e) na roboty ochronne na Dunajcu pod Roztoką	2.121 " " "
f) na budowę opaski kamiennej na Dunajcu pod Strugą ad Tęgoborze	1.295 " " "
g) na roboty ochronne na Sanie pod Krzywczą	1.625 " " "
h) na obwałowanie Wisły pod Chwałowicami (II. i ostatnia rata)	1.500 " " "
i) na regulację Wisłoki pod Mokrzcem	2.131 " " "
k) na regulację Sanu pod Sobiecinem	7.000 " " "
l) na regulację Dunajca pod Wróblowicami	3.000 " " "
m) na regulację Raby pod Stadnikami (I. rata)	813 " " "
n) " " Dunajca pod Wielogłowami	666 " " "
o) " " " " Kurowem	975 " " "
p) " " " " Czorsztynem	1.075 " " "
r) " " Popradu pod Biegonicami	1.267 " " "
s) " " Sanu pod Jabłonicą ruską	1.300 " " "
t) " " " " Składem solnym (I. rata)	4.150 " " "
u) " " " " Prałkowicami	3.667 " " "
w) " " Wisłoka pod Wiśniową	488 " " "
x) " " " " Markuszową	569 " " "
y) " " " " Dobrzechowem	488 " " "
z) do dyspozycyi Wydziału krajowego	5.000 " " "

III. Sejm przyzwala na założenie krajowych stacyj wodoskazowych kredyt dodatkowy na rok 1888 (rubr. XIII. poz. 154. a.) w kwocie 2.000 zł.

IV. Sejm przyzwala na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin po myśli uchwały swej z 27. Września 1882. dotacją na rok 1888 w kwocie 3.000 zł.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot w rubr. XIII. uchwalonych, a mianowicie: kwot uchwalonych na rok 1887 aż do końca Marca 1889., kwot zaś preliminowanych na rok 1888. aż do końca Marca 1890., a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

VI. Sejm uchwała dołączone projekty do ustaw o regulacji środkowej i dolnej sekcji rzeki Gniłej Lipy.

Alegat
16. i 17.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielk. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 22. Listopada 1887.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Odpis pisma Wydziału krajowego z dnia 15. Lutego 1887, L. 6.315,
do Jego Ekscelencyi p. Ministra Dr. Floryana br. Ziemiałkowskiego.

Ekscelencyo! W myśl postanowień §. 3. sankcyonowanych na dniu 13. Maja 1885 i 1. Lipca 1886 krajowych ustaw melioracyjnych obowiązane są państwowe władze administracyjne stosownie do §. 66. kraj. ustawy wodnej, oznaczyć dla tutejszokrajowych przedsiębiorstw melioracyjnych okręgi konkurencyjne, na podstawie których mają być zawiązane spółki wodne, powołane bądź to do samodzielnego prowadzenia robót przy przedsiębiorstwach spółkowych, bądź też do rozkładu i ściągania datków konkurencyjnych przy budowach przez kraj prowadzonych.

Jakkolwiek od wejścia w życie powyższych ustaw krajowych dłuższy już przeciąg czasu upłynął, to jednak mimo kilkakrotnych urgensów ze strony JE p. Ministra rolnictwa, władze polityczne powiatowe nie oznaczyły dotychczas ani jednego okręgu konkurencyjnego, co pociąga za sobą tę ubolewającą godną konsekwencyę, że postęp robót mających wielką doniosłość dla naszego biednego i tak częstemi powodziami nawiedzanego kraju znacznie wstrzymuje, gdyż wedle reskryptów Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 11. Września 1886, L. 8 244 i 11 760 wystosowanych do tutejszego c. k. Namiestnictwa wypłata zasiłków państwowych tak długo nie może nastąpić, dopóki Starostwa nie oznaczą okręgu konkurencyjnego, spółki wodne nie zostaną zawiązane, oraz datki konkurencyjne nie będą zapewnione.

Na wadliwość tę, której przyczyna leży w szczupłości personalu technicznego, przy c. k. Namiestnictwie lwowskiem, zwróciła szczególniejszą uwagę sejmowa komisya gospodarstwa krajowego, na której wniosek Wys. Sejm na posiedzeniu z 17. Stycznia r. b. uchwalił następną rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wzmocnił siły techniczne przy c. k. Starostwach w miarę potrzeby tak, aby wymogom rozwijających się regulacyj w kraju zadość uczynionem było, oraz aby nakazał organom swoim energiczne działanie w kierunku prawomocnego zawiązywania spółek wodnych“.

Potrzebę pomnożenia sił technicznych w naszym kraju uznał też w dyskusyi szczegółowej nad powyższą rezolucyą JE. p. Namiestnik, zaznaczając, że dzisiejszy personal techniczny Namiestnictwa nie tylko nie jest w stanie podolać ogromowi pracy, jaką na niego nakłada ustawa wodna i specjalne ustawy melioracyjne, lecz także między obecnymi organami rządowymi nie ma dosyć sił fachowych, posiadających specjalną kwalifikacyę i zawodową praktykę do zajmowania się sprawami kultury krajowej.

Od tego nrzędownie skonstatowanego niedostatecznego zaopatrzenia kraju naszego w siły techniczne rządowe rażąco odbija stan rzeczy w prowincyach alpejskich. Podczas gdy bowiem u nas nieliczny personal krajowego biura melioracyjnego, subwencyonowanego za ledwie rocznym zasiłkiem 1.000 zł. ze skarbu państwa, musi przeprowadzać zdjęcia niwelacyjne, wygotowywać szczegółowe projekty robót melioracyjnych, prowadzić nadzór i kierownictwo budowy, a nadto w danym razie zastępować organa techniczne rządowe przy oznaczaniu okręgów konkurencyjnych — to w tamtych prowincyach siły techniczne rządowe nietylko rażno przeprowadzają czynności przygotowawcze dla robót wodnych i zawiązania spółek, lecz nawet przy krajowych przedsiębiorstwach udzielają odnośnym Wydziałom krajowym wszelkiej możliwej pomocy, przez cały bowiem szereg lat fungują tam inżynierzy rządowi, jako kierownicy budowy, podlegając bezpośrednio Wydziałowi krajowemu, jak np. przy regulacyi rzeki Gail w Karyntyi (c. k. inżynier p. Grueber), przy regulacyi I. sekeyi rzeki Adygi w Tyrolu (c. k. inżynier p. Neuner) i t. p.

W obec powyższych uwag sądzimy, że byłoby zbyt szkodliwym, uzasadnić szerzej potrzebę pomnożenia w naszym kraju rządowych sił technicznych, posiadających odpowiednią kwalifikację do zajmowania się sprawami budownictwa wodnego i techniki melioracyjnej; przedkładając więc powyższą rezolucję Wysokiego Sejmu do łaskawej wiadomości Waszej Ekscelencyi, mamy zaszczyt upraszać najuprzejmiej, ażeby Wasza Ekscelencya, jako szczególniejszy rzecznik potrzeb i interesów kraju, w Radzie korony, raczył wyjednać u Wys. Rządu jak najrychlejsze pomnożenie sił technicznych rządowych po myśli przytoczonej uchwały sejmowej.

Racz przyjąć Ekscelencyo przy tej sposobności zapewnienie naszego głębokiego szacunku.

D. j w.

Alegat 2. do sprawozdania Wydz. kraj. do L. 55.668 z r. 1887.

Odpis pisma Wydziału krajowego z d. 15. Lutego 1887. L. 6.314 do Jego Ekscelencyi p. Ministra Dr. Floryana br. Ziemiałkowskiego.

Ekscelencyo! Kilkakrotne klęski powodziowe, jakie w ostatnich latach nawiedziły kraje alpejskie, tudzież na zachodnio-północnych i północnych stokach Karpat położone, wykazały najdotkliwiej, że jednym z głównych powodów tak wielkich spustoszeń wyrządzonych wylewem rzek jest pogorszenie się stanu potoków górskich, które z obnażonych z wegetacji stoków górskich unoszą ze sobą mnóstwo zwietrzałego kamienia i w ten sposób z jednej strony przyczyniają się do powiększenia ilości wielkiej wody w dolinach rzek, z drugiej zaś zasypując rumowiskiem górskim i piaskiem te doliny, zamieniają najurodzajniejsze grunta nadbrzeżne w nieużytki.

Na tę okoliczność zwrócił też swą szczególniejszą uwagę Wysoki Rząd a po wylewie rzek tyrolskich i karyneckich w r. 1882 udał się J. E pan Minister rolnictwa osobiście do południowej Francji celem zbadania i zastosowania u nas tamtejszych robót wodnych, dążących do ustalenia stoków górskich i zatrzymania materiału ruchomego u źródeł rzek. Owocem tej podróży jest wprowadzony dziś w Austrii system zabudowań potoków górskich, który idąc w parze z robotami hydrotechnicznymi na dolnych i środkowych przestrzeniach rzek, wspiera skutecznie cele regulacyjne; środkiem zaś do wprowadzania w życie tego systemu robót górskich jest wydana pod dniem 30. Czerwca 1884 ustawa państwowa o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich (Dz. u. p. L. 117 z r. 1884) oraz organizaeya służby technicznej, mianowicie utworzenie dwóch sekeyj dla zabudowań potoków górskich: w Villach dla krajów alpejskich, w Cieszynie zaś dla prowincyj położonych na północ od Dunaju.

Podezas gdy jednak sekeya alpejska zaopatrzona w liczny personal techników lasowych rozwija swą skuteczną czynność równocześnie w kilku prowincjach, jak w Karynty, Krainie, Salzbürgu i Austrii górnej, a nadto komisya krajowa dla regulacji wód w Tyrolu ma do dyspozycji również kilkunastu niezależnie od tej sekeyi przydzielonych sobie techników dla zabudowań potoków górskich; to natomiast sekeya cieszyńska, której także Galicyą przydzielono, składa się zaledwie z trzech techników lasowych, którzy dotychczas nie mogą nawet sprostać swemu zadaniu w dorzeczu górnej Wisły na wschodnim Szląsku, tak że inne prowincye północno-wschodnie, a między temi w pierwszym rzędzie Galicya dotychczas nie korzystają z pomocy tej instytucyi, jaka hojną ręką krajom alpejskim bywa udzielaną.

I tak mimo usilnej prośby naszej wniesionej w roku ubiegłym do J. E. p. Ministra rolnictwa o wydelegowanie techników lasowych ze sekcji cieszyńskiej dla wykonania zdjęć górskich dopływów rzeki Białej, której regulacja w myśl uchwały sejmowej z d. 21. grudnia 1885 ma być systematycznie przeprowadzoną wraz z zabudowaniem potoków górskich, nie otrzymaliśmy dotąd żadnej odpowiedzi, tak, że jakkolwiek zdjęcia niwelacyjne i pomiary hydrotechniczne dla regulacji tej rzeki w r. b. zostaną już zupełnie wykończone, z powodu braku projektu zabudowań dopływów górskich, cała tak ważna sprawa musi pójść w odwłokę. Podobnie ma się rzecz z projektami regulacji Uszwicy i uporządkowaniem wielu innych potoków górskich, które z powodu niedostateczności sił technicznych rzeczonyj sekcji również na nieograniczony czas muszą być odłożone.

Przewidując ten niekorzystny dla naszego kraju obrót sprawy przedstawiliśmy już pismem z dnia 13. Lipca 1886 L. 38.026, które równocześnie mieliśmy zaszczyt przedłożyć Ekscelencji z prośbą o poparcie, Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa wniosek na utworzenie oddzielnej sekcji dla zabudowań potoków górskich w Galicyi z siedzibą we Lwowie a językiem urzędowym polskim, któraby podobnie jak alpejska i cieszyńska zostawała pod kierunkiem szefa zabudowań potoków górskich w Ministerstwie rolnictwa, której personal jednak stosownie do poczynionych we Francyi doświadczeń oraz opinii wiedeńskiego stowarzyszenia inżynierów i architektów, składałby się nietylko ze samych techników lasowych, nieobznajomionych dostatecznie z budowlami wodnymi, lecz także z zawodowych hydrotechników.

Podzielając w zupełności to zapatrywanie Wydziału krajowego, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 21. stycznia r. b. następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby utworzył dla Galicyi oddzielną sekcye dla zabudowań potoków górskich po myśli przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca 1886 z językiem urzędowym polskim, stosownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. Czerwca 1869.“

Motywa, które skłoniły Wysoki Sejm do powzięcia tej uchwały, są podwójne:

Najprzód coraz więcej wpływających do Wydziału krajowego i Wysokiego Sejmu podań i petycyj ze strory gmin i powiatów o uporządkowanie i ustalenie potoków górskich, zagrażających zniszczeniem nietylko gruntów i komunikacyj, lecz nawet całych osad w powiatach Myślenickim, Nowotarskim, Nowosądeckim, Grybowskiem, Staromiejskim, Turezańskim i Kałuskim, które to roboty niezależnie od projektowanych przy niedoszłej do skutku regulacji 14tu rzek galicyjskich jak najśpieszniej muszą być wykonane.

Drugi zaś niemniej ważny powód stanowi ten wzgląd praktyczny, że inne kraje koronne gdzie przy robotach wodnych przeprowadzane bywają zarazem roboty górskie, w wyższym stopniu korzystają z państwowego funduszu melioracyjnego, bo na podstawie §. 6. państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p L. 116 otrzymują 50% kosztów tytułem bezwrotnego zasiłku, podczas gdy kraj nasz uczestniczy w tym funduszu zaledwie 30 procentami sum kosztorysowych. Skutek zaniedbania u nas robót górskich przedstawia się cyfrowo w ten sposób, że gdy dotychczas (do r. 1886) przyznane zasiłki z pięciu milionowego państwowego funduszu melioracyjnego wynoszą 1,842.965 zł. w. a. (czyli 36.8% całego funduszu), to ogólny udział Galicyi w tych subwencjach, z wyłączeniem pożyczek) wynosi zaledwie 383.428 zł. w. a. (czyli 20.8% zaangażowanej sumy 1,842.965 zł. w. a.), wysokość zaś subwencji państwowej w porównaniu z kosztami melioracyjnych dosięga w Galicyi tylko 29%, sum kosztorysowych, podczas gdy w innych częściach państwa subwencya ta przedstawia 40 1/3% kosztów tamtejszych robót.

Potrzebę wykonania zabudowań potoków górskich w naszym kraju na szersze rozmiary, a co za tem idzie, potrzebę utworzenia osobnego organu wykonawczego dla tych robót, uznał już najkompetentniejszy w tej sprawie mąż fachowy, starszy radca lasowy i szef instytucji techników lasowych dla zabudowań potoków górskich w Ministerstwie rolnictwa p. Jan Salzer, który w jesieni 1884 r. razem z J.E. p. Ministrem rolnictwa zwiedzał nasze Karpaty i na podstawie spostrzeżeń ze-

branych na miejscu w broszurze swej „Ueber den Stand der Wildbachverbauung in Oesterreich“ wyraźnie zaznacza, że niebezpieczeństwo, jakim grożą dzikie potoki górskie w Karpatach jest tak samo wielkie, jak i w Alpach, a górskie dopływy Dunajca, Biały, Wisłoki, Sanu, Dniestru i Stryja podobnie jak i mnóstwo innych dzikich potoków we wschodnich Karpatach przedstawiają takie pole działania dla robót górskich, które wcale nie ustępuje zadaniom tego rodzaju w krajach alpejskich (pag. 16. broszury). Że zaś niebezpieczeństwo pochodzące z dzisiejszego zdziechałego stanu potoków górskich w Karpatach jest przynajmniej tak wielkie jak w Alpach, dowodzi wykaz szkód powodziowych z r. 1884 oraz formacja geologiczna naszych Karpat, które się składają przeważnie z łaćwo wietrzącego i niebezpiecznego w czasie powodzi piaskowca trzeciorzędnego, podczas gdy w Alpach więcej występują trwalsze i nie podlegające tak łaćwo wpływom atmosfery pokłady skał krystalicznych.

Gdy więc utworzenie oddzielnej sekcji dla zabudowań potoków górskich jest sprawą nagłą, a instytucja ta nie stoi w żadnym ścisłym związku ani z zamierzoną komisją krajową dla regulacji wód, ani też z instytucją osobną, jaka w myśl §. 23. ustawy o nieszkodliwym odprowadzaniu wód górskich, mogłaby w kraju być ustanowioną, mamy zaszczyt upraszać najuprzejmiej, ażeby Ekscelencya raczył łaćkawie przedstawić ten stan rzeczy Wysokiemu Ministerstwu rolnictwa, oraz wyjednać u tegoż utworzenie osobnej sekcji dla zabudowań potoków górskich, stosownie do powyżej przytoczonej rezolucji Wysokiego Sejmu.

D. j. w.

Alegat 3. do sprawozdania LW. kr. 55.668 z r. 1887.

Odpis pisma Wydziału krajowego z dnia 10. Czerwca 1887. L. 7.335
do Jego Ekscelencyi p. Ministra Dra Floryana br. Ziemiałkowskiego.

Ekscelencyo! Wedle postanowienia §. 3. państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L. 116 mają być przedsiębiorstwa melioracyjne w ten sposób subwencyonowane z państwowego funduszu melioracyjnego, utworzonego w myśl §. 2. tej ustawy, ażeby wedle możliwości było osiągnięte równomierne poparcie tej gałęzi kultury krajowej.

Mając na uwadze, że kraj nasz przeważnie rolniczy najbardziej potrzebuje pomocy w dziale melioracji tak dla ochrony plonów od szkodliwego wpływu wody, jak i dla powiększenia produkcji rolniczej, zwłaszcza, że w Galicyi dotychczas ani jedno przedsiębiorstwo podobne nie przyszło do skutku w drodze ustawodawstwa państwowego, jak to często ma miejsce w innych prowincjach, szczególnie alpejskich — staraliśmy się bezzwłocznie po wejściu w życie państwowej ustawy melioracyjnej przygotować odpowiednią ilość projektów technicznych, na podstawie których dałby się zapewnić krajowi naszemu przez wydanie specjalnych ustaw krajowych odpowiedni udział w rzeczonym funduszu melioracyjnym.

Ponieważ jednak przy projektowaniu i prowadzeniu robót zarówno jak i przy oznaczeniu okręgów konkurencyjnych i sporządzaniu katastrów konkurencyjnych z powodu niedostatecznej liczby rządowego personelu technicznego, Wydział krajowy ograniczonym był wyłącznie na siły swego biura melioracyjnego, nie powiodło się krajowi naszemu mimo liczne go personelu tego biura, utrzymywanego z funduszu krajowego, postępować w równej mierze z innymi prowincjami,

w których rządowe organa techniczne interweniują przy robotach melioracyjnych, tak, że gdy w stosunku do rozległości kraju naszego, ilości wód zdziczałych i potrzeby melioracyjnej udział Galicyi w państwowym funduszu melioracyjnym powinien wynosić około 26%, to wedle zatwierdzonych przez Wysoką Radę państwa preliminarzy na r. 1885 i 1886. przedstawiał takowy na ogólną zaangażowaną już sumę subwencji 1,842.965 zaledwie 383.420 zł., czyli 20·8%.

Mimo tego niekorzystnego dla Galicyi stosunku zwróciło Wysokie Ministerstwo rolnictwa już dwukrotnie uwagę Wydziału krajowego, że wskutek licznych zewsząd zgłoszeń musi zachować szczególniejszą oględność w dawaniu przyrzeczeń co do subwencyonowania przedsięwzięciw tutejszych z państwowego funduszu melioracyjnego, a to raz w r. 1885. z okoliczności podwyższenia sum kosztorysowych przy regulacji Łęgu, Trześniówki i Kisieliny, powtórnie zaś w r. 1886. z powodu zamierzonego obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

W obawie, ażeby ta objawiona wobec Galicyi rezerwa Wysockiego Ministerstwa rolnictwa, która ze względu na postanowienie ustawy melioracyjnej powinna by także do innych części państwa być zastosowaną, nie spowodowała zastoju w rozpoczętej właśnie u nas systematycznej akcji melioracyjnej, szczególnie na Powiślu, które najwięcej na wylewy jest narażone, przedstawiliśmy na ubiegłej sesji Wysokiemu Sejmowi wniosek na zaznaczenie potrzeb kraju w tym kierunku i należącego mu się na zasadzie państwowej ustawy melioracyjnej udziału w specyjalnie do tego utworzonym funduszu.

Podzielając w zupełności zapatrywanie powyższe Wydziału krajowego i zaznaczając, że z pięciomilionowego funduszu melioracyjnego należy się słusznie naszemu krajowi 26% udział w kwocie 1,300.000 zł., powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia r. b. następującą rezolucją:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w razie dopełnienia warunków §§. 4. i 5. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L. 116. przepisanych odpowiednio postanowieniu §. 3. tejże ustawy kwoty z funduszu melioracyjnego wyż wymienioną ustawą stworzonego krajowi przyznał“.

Jak dalece uzasadnioną jest ta rezolucya Wysokiego Sejmu, okazuje się nadto z tego rocznego preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego, wedle którego z przeznaczonych na r. 1887. z tego funduszu zasiłków i pożyczek w łącznej kwocie 633.540 zł., przypada na Galicyę tylko 84.138 zł. czyli 13% — ogólna zaś suma zapewnionych poszczególnym krajom subwencji przedstawia się następnie:

	Obszar w % Przedlitawii	Ludność w % Przedlitawii	Zapewniony całkowity zasilek (bez pożyczek) z fund. melior. zł.
1. Styrya	7,452	5,480	103.700
2. Karyntya	3,443	1,575	388.461
3. Szląsk	1,716	2,554	302.850
4. Czechy	17,315	25,112	186.345
5. Salzburg	2,385	0,739	64.734
6. Tyrol i Voralberg	9,765	4,121	366.000
7. Kraina	3,344	2,173	13.000
8. Morawia	9,408	9,725	168.000
9. Austrya dolna	6,589	10,525	154.300
10. Gorycya	2,657	2,925	382.400
11. Dalmacya	4,277	2,150	67.800
12. Galicya	26,171	26,909	436.528
	Razem		2,634.118

Gdy więc dotychczas z całego funduszu melioracyjnego, mającego wynosić 5,000.000 zł., zaangażowaną została w samych tylko subwencyjach bezzwrotnych przeszło połowa, bo 2,634.118 zł., to kraj nasz stanowiący przeszło czwartą część państwa uzyskał zaledwie kwotę 436.528 zł., czyli 16½% zamiast należących mu się 26%. Jak trudnem zaś będzie dla kraju nawet na tem polu, gdzie ustawa wyraźnie gwarantuje równe uwzględnienie krajów, uzyskać w przyszłości wyrównanie tych subwencyj, dowodzi okoliczność, że już dzisiaj po trzech latach istnienia państwowego funduszu melioracyjnego najdrobniejsze prowincye obdarzone zostały nadzwyczaj wysokimi subwencyjami, jak n. p. Karyntya, stanowiąca co do obszaru 3,4%, a co do ludności 1,57% państwa, sumę 388.461 zł. równającą się 7,77% całego funduszu melioracyjnego, Szląsk reprezentujący 1,7% obszaru, a 2,5% ludności państwa sumę 302.850 zł. równą 6,05% całego funduszu melioracyjnego, a Gorycja (Nadbrzeże) reprezentująca 2,65% obszaru, a 2,9% ludności państwa sumę 382.400 zł. równą 7,65% całego funduszu melioracyjnego, podczas gdy równocześnie Galicya reprezentująca przeszło 26% otrzymała zaledwie 8,73% z całego tego funduszu.

Z powyższych powodów Wydział krajowy pozwala sobie zanieść gorącą prośbę do Waszej Ekscelencyi, jako opiekuna interesów naszego kraju, o przedstawienie powyższego stanu rzeczy JE. p. Ministrowi rolnictwa, oraz o łaskawe wyjednanie u Wysokiego Rządu subwencji z państwowego funduszu melioracyjnego dla tutejszych krajowych przedsięwzięć do wysokości 1,300.000 zł. (26% ogólnej sumy tego funduszu), a to w miarę uchwalonych przez Wysoki Sejm specjalnych ustaw krajowych

Racz przyjąć Ekscelencyo przy tej sposobności wyraz naszego wysokiego poważania.

D. j. w.

Alegat 4. do sprawozdania LW. kr. 55.668/87.

Odpis odezwy lwowskiego c. k. Namiestnictwa z dnia 4. Kwietnia 1887. r.
L. 9.570 do Wydziału krajowego.

Przyjmując do wiadomości treść szacownej odezwy z dnia 7. Lutego 1887. do L. 6.185. co do uchwalonych przez Sejm zasiłków bezzwrotnych na lokalne regulacye rzek niespławnych, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt oznajmić, co do wpływu, jaki Świątnemu Wydziałowi krajowemu przyznać należy na lokalne regulacye rzek niespławnych, co następuje:

Działalność administracyjna, a w znacznej części i techniczna inną ma formę przy miejscowych regulacyach rzek t. z. niespławnych, a znów inną przy melioracyach, przeprowadzanych przez spółki wodne — przeto odmiennie też ustalić wypada wpływ Świątnego Wydziału krajowego przy owych miejscowych regulacyach.

W przypuszczeniu, że dotychczasowe postępowanie przy repartycji datków nie ulegnie ważniejszym zmianom i że fundusz krajowy nie będzie się przyczyniał do kosztów prowadzenia budowy, do kosztów tamarza, a nareszcie do kosztów konserwacji, c. k. Namiestnictwo stawia następujące propozycje:

Plany i kosztorysy subwencyonować się mających budowli regulacyjnych na rzekach t. z. niespławnych udzielane będą Świątnemu Wydziałowi krajowemu do przejrzania, a w razie

użnania do poczynienia uwag, które, gdyby ich uwzględnienie na trudności napotykało, w drodze korespondencji lub w ostatecznym razie komisji na miejscu wyjaśnione być winny.

W dalszym toku przyznaje się organom krajowym kontrolę przy samem wykonaniu robót z prawem odniesienia się bezpośrednio do c. k. Namiestnictwa, gdyby wynik kontroli tego wymagał, a nareszcie współudział przy kolaudacji budowli.

Oczekując oświadczenia Świetnego Wydziału krajowego w tej mierze, c. k. Namiestnictwo uprasza przy sposobności, ażeby na przyszłość dla utrzymania budowli, o których mowa, w należytej ewidencji, zechciał Świetny Wydział krajowy udzielać zasiłków na miejscowe regulacje rzek niespławnych tylko po poprzednim porozumieniu z c. k. Namiestnictwem co do potrzeby i wysokości zasiłku.

D. j. w.

Alegat 5. do sprawozdania LWkr. 55.668 z r. 1887.

Odpis reskryptu Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa z. d. 23. Maja 1887.
L. 16.000/1.525 ex 1886. do lwowskiego c. k. Namiestnictwa.

Ackerbau-Ministerium Nr. 16.000/1.525 ex 1886.

An die k. k. Statthaltereı in Lemberg.

Die mit dem Berichte vom 26. November 1886. Zl. 72.000 vorgelegten, im Anschlusse sammt der bezüglichen Note des Landesausschusses zurückfolgenden Entwürfe einer technisch-administrativen Instruktion und eines Rechnungsregulatives für die Durchführung der Regulirung des Łęg Flusses, des Kisielina Baches und des Gniła Lipa Flusses, geben zu nachstehenden Bemerkungen Anlass:

Technisch-administrative Instruktion:

§. 2 dem zweiten Absatz dieses §. wäre entsprechend der Bestimmung der zweiten Alinea des §. 2. der bezüglichen Landesgesetze, nachstehende Fassung zu geben:

„Aenderungen an diesen Projekten können vom Landesausschusse im Einverständnisse mit der Staatsverwaltung unter der Bedingung vorgenommen werden, dass hiedurch eine Ueberschreitung der veranschlagten Kostensumme nicht verursacht wird.“

Da die Projekte hieramts nicht vorliegen, so kann nicht beurtheilt werden, ob und in welchem Masse die im dritten Absatze des §. 2 sub 1 bis 5 aufgeführten Arbeiten in den Projekten, beziehungsweise in den Kostenvoranschlägen enthalten und berücksichtigt sind. Die k. k. Statthaltereı wird daher beauftragt sich hievon die Ueberzeugung zu verschaffen, und eventuell entweder auf einer entsprechenden Einschränkung der im Absatze 3 des §. 2 enthaltenen Aufzählung, oder auf die Aufnahme des folgenden beschränkenden Passus innerhalb der für die einzelnen Unternehmungen genehmigten Projekte und Voranschläge im 3. Alinea nach den Worten „die Regulirung umfasst“ zu bestehen.

Im Falle der Annahme der zweiten Alternativformulirung wäre als Schluss-Älinea nach Punkt 5 noch beizusetzen.

„Die Vornahme von in den Projekten nicht enthaltenen Arbeiten, auch wenn solche sich als für die Durchführung des Unternehmens als nothwendig herausstellen sollten und durch dieselben eine Ueberschreitung der voranschlagten Gesamtkosten nicht verursacht würde, muss der fallweisen Vereinbarung des Landesausschusses und der Staatsverwaltung vorbehalten bleiben.“

Dem entsprechend wird auch im :

§. 4 die Hinweisung auf „die im §. 2 näher bezeichneten um im Projekte nicht vorgesehenen Nebenarbeiten“ zu beseitigen und durch die Worte „einschliesslich der Auslagen, welche mit nothwendig werdenden, im Sinne des zweiten Absatzes des §. 2 genehmigten Projektänderungen verbunden sind“ zu ersetzen.

§. 6. Da nach §. 5 der bezüglichen Landesgesetze die Konkurrenz-Beiträge während der Dauer des Baues in gleichen Jahresraten im Vorhinein zu entrichten sind, so kann die Zeit der Einhebung der ersten Jahresrate dieser Beiträge nicht in das Belieben des Landesausschusses und der Statthalterei gestellt werden, und wird vielmehr allsogleich stattzufinden haben, sobald das Konkurrenzgebiet ausgemittelt und die mit der Vertheilung und Einhebung der Beiträge beauftragten Wassergenossenschaften gebildet sein werden. Der erste Absatz des §. 6 wird sohin entsprechend abzuändern sein.

§. 7. Nach dem polnischen Texte des Entwurfes soll die Kostenvertheilung nach den Bestimmungen der §§. 65 und 66 des Wasserrechtsgesetzes durch die politische Behörde erfolgen.

Nach den Bestimmungen des Wasserrechtsgesetzes hat jedoch die Entscheidung der politischen Behörde blos in Ermanglung einer bezüglichen Anordnung der Genossenschaft-Statuten, beziehungsweise einer gütlichen Einigung der Betheiligten, einzutreten.

Mit Rücksicht hierauf sowie auf die durch §. 4 Absatz I. der betreffenden Regulirungsgesetze den Genossenschaften zugewiesene Aufgabe, wäre im §. 7 Absatz 2 der Instruktion anzuordnen, dass die Vertheilung der Kosten durch die Ausschüsse der Wassergenossenschaften auf Grund des in den Statuten hiefür festzusetzenden Masstabes vorzunehmen sei. Selbstverständlich wird dafür zu sorgen sein, dass behufs Erfüllung dieser Aufgabe in den Genossenschaftsstatuten der Anordnung des §. 60 lit. f., des galizischen Wasserrechtsgesetzes Genüge geleistet wird.

§. 8. Dem zweiten Absatze dieses §. wäre nachstehende Fassung zu geben: „die technischen und Rechnungsgelhilfen ernennt der Landesauschus, die Bauaufseher nimmt der Bauleiter nach Bedarf auf ohne jedoch die vom Landesauschusse zu normirende Maximalanzahl derselben zu überschreiten und weist ihnen einen entsprechenden Monatslohn bis zum Maximalbetrage von je 30 fl. an. Sollte sich die Aufbesserung der Löhne einzelner Bauaufseher, oder die Erhöhung der normirten Anzahl der letzteren als nothwendig ergeben, so ist diesfalls die Genehmigung des Landesauschusses nothwendig. In nachweisbar dringenden Fällen kann jedoch die Aufnahme der Bauaufseher über die normirte Anzahl derselben gegen nachträgliche ehebaldigste Rechtfertigung dieser Massregel vor dem Landesauschusse erfolgen, wogegen die etwa wieder entbehrlich gewordenen Bauaufseher zu entlassen sind. Alles was in Betreff der Aufnahme, Entlohnung und Dienstenthebung der Bauaufseher vom Bauleiter veranlast oder verfügt wird, hat im Einvernehmen mit dem Delegirten des Landesauschusses zu geschehen.“

Die im 3 und 4 Absatze desselben §. erhaltenen Bestimmungen über die Bezüge der Delegaten des Landesauschusses und der Ingenieure und technischen Hilfsarbeiter wären in folgender Weise zu formuliren.

„Vom Tage des Eintreffens in dem ihm zugewiesenen Meliorations-Perimeter erhält jeder Bauleiter für die Dauer der Thätigkeit in diesem Perimeter d. h. bis zu dem alljährlich vom Landesausschusse zu bestimmenden Zeitpunkte der Einstellung der Arbeiten, anstatt der Diäten und Fuhrkosten fixe Bauzulagen, welche für Ingenieure monatlich 110 fl. und für Ingenieur-Assistenten monatlich 90 fl. betragen. Insoferne die Zeit, für welche die Bauzulage zu erfolgen ist, Bruchtheile eines Monats enthält, ist für Letztere die Bauzulage mit dem dreissigsten Theile des angegebenen Betrages für jeden Tag zu berechnen.

Für die Reisen zum Arbeitsfelde und zurück in den ständigen Amtsort, oder die etwa ausserhalb des Arbeitsfeldes angewiesene Winterstation, erhalten die Bauleiter die Vergütung der Reisekosten und Diäten nach dem für die Landesbeamten der betreffenden Kategorie festgesetzten Ausmasse. Die Delegaten des Landesausschusses haben auf den Ersatz der baaren Reiseauslagen, und zwar bei Reisen auf Eisenbahnen nach der II. Wagenklasse, bei Reisen auf Landstrassen nach dem jeweiligen Postrittgelde und bei Verwendung ausser ihrem Wohnorte ausserdem auf ein Zehrgeld im Betrage von 5 fl. per Tag Anspruch.

Die Bauzulagen, Diäten und Reisekosten der Bauleiter, die Gehalte derselben während der Dauer der Bauzeit, die Reisevergütungen und Zehrgelder der Delegaten, die Bezüge der Bauaufseher und Hilfsarbeiter, sowie überhaupt alle Kosten der Verwaltung und Bauleitung, werden aus den Regulierungsfonden bestritten.

Die Ertheilung sonstiger in den vorstehenden Bestimmungen nicht vorgesehener Entlohnungen oder Remunerationen ist an die vorherige Zustimmung des Ackerbau-Ministerium gebunden.

§. 9. Die im 3. Absatze dieses §. dem Delegaten und dem Bauleiter eingeräumte Berechtigung wäre auf die unaufschieblichen Fälle einzuschränken und hätte dieser Absatz demnach zu lauten: „Uebereinkommen über Arbeiten und Lieferungen, welche den Betrag von 500 fl. nicht übersteigen und so dringlicher Natur sind, dass mit ihrer Efektuirung nicht bis zum Einlangen der bezüglichen Entscheidung des Landesausschusses zugewartet werden kann, schliesst der Delegat, gemeinschaftlich mit dem bauleitenden Ingenieur mit den Unternehmern ab- und übergibt dieselben gegen nachträgliche ehebaldigste Rechtfertigung vor dem Landesausschusse zur Ausführung.“

§. 11. Diesem §. wäre am Schlusse der Zusatz beizufügen:

„Durch derartige Projektsänderungen darf jedoch in keinem Falle eine Ueberschreitung der veranschlagten Gesamtkosten herbeigeführt werden, und sind dieselben in dem Falle, als dadurch die hydrotechnischen Grundlagen des genehmigten Gesamtprojektes alterirt würden, dem Ackerbau-Ministerium zur Genehmigung vorzulegen.“

§. 12. Die drei letzten Absätze dieses §. wären mit §. 87 des galiz. Wasserrechtsgesetzes in Einklang zu bringen und folgender Massen zu stilisiren: „Wenn ein Vergleich nicht zu Stande kommt ist die Art und Höhe der Entschädigung, gemäss den Bestimmungen des §. 87 des Wasserrechtsgesetzes vom 14. März 1875. L. G. B. Nr. 38 von der politischen Behörde festzustellen und wenn die Betheiligten sich dabei nicht beruhigen, durch gerichtlichen Befund zu bestimmen. Die Bestimmungen dieses §. des Wasserrechtsgesetzes finden auch bezüglich des Erlages oder der Sicherstellung der Entschädigung Anwendung.“

Im §. 13 Absatz 2 wären die Schlussworte desselben nach „begränzen und“ zu textiren: „deren grundbücherliche Einverleibung zu Gunsten des Regulierungsunternehmens zu veranlassen.“

§. 16. Im 9. Alinea dieses §. ist von den der Unternehmung zu ertheilenden „Vorschüssen“ die Rede, wobei es heisst, dass die Arbeiten und Bestellungen insolange nicht

ganz ausbezahlt werden dürfen, bis sie nach durchgeführter Collaudirung übernommen werden.

Da nun die gedachten Vergütungen laut §. 11 des Rechnungsregulativs, nach Massgabe des Fortschrittes der Arbeiten und Bestellungen ausbezahlt werden sollen, so sind sie eigentlich keine Vorschüsse, sondern Abschlagszahlungen.

Die Bestimmung, wornach diese Zahlungen vor der Collaudirung „nicht ganz“ erfolgen können, erscheint als ein nicht fixirter, von Jedermann anders auszulegender Begriff nicht entsprechend. Es wird sich daher empfehlen, etwa wie dies bei Staatsbauten üblich ist, eine 5% Collaudirungsrate festzustellen, und demgemäss dem neunten Alinea des §. 16 nachstehende Fassung zu geben:

„der Delegat kann der Unternehmung nach Massgabe des Fortschrittes der im Grunde Uebereinkommens und Akkordes auszuführenden Arbeiten und Bestellungen Abschlagszahlungen ertheilen, wobei jedoch von dem jeweiligen Gesamtverdienstbetrage mindestens die 5% Collaudirungsrate zurückzubehalten ist.“

Im §. 18 wäre sowohl im ersten wie im zweiten Absatze das Wort „Statthalterei“ durch „Staatsverwaltung“ zu ersetzen, da eine gleiche Berechtigung wie der ersteren, auch den mit der Durchführung der betreffenden Regulirungsgesetze beauftragten Ministerien gewahrt werden muss.

Die im §. 19 des Entwurfes enthaltenen Bestimmungen über die Collaudirungen geben zu folgenden Bemerkungen den Anlass.

Zunächst wäre die Vornahme der eigentlichen Collaudirungsarbeit den beiden sub a) bezeichneten Technikern gemeinschaftlich zu übertragen. Ferner wäre im letzten Absatze dieses § zu bestimmen, dass die Collaudirungsprotokolle nach erfolgter Prüfung seitens des Landesausschusses und der Statthalterei dem Ackerbau-Ministerium zur Kenntniss zu bringen seien, und dass erst, wenn seitens desselben keine Einwendung erhoben wird, mit der Auszahlung der zurückbehaltenen Collaudirungsraten an die Unternehmer vorgegangen werden darf.

Das Rechnungsregulativ gibt zu einer Einwendung nicht Veranlassung.

Die k. k. Statthalterei wird eingeladen, die Abänderung des Entwurfes der technisch-administrativen Instruktion im Sinne der vorstehenden Bemerkungen mit dem Landesausschusse zu vereinbaren und denselben sodann unter Beifügung einer deutschen Uebersetzung neuerlich anher vorzulegen.

Wien am 23. Mai 1887.

Der k. k. Ackerbau-Minister

Falkenhayn m. p.

Alegat 6. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 55.668 z r. 1887.

Odпис odezwy Wydziału krajowego z dnia 6. Lutego 1887. L. 1.615. do
lwowskiego c. k. Namiestnictwa.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z d. 8 stycznia b. r. L. 83.432 mamy zaszczyt
oznajmić Świątnemu c. k. Namiestnictwu, co następuje:

Dla oceny przytoczonych w tej szacownej odezwie czterech warunków, pod jakimi
Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa jest gotowe wyasygnować z państwowego funduszu meliora-
cyjnego zasiłki bezzwrotne, należące się za r. 1886 tutejszo-krajowym przedsiębiorstwom melio-
racyjnym, na podstawie obowiązujących ustaw krajowych z d. 1. Lipca 1886 dz. u. kr. L. 63
do 69, należy zdaniem Wydziału krajowego rozdzielić te przedsiębiorstwa na trzy kategorie,
mianowicie przedsiębiorstwa prowadzone przez a) kraj, b) przymusowe spółki wodne, które mają
być dopiero zawiązane, c) wreszcie istniejące już i zatwierdzone urzędownie spółki.

ad a.). Do pierwszej kategorii przedsiębiorstw krajowych należy regulacja Łęgu,
Kisieliny i Gniłej Lipy, dla wykonania których podobnie jak i dla konserwacji mają być w myśl
§. 3. 6. i 7. odnośnych ustaw utworzone oddzielne fundusze regulacyjne i konserwacyjne, admi-
nistrowane przez Wydział krajowy. Cały zarząd budowy spoczywa tu w myśl ustaw w rękach
Wydziału krajowego, a jedynie dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron intereso-
wanych mają być zawiązane przez Administrację Państwa w porozumieniu z Wydziałem krajo-
wym spółki wodne.

Stosownie do postanowień §. 3. i 5. ustaw o regulacji Łęgu, Kisieliny i Gniłej Lipy,
zarządził też Wydział krajowy bezzwłocznie po otrzymaniu wiadomości o użyczeniu najwyższej
sankcyi tym ustawom rozporządzeniem z d. 27. Lipca 1886 l. 39.553 utworzenie specjalnych
funduszy regulacyjnych dla tych rzek i wpłacił do nich przypadające w r. 1886 do uiszczenia
40% we zasiłki krajowe.

Z funduszy tych, które w r. ubiegłym stanowiły wyłącznie zasiłki krajowe, wyasy-
gnowano w tym roku na budowę:

1. regulacji Łęgu	13.952 zł. 36 ct.
2. „ Kisieliny	12.055 „ 39 „
3. „ Gniłej Kipy	7.214 „ 71 „

nie zużyta zaś reszta funduszy Łęgu i Gniłej Lipy ulokowana na 3% rachunku bieżącym
w Banku krajowym.

Co się tyczy oznaczenia okręgu konkurencyjnego dla tych trzech przedsiębiorstw
krajowych, to jak Świątne c. k. Namiestnictwo zechce powziąć z dołączonego sprawozdania Wy-
działu krajowego, przedstawionego na ubiegłej sesji Wysokiemu Sejmowi, staraliśmy się przyjąć
w pomoc w tym kierunku władzom administracyjnym, na których ciąży ten obowiązek, i zarzą-
dziliśmy zdjęcia niwelacyjne terenów inundacyjnych, tak że kataster konkurencyjny i projekt
statutu spółki dla Gniłej Lipy został już udzielonym c. k. Starostwu w Przemyślanach w roku
zeszłym, operat konkurencyjny Łęgu jest na ukończeniu i niebawem będzie przesłanym Świe-
tnemu c. k. Namiestnictwu do dalszego urzędowania, zdjęcia zaś okręgu zalewanego Kisieliny,
rozpoczęte w jesieni r. z. ukończone zostaną z wiosną r. b.

Gdy zaś wedle projektu instrukcyj wykonawczych zaakceptowanego przez Światne c. k. Namiestnictwo datki konkurencyjne za pierwszy rok budowy (1886) mają być wpłacone do funduszków regulacyjnych w czasie, który będzie później oznaczonym przez Wydział krajowy w porozumieniu z Światnem c. k. Namiestnictwem, podobnie jak to ma miejsce przy analogicznych instrukcjach wykonawczych zatwierdzonych przez Wys. Ministerstwo rolnictwa dla regulacji Adygi (§. 7. instr. z 25. Października 1879, dz. u. kr. tyrolskich N. 49. A. §. 6. instr. z tej samej daty lit. B. i lit. C.), Wydział krajowy wyraża zdanie, że co do zaasygnowania zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego za r. 1886 dla krajowych przedsiębiorstw regulacyj Łęgu, Kisieliny i Gniłej Lipy nie zachodzi i nie zachodziła najmniejsza przeszkoda i uprasza najuprzejmiej, ażeby Światne c. k. Namiestnictwo zechciało u Wys. Ministerstwa rolnictwa wyjednać jak najrychlej wpłacenie do funduszków regulacyjnych tych rzek przypadających na ten rok datków. Przytem pozwalamy sobie zwrócić uwagę Wys. Ministerstwa rolnictwa na tę okoliczność, że bez wpłacenia państwowych zasiłków na r. 1886 i 1887 do funduszu regulacyjnego Łęgu, roboty koło tej regulacji nie mogłyby w r. b. postąpić tak dalece, ażeby droga krajowa Rozwadów-Nadbrzezie, tudzież most krajowy na Łęgu, które powinny być jak najspieszniej wykończone, mogły być w tym roku zbudowane i od cofki Wisły należycie zabezpieczone.

ad. b). Do drugiej kategorii przedsiębiorstw, które mają być wykonane przez przymusowe spółki wodne, należą: osuszenie bagien Niskich i Rudnickich, tudzież regulacja Wisłoka. Ponieważ zarząd budowy tych przedsiębiorstw nie należy do Wydziału krajowego, oznaczeniem zaś okręgu konkurencyjnego i zawiązaniem spółki zająć się mają władze administracyjne; zatem niewiadomo Wydziałowi krajowemu, o ile co do tych przedsiębiorstw istnieją powody, dla których nie zaasygnowano dotychczas zasiłków państwowych, chociażby na ręce Wydziałów powiatowych.

O ile jednak mogliśmy powziąć z relacji właściwych Wydziałów powiatowych, ukonstytuowały się już wszędzie komitety spółek wodnych, które zajmują się prowadzeniem budowy.

Na poczet zasiłków krajowych, przypadających do wypłaty w r. 1886 wyasygnowaliśmy do końca Grudnia 1886, w miarę postępu robót, na żądanie komitetów spółek następujące kwoty:

1. Dla przedsiębiorstwa osuszenia bagien Niskich rozporządzeniem z dnia 26. Października 1886 L. 63.354 na ręce Wydziału powiatowego w Nisku 1.000 zł.

2. Dla przedsiębiorstwa osuszenia bagien Rudnickich na ręce przewodniczącego komitetu spółki p. Ferdynanda hr. Hompescha:

rozporz. z dnia 30. Września 1886	L. 57.955	5.000 zł.
„ „ 29. Grudnia 1886	L. 75.074	2.000 „
Razem						7.000 zł.

3. Dla przedsiębiorstwa regulacji Wisłoka na ręce Wydziału powiatowego w Brzozowie:

rozporz. z dnia 24. Lipca 1885	L. 15.621	2.000 zł.
„ „ 29. Kwietnia 1886	L. 22.481	2.000 „
„ „ 23. Listopada 1886	L. 67.824	2.000 „
Razem						6.000 zł.

Resztę zasiłków na r. 1886 wyasygnuje Wydział krajowy spółkom z wiosną r. b. na żądanie komitetów w miarę potrzeby, co ułatwia Wydziałowi krajowemu uchwała Wys. Sejmu z dn. 22. Stycznia 1886 upoważniająca go do wydatkowania dotacji melioracyjnej, przyznanej na r. 1886 aż do końca marca 1888 r. a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

ad c). Ostatnią kategorię subwencjonowanych, istniejących już przedsiębiorstw spółkowych stanowi regulacja Starego Brnia w powiecie Mieleckim, która w myśl §. 1. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. u. kr. L. 67, ma być wykonaną przez zawiązaną w tym celu i zatwierdzoną urzędownie w r. 1877 i 1878 spółkę wodną.

Na rachunek zasiłku krajowego wyasygnował Wydział krajowy tej spółce dotychczas następujące kwoty:

rozporz. z dnia 14. Lipca	1885	L. 29.934	4.000	zł.
„ „ 2. Grudnia	1885	L. 61.593	2.000	„
„ „ 1. Czerwca	1886	L. 28.738	6.000	„
„ „ 19. Listopada	1886	L. 60.301	2.000	„
							<u>14.000</u>	zł.

Ponieważ zaś zasiłek krajowy za r. 1886 wynosi tylko 8.500 zł, zatem wyasygnował Wydział krajowy tej spółce kwotę 5.500 zł. po nad przypadający w tym roku do wypłaty datek, a to z tego powodu, że spółka licząc na asygnatę zasiłku państwowego zaangażowała się z robotami do tego stopnia, że popadła w kłopoty finansowe przy wypłacie robotników.

Jak więc z powyższego okazuje się, przy tej spółce nie zachodzi żadna z czterech przeszkód przytoczonych w szacownej odezwie na wstępie powołanej w asygnowaniu zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego.

D. j. w.

Projekt Statutu

spółki wodnej dla regulacji rzeki Łęgu.

§. 1.

Spółka wodna. Sposób wykonania regulacji. Regulacja rzeki Łęgu na przestrzeni od granicy gminy Krawce do ujścia do Wisły ma być wykonaną na podstawie ustawy krajowej z dnia 1. Lipca 1886 Dz. u. kr. L. 65 wedle projektu krajowego biura melioracyjnego, zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa kosztem 245.000 zł. w. a. jako przedsiębiorstwo krajowe.

Do kosztów tej regulacji mają się przyczyniać w myśl §. 3. powołanej ustawy krajowej:

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% prelimitowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% kosztów;
- c) właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, oznaczonym przez władze administracyjne w wysokości 30% kosztów.

§. 2.

Spółka wodna. Dla rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 1. ustępie c) wymienionych zawiązuje się spółka wodna, która nosi nazwę: „Spółka wodna dla regulacji Łęgu“.

§. 3.

Okręg spółki. Ogół realności, które skorzystają z regulacji, w skutek ochrony od powodzi i osuszenia, stanowi okręg konkurencyjny spółki, który na podstawie projektu technicznego oraz sporządzonego przez kierownictwo budowy katastru konkurencyjnego rozciąga się na następujących 17 gmin i obszarów dworskich:

1. Gorzyce,
2. Zalesie gorzyckie,
3. Trześń,
4. Sokolniki,
5. Dąbrowa wrzawska,
6. Łapiszów,
7. Wrzawy,
8. Sadowie,
9. Motycze poduchowne,
10. Motycze szlacheckie,
11. Skowierzyn,
12. Zaleszany,

Alegat 7. do sprawozdania Wydziału kraj. do L. 55.668/87.

Statuta

spółki wodnej dla regulacji rzeki Łęgu od granicy gminy Krawce
do ujścia do Wisły.

§. 1.

Regulacja rzeki Łęgu na przestrzeni od granicy gminy Krawce do ujścia do Wisły ma być wykonaną na podstawie ustawy krajowej z dnia 1. Lipca 1886 Dz. ust. kraj. Nr. 65 wedle projektu Wydziału krajowego z r. 1885, zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa kosztem 245.000 zł., jako przedsięwzięcie krajowe przez Wydział krajowy.

Do kosztów tej regulacji mają się przyczyniać w myśl §. 3. powołanej ustawy krajowej:

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% prelininowanych kosztów,
- b) państwowy fundusz melioracyjny bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% tych kosztów,
- c) właściciele nieruchomości położonych w okręgu konkurencyjnym, oznaczonym przez władze administracyjne, w wysokości 30% prelininowanych kosztów.

§. 2.

Dla założenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 1. ustęp c) wspomnianych, zawiązuje się spółka wodna, która nosi nazwę: „Spółka wodna dla regulacji Łęgu“.

§. 3.

Członkami spółki są każdorazowi właściciele gruntów, budynków i zakładów położonych w oznaczonym przez władze administracyjne okręgu konkurencyjnym a wyszczególnione w katastrze konkurencyjnym w następujących 16 gminach i obszarach dworskich, powiatu Tarnobrzskiego, a mianowicie:

1. w Gorzycach,
2. „ Zalesiu gorzyckim,
3. „ Trześni,
4. „ Sokolnikach,
5. „ Dąbrowie wrzawskiej,
6. „ Łapiszowie,
7. „ Wrzawach,
8. „ Sadowie,
9. „ Motyczach poduchownych,
10. „ Motyczach szlacheckich,
11. „ Skomierzynie,
12. „ Zaleszanach,

13. Zbydniów,
14. Kotowa Wola,
15. Jamnica,
16. Grębów,
17. Krawce.

Każdorazowy właściciel nieruchomości i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym staje się członkiem spółki i jest obowiązany do prestatyj, wypływających z tego stosunku.

Obowiązek ten jest ciężarem gruntowym, ma aż do wysokości trzechletnich zaległości pierwszeństwo przed innymi ciężarami rzeczowymi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych należnościach i ustaje tylko wtedy, gdy grunt obciążony, zgodnie z przepisami, ze spółki zostanie wydzielony albo też spółka zostanie rozwiązana (§. 61. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 Dz. u. kr. L. 38).

§. 4.

Rozkład
datków
konkuren-
cyjnych.

Za miarę do rozłożenia datków konkurencyjnych na uczestników spółki służyć ma stosownie do postanowienia §. 66. kraj. ustawy wodnej:

- a) wartość interesowanych nieruchomości i zakładów,
- b) stopień narażenia tychże nieruchomości i zakładów, jako I, II i III klasa konkurencyjna.

§. 5.

Wartość interesowanych nieruchomości oblicza się według czystego dochodu katastralnego, a o ile to, jak np. przy budowlach, zakładach, drogach i kolejach jest niemożliwym, według szacunku rzeczoznawców.

§. 6.

Narażenie nieruchomości i zakładów przez wylew, stopniuje się na trzy klasy konkurencyjne, uwidocznione w katastrze konkurencyjnym, a mianowicie należą:

- a) do I. klasy konkurencyjnej nieruchomości, położone w inundacji Łęgu oraz zwyczajnej, prawie corocznie powtarzającej się inundacji Wisły,
- b) do II. klasy nieruchomości położone w inundacji Łęgu, a przytem podlegające nadzwyczajnym wylewom Wisły (jak np. w r. 1813);
- c) do III. wreszcie klasy nieruchomości położone tylko w inundacji Łęgu.

§. 7.

W zastosowaniu powyższych postanowień (§§. 4, 5 i 6) przyjmuje się za podstawę obliczenia datków konkurencyjnych:

- a) w I. klasie pełna suma wartości obliczonej lub oszacowanej (100%),
- b) w II. klasie $\frac{8}{10}$ części wartości (80%),
- c) w III. klasie $\frac{7}{10}$ części wartości (70%).

Z tego wynika wartość klasowa, na podstawie której następuje obliczenie datku konkurencyjnego.

Wartości klasowe poszczególnych nieruchomości uwidocznione są w katastrze konkurencyjnym.

13. w Kotowej woli,
14. „ Jamnicy,
15. „ Grębowie,
16. „ Krawcach,

Zobowiązania wypływające z uczestnictwa w spółce, są ciężarem gruntowym i mają do wysokości trzyletniej zaległości pierwszeństwo przed wszystkimi innymi ciężarami rzeczowymi, bezpośrednio po podatkach państwowych i należnościach publicznych, a gasną tylko wtedy, gdy grunt obciążony zgodnie z przepisami spółki wydzielony albo spółka po ukończeniu swego zadania rozwiązana zostanie.

Kto nabywa grunt należący do związku spółki, staje się członkiem takowej i jest obowiązany do prestacji, wpływających z tego stosunku.

§. 4.

Za miarę do rozłożenia datków konkurencyjnych na uczestników spółki, służyć ma wielkość niebezpieczeństwa przez regulację Łęgu usunąć się mającego, która ma się ocenić według :

- a) wartości interesowanych nieruchomości i zakładów, i
- b) stopnia zagrożenia tychże nieruchomości i zakładów przez wylew.

§. 5.

Wartość interesowanych nieruchomości oblicza się według czystego dochodu katastralnego, a o ile to jak n. p. przy budowlach, zakładach, drogach i kolejach jest niemożliwym, według szacunku rzeczoznawców, z szczególnem uwzględnieniem stopnia narażenia budowli w poszczególnych klasach konkurencyjnych.

§. 6.

Zagrożenie nieruchomości i zakładów przez wylew stopniuje się na trzy klasy konkurencyjne, uwidocznione w katastrze, a mianowicie należą :

- a) do I. klasy konkurencyjnej nieruchomości położone w inundacji Łęgu, oraz zwyczajnej prawie corocznie powtarzającej się inundacji Wisły;
- b) do II. klasy nieruchomości położone w inundacji Łęgu, a przytem podlegające nadzwyczajnym wylewom Wisły;
- c) do III. wreszcie klasy nieruchomości położone tylko w inundacji Łęgu.

§. 7.

W zastosowaniu powyższych postanowień (§§. 4, 5. i 6.) przyjmuje się za podstawę obliczenia datków konkurencyjnych :

- a) w I. klasie pełna suma wartości nieruchomości obliczonej lub oszacowanej,
- b) w II. klasie 80% tejże wartości,
- c) w III. klasie 70% tejże wartości.

Z tego wynika wartość klasowa poszczególnych nieruchomości, uwidoczniiona w katastrze konkurencyjnym, na podstawie której następuje obliczenie datku konkurencyjnego a to w ten sposób, że suma datku konkurencyjnego, przez strony interesowane uiszczyć się mającego, t. j. 73.500 zł. podzielona przez sumę wszystkich pozycji wartości klasowej, da w rezultacie datek konkurencyjny od każdej jednostki klasowej (w centach, od każdego 1 zł. wartości klasowej), a współczynnik ten pomnożony przez wartość klasową każdej parceli interesowanej wykaże całkowity datku konkurencyjny dla poszczególnych parceli.

§. 8.

Reprezen- Spółkę zastępuje Wydział, którego wybór ma się odbywać przez wybra-
tacya nych w tym celu wyborców.
spółki.

§. 9.

Wyborey. Liczbę wyborców powołanych do wyboru Wydziału spółki ustanawia się
na czterdziestu siedmiu (47).

Z tych przypada 21 na obszary dworskie, mianowicie.

1.	na obszar dworski	Gorzyce (596 morgów 885 □ sążni)	. . .	1 wyborca,
2.	" "	Zalesie gorzyckie (145 morgów 635 □ sążni)		
	" "	Trześń (132 morgów 1033 □ sążni)		
	" "	Sokolniki (569 morgów 157 □ sążni) razem		2 wyborców,
3.	" "	Dąbrowa wrzawska (171 morgów 736 □ sążni)		
	" "	Łąpiszów (328 morgów 448 □ sążni)		
	" "	Wrzawy (97 morgów 682 □ sążni) i		
	" "	Sadowie (233 morgów 930 □ sążni) razem	. . .	5 wyborców,
4.	" "	Motycze poduchowne (204 morgów 394 □ sążni i		
	" "	Motycze szlacheckie (285 mor. 1523 □ sąż.) razem		2 wyborców,
5.	" "	Skowierzyn (422 morgów 1257 □ sążni) i		
	" "	Zbydniów (148 morgów 134 □ sążni) razem		2 wyborców,
6.	" "	Zaleszany (791 morgów 186 □ sążni)	. . .	2 wyborców,
7.	" "	Kotowa Wola (1024 morgów 468 □ sążni)		
	" "	Jamnica (573 morgów 1354 □ sążni)		
	" "	Grębów (1858 morgów 684 □ sążni)		
	" "	Krawce (370 morgów 631 □ sążni) razem	. . .	7 wyborców.

Resztę wyborców w liczbie 26 rozdziela się na posiadłości włościańskie
i erekcyonalne w następnym stosunku, a mianowicie mają wybierać uczestnicy spółki:

1.	w gminie	Gorzyce (1153 morgów 1076 □ sążni) razem	. . .	3 wyborców,
2.	" "	Zalesie gorzyckie (101 morgów 1198 □ sążni)		
i	" "	Trześń (246 morgów 576 □ sążni) razem	. . .	1 wyborca,
3	" "	Sokolniki (2272 morgów 372 □ sążni) razem	. . .	5 wyborców,
4.	" "	Dąbrowa wrzawska (300 morgów 138 □ sążni)	. . .	2 wyborców,
5.	" "	Łąpiszów (384 morgów 1284 □ sążni)	. . .	2 wyborców,
6.	" "	Wrzawy (64 morgów 1538 □ sążni)		
i	" "	Sadowie (415 morgów 633 □ sążni)	. . .	3 wyborców,
7.	" "	Motycze poduchowne (206 morgów 764 □ sążni)		
i	" "	" szlacheckie (125 morgów 474 □ sążni) razem		1 wyborca,
8.	" "	Skowierzyn 511 morgów 1456 □ sążni)	. . .	2 wyborców,
9.	" "	Zaleszany (735 morgów 363 □ sążni)	. . .	2 wyborców,
10.	" "	Zbydniów (13 morgów 605 □ sążni)		
i	" "	Wola kotowa (615 morgów 867 □ sążni) razem	. . .	1 wyborca,
11.	" "	Jamnica (770 morgów 401 □ sążni)		
	" "	Grębów (1746 morgów 874 □ sążni)		
i	" "	Krawce (442 morgów 944 □ sążni) razem	. . .	4 wyborców.

§. 10.

Wybór wy- Wybór wyborców ma się odbywać w poszczególnych gminach na dniu
borców. oznaczonym przez Starostwo i podanym do wiadomości stron interesowanych na 14
dni przed aktem wyborczym pod kierunkiem delegowanego przez Starostwo komisarza.

§. 8.

Spółkę zastępuje Wydział, którego wybór ma się odbywać przez wybranych w tym celu wyborców.

§. 9.

Liczbę wyborców, powołanych do wyboru wydziału spółki ustanawia się na czterdziestu siedmiu. Z tej liczby wypada 21 na obszary dworskie a mianowicie: na Gorzyce, Zalesie gorzyckie, Trześń, Dąbrowę wrzawską, Łapiszów, Wrzawy, Sadowie, Motycze poduchowne, Motycze szlacheckie, Skowierzyn, Jamnicę i Krawce po jednym, na obszary dworskie Sokolniki, Zaleszany i Kotową Wolę po dwóch, zaś na obszar dworski Grębów trzech wyborców.

Resztę zaś w liczbie 26 rozdziela się na posiadłości włościańskie i erekcyonalne w ten sposób, że uczestnicy spółki z gmin Zalesie gorzyckie, Trześni, Dąbrowy wrzawskiej, Łapiszowa, Wrzaw, Sadowia, Motycz poduchownych, Motycz szlacheckich, Skowierzyna i Krawce, wybierają po jednym wyborcy, z gmin Gorzyce, Kotowej Woli, Zaleszan, Jamnicy, po dwóch wyborców, z gminy Grębów, czterech wyborców i w końcu z gminy Sokolnik czterech wyborców.

§. 10.

Na 14 dni przed wyborem wyborców zarządzi c. k. Starostwo wyłożenie przez siebie sporządzonego spisu członków spółki wodnej z każdej gminy w dotyczącej gminie do wolnego przeglądania w kancelaryi gminnej i uwiadomi o tem interesowanych przez Zwierzchność gminną, w sposób w gminie używany, z wyznaczeniem 3-dniowego terminu do wnoszenia reklamacyi.

Wniesione reklamacye, tyczące się prawa wyborczego, rozstrzyga Starostwo.

Wybór wyborców ma się odbywać w poszczególnych gminach na dniu i w miejscu oznaczonym przez Starostwo i podanym w sposób w gminie używany na ośm dni przed wyborem do wiadomości interesowanych.

Wyborem kieruje delegat Starostwa.

§. 11.

Sposób wy-
boru i obli-
czanie
głosów.

Wyborcy mają być wybierani absolutną większością głosów. Stosunek głosów przy pierwszym wyborze wyborców, w czasie którego datki konkurencyjne nie są jeszcze oznaczone, oblicza się według obszaru gruntu położonego w okręgu konkurencyjnym, przy następnych zaś wyborach według wysokości datku konkurencyjnego, a to w ten sposób, że ilość kwot po 5 zł. w. a. datku konkurencyjnego, uprawnia do tyluż głosów; reszta zaś pozostała, lub też datek nie dosięgający 5 zł. w. a., mają być uważane za pełne kwoty uprawniające do jednego głosu. Jeżeli przy wyborze nie uzyskano absolutnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

§. 12.

Prawo
czynnego
i biernego
wyboru.

Prawo wyboru może być wykonane osobiście lub przez pełnomocników, którzy jednak muszą być członkami spółki. Pełnomocnik może oprócz własnego, wykonywać jeszcze prawo wyboru w imieniu trzech członków spółki. Fundusze publiczne, korporacje i towarzystwa wykonują prawo wyborcze po myśli §§. 5. i 6. ordynacji wyborczej gminnej. Kobiety i osoby niewłasnowolne wybierają za pośrednictwem swych prawnych zastępców.

Do lokalu wyborczego dozwolonym jest wstęp tylko członkom spółki.

Wykonywanie prawa wyboru odbywa się ustnie lub pisemnie wedle przepisów gminnej ordynacji wyborczej.

Co do prawa biernego wyboru obowiązują przepisy ordynacji wyborczej gminnej.

§. 13.

Reklamacje
i rekursa.

Reklamacje co do prawa czynnego wyboru rozstrzyga Starostwo.

Zażalenia i rekursa przeciw aktowi wyborczemu są tylko do 8 dni po dokonaniu wyboru dopuszczalne i winny być za pośrednictwem Starostwa przedkładane Namiestnictwu do rozstrzygnięcia.

§. 14.

Wydział
spółki i jego
siedziba.

Wydział spółki stanowi po myśli §. 57. krajowej ustawy wodnej stałą reprezentacją spółki do zarządu spółki i załatwiania jej spraw i ma swą siedzibę w mieście powiatowem Tarnobrzegu.

Wydział spółki składa się z piętnastu (15) członków i tyluż zastępców i ma być wybieranym przez wyborców tak z obszarów dworskich, jak i posiadłości mniejszych i erekcyonalnych, wedle podziału na grupy.

Tworzenie
grup.

W tym celu mają być połączone wszystkie obszary dworskie na trzy grupy, a gminy (łącznie z probostwami) na pięć grup, mianowicie:

A. Obszary dworskie.

- I. grupa: Gorzyce, Zalesie gorzyckie, Trześń i Sokolniki.
- II. „ Dąbrowa wrzawska, Łapiszów, Wrzawy, Sadowie, Motycze poduchowne, i szlacheckie, Skowierzyn, i Zbydniów.
- III. „ Zaleszany, Kotowa Wola, Jamnica, Grębów i Krawce.

§. 11.

Wyborcy mają być wybierani absolutną większością głosów. Stosunek głosów przy pierwszych wyborach oblicza się według obszaru gruntu, położonego w okręgu konkurencyjnym, a to w ten sposób, że posiadanie gruntu do 500□ sążni uprawnia do jednego głosu, posiadanie zaś większego jak 500□ sążni gruntu uprawnia do tylu głosów, ile razy cały obszar posiadanego gruntu, w okręgu konkurencyjnym położonego, jest podzielny przez 500.

Przy następnych wyborach ma być stosunek głosów obliczony według wysokości opłacanego datku konkurencyjnego, a to w ten sposób, że opłata datku konkurencyjnego do 5 zł. uprawnia do jednego głosu, jeżeli zaś członek spółki opłaca więcej jak 5 zł datku konkurencyjnego, to ilość kwot po 5 zł. opłacanego datku konkurencyjnego uprawnia do tylu głosów. Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nieuzyskano absolutnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, a w razie równości głosów los wyciągnięty przez delegata Starostwa.

§. 12.

Prawo wyboru może być wykonywane osobiście, lub przez pełnomocników, którzy jednak muszą być członkami spółki.

Pełnomocnik może oprócz własnego, wykonywać jeszcze prawo wyboru w imieniu trzech członków spółki.

Kobiety, osoby niewłasnowolne, fundusze publiczne, korporacje i towarzystwa wykonują prawo wyboru po myśli postanowień §§. 4., 5. i 6. gminnej ordynacji wyborczej z dnia 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 19.

Do lokalu wyborczego dozwolony jest wstęp tylko członkom spółki, wykonywanie prawa wyboru odbywa się ustnie lub pisemnie, wedle przepisów wyżej powołanej gminnej ordynacji wyborczej. Co do biernego prawa wyboru obowiązują przepisy gminnej ordynacji wyborczej.

§. 13.

Zażalenia i protesty przeciw postępowaniu przy wyborach wyborców są tylko do trzech dni po dokonaniu wyborów dopuszczalne i mają być do c. k. Starostwa wnoszone.

Wniesione zażalenia i protesty przedłoży Starostwo wraz z swoim sprawozdaniem i aktami wyborczymi do dalszych trzech dni c. k. Namiestnictwu, które takowe ostatecznie rozstrzygnie.

§. 14.

Skoro wybory wyborców prawomocnie przeprowadzone zostaną, należy zarządzić wybór wydziału spółki.

Wydział spółki stanowi stałą reprezentację spółki do zarządu spółki, załatwiania jej spraw i ma swoją siedzibę w Tarnobrzegu.

Wydział spółki składa się z piętnastu członków i tyluż zastępców i ma być wybranym przez wyborców tak z obszarów dworskich jak i mniejszych posiadłości wedle podziału na grupy.

W celu wyboru 15 członków wydziału mają być połączone wszystkie obszary dworskie na trzy grupy, a mniejsze posiadłości na 5 grup, a mianowicie:

A. Obszary dworskie.

- I. grupa: Gorzyce, Zalesie gorzyckie, Trześń i Sokolniki.
- II. " Dąbrowa wrzawska, Łapiszów, Wrzawy, Sadowie, Motycze poduchowne, Motycze szlacheckie i Skowierzyn.
- III. " Zaleszany, Kotowa Wola, Jamnica, Grębów i Krawce.

B. Gminy z probostwami:

- I. grupa: Gorzyce.
 II. „ Zalesie gorzyckie, Trześń i Sokolniki.
 III. „ Dąbrowa wrzawska, Łapiszów, Wrzawy i Sadowie.
 IV. „ Motycze poduchowne i szlacheckie, Skowierzyn, Zaleszany, Zbydniów i Wola Kotowa.
 V. „ Jamnica, Grębów i Krawce.

Na podstawie tego podziału wybierają wyborcy:

A. Z obszarów dworskich:

w	I. grupie:	1	członka	wydziału
„	II. „	3	członków	„
„	III. „	3	„	„

B. Z posiadłości mniejszych i erekcyjnych:

w	I. grupie:	1	członka	wydziału
„	II. „	2	członków	„
„	III. „	2	„	„
„	IV. „	2	„	„
„	V. „	1	członka	„

Przy wyborze każdego członka wydziału wybiera się w ten sam sposób jego zastępcę.

Wykonywanie prawa wyboru odbywa się kartkami.

§. 15.

Prawo wybieralności. Członkami wydziału spółki lub zastępcami tychże mogą być wybrane tylko takie osoby, które po myśli tego statutu (§. 12.) mają prawo czynnego i biernego wyboru.

§. 16.

Sposób wybierania wydziału spółki. Członkowie wydziału spółki mają być wybierani absolutną większością głosów, podług głów obecnych wyborców obliczać się mającą. Jeżeli przy tym wyborze nie uzyskano bezwzględnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

§. 17.

Badanie wyboru wydziału i prawo rekursu. Badanie aktu wyborczego wydziału spółki jest rzeczą tego wydziału i przeciw jego orzeczeniu nie ma odwołania (§. 59. ustawy wodnej).

B. Mniejsze posiadłości.

- I. grupa: Sokolniki.
 II. „ Zalesie gorzyckie, Trześń, Gorzyce.
 III. „ Dąbrowa wrzawska, Łapiszów, Wrzawy i Sadowie.
 IV. „ Motycze poduchowne, Motycze szlacheckie, Skowierzyn, Zaleszany i Kotowa Wola.
 V. „ Jamnica, Grębów i Krawce.

Na podstawie tego podziału wybierają wyborcy:

A. Z obszarów dworskich:

- w I. grupie: 1 członka wydziału
 „ II. „ 2 członków „
 „ III. „ 4 „ „

B. Z mniejszych posiadłości:

- w I. grupie: 1 członka wydziału
 „ II. „ 2 członków „
 „ III. „ 1 członka „
 „ IV. „ 2 członków „
 „ V. „ 2 „ „

W celu wyboru zastępców członków wydziału mają być połączeni wszyscy wyborcy w dwie grupy a mianowicie: wszyscy wyborcy z obszarów dworskich w jedną, zaś wyborcy z mniejszych posiadłości w drugą grupę.

Grupa wyborców z obszarów dworskich wybiera siedmiu, zaś grupa wyborców z mniejszych posiadłości ośmiu zastępców członków wydziału. Głosowanie tak na członków wydziału jako też na ich zastępców odbywa się kartkami.

Do ważności wyboru wymaga się absolutnej większości głosów, według głów głosujących wyborców w każdej grupie obliczyć się mającej. Jeżeli przy pierwszym wyborze nieuzyskano absolutnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

W miejsce członka wydziału który wskutek trwałej lub dłuższej przeszkody nie mógłby brać udziału w czynnościach wydziału, wstępuje do wydziału w pierwszym wypadku stale, w drugim na czas trwania przeszkody ten zastępca, który w dotyczącej grupie największą ilością głosów został wybrany, a jeżeli kilku zastępców równą ilością głosów wybranych zostało, ten z nich, na którego los padnie.

Zastępców w miarę powyższych postanowień powołuje przewodniczący spółki.

§. 15.

Członkami wydziału spółki lub zastępcami tychże mogą być wybrane tylko takie osoby, które po myśli postanowień §. 12 niniejszego statutu mają prawo czynnego i biernego wyboru.

§. 16.

Badanie aktu wyborczego wydziału spółki, jest rzeczą tego Wydziału i przeciw jego orzeczeniu nie ma odwołania.

§. 17.

Członkowie Wydziału spółki i ich zastępcy mają być wybierani pierwszy raz na przeciąg jednego roku, po upływie zaś tego czasu na przeciąg lat trzech.

§. 18.

Czas urzędowania wydziału spółki.

Członkowie wydziału i ich zastępcy mają być wybierani pierwszy raz na przeciąg jednego roku, po upływie zaś tego czasu na przeciąg lat trzech.

§. 19.

Prezes i jego zastępca.

Wydział wybiera z pośród swego grona absolutną większością głosów, po dług głów obliczać się mającą, prezesa, który zastępuje spółkę na zewnątrz i przewodniczy na posiedzeniach wydziału, a którego wybór ma być bezzwłocznie podanym do wiadomości Starostwa i wpisany w księgę wodną.

Jeżeli przy tym wyborze nie uzyskano większości głosów, rozstrzyga wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

W ten sam sposób wybiera wydział ze swego grona członka, który w razie przeszkody zastępować ma prezesa.

§. 20.

Prezes jest wykonawcą uchwał wydziału spółki i znosi się bezpośrednio z władzami państwowymi i krajowymi.

Wszystkie dokumenty wystawiane w sprawach spółki muszą być podpisane przez prezesa i dwóch członków wydziału.

§. 21.

Posiedzenia wydziału.

Wydział spółki odbywa posiedzenia w miarę potrzeby.

Posiedzenia zwołuje prezes, a w razie przeszkody tegoż zastępca.

Posiedzenie, które nie zostało w ten sposób zwołane, jest nieprawne, a uchwały jego są nieważne.

Prezes obowiązany jest zwołać posiedzenie wydziału w przeciągu dni czternastu, jeżeli tego zażąda trzecia część członków wydziału, władza polityczna lub Wydział krajowy.

§. 22.

Do ważności uchwał wydziału spółki, zwołanego prawidłowo potrzebną jest obecność przynajmniej ośmiu członków, względnie tychże zastępców, tudzież prezesa lub jego zastępcy.

§. 18.

Członkowie wydziału wybierają z pośród siebie bezwzględną większością głosów, podług głów obliczać się mającą przewodniczącego.

Jeżeli przy tym wyborze nieuzyskano absolutnej większości głosów, rozstrzyga wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

W ten sam sposób wybiera wydział z swego grona zastępcę przewodniczącego. Tak wybór przewodniczącego, jakoteż jego zastępcy ma być bezwzględnie podany do wiadomości Starostwa i wpisany w księgę wodną.

§. 19.

Wybory wydziału, jakoteż wybory przewodniczącego wydziału i jego zastępcy, odbywają się w Tarnobrzegu w miejscu i czasie oznaczonych przez Starostwo i podanych do wiadomości wyborców, względnie członków wydziału. Wybory przeprowadza delegat Starostwa.

§. 20.

Przewodniczący zastępuje spółkę na zewnątrz, przewodniczy na posiedzeniach wydziału, jest wykonawcą uchwał wydziału spółki i znosi się bezpośrednio z władzami państwowymi i krajowymi.

Wszystkie dokumenty wystawione w sprawach spółki muszą być podpisane przez prezesa i dwóch członków wydziału.

Zastępca przewodniczącego zastępuje przewodniczącego w razie przeszkody i wchodzi w takim razie w wszelkie prawa i atrybucye tegoż.

§. 21.

Wydział odbywa posiedzenia w miarę potrzeby. Posiedzenia zwołuje przewodniczący a w razie przeszkody tegoż zastępca.

Przewodniczący musi zwołać posiedzenie wydziału w przeciągu 8 dni, jeżeli tego zażąda trzecia część członków wydziału, delegat władzy politycznej lub Wydziału krajowego.

Gdyby przewodniczący, a względnie tegoż zastępca pomimo żądania trzeciej części członków wydziału, delegata władzy politycznej lub delegata Wydziału krajowego, posiedzenia wydziału nie zwołał, będzie takowe zwołane przez c. k. Starostę w Tarnobrzegu.

Posiedzenie, które nie zostało w jeden z powyższych sposobów zwołane, jest bezprawne, a powzięte na takim posiedzeniu uchwały są nieważne.

Na posiedzeniach zwołanych przez c. k. Starostę, przewodniczy w razie wzbraniania się przewodniczącego lub tegoż zastępcy, wybranego według §. 18. niniejszych statutów, od objęcia przewodnictwa ten członek wydziału, którego obecni na posiedzeniu członkowie wydziału *ad hoc* wybierają.

§. 22.

Do ważności uchwał Wydziału spółki, zwołanego na posiedzenie w jeden z powyższych sposobów potrzebną jest obecność przynajmniej 8 członków, względnie zastępców, tudzież w razie zwołania posiedzenia przez przewodniczącego wydziału obecność tegoż lub jego zastępcy.

Do ważności uchwał potrzebną jest absolutna większość głosów obecnych. Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów i rozstrzyga w tym wypadku swym głosem.

§. 23.

Tak Rządowi, jak i Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo brać udział w posiedzeniach wydziału spółki za pośrednictwem delegatów, w którym to celu prezes tak Starostwu, jak i Wydziałowi krajowemu winien na czas donieść o każdorazowym posiedzeniu.

W każdym zaś wypadku uchwały zapadłe mają być bezzwłocznie podane do wiadomości Starostwa i Wydziału krajowego.

§. 24.

Uchwały wydziału spółki mają być zapisywane do protokołu, który winni podpisać przewodniczący, dwóch członków wydziału i sekretarz.

Każdemu członkowi spółki przysługuje prawo wglądania w te protokoły uchwał.

§. 25.

Obowiązki
i prawa
wydziału
spółki.

Do wydziału spółki należy:

- a) rozkład i ściąganie datków konkurencyjnych na podstawie miary ustanowionej w §. 7. tego statutu;
- b) utrzymywanie w ewidencji katastru konkurencyjnego;
- c) obradowanie i decyzya co do sposobu pokrycia datków konkurencyjnych;
- d) w razie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie 30% swego udziału spółki w kosztach regulacji, przedkładanie urzędom podatkowym wykazów corocznych datków konkurencyjnych, oraz zaległych prestacyj, które razem z podatkami mają być ściągane;
- e) prowadzenie kasy;
- f) przedkładanie rachunków rocznych Namiestnictwu za pośrednictwem Wydziału krajowego do zatwierdzenia.

Wydział spółki ma prawo:

- a) przyjmować potrzebny personal pomocniczy za zezwoleniem Wydziału krajowego i Namiestnictwa;
- b) ustanowić miarę rozłożenia kosztów i uregulować datki konkurencyjne w myśl postanowienia §. 7. statutu, w razie zaś oznaczenia tej miary przez władze polityczne delegować dwóch znawców do odnośnej komisji;
- c) wysyłać zastępcę do corocznych komisji kolaudacyjnych z głosem doradczym;
- d) interweniować za pośrednictwem swego delegata przy dobrowolnych ugodach w sprawie wykupna gruntów;
- e) badać coroczne zamknięcia rachunków budowy, udzielane mu przez Wydział krajowy i wnosić przeciw tym rachunkom zarzuty w ciągu dwóch miesięcy od terminu doręczenia.

Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów i rozstrzyga w tym wypadku swym głosem.

Gdyby potrzebna do ważności uchwał ilość członków wydziału na posiedzenie wydziału nie przybyła, ma być zwołane drugie posiedzenie z tym samym porządkiem dziennym, a na tym posiedzeniu mogą być powzięte ważne uchwały, bez względu na ilość obecnych członków wydziału, względnie zastępców.

§. 23.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo brania udziału w posiedzeniach wydziału spółki przez swych delegatów z głosem stanowczym.

W celu umożliwienia delegatom wzięcia udziału w posiedzeniach wydziału ma ich przewodniczący, względnie zastępca o terminie każdorazowego posiedzenia wcześniej uwiadomić.

Uchwały wydziału spółki, przeciw którym jeden albo obydwaj delegaci się oświadczyli, muszą być przed wykonaniem przedłożone c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli który z delegatów tego ze względu na ważność powziętej uchwały zażąda. Wydział spółki obowiązany będzie zastosować się do wydanej w tej mierze decyzji c. k. Namiestnictwa.

§. 24.

Zapadłe uchwały wydziału spółki mają być bezzwłocznie podane do wiadomości Starostwa i Wydziału krajowego a prócz tego mają być wpisane do protokołu, który winni podpisać przewodniczący i dwóch członków wydziału. Każdemu członkowi spółki przysługuje prawo wglądania w te protokoły uchwał.

§. 25.

Do zakresu działania wydziału spółki należy:

- a) rozkład datków konkurencyjnych na podstawie miary ustanowionej w §§. 4. 5. 6. 7. niniejszego statutu, ewentualnie z przybraniem znawców i uwiadomienie o wyniku tej czynności interesowanych z równoczesnem ich wezwaniem do zapłaty.

Odnośne uwiadomienia i wezwania do zapłaty będą interesowanym przez c. k. Starostwo w Tarnobrzegu doręczone. Zarzuty wniesione przeciw rozkładowi rozstrzyga wspomniane Starostwo na podstawie zdania znawców;

- b) ściąganie datków konkurencyjnych z zastosowaniem się do postanowień §. 5. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 65 co do terminów spłaty, oddawania ściągniętych datków do kasy Wydziału krajowego i coroczne wykazywanie zaległych datków co 14 dni po terminie płatności takowych c. k. Starostwu w Tarnobrzegu, celem zarządzenia ściągnięcia w drodze politycznej egzekucyi;
- c) utrzymywanie w ewidencji katastru konkurencyjnego;
- d) prowadzenie kasy;
- e) obrady i decyzja co do sposobu pokrycia datków konkurencyjnych a w razie zaciągnięcia pożyczki na pokrycie 30% udziału członków spółki w kosztach regulacyi, przedkładanie c. k. urzędowi podatkowemu w Tarnobrzegu corocznych wykazów datków konkurencyjnych do dalszego postąpienia po myśli postanowień §§. 17. i 18. ustawy z 30. Czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 116;
- f) przedkładanie rocznych rachunków c. k. Namiestnictwu za pośrednictwem Wydziału krajowego a to z końcem Stycznia każdego roku za rok ubiegły;
- g) przyjmowanie potrzebnego personelu pomocniczego za zezwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem,

§. 26.

Utrzymanie robót regulacyjnych. Po skończeniu budowy uregulowany zostanie rozkład kosztów na utrzymanie robót w myśl §. 6. ustawy krajowej z dnia 1. Lipca 1886 Dz. u kr. L. 65. w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 27.

Zmiana statutu. Zmiany tego statutu mogą być uchwalone przez wydział spółki, wejść jednakże w życie dopiero po zatwierdzeniu przez władze polityczne w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

- h) branie udziału przez swego delegata w czynnościach corocznych komisij kollaudacyjnych z głosem doradczym;
- i) interweniowanie przez swego delegata przy dobrowolnych ugodach, w sprawie wykupna gruntów, budynków i zakładów przemysłowych;
- k) przekonywanie się każdego czasu o postępie i jakości wykonanych robót regulacyjnych;
- l) badanie corocznych zamknięć rachunków budowy udzielanych przez Wydział krajowy i wnoszenie zarzutów przeciwko takowym w przeciągu dwóch miesięcy od dnia udzielenia ich wydziałowi spółki przez Wydział krajowy. Względem prowadzenia kasy i oddawania ściągniętych datków konkurencyjnych do kasy Wydziału krajowego, należy się zastosować do ewentualnie wydać się mającej przez Wydział krajowy instrukcyi.

§. 26.

W pierwszych dniach Stycznia każdego roku, winien wydział spółki zwołać Walne zgromadzenie członków spółki, na którym przewodniczy przewodniczący wydziału spółki a względnie jego zastępca a to celem zdania sprawy z całorocznej czynności.

Członkowie spółki będą na Walnem zgromadzeniu reprezentowani przez tych wyborców, którzy w swoim czasie wybrani zostali w myśl postanowień §. 9. niniejszego statutu do wyboru wydziału spółki.

§. 27.

Po ukończeniu robót regulacyjnych, uregulowany zostanie rozkład kosztów na utrzymanie tych robót w myśl postanowień §. 6. ustawy z 1. Lipca 1886 Dr. u. kr. N. 65 w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 28.

Zmiany tego statutu mogą być uchwalone przez wydział spółki, wejdą jednak w życie dopiero po zatwierdzeniu przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 29.

Statut niniejszy zacznie obowiązywać po zatwierdzeniu go przez c. k. Namiestnictwo.

L. 39445.

Niniejszy statut uchwalony przez członków spółki na zgromadzeniu dnia 23. Czerwca 1887 zatwierdza się w całej osnowie.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów dnia 14. Lipca 1887.

W zastępstwie

Łoś m. p.

(L. S.)

Alegat S. do sprawozdania Wydziału kraj. do L. 55.668/1887.

Statut

spółki wodnej dla regulacji rzeki Gnilej Lipy od Przemyślan do mostu
na drodze państwowej w Rudzie.

§. 1.

Objętość regulacji. Regulacja rzeki Gnilej Lipy na przestrzeni od granicy Przemyślan do mostu na drodze państwowej w Rudzie ma być wykonaną na podstawie ustawy krajowej z d. 1. Lipca 1886 Dz. u. k. Nr. 69 wedle projektu Wydziału krajowego z r. 1885, zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa kosztem 135.000 zł. jako przedsięwzięcie krajowe przez Wydział krajowy.

Do kosztów tej regulacji mają się przyczyniać w myśl §. 3. powołanej ustawy krajowej:

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% prelimitowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% kosztów;
- c) właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, oznaczonym przez władze administracyjne, w wysokości 30% kosztów prelimitowanych.

§. 2.

Spółka wodna. Dla rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 1. ustęp c) wspomnianych zawiązuje się spółka wodna, która nosi nazwę „Spółka wodna dla regulacji górnej sekcji Gnilej Lipy.“

§. 3.

Członkowie spółki. Członkami spółki są każdorazowi właściciele gruntów i zakładów położonych w oznaczonym przez władze administracyjne okręgu konkurencyjnym, a wyszczególnionych w katastrze konkurencyjnym w następujących gminach i obszarach dworskich, a mianowicie w gminach:

1. Przemyślany, 2. Borszów, 3. Wołków, 4. Uszkowice, 5. Brzuchowice, 6. Meryszczów, 7. Janczyn, 8. Ostałowice, 9. Kosteniów, 10. Dusanów, 11. Korzelice powiatu Przemyślańskiego, nareszcie 12. w gminie Firlejowie powiatu Rohatyńskiego, dalej w obszarach dworskich:

1. Przemyślany, 2. Borszów, 3. Wołków, 4. Uszkowice, 5. Meryszczów, 6. Brzuchowice, 7. Janczyn, 8. Ostałowice, 9. Kosteniów, 10. Dusanów, 11. Korzelice

powiatu Przemyślańskiego, wreszcie 12. w obszarze dworskim Firlejów powiatu Rohatyńskiego.

Zobowiązania wypływające z uczestnictwa w spółce są ciężarem gruntowym i mają do wysokości trzechletnich zaległości pierwszeństwo przed wszystkimi innymi ciężarami rzeczonymi bezpośrednio po podatkach państwowych i należnościach publicznych, gasną tylko wtedy, gdy grunt obciążony zgodnie z przepisami ze spółki wydzielony, albo spółka po ukończeniu swego zadania rozwiązana zostanie. Kto nabywa grunt należący do związku spółki, staje się członkiem takowej i jest obowiązany do prestacyj wypływających z tego stosunku.

§. 4.

Klasy
gruntów.

Za miarę do rozłożenia datków konkurencyjnych służyć ma korzyść osiągnięta z robót regulacyjnych, którą z uwagi, że regulacja nie ma na celu zupełnej ochrony od wylewów, lecz przeważnie odwodnienie łąk zabagnionych i podniesienie ich wartości, ocenia się według obszaru interesowanych gruntów i to w odwrotnym stosunku do czystego dochodu katastralnego.

Wedle tej zasady stopniuje się korzyść oczekiwana z regulacji na 4 klasy, a mianowicie należeć mają:

- a) do I. klasy gruntu zaszacowane do 8. i 7. klasy przy oznaczeniu czystego dochodu katastralnego;
- b) do II. klasy gruntu zaszacowane do 6. i 5. klasy przy oznaczeniu czystego dochodu katastralnego;
- c) do III. klasy gruntu zaszacowane do 4. i 3. klasy przy oznaczeniu czystego dochodu katastralnego; wreszcie
- d) do IV. klasy gruntu zaszacowane do 2. i 1. klasy przy oznaczeniu czystego dochodu katastralnego.

§. 5.

Obszar
klasowy.

W zastosowaniu powyższego postanowienia przyjmuje się za podstawę obliczenia datków konkurencyjnych:

- a) w I. klasie cały obszar wykazanych w katastrze do 8. i 7. klasy gruntów;
- b) w II. klasie 70% czyli $\frac{3}{4}$ części obszaru katastralnego;
- c) w III. klasie 50% czyli $\frac{2}{4}$ części obszaru katastralnego;
- d) w IV. klasie 25% czyli $\frac{1}{4}$ część obszaru katastralnego.

W ten sposób obliczony obszar (t. j. rzeczywisty obszar interesowanych gruntów) pomnożony przez współczynnik odpowiadający każdej poszczególnej klasie konkurencyjnej przedstawia obszar klasowy (zredukowany), na który się rozkłada datek konkurencyjny. — Obszar ten klasowy uwidoczniiony jest dla każdej nieruchomości w katastrze konkurencyjnym w rubryce wartości klasowej.

§. 6.

Wydział.

Spółkę zastępuje Wydział, którego wybór ma się odbywać przez wybranych w tym celu wyborców.

§. 7.

Wyborcy.

Liczbę wyborców powołanych do wyboru wydziału spółki ustanawia się na 57, z których przypada 24 na obszary dworskie, mianowicie:

1.	na obszar dworski	Przemysłany	3	wyborców
2.	"	"	1	"
3.	"	"	3	"
4.	"	"	1	"
5.	"	"	3	"
6.	"	"	1	"
7.	"	"	1	"
8.	"	"	1	"
9.	"	"	2	"
10.	"	"	3	"
11.	"	"	4	"
12.	"	"	1	"

resztę zaś 33 wyborców rozdziela się na gminy (łącznie z probostwami), położone w okręgu konkurencyjnym w następnym stosunku a mianowicie:

1.	w gminie Przemyslanach	mają wybierać uczestnicy spółki	2	wyborców
2.	" Borszowie	" " " "	3	"
3.	" Wołkowie	" " " "	3	"
4.	" Uszkowicach	" " " "	2	"
5.	" Meryszczowie	" " " "	1	"
6.	" Brzuchowicach	" " " "	4	"
7.	" Janczynach	" " " "	4	"
8.	" Ostałowicach	" " " "	1	"
9.	" Kosteniowie	" " " "	4	"
10.	" Korzelicach	" " " "	3	"
11.	" Dusanowie	" " " "	3	"
12.	" Firlejowie	" " " "	3	"

§. 8.

Wybór
wyborców.

Na 14 dni przed wyborem wyborców zarządzi Starostwo wyłożenie przez siebie sporządzonego spisu członków spółki wodnej z każdej gminy i dotyczącej gminie dowolnego przeglądania w kancelaryi gminnej i uwiadomi o tem interesowanych przez Zwierzchność gminną w sposób w gminie używany z wyznaczeniem 3-dniowego terminu do wnoszenia reklamacyi.

Wniesione reklamacye, tyżące się prawa wyborczego, rozstrzyga Starostwo.

Wybór wyborców ma się odbywać w poszczególnych gminach na dniu i w miejscu oznaczonym przez Starostwo i podanem w sposób w gminie używany na 8 dni przed wyborem do wiadomości interesowanych.

Wyborami kieruje delegat Starostwa.

§. 9.

Zasady przy
wyborze
wyborców.

Wyborcy mają być wybierani absolutną większością głosów. Stosunek głosów przy pierwszych wyborach oblicza się według obszaru gruntu położonego w okręgu konkurencyjnym, a to w ten sposób, że posiadanie gruntu do 500 □ sążni uprawnia do jednego głosu, posiadanie zaś większego jak 500 □ sążni gruntu uprawnia do tylu głosów, ile razy cały obszar gruntu odnośnego w okręgu konkurencyjnym położonego, jest podzielny przez 500.

Przy następnych wyborach ma być stosunek głosów obliczony według wysokości datku konkurencyjnego; do 1 zł. uprawnia do 1. głosu. Jeśli zaś kto opłaca

więcej jak 1 zł. datku konkurencyjnego, to ilość kwot po 1 zł. opłacanego datku konkurencyjnego uprawnia do tyluż głosów.

Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nie uzyskano bezwzględnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, a w razie równości głosów los wycoiągnęty przez delegata Starostwa.

§. 10.

Prawo czynnego i biernego wyboru.

Prawo wyboru może być wykonywane osobiście lub przez pełnomocników, którzy jednak muszą być członkami spółki. Pełnomocnik może oprócz własnego wykonywać jeszcze prawo wyboru w imieniu trzech członków spółki.

Kobiety, osoby niewłasnowolne, fundusze publiczne, korporacje i towarzystwa wykonują prawo wyboru po myśli §§. 4., 5. i 6. gminnej ordynacyi wyborczej z d. 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19.

Do lokalu wyborczego dozwolony jest wstęp tylko członkom spółki. Wykonywanie prawa wyboru odbywa się ustnie lub pisemnie według przepisów wywołanej gminnej ordynacyi wyborczej.

Co do biernego prawa wyboru obowiązują przepisy gminnej ordynacyi wyborczej.

§. 11.

Reklamacye.

Reklamacye co do prawa wyboru rozstrzyga c. k. Starostwo. Zażalenia i protesty przeciw postępowaniu przy wyborach wyborców są tylko do 3 dni po dokonaniu wyborów dopuszczalne i mają być do Starostwa wnoszone. — Wniesione zażalenia i protesty przedłoży Starostwo wraz ze swoim sprawozdaniem i aktami wyborczymi do dalszych 3 dni c. k. Namiestnictwu, które takowe ostatecznie rozstrzygnie.

§. 12.

Wybór wydziału spółki.

Skoro wybory wyborców prawomocnie przeprowadzone zostaną, należy zarządzić wybór wydziału spółki. Wydział spółki stanowi stałą reprezentacyę spółki do zarządu spółki i załatwiania jej spraw i ma swoją siedzibę w Przemyślanach. — Wydział spółki składa się z 7 członków i tyluż zastępców i ma być wybierany przez wyborców bezwzględną większością głosów podług głów obliczyć się mającą.

Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nie uzyskano bezwzględnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów — los.

W miejsce członka wydziału, który wskutek trwałej lub chwilowej przeszkody nie mógłby brać udziału w czynnościach wydziału, wstępuje do wydziału w pierwszym wypadku stale, w drugim na czas trwania przeszkody, ten zastępca, który przy wyborze największą ilością głosów został wybrany, a jeżeli kilku zastępców równą ilością głosów wybranych zostało, ten na którego los padnie. Zastępców w miarę powyższych postanowień powołuje przewodniczący wydziału spółki.

§. 13.

Obieralność.

Członkami Wydziału spółki lub zastępcami tychże mogą być wybrane tylko takie osoby, które po myśli §. 10. tego statutu mają prawo czynnego i biernego wyboru.

Badanie
aktu wy-
borczego.

§. 14.

Badanie aktu wyborczego Wydziału spółki jest rzeczą tego Wydziału i przeciw jego orzeczeniu nie ma prawa odwołania.

§. 15.

Peryod wy-
borczy.

Członkowie Wydziału spółki i ich zastępcy mają być wybierani pierwszy raz na przeciąg jednego roku, po upływie zaś tego czasu na przeciąg trzech lat.

§. 16.

Wybór
przewodni-
czego i
zastępcy.

Członkowie Wydziału wybierają z pośród siebie bezwzględną większością głosów, podług głów obliczać się mającą przewodniczącego, który zastępuje spółkę na zewnątrz i przewodniczy na posiedzeniach Wydziału, a którego wybór ma być bezwzględnie podany do wiadomości Starostwa i wpisany w księgę wodną. Jeżeli przy tym wyborze nie uzyskano bezwzględnej większości głosów, rozstrzygnięcie wyboru należy do losu. W ten sam sposób wybiera Wydział ze swego grona zastępcę przewodniczącego.

§. 17.

Miejsce
wyboru.

Wybory Wydziału jakoteż przewodniczącego Wydziału i tegoż zastępcy odbywają się w Przemyślanach w miejscu i czasie, który Starostwo oznaczy i o których wybranych wyborców względnie członków Wydziału uwiadomi. Wybory przeprowadza delegat Starostwa.

§. 18.

Zakres dzia-
łania prze-
wodniczą-
cego.

Przewodniczący jest wykonawcą uchwał Wydziału spółki i znosi się bezpośrednio z władzami państwowymi i krajowymi. Wszystkie dokumenty wystawione w sprawach spółki muszą być podpisane przez przewodniczącego lub tegoż zastępcę i przez dwóch członków Wydziału.

§. 19.

Posiedzenia
Wydziału.

Wydział odbywa posiedzenia w miarę potrzeby. Posiedzenia zwołuje przewodniczący a w razie przeszkody tegoż zastępca. Przewodniczący musi zwołać posiedzenie Wydziału w przeciągu dni 8, jeżeli tego zażąda trzecia część członków Wydziału, delegat władzy politycznej lub Wydziału krajowego.

Gdyby przewodniczący a względnie tegoż zastępca pomimo żądania trzeciej części członków Wydziału, delegata władzy politycznej, lub delegata Wydziału krajowego posiedzenia Wydziału nie zwołał, będzie takowe zwołane przez c. k. Starostę w Przemyślanach.

Posiedzenie, które nie zostało w jeden z powyższych sposobów zwołane jest bezprawne, a uchwały powzięte są nie ważne.

Na posiedzeniach przewodniczy wybrany według §. 16. niniejszego statutu przewodniczący, lub tegoż zastępca, a w razie zwołania posiedzenia przez c. k. Starostę i wzbraniania się przewodniczącego lub zastępcy tegoż od objęcia przewodnictwa, ten, którego członkowie Wydziału *ad hoc* wybiorą.

§. 20.

Uchwały Wydziału. Do ważności uchwał Wydziału spółki zwołanego prawidłowo potrzebną jest obecność przynajmniej połowy członków, względnie zastępców, tudzież przewodniczącego lub jego zastępcy i absolutna większość głosów.

Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów i rozstrzyga w tym wypadku swym głosem.

Gdyby potrzebna do ważności uchwał ilość członków Wydziału na posiedzenie nie przybyła, ma być zwołane drugie posiedzenie z tym samym porządkiem dziennym, a na tem posiedzeniu mogą być powzięte ważne uchwały bez względu na ilość obecnych członków lub ich zastępców.

§. 21.

Stanowisko rządu i Wydziału kraj. Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo brania udziału w posiedzeniach Wydziału spółki przez swych delegatów z głosem stanowczym.

Względem spółki. W celu umożliwienia delegatom wzięcia udziału w posiedzeniach Wydziału ma ich przewodniczący, względnie zastępca o terminie każdorazowego posiedzenia wczesniej uwiadomić.

Uchwały Wydziału spółki przeciw którym jeden albo obydwaj delegaci się oświadczyli muszą być przed wykonaniem przedłożone c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli który z delegatów tego ze względu na ważność powziętej uchwały zażąda. Wydział spółki obowiązany będzie zastosować się do wydanej w tej mierze decyzji c. k. Namiestnictwa.

§. 22.

Protokół uchwał Wydziału. Zapadłe uchwały Wydziału spółki mają być wpisywane do protokołu, który winni podpisywać: przewodniczący i dwóch członków Wydziału. Każdemu członkowi spółki przysługuje prawo wglądania w te protokoły uchwał.

§. 23.

Zakres działania Wydziału spółki. Do zakresu działania spółki należą:

- a) Rozkład datków konkurencyjnych na podstawie miary ustanowionej §. 5. tego statutu, ewentualnie z przybraniem znawców i uwiadomienie o wyniku tej czynności interesowanych z równoczesnym wezwaniem ich do zapłaty. Odnośne uwiadomienia i wezwania do zapłaty będą interesowanym przez dotyczące Starostwo doręczone. — Zarzuty przeciw rozkładowi wniesione rozstrzyga c. k. Starostwo w Przemyślanach na podstawie zdania znawców;
- b) Ściąganie datków konkurencyjnych z zastosowaniem się do postanowień §. 5. ustawy z 1. Lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 69. co do terminu spłaty, oddawanie ściągniętych datków do kasy Wydziału krajowego i wykazywanie corocznie zaległych datków w 14 dni po terminie płatności takowych odnośnym Starostwom celem zarządzenia ściągnięcia w drodze politycznej egzekucyi;
- c) utrzymywanie w ewidencji katastru konkurencyjnego;
- d) prowadzenie kasy;
- e) obrady i decyzja co do sposobu pokrycia datków konkurencyjnych;
- f) przedkładanie rachunków rocznych c. k. Namiestnictwu za pośrednictwem Wydziału krajowego;

- g) przyjmowanie potrzebnego personelu pomocniczego za zezwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem;
- h) branie udziału przez swego delegata w czynnościach corocznych komisji kolaudacyjnych z głosem doradczym i interweniowanie przez swego delegata przy dobrowolnych ugodach w sprawie wykupna gruntów, budynków i zakładów przemysłowych;
- i) przekonywanie się każdego czasu o postępie i jakości wykonywanych robót regulacyjnych;
- k) badanie corocznych zamknięć rachunkowych udzielanych przez Wydział krajowy i wnoszenie zarzutów przeciwko takowym w przeciągu dwóch miesięcy od dnia udzielenia ich Wydziałowi spółki przez Wydział krajowy.

Względem prowadzenia kasy i oddawania ściągniętych datków konkurencyjnych do kasy Wydziału krajowego, należy się zastosować do ewentualnie wydać się mającej przez Wydział krajowy instrukcyi.

§. 24.

Walne
zgroma-
dzenie.

Z końcem każdego roku może Wydział spółki zwołać walne zebranie członków spółki, celem zdania sprawy z całorocznej czynności — może jednakże takie sprawozdanie członkom spółki także pisemnie zakomunikować bez zwoływania walnego zebrania.

Na walnem zebraniu, jeżeli będzie zwołane, przewodniczy przewodniczący Wydziału spółki, względnie jego zastępca.

§. 25.

Koszta
utrzymania
robót regu-
lacyjnych.

Po skończeniu robót regulacyjnych unormowany zostanie rozkład kosztów na utrzymanie tych robót w myśl §. 6. ustawy krajowej z 1. Lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 69. w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 26.

Zmiany
statutu.

Zmiany tego statutu mogą być uchwalone przez Wydział spółki, wejda jednak w życie dopiero po zatwierdzeniu przez c. k. Namiestnictwo.

§. 27.

Statut ten zacznie obowiązywać po zatwierdzeniu go przez c. k. Namiestnictwo.

Przemyślany dnia 27. Maja 1887.

L. 45.401.

Niniejszy statut uchwalony przez członków spółki na zgromadzeniu dnia 27. Maja 1887. zatwierdza się w całej osnowie.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów dnia 3. Sierpnia 1887.

W zastępstwie:

Łoś m. p.

Alegat 9. do sprawozdania Wydziału kraj. LW. 55.668/87.

Instrukcyja techniczno-administracyjna dla regulacyi rzeki Trześniówki

wydana w wykonaniu §. 7. ustawy z dnia 11. Czerwca 1887 dz. ust. i zozp. kraj. Nr. 43 przez c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy, a zatwierdzona reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa.

§. 1.

Wykonanie robót regulacyjnych na rzece Trześniówce od ujścia jej do Wisły aż do ujścia potoku Dąbrowa, tudzież potrzebnego uregulowania potoków Dąbrowy i Żupawy, które mają być przeprowadzone jako przedsiębiorstwo krajowe, oraz zwierzchni nadzór nad budową obejmuje stosownie do §. 7. ustawy krajowej z dnia 11. czerwca 1887 dz. u. i rozp. krajowych Nr. 43 Wydział krajowy.

Przyznany w tymże §. 7. wymienionej ustawy tak Namiestnictwu, jak i stronom interesowanym wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa (§§. 11., 12., 18., 19., 20. i 21. niniejszej instrukcyi) wywiera Namiestnictwo przez swoje organa, strony zaś interesowane przez delegata spółki wodnej, mającej się zawiązać w myśl §. 4. powołanej ustawy.

§. 2.

Za podstawę techniczną powyższej regulacyi służyć ma operat techniczny krajowego biura melioracyjnego z r. 1885, zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych. Zmiany w tym projekcie poczynić może Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją Państwa tylko pod warunkiem, jeżeli takowe nie spowodują podwyższenia preliminarzowej sumy kosztorysowej.

Regulacya obejmuje następujące roboty :

- 1) roboty regulacyjne na Trześniówce, Dąbrowie i Żupawie, tudzież obwałowanie Trześniówki wraz z potrzebnem ubezpieczeniem brzegów i szkarp wałów, niemniej też utrzymanie tych robót w czasie budowy;
- 2) korekcyą i uzupełnienie wpadających do wymienionych potoków rowów osuszających, o ile takowe wywierają szkodliwy wpływ na bieg i ustrój tych potoków;
- 3) budowę szluz i przepustów tak dla odwodnienia, jak i dla kolmatacyi;
- 4) wreszcie budowle w odciętych starych łożyskach, mające na celu przyspieszenie zamulenia.

§. 3.

Czteroletni okres budowy tej regulacyi oznaczony w §. 1. ustawy trwać ma od roku 1887 do roku 1891.

W czasie tym wzbronione są wszelkie prywatne budowle wodne na Trześniówce, Dąbrowie i Żupawie, sprzeczne z projektem regulacyjnym.

§. 4.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na poboczne roboty wyszczególnione w §. 2. a objęte rubryką rozmaitych i nieprzewidzianych wydatków w kosztorysie, tudzież koszta kan-

celaryjne, komisyjne i wszelkie koszta zarządu pokryte będą z funduszu regulacyjnego rzeki Trześniówki, utworzonego w myśl §. 3. ustawy z d. 11. Czerwca 1887 (d. ust. kr. Nr. 43) i nie mogą przekroczyć sumy 177.000 zł. w. a.

Zarząd funduszu regulacyjnego spoczywa w rękach Wydziału krajowego, który z tego funduszu skutecznie wypłaty i zarządza asygnaty.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe mają być wpłacane do funduszu regulacyjnego w czasie oznaczonym w §§. 1. i 5. specjalnej ustawy krajowej, tudzież w §. 3. niniejszej instrukcyi w równych ratach rocznych z góry bezzwłocznie po konstytucyjnym zatwierdzeniu preliminarzy krajowego i państwowego.

§. 6.

Datek konkurencyjny za pierwszy rok budowy wpłaconym będzie do funduszu regulacyjnego przez uczestników spółki do 14 dni po prawomocności wezwania płatniczego; datki zaś konkurencyjne za lata następne mają być uiszczane do kasy krajowej w równych ratach rocznych z góry na dniu 1. Lipca każdego roku.

Coroczne datki prywatnych stron interesowanych ściągnięte będą w razie potrzeby w drodze politycznej egzekucyi, według mającego się założyć katastru konkurencyjnego, lub też za pomocą operacyi kredytowej. W tym drugim wypadku znajdują zastosowanie postanowienia §§. 15. do 19. państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. Czerwca 1884 dz. u. p. L. 116, tak co do zaciągnięcia pożyczki, jak i ściągania datków konkurencyjnych przez c. k. urzędy podatkowe.

§. 7.

Okręg konkurencyjny oznaczonym będzie stosownie do §. 3. ustępu c) specjalnej ustawy krajowej przez właściwą w myśl §. 76. kraj. ustawy wodnej władzę administracyjną.

Ustanowienie miary rozłożenia kosztów, tudzież uregulowanie datków konkurencyjnych ma być skutecznionem według postanowień §§. 65. i 66. krajow. ustawy wodnej przez spółkę, a w razie, gdyby się interesowani nie zgodzili, rozstrzyga o tem władza polityczna na podstawie zdania znawców.

§. 8.

Wykonanie robót porucza Wydział krajowy inżynierowi pod nadzorem krajowego biura melioracyjnego, zarząd zaś budowy pod względem administracyjnym i rachunkowym mianowanemu przez siebie dla każdej poszczególnej sekcyi rzeki delegatowi, względnie tegoż zastępcy, wspólnie z przeznaczonym do wykonania robót inżynierem.

Pomocników technicznych i rachunkowych mianuje Wydział krajowy. Dozorców przy robotach przyjmuje w miarę potrzeby inżynier kierujący budową, nie przekraczając liczby maksymalnej tychże, mającej się unormować przez Wydział krajowy i wyznacza im odpowiednie płace miesięczne do wysokości 30 zł. w. a.

W razie potrzeby polepszenia płac dozorców, lub też podwyższenia unormowanej ich liczby, potrzebnem jest w tym kierunku zezwolenie Wydziału krajowego.

W nagłych wypadkach może nastąpić przyjęcie dozorców ponad przepisaną liczbę, jednakże za dodatkowem jak najrychlejszem usprawiedliwieniem tego zarządzenia przed Wydziałem krajowym, przyczem natomiast zbędni dozorczy mają być od służby uwolnieni. Wszystkie kroki i zarządzenia kierownika budowy w sprawie przyjmowania, wynagradzania i wydalania dozorców mają się odbywać w porozumieniu z delegatem Wydziału krajowego.

Z dniem przybycia do przydzielonego sobie perymetra melioracyjnego otrzymuje kierownik budowy za czas czynności w tym perymetrze, t. j. do terminu zastanowienia robót, mającego się oznaczyć przez Wydział krajowy, zamiast dyet i kosztów podróży w obrębie pola roboczego stały dodatek budowlany, który wynosi miesięcznie 150 zł. w. a. dla inżyniera, a 90 zł. w. a. dla inżyniera-asystenta. O ile czas, za który dodatek budowlany ma być wypłacony, zawiera ułamki miesiąca, należy za takowe obliczyć dodatek według trzydziestej części podanej kwoty. Za podróże do pola roboczego i z powrotem do stałego miejsca urzędowania lub stacji zimowej, wyznaczonej po za obrębem roboczym, otrzymuje kierownik budowy wynagrodzenie kosztów podróży i dyety — za podróże zaś podjęte w czasie budowy w interesie służbowym po za pola robocze tylko wynagrodzenie kosztów podróży, według wymiaru ustanowionego dla odnośnej kategorii urzędników krajowych.

Delegat Wydziału krajowego ma prawo do żądania zwrotu poniesionych w gotówce kosztów podróży, a mianowicie: przy podróżach koleją żelazną należytości II. klasy, przy podróżach drogowej 13·2 ct. za 1 kilometr, przy komisjach zaś po za miejscem jego zamieszkania oprócz tego kosztów utrzymania w kwocie 5 zł. w. a. dziennie.

Dodatki budowlane, dyety i koszta podróży kierownika budowy, płaca tegoż w czasie budowy, koszta nadzoru wykonywanego przez krajowe biuro melioracyjne, zwrot kosztów podróży i utrzymania delegata, pobory dozorców i pomocniczych sił, jak w ogóle wszystkie koszta zarządu i kierownictwa budowy pokryte będą z funduszu regulacyjnego.

Udzielanie innych w powyższych postanowieniach nie przewidzianych wynagrodzeń i remuneracyj zależnem jest od poprzedniego zezwolenia Ministerstwa rolnictwa.

§. 9.

Delegat Wydziału krajowego, względnie jego zastępca czuwa nad ogólnym postępem budowy, utrzymuje u siebie kasę funduszków przez Wydział krajowy na budowę wyasygnowanych i znosi się we wszystkich sprawach administracyjnych, dotyczących budowy bezpośrednio z Wydziałem krajowym, jako zawiadujący zaś funduszem na budowę przeznaczonym, odpowiedzialnym jest w obec Wydziału krajowego za całość i należyte użycie funduszków do swej dyspozycji udzielonych. Sposób użycia tych funduszków i usprawiedliwienia poczynionych wydatków, określa szczegółowa instrukcja rachunkowa.

Umowy o roboty i dostawy, które nie przechodzą 500 zł. w. a. a przytem są tak nagłe, że ich zrealizowanie nie może być wstrzymane do nadejścia decyzji Wydziału krajowego, zawiera z przedsiębiorcami delegat wspólnie z kierownikiem budowy i oddaje takowe do wykonania za dodatkowem jak najspieszniejszym usprawiedliwieniem w obec Wydziału krajowego.

Wszelkie inne umowy i oferty przedsiębiorców, szczególnie odnoszące się do budowy obiektów, jak mostów, szluz i przepustów, przedstawia delegat wraz z kierownikiem budowy przed rozpoczęciem robót Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

§. 10.

Inżynier prowadzący budowę, do którego należy rozkład robót, ich kierownictwo i stąranie o należyte i ekonomiczne przeprowadzenie całej regulacji jest odpowiedzialny wobec Wydziału krajowego za wykonanie budowy.

Tenże znosi się bezpośrednio z Wydziałem krajowym w sprawach technicznych, składa peryodyczne sprawozdania o postępie robót a w wypadkach niecierpiących zwłoki czyni zarządzenia pod własną odpowiedzialnością i usprawiedliwia takowe bezzwłocznie wobec Wydziału krajowego.

W szczególności inżynier koramizuje kwity delegata, za którymi tenże podnosi z właściwego c. k. urzędu podatkowego, lub z kasy krajowej zaliczki z kredytów przez Wydział krajowy utworzonych, a to w celu utrzymania dokładnej ewidencji funduszków na budowę użyć się mających.

Inżynier sprawdza i podpisuje również wszystkie dokumenty, na podstawie których delegat ma uskuteczniać wypłaty, prowadzi sam lub za pośrednictwem podwładnych organów dziennik swych korespondencyj, dzienniki narzędzi, sprzętów i materiałów, listy wypłat, wykazy należytości za dostarczone materiały i wykonane roboty i dziennik budowy; utrzymuje w porządku akta budowy (plany, kosztorysy, raptularze, korespondencje przychodzące, oraz bruliony korespondencyj wychodzących, wszelkie protokoły, wykazy i t. p.); a co miesiąc (najdalej w dniu 15tym każdego następnego miesiąca) przedkłada Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o postępie budowy, do którego dołącza wykaz postępu robót, sporządzony na podstawie dziennika budowy i wyciągi z dziennika kasowego.

§. 11.

W razie, gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę regulacyi lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy przedłożyć odpowiedni wniosek z planami i kosztorysem Wydziałowi krajowemu, który takowy udzieli Namiestnictwu dla wspólnej narady, a następnie ostatecznego zatwierdzenia. — W naradzie tej weźmie udział projektant oraz inżynier rządowy.

Przez podobne zmiany projektu nie może być jednak w żadnym wypadku spowodowanem przekroczenie prelimitowanych kosztów, a w razie, gdyby te zmiany miały dotknąć podstawy hydrotechnicznej zatwierdzonego projektu, mają takowe być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 12.

Przed rozpoczęciem budowy wyda kompetentna władza polityczna na żądanie delegata Wydziału krajowego i kierownika budowy orzeczenie po myśli §. 86. kraj. ustawy wodnej co do potrzeby i rozciągłości służebności lub ustąpienia gruntów a mianowicie, które obce grunta, materiały i t. p. dla celów regulacyi, jakie służebności na gruntach nadbrzeżnych dla ochrony budowli regulacyjnych i na jak długi czas są potrzebne.

Wykupno gruntów lub też czasowe ich zajęcie dla wykonania robót, jak: przepokopów szkarp brzegów, wałów ochronnych, rowów materiałowych, ściecia darni, dróg dojazdowych, placów składowych i roboczych i t. p. zarówno tak wydobywanie meteryałów budowlanych odbywać się będzie wedle odnośnych przepisów kraj. ustawy wodnej, w którym to celu kierownik budowy dostarczy winien władzy politycznej odpowiednich kopii map katastralnych, na których grunta zajęte się mające oznaczyć należy kolorem (karminem) wraz z wykazami powierzchni gruntów, liczb parcel, rodzaju uprawy i nazw właścicieli.

Co do wysokości mającego się wypłacić odszkodowania, winien delegat wraz z kierownikiem budowy, tudzież delegatem stron interesowanych (wydziału spółki) starać się przede wszystkim zawrzeć z właścicielem nieruchomości lub też jego prawnym albo sądowym zastępcą dobrowolną ugodę, która wymaga zatwierdzenia Wydziału krajowego.

W razie niedojścia do skutku ugody, ma być oznaczoną jakość i wysokość odszkodowania po myśli postanowień §, 87 kraj. ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875 (dz. u. kr. N. 38) przez władzę polityczną, a jeżeli się interesowani tem nie zadowolnią, przez sądowe oszacowanie.

Postanowienia tego paragrafu kraj. ustawy wodnej znajdują także zastosowanie co do złożenia lub zabezpieczenia odszkodowania.

§. 13.

Przy odebraniu w posiadanie fizyczne wszelkich realności na rzecz budowy tak czasowo, jak i wieczyście wywłaszczonych, lub też bezpłatnie odstąpionych, spisze delegat wraz z kierownikiem budowy protokół odbioru, w którym należy się odwołać do odnośnego aktu wywłaszczenia lub darowizny.

Grunta uzyskane w drodze umów, wywłaszczeń lub też regulacji (stare łożyska) należy ograniczyć i zaintabulować na rzecz przedsiębiorstwa regulacyjnego.

§. 14.

Po zbadaniu wszelkich okoliczności, mających wpływ na ilość robotników, których równocześnie przy budowie zająć będzie można, sporządzi inżynier wykaz potrzebnych narzędzi do sprawienia, zakupi takowe wspólnie z delegatem, oraz najmie odpowiedni i zamknięty skład, lub zarządzi wybudowanie stosownej szopy zamykanej.

Z końcem corocznego peryodu budowy, należy przedkładać Wydziałowi krajowemu dziennik narzędzi i sprzętów z oznaczeniem ich ubytku, przybytku i stanu, w jakim się znajdują.

§. 15.

Materyały mogą być dostarczane w drodze przedsiębiorstwa, lub we własnym zarządzie.

Warunki dostawy w drodze przedsiębiorstwa pod względem ilości i jakości materyałów, tudzież terminu częściowe i ostateczne winny być szczegółowo wskazane w dotyczących umowach i kontraktach, spisanych wedle udzielonego przez Wydział krajowy formularza.

Delegat wspólnie z inżynierem czuwa nad należytem skutecznieniem dostawy i ściśłem wypełnieniem wszystkich zobowiązań przedsiębiorców.

W razie zwłoki w dostawie, delegat na wniosek inżyniera stosuje do przedsiębiorców rygory kontraktowe tak pod względem kar pieniężnych, jako też uzupełnienia częściowych dostaw na koszt i stratę przedsiębiorców.

Jeżeli przedsiębiorcy nie wypełnią zobowiązań kontraktowych w terminie ostatecznym, a powyższe środki przynaglające okażą się niedostatecznymi, w takim razie odniesie się delegat w porozumieniu z inżynierem do Wydziału krajowego, celem uznania przedsiębiorców za kontraktolomnych z zastosowaniem wszystkich następstw w tym wypadku przewidzianych.

Przy dostarczaniu materyałów we własnym zarządzie, inżynier oznaczy i obliczy ilość potrzebnych materyałów na podstawie kosztorysów biura melioracyjnego, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, a delegat w porozumieniu z inżynierem zakupi i dostarczy rzeczzone materyały; przyczem największą bacność zwracać należy na dobroć materyałów w ogóle i na zimowe cięcie drzewa w szczególe i starać się o nabycie materyałów pod jak najkorzystniejszymi warunkami.

Inżynier kierujący budową winien prowadzić dziennik przychodu i rozchodu materyałów celem utrzymania należytej ewidencji, a zarazem dopilnować należytego składania materyałów.

§. 16.

Wykonanie robót ma się odbywać w zarządzie własnym, przyczem zaleca się przedewszystkiem robota za wynagrodzeniem od wymiaru, a robota za wynagrodzeniem dziennym tylko w takich wypadkach, gdyby jej przeprowadzenie za wynagrodzeniem od wymiaru było niemożliwe.

Wyплаты odbywają się na podstawie list płacy sprawdzonych i podpisanych przez kierownika budowy.

Częściowe roboty mogą być oddane w przedsiębiorstwo, bądź w drodze licytacji, bądź też akordów, w którym to wypadku robota jest właściwie robotą wymiarową, z tą jednak różnicą, iż wykonywa się na podstawie umów pisemnych, zawartych w myśl §. 9., a wypłaty uskuteczniają się na podstawie wykazów należytości przez inżyniera sporządzonych, w terminach umową wskazanych i pod warunkami tamże zastrzeżonymi.

W szczególnych wypadkach miejscowymi stosunkami spowodowanych, mogą przy budowie być zastosowane obszerniejsze przedsiębiorstwa.

W takim razie Wydział krajowy rozpisuje licytację bądź to w Wydziale krajowym we Lwowie, bądź też we właściwych Wydziałach powiatowych.

Jeżeli rozprawa licytacyjna odbywa się w biurze Wydziału powiatowego, winien być przy niej obecny delegat lub inżynier, a rezultat licytacji, tudzież spisane po przyjęciu najkorzystniejszych ofert kontrakty z przedsiębiorcami, mają być przedłożone do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu.

W kontraktach wykazuje się szczegółowo: rodzaj robót, ich ilość i wymiary, sposób wykonania, terminu ukończenia, warunki wypłat należytości, kary za zwłokę w robotach i t. p.

Delegat wspólnie z inżynierem czuwa nad ściśłym wypełnieniem zobowiązań kontraktowych, stosując w razie potrzeby rygory przeciw przedsiębiorcom, o czym Wydział krajowy zawiadamia.

W miarę postępu robót i dostaw wykonanych na podstawie umów i akordów, może delegat udzielać przedsiębiorcom częściowych wypłat na poczet należytości, przyczem jednak z każdorazowej sumy należytości potrącać należy przynajmniej 5%-wą ratę kolaudacyjną.

Kolaudacją przeprowadzają:

a) gdzie chodzi o częściowe lub też w zupełności wykonane, lecz 500 zł. w. a. nie przenoszące roboty i dostawy, inżynier prowadzący budowę i delegat przy ewentualnej interwencji inżyniera delegowanego przez Wydział krajowy;

b) jeżeli chodzi o roboty i dostawy w zupełności wykonane powyżej 500 zł. w. a., komisya przeprowadzająca coroczną kolaudacją (§. 19. instrukcyi).

Odbioru dokonywują delegat i inżynier prowadzący budowę, w którym to celu ma być sporządzony akt kolaudacyjny, podpisany przez odbierających robotę i przedsiębiorcę.

§. 17.

Dla uwidocznienia postępu budowy prowadzi inżynier dziennik budowy, w którym oprócz wykonanych w każdym tygodniu robót i dostaw mają być zamieszczone następujące daty:

1. stan powietrza;
2. stan wody w rzece, w którym to celu w pobliżu placu budowy należy ustawić tymczasowy wodostkaz;
3. liczba robotników według poszczególnych kategorii, oraz ilość fur;
4. oznaczenie miejsc, w których wykonują się roboty, oraz opisanie prowadzonych robót, tudzież początek i koniec robót;
5. odbiór materiałów budowlanych;
6. zmiany zaszły w łożysku rzeki i wpadających do niej potoków, oraz ewentualna potrzeba zmiany w projekcie, przy równoczesnym zamieszczeniu szkicu w dzienniku i podaniu zwiększenia lub zmniejszenia kosztów;
7. wszystkie momenty i wydarzenia, które mogą mieć wpływ na budowę, szczególnie zaś opis szkód wyrządzonych wielką wodą;
8. polecenia ustne lub pisemne wydane przedsiębiorcom lub dostawcom;

9. uwagi poczynione przez delegowanego od czasu do czasu, przez Wydział krajowy dla kontroli technicznej inżyniera.

Dziennik budowy ma być z końcem każdego tygodnia zamknięty, przedsiębiorcy do przejrzenia udzielany, tudzież przez tegoż podpisany po ewentualnem wciągnięciu do dziennika podniesionych przez niego zarzutów.

§. 18.

Tak Administracyi państwa, jak i stronca interesowanym (Wydziałowi spółki) przysługuje prawo przekonywać się każdego czasu, za pośrednictwem swych organów technicznych; względnie delegatów o postępie robót i jakości wykonania.

W tym celu znajdujące się na miejscu, a zajęte wykonaniem robót organa Wydziału krajowego są obowiązane udzielić wszelkich żądanych wyjaśnień tak delegatom Administracyi państwa, jak i spółki wodnej.

§. 19.

Z końcem każdorocznego okresu budowy ma zażądać kierownik budowy kolaudacyi robót, którą przeprowadza komisya składająca się:

- a) z technika delegowanego przez Namiestnictwo tudzież technika Wydziału krajowego,
- b) z delegata Wydziału krajowego i kierownika budowy;
- c) z delegata stron interesowanych, względnie Wydziału spółki.

Z tych członków komisyi mają jednak tylko technicy pod *a* wymienieni głos rozstrzygający.

Komisya ogląda i bada wykonywane roboty w ogólności, szczegółową zaś kolaudacyą wykonanych robót przeprowadzają wspólnie technicy pod *a* wymieni.

Koszta kolaudacyi pokrywa fundusz regulacyjny.

Protokół kolaudacyjny, zbadany przez Wydział krajowy i Namiestnictwo, udziela się do wiadomości Ministerstwa rolnictwa, a dopiero wtedy, kiedy ze strony tego Ministerstwa nie będą podniesione zarzuty, nastąpić może wypłata przedsiębiorcom zatrzymanych rat kolaudacyjnych.

§. 20.

Kierownik budowy zajmie się po upływie każdorocznego okresu budowy, wypracowaniem sprawozdania dorocznego z czynności budowlanej, które ma wykazać rezultaty robót, wartość budowy obliczoną na podstawie wykazów bryłowości i analizy cen jednostkowych, tudzież inne ważniejsze spostrzeżenia co do budowy. — Sprawozdanie to przedstawi Wydział krajowy za pośrednictwem Namiestnictwa Ministerstwu rolnictwa.

§. 21.

Ostateczne zarachowanie w księgach wszystkich dochodów i wydatków każdego funduszu regulacyjnego prowadzi Wydział krajowy za pośrednictwem swego oddziału rachunkowego z końcem każdego roku, a najdalej do 1. Marca następnego roku udziela Namiestnictwu zamknięcie rachunków, a na żądanie tegoż, zezwala na wglądnięcie w rachunki szczegółowe.

Odpis zamknięcia rachunkowego udziela Wydział krajowy także Wydziałowi spółki, oraz delegatowi i kierownikowi budowy.

Jeżeli w przeciągu dwóch miesięcy ani Namiestnictwo, ani Wydział spółki nie podniosą zarzutów, uważa się rachunek za przyjęty.

Zarzuty podniesione usprawiedliwia Wydział krajowy przedstawieniem stanu rzeczy i motywów, w razie zaś gdyby to nie skutkowało, przedkłada sprawę do rozstrzygnięcia Ministerstwu rolnictwa.

§. 22.

Sprawy nie przewidziane niniejszą instrukcją będą przedmiotem oddzielnych rozporządzeń.

C. k. Namiestnik:
Zalewski w. r.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.
Członek Wydziału krajowego:
Wereszczyński w. r.

(Klauzula zatwierdzająca Ministerstwa rolnictwa).

Alegat 10. do sprawozdania Wydziału kraj. L. 55.668 z r. 1887.

Umowa między c. k. galicyjskiem Namiestnictwem a galicyjskim Wydziałem krajowym we Lwowie w sprawie wykonania regulacyi potoku Starego Brnia z dopływami, stósownie do postanowienia §. 6. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67.

§. 1.

Regulacya potoku Starego Brnia z dopływami w powiecie Mieleckim ma być wykonaną według projektu zatwierdzonego przez Władzę polityczną a uzupełnionego w r. 1885 przez Wydział krajowy kosztem 85.000 zł. a. w. w ciągu lat trzech począwszy od r. 1886.

Wydziałowi krajowemu przysługuje jednak prawo poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją Państwa, jeżeliby takowe okazały się potrzebnymi lub pożytecznymi, przyczem atoli nie może być przekroczoną powyższa suma kosztorysowa.

§. 2.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić ma stósownie do postanowień §§. 1. i 6. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67, zawiązana w tym celu i zatwierdzona urzędownie w r. 1877 i 1878 spółka wodna z zastrzeżeniem wpływu na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa tak dla Namiestnictwa, jak i dla Wydziału krajowego w myśl następujących postanowień (§§. 5. do 16.).

§. 3.

Przyznane §. 3. powołanej ustawy krajowej zasiłki państwowe i krajowe mają być wypłacane Wydziałowi spółki wodnej w trzech równych ratach rocznych z góry, począwszy od

r. 1886 bezzwłocznie po konstytucyjnym zatwierdzeniu preliminarzy państwowego i krajowego; datki zaś konkurencyjne rozłożone według miary ustanowionej przez spółkę, mają być uiszczane w takichże trzech równych ratach rocznych z góry najdalej do 1. Lipca każdego roku.

§. 4.

Koszta właściwej budowy, objęte kosztorysem, pokryte będą z funduszu budowy preliminowanego na 85.000 zł. a. w., natomiast koszta utrzymania ukończonych już i wykonać się mających budowli, niemniej też koszta kierownictwa budowy i zarządu ponosić winna wyłącznie spółka wodna.

§. 5.

Tak Namiestnictwu jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania delegatów swoich do Wydziału spółki.

§. 6.

Uchwały Wydziału spółki, przeciw którym jeden, albo obydwaj delegaci głosowali, muszą być przed wykonaniem przedłożone Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli który z delegatów ze względów na ważność powziętej uchwały tego zażąda, a Wydział spółki obowiązany będzie trzymać się w tej mierze decyzji Namiestnictwa.

§. 7.

Przewodniczący winien, na żądanie jednego, albo obydwóch delegatów zwołać posiedzenie Wydziału spółki, a w razie sprzeciwienia się przewodniczącego zwoła posiedzenie c. k. Starosta powiatu, w obrębie którego siedziba spółki się znajduje.

§. 8.

Prowadzenie budowy porucza Wydział spółki wodnej powołanemu przez siebie kierownikowi technicznemu oraz technicznym organom pomocniczym, których wynagrodzenie unormowane przez tenże Wydział ma być pokryte wyłącznie z funduszy spółki.

§. 9.

W razie, gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę regulacji lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy za pośrednictwem Wydziału spółki przedstawić odpowiedni wniosek Wydziałowi krajowemu, który udzieli takowy Namiestnictwu dla wspólnej narady, w razie potrzeby dla zbadania sprawy na miejscu, a następnie ostatecznego zatwierdzenia.

§. 10.

Wykonanie budowli ma się odbywać z reguły w zarządzie własnym, a przedewszystkiem za wynagrodzeniem od wymiaru. Częściowe roboty może oddać Wydział spółki na wniosek kierownika budowy w przedsiębiorstwo w drodze akordów na podstawie cen jednostkowych.

W razie, gdyby potrzebne ceny jednostkowe nie były podane w kosztorysie, winny być takowe przedstawione przez Wydział spółki do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z Namiestnictwem.

§. 11.

Dla uwidocznienia postępu budowy ma być prowadzony dziennik budowy, na podstawie którego kierownik budowy z końcem każdego miesiąca za pośrednictwem Wydziału spółki

przedkłada Wydziałowi krajowemu sumaryczne sprawozdanie o każdymiesięcznym postępie budowy, które następnie ma być udzielonem Namiestnictwu.

§. 12.

Do kontroli wykonujących się robót regulacyjnych tak pod względem jakości, jak i kosztów przeznacza Wydział krajowy i Namiestnictwo własnych techników, którzy każdego czasu mają prawo przekonywać się na miejscu o postępie, jakości i cenach robót, a nadto mogą brać udział w obradach spółki z głosem doradczym.

§. 13.

Z końcem każdorocznego okresu budowy, winien Wydział spółki prosić o kolaudację wykonanych robót, którą bezzwłocznie zarządza Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem za pośrednictwem własnych organów technicznych.

Koszta kolaudacji zarówno jak i kontroli robót przez techników rządowych i krajowych pokrywa fundusz budowy.

Protokół kolaudacyjny przedkłada się Wydziałowi krajowemu, który udziela takowy za pośrednictwem Namiestnictwa do wiadomości Ministerstwa rolnictwa.

§. 14.

Po upływie każdorocznego okresu budowy Wydział spółki winien przedłożyć Wydziałowi krajowemu doroczne sprawozdanie z czynności budowlanej z podaniem rezultatów i innych ważniejszych spostrzeżeń co do budowy.

Sprawozdanie to przedstawi Wydział krajowy za pośrednictwem Namiestnictwa Ministerstwu rolnictwa, a po załatwieniu tegoż przez Ministerstwo wyda potrzebne zarządzenia.

§. 15.

Rachunki udokumentowane z wydatków ma spółka wodna przedkładać Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku razem z preliminarzem i programem robót na rok przyszły.

Rachunki te po przejrzaniu w Wydziale krajowym przesłane będą Namiestnictwu celem podania ich do wiadomości Ministerstwa rolnictwa.

§. 16.

Po ukończeniu budowy wyda Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym stosowne zarządzenia dla zabezpieczenia utrzymania budowli regulacyjnych po myśli §. 5. ustawy z dnia 1. Lipca 1886 Dz. ust. i rozp. Nr. 67.

C. k. Namiestnik:
Zaleski w. r.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.
Członek Wydz. krajowego:
Wereszczyński w. r.

(Klauzula zatwierdzająca Ministerstwo rolnictwa).

Alegat 11. do sprawozdania LW. kr. 55.668 z r. 1877.

Umowa między c. k. galicyjskiem Namiestnictwem a galicyjskim Wydziałem krajowym we Lwowie w sprawie wykonania:

I. regulacyi rzeki Nowego-Brnia stosownie do postanowienia §. 6. ustawy z dnia 13. maja 1885. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 34.

II. osuszenia bagien Rudnickich stosownie do postanowienia §. 6. ustawy z dnia 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 64.

III. regulacyi rzeki Wisłoka stosownie do postanowienia §. 6. ustawy z dnia 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 68.

§. 1.

Ad. I. Regulacja rzeki nowego Brnia na przestrzeni od granicy powiatu Tarnowskiego do ujścia do Wisły wraz z dopływami: Rybnica, Lubaski rów, Zgórsko, Jamnica, Upust, Nieczajka, Smegorzowa, Brnik, Oleśnica i Wielopole, ma być wykonaną według projektu rządowego z roku 1875. uzupełnionego przez krajowe biuro melioracyjne w r. 1887. kosztem 425.481 zł. w ciągu lat siedmiu od r. 1885. do r. 1891.

Ad. II. Osuszenie bagien Rudnickich w gminach i na obszarach dworskich powiatu Niżańskiego: Kończyce, Groble, Wólka Łętowska, Jeżów, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel, ma być wykonane w ciągu lat trzech począwszy od r. 1886. według wskazanego przez ministeryalny departament techniczny projektu alternatywnego Wydziału krajowego z r. 1885., kosztem 105.200 zł.

Ad. III. Regulacja rzeki Wisłoka na przestrzeni od Beska do Haczowa wraz z uregulowaniem potoku Pielnicy od Nowosielec do ujścia w powiecie Sanockim i Brzozowskim, ma być wykonaną według projektu Wydziału krajowego z r. 1885. z uwzględnieniem zmian poczynionych przez ministeryalny departament techniczny, kosztem 129 000 zł. w ciągu lat pięciu począwszy od r. 1886.

(**Ad. I., II., III.**) Wydziałowi krajowemu przysługuje jednak prawo poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, jeżeliby takowe okazały się potrzebnymi lub pożytecznymi, przyczem nie może być przekroczoną powyższa suma kosztorysowa.

§. 2.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych prowadzić ma stosownie do postanowień §. 1. i 6. ustawy z dnia:

Ad. I. 13. Maja 1885. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 34.

Ad. II. 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 64.

Ad. III. 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 68.

(**Ad. I., II. i III.**) przymusowa spółka wodna, która winna być zawiązaną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38., przyczem zastrzega się tak dla Namiestnictwa jak i dla Wydziału krajowego wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych całego przedsiębiorstwa po myśli następujących postanowień §§. 5. do 16.

§. 3.

Przyznane w §. 3. powołanej specjalnej ustawy krajowej zasiłki powiatowe i krajowe mają być wypłacane Wydziałowi spółki wodnej w czasie budowy.

Ad. I. w siedmiu

Ad. II. w trzech

Ad. III. w pięciu

Ad. I., II., III., równych ratach rocznych z góry bezzwłocznie po konstytucyjnym zatwierdzeniu preliminarzy państwowego i krajowego; datki zaś konkurencyjne mają być uiszczane przez uczestników spółki w tyłuż równych ratach rocznych najdalej do 1. Lipca każdego roku. Coroczne datki stron interesowanych ściągnięte będą w drodze dodatków do podatków, według mającego się założyć katastru konkurencyjnego lub też mogą być pokryte za pomocą operacji kredytowej. W tym drugim wypadku znajdują zastosowanie postanowienia §§. 15. do 19. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. ust. p. Nr. 116. tak co do zaciągnięcia pożyczki, jak i ściągania rat annuitetowych przez właściwe urzędy podatkowe.

§. 4.

Okręg konkurencyjny oznaczonym będzie po myśli §. 3. ustępu C powołanej specjalnej ustawy krajowej przez:

Ad. II. polityczną Władzę powiatową.

Ad. I. i III. wydelegowaną w tym celu przez Namiestnictwo polityczną Władzę powiatową.

Ad. I., II. i III. Ustanowienie miary rozłożenia kosztów tudzież uregulowanie datków konkurencyjnych ma być skutecznionem według postanowień §§. 65. i 66. krajowej ustawy wodnej przez spółkę, a w razie, gdyby się interesowani nie zgodzili, rozstrzygnie o tem Władza polityczna na podstawie zdania znawców.

§. 5.

Koszta właściwej budowy objęte kosztorysem pokryte będą z funduszu budowy preliminowanego na:

Ad. I. 425.481 zł.

Ad. II. 105.200 zł.

Ad. III. 129.000 zł.

Ad. I., II. i III. natomiast koszta utrzymania mających się wykonać budowli, niemniej też koszta kierownictwa budowy i zarządu ponosić winni wyłącznie uczestnicy spółki wodnej. (§. 5. powołanej specjalnej ustawy krajowej).

§. 6.

Tak Namiestnictwu jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania delegatów swoich do Wydziału spółki.

§. 7.

Uchwały Wydziału spółki, przeciw którym jeden albo obydwaj delegaci głosowali, muszą być przed wykonaniem przedłożone Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli który z delegatów ze względu na ważność powziętej uchwały tego zażąda, a Wydział spółki obowiązany będzie trzymać się w tej mierze decyzji Namiestnictwa.

§. 8.

Przewodniczący winien na żądanie jednego albo obydwóch delegatów zwołać posiedzenie Wydziału spółki, a w razie sprzeciwienia się przewodniczącego zwoła posiedzenie c. k. Starosta powiatu, w obrębie którego siedziba spółki się znajduje.

§. 9.

Prowadzenie budowy porucza Wydział spółki wodnej powołanemu przez siebie kierownikowi technicznemu oraz technicznym organom pomocniczym, których wynagrodzenie, unormowane przez tenże Wydział, ma być pokryte wyłącznie z funduszków spółki.

§. 10.

W razie gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie, służącym za podstawę regulacyi lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy za pośrednictwem Wydziału spółki przedstawić odpowiedni wniosek Wydziałowi krajowemu, który udzieli takowy Namiestnictwu dla wspólnej narady, w razie potrzeby dla zbadania sprawy na miejscu a następnie ostatecznego zatwierdzenia.

§. 11.

Wykonanie budowli ma się odbywać z reguły w zarządzie własnym, a przedewszystkiem za wynagrodzeniem od wymiaru. Częściowe roboty może oddać Wydział spółki na wniosek kierownika budowy w przedsiębiorstwo w drodze akordów na podstawie cen jednostkowych.

W razie gdyby potrzebne ceny jednostkowe nie były podane w kosztorysie, winny być takowe przedstawione przez Wydział spółki do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z Namiestnictwem.

§. 12.

Dla uwidocznienia postępu budowy, ma być prowadzony dziennik budowy, na podstawie którego kierownik budowy z końcem każdego miesiąca za pośrednictwem Wydziału spółki przedkłada Wydziałowi krajowemu sumaryczne sprawozdanie o każdymiesięcznym postępie budowy, które następnie ma być udzielonem Namiestnictwu.

§. 13.

Do kontroli wykonujących się robót regulacyjnych tak pod względem jakości jak i kosztów, przeznacza Wydział krajowy i Namiestnictwo własnych techników, który każdego czasu mają prawo przekonywać się na miejscu o postępie, jakości i cenach robót, a nadto mogą brać udział w obradach spółki z głosem doradczym.

§. 14.

Z końcem każdorocznego okresu budowy winien Wydział spółki prosić o kolaudacyą wykonanych robót, którą bezzwłocznie zarządza Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem za pośrednictwem własnych organów technicznych.

Koszta kolaudacyi, zarówno jak i kontroli robót przez techników rządowych i krajowych, pokrywa fundusz budowy.

Protokół kolaudacyjny przedkłada się Wydziałowi krajowemu, który udziela takowy za pośrednictwem Namiestnictwa do wiadomości Ministerstwa rolnictwa.

§. 15.

Po upływie każdorocznego okresu budowy Wydział spółki winien przedłożyć Wydziałowi krajowemu doroczne sprawozdanie z czynności budowlanej z podaniem rezultatów i innych ważniejszych spostrzeżeń co do budowy.

Sprawozdanie to przedstawi Wydział krajowy za pośrednictwem Namiestnictwa Ministerstwu rolnictwa, a po załatwieniu tegoż przez Ministerstwo, wyda potrzebne zarządzenia.

§. 16.

Rachunki udokumentowane z wydatków ma spółka wodna przedkładać Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku razem z preliminarzem i programem robót na rok przyszły. Rachunki te po przejrzeniu w Wydziale krajowym przesłane będą Namiestnictwu celem podania ich do wiadomości Ministerstwa rolnictwa.

§. 17.

Po ukończeniu budowy wyda Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym stósowne zarządzenia dla zabezpieczenia utrzymania wykonanych budowli po myśli §. 5. w związku §. 3. ustawy z dnia

Ad. I. 13. Maja 1885. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 34.

Ad. II. 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 64.

Ad. III. 1. Lipca 1886. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 68.

Ad. I., II., III.

Lwów, dnia 1887.

C. k. Namiestnik:

Zaleski w. r.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Członek Wydziału krajowego:

Wereszczyński w. r.

(Klauzula zatwierdzająca Ministerstwa rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem skarbu i spraw wewnętrznych).

Alegat 12. do sprawozdania LW. kr. 55.668. z r. 1887.

S t a t u t

spółki wodnej dla osuszenia bagien Rudnickich.

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i na obszarach dworskich powiatu Niskiego, Kończyce, Groble, Wulka Łętowska, Jeżowe, Łętownia, Tarnogóra, Kopki, Rudnik, Stróża i Przędzel wraz z regulacją potoków Stróża i Jeżów z dopływami, ma być wykonanem na podstawie ustawy krajowej z dnia 1. lipca 1886. Dz. u. kr. Nr. 64. wedle projektu ułożonego przez administracyę państwa w porozumieniu z Wydział krajowym, kosztem 105.200 zł., jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego, najpóźniej do 15. Sierpnia 1889. roku. Do kosztów tego przedsiębiorstwa mają się przyczyniać w myśl §. 3. wspomnianej ustawy krajowej:

- a) fundusz krajowy bezwrotnym zasiłkiem w wysokości 20% preliminowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny takim samym bezwrotnym zasiłkiem w wysokości 20% kosztów;

c) właściciele nieruchomości położonych w okręgu konkurencyjnym, oznaczonym przez władze administracyjne, w wysokości 60% preliminowanych kosztów.

Koszta zarządu i utrzymywania wykonać się mających budowli ponoszą wyłącznie właściciele nieruchomości pod c wspomniani w całości, a to w takim samym stosunku, w jakim datki konkurencyjne na nich celem pokrycia kosztów osuszenia bagien rudnickich rozreparowane będą.

§. 2.

Dla wykonania osuszenia wspomnianych bagien, rozłożenia datków konkurencyjnych w §. 1. ustęp 1. wspomnianych, rozłożenia datków na pokrycie kosztów zarządu i późniejszego utrzymania i ściągnięcia tych datków obydwóch kategorii i dla konserwacji wykonanych budowli wodnych, zawiązuje się na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z 14. Marca 1875. (Dz. ust. kraj. Nr. 38.) spółka wodna, która nosi nazwę „Spółka wodna dla osuszenia bagien rudnickich“ i ma swą siedzibę w Rudniku.

§. 3.

Członkami spółki wodnej są każdorazowi właściciele gruntów, budynków i zakładów położonych w oznaczonym przez Władze administracyjne okręgu konkurencyjnym, wyszczególnione w katastrze konkurencyjnym w następujących 10 gminach i obszarach dworskich, powiatu Niskiego, a mianowicie:

1. w Kończycach, 2. w Groblach, 3. w Wulce Łętowskiej, 4. w Jeżowem, 5. w Łętowni, 6. w Tarnogórze, 7. w Kopkach, 8. w Rudniku, 9. w Stróży, 10. w Przędzeli.

Zobowiązania wypływające z uczestnictwa w spółce, są ciężarem gruntowym i mają do wysokości trzech letnich zaległości pierwszeństwo przed wszystkimi innymi ciężarami rzeczowymi bezpośrednio po podatkach państwowych i należyciach publicznych, a gasną tylko wtedy, gdy grunt obciążony zgodnie z przepisami z spółki wydzielony zostanie.

Kto nabywa grunt należący do związku spółki, staje się członkiem takowej i jest obowiązany do prestacyi wypływających z tego powodu.

§. 4.

Za miarę do rozłożenia datków konkurencyjnych w §. 1. c wspomnianych i datków na pokrycie kosztów zarządu, a następnie konserwacji, przyjmuje się stósownie do postanowień §. 66. ust. wodnej:

a) zaszacowanie gruntów interesowanych podług klas katastralnych;

b) stopień narażenia nieruchomości na zabagnienie i wylew.

§ 5.

Narażenie nieruchomości stopniuje się na dwie klasy, a mianowicie: grunta, podlegające zwykle zabagnieniu i wylewom wód zwyczajnych, wlicza się do okręgu i katastru konkurencyjnego w całej ich powierzchni, grunta zaś, narażone na zabagnienie przy nadzwyczajnych wylewach, w $\frac{1}{3}$ części obszaru.

§. 6.

W zastosowaniu powyższych postanowień §. 4. i 5. statutu ustanawia się dla wymiaru datków konkurencyjnych stron interesowanych 3 klasy konkurencyjne, a mianowicie należeć mają a, do I. klasy konkurencyjnej:

1. role zaszacowane do 8 i 7mej klasy katastralnej z wyjątkiem gruntów szczyrpiaskowych;

2. łąki zaszacowane do 6tej klasy katastralnej z wyjątkiem łąk szczyropiaskowych;
 3. pastwiska zaszacowane do 7 i 6 klasy katastralnej;
 4. lasy zaszacowane do 6 i 5 klasy katastralnej;
 5. moczary względnie gleby gruntów otaczających zaszacowane do 6—1 klasy katastralnej;

b) do II. klasy konkurencyjnej:

1. role zaszacowane do 6 i 5 klasy katastralnej;
 2. łąki zaszacowane do 5 i 4 klasy „
 3. pastwiska zaszacowane do 5 i 4 klasy katastralnej;
 4. lasy zaszacowane do 4 i 3 klasy katastralnej;
 5. moczary względnie gleby gruntów otaczających zaszacowane do 8 i 7 klasy katastralnej;

c) do III. klasy katastralnej:

1. role zaszacowane do 4—1 klasy katastralnej, tudzież role szczyropiaskowe w klasie 8 i 7 katastralnej nie wliczone do 1 klasy konkurencyjnej;
 2. łąki zaszacowane do 3 i 1 klasy katastralnej, tudzież łąki szczyropiaskowe w klasie 6 katastralnej nie wliczone do I. klasy konkurencyjnej;
 3. ogrody zaszacowane do 4—1 klasy katastralnej;
 4. pastwiska zaszacowane do 3—1 klasy katastralnej;
 5. lasy zaszacowane do 2 i 1 klasy katastralnej;
 6. grunta podbudowane.

§. 7.

Wysokość datku konkurencyjnego dla każdego morga gruntów interesowanych w melioracyi oznacza się w stosunku jak 3, 2, 1, t. j. że I. klasa konkurencyjna w §. 6. wspomniana, która największą korzyść z melioracyi odniesie, ma opłacać tytułem datków konkurencyjnych 3 razy tyle, zaś II. klasa konkurencyjna 2 razy tyle co III. klasa konkurencyjna.

§. 8.

Spółkę zastępuje Wydział, którego wybór ma się odbywać przez wybranych w tym celu wyborców.

§. 9.

Liczbę wyborców powołanych do wyboru Wydziału spółki ustanawia się na 50. Z tej liczby wypada 21 na obszary dworskie, a mianowicie, na Kończyce 6: na Przędzel 1, na Stróże 1, na Rudnik 3, na Groble 4, na Łętownię 3, na Wulkę łętowską 1, na Tarnogórę 1, i na Kopki 1. — Reszta zaś w liczbie 29 rozdziela się na posiadłości włościańskie i erekcyonalne w ten sposób, że uczestnicy spółki z gmin Kopki i Wulki łętowskiej wybierać mają po 1, z gmin Groble, Kończyce, Przędzel i Stróży po 2, z gminy Łętowni 3, z gmin Rudnika i Tarnogóry po 4, zaś z gminy Jeżowego 8 wyborców.

§. 10.

Na 14 dni przed wyborem wyborców zarządzi c. k. Starostwo wyłożenie przez siebie sporządzonego spisu członków spółki wodnej z każdej gminy w dotyczącej gminie do wolnego przeglądania w kancelaryi gminnej i uwiadomi o tem interesowanych przez Zwierzchność gminną w sposób w gminie używany, z wyznaczeniem 3-dniowego terminu do wnoszenia reklamacyi.

Wniesione reklamacye tyczące się prawa wyborczego rozstrzyga c. k. Starostwo.

Wybór wyborców ma się odbywać w poszczególnych gminach na dniu i miejscu oznaczonym przez c. k. Starostwo i podany w sposób w gminie używany na 8 dni przed wyborem do wiadomości interesowanych. Wyborami kieruje delegat c. k. Starostwa.

§. 11.

Wyborcy z gmin mają być wybierani absolutną większością głosów. Stosunek głosów przy pierwszych wyborach oblicza się według obszaru gruntu położonego w okręgu konkurencyjnym, a to w ten sposób, że posiadanie gruntu do 500² sążni uprawnia do jednego głosu, posiadanie zaś większego jak 500 □ sążni gruntu uprawnia do tylu głosów, ile razy cały obszar posiadanego gruntu w okręgu konkurencyjnym położonego jest podzielny przez 500 □ sążni. Przy następnych wyborach ma być stosunek głosów obliczony według wysokości opłacanego podatku konkurencyjnego, a to w ten sposób, że opłata podatku konkurencyjnego do 5 zł. uprawnia do jednego głosu, jeżeli zaś członek spółki opłaca więcej jak 5 zł. podatku konkurencyjnego, to ilość kwot po 5 zł. opłacanego podatku konkurencyjnego uprawnia do tylu głosów.

Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nie uzyskano absolutnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, a w razie równości głosów los wyciągnięty przez delegata Starostwa.

§. 12.

Prawo wyboru wyborców z mniejszej posiadłości może być wykonywane osobiście lub przez pełnomocników, którzy niekoniecznie muszą być członkami spółki.

Pełnomocnik może oprócz własnego, wykonywać jeszcze prawo wyboru w imieniu trzech członków spółki Kobiety, osoby nie własnowolne, fundusze publiczne, korporacje i towarzystwa, wykonują prawo wyboru po myśli postanowień §§. 4., 5. i 6. gminnej ordynacji wyborczej z 12. Sierpnia 1886. Dz. u. kr. Nr. 19.

Do lokalu wyborczego dozwolony jest wstęp tylko członkom spółki.

Wykonywanie prawa wyboru odbywa się ustnie, lub pisemnie wedle przepisów wyżej powołanej gminnej ordynacji wyborczej.

Co do biernego prawa wyboru obowiązują przepisy gminnej ordynacji wyborczej.

§. 13.

Zażalenia i protesty przeciw postępowaniu przy wyborach wyborców są tylko do 3ch dni po dokonanym wyborze dopuszczalne i mają być do Starostwa wnoszone. Wniesione zażalenia i protesty przedłoży Starostwo wraz z swoim sprawozdaniem i aktami wyborczymi do dalszych 3ch dni c. k. Namiestnictwu, które takowe ostatecznie rozstrzygnie.

§. 14.

Skoro wybory wyborców prawomocnie przeprowadzone zostaną, należy zarządzić wybór Wydziału spółki. Wydział spółki stanowi stałą reprezentacją spółki do zarządu spółki i załatwienia jej spraw i ma swą siedzibę w Rudniku. Wydział spółki składa się z dziewięciu członków i tyluż zastępców i ma być wybieranym przez wyborców z obszarów dworskich, którzy mogą brać udział w wyborze przez pełnomocników jak i wyborców z mniejszych posiadłości w dwóch grupach, a mianowicie wyborcy z obszarów dworskich wybierają w jednej grupie 4 członków Wydziału i tyluż zastępców, zaś wyborcy z mniejszych posiadłości wybierają w drugiej grupie 5 członków Wydziału i tyluż zastępców. Głosowanie tak na członków Wydziału jakoteż na ich zastępców odbywa się kartkami.

Do ważności wyboru wymaga się absolutnej większości głosów w grupie mniejszych posiadłości według głów, w grupie zaś obszarów dworskich wedle ilości reprezentowanych wyborców (oznaczonej §. 9. statutu) obliczyć się mającej.

Jeżeli przy pierwszym wyborze nie uzyskano absolutnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

Jeżeli zaś członkowie spółki w której z gmin w §. 3. niniejszego statutu wymienionych, od wyboru wyborców dla wyboru Wydziału spółki w zupełności się uchylili, lub gdyby wybrani wyborcy w wyborze Wydziału spółki z jakiego bądź powodu udziału brać nie chcieli, natenczas dokonają wyboru członków Wydziału z grupy mniejszych posiadłości w pełnej liczbie §. 9. statutu oznaczonej, ci wyborcy z grupy mniejszych posiadłości, którzy do aktu wyborczego przystąpią, bez względu na ich ilość. Gdyby zaś członkowie spółki z mniejszych posiadłości we wszystkich gminach od wyboru wyborców dla wyboru Wydziału spółki się uchylili, lub gdyby żaden z wybranych wyborców w wyborze członków Wydziału z grupy mniejszych posiadłości udziału wziąć nie chciał, natenczas wybiorą wyborcy z grupy obszarów dworskich wszystkich 9 członków Wydziału. W miejsce członka Wydziału, który wskutek trwałej lub dłuższej czas trwającej przeszkody nie mógłby brać udziału w czynnościach Wydziału, wstępuje do Wydziału w pierwszym wypadku stale, w drugim zaś na czas trwania przeszkody, ten zastępca, który w dotyczącej grupie największą ilością głosów został wybrany, a jeżeli kilku zastępców równą ilością głosów wybranych zostało, ten z nich, na którego los padnie. Zastępców w miarę powyższych postanowień powołuje przewodniczący spółki.

§. 15.

Członkami Wydziału spółki lub ich zastępcami mogą być wybrane nie tylko takie osoby, które po myśli postanowień §. 12. niniejszego statutu mają prawo czynnego i biernego wyboru, ale i osoby, które do spółki wodnej nie należą.

§. 16.

Badanie aktu wyborczego wydziału spółki jest rzeczą tego Wydziału i przeciw jego orzeczeniu nie ma odwołania.

§. 17.

Członkowie Wydziału spółki i ich zastępcy mają być wybierani pierwszy raz na przeciąg jednego roku, po upływie zaś tego czasu na przeciąg lat trzech.

§. 18.

Członkowie Wydziału spółki nie pobierają za spełnianie swego urzędowania żadnego stałego wynagrodzenia, mogą jednakże żądać od spółki zwrotu kosztów podróży i rzeczywistych wydatków w interesie spółki poniesionych w wysokości przez walne zgromadzenie członków spółki ustanowić się mającej.

§. 19.

Członkowie wydziału wybierają z pośród siebie bezwzględną większością głosów, podług głów obliczyć się mającą, przewodniczącego. Jeżeli przy tym wyborze nie uzyskano absolutnej większości głosów, rozstrzyga wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los; w ten sam sposób wybiera Wydział z swego grona zastępcę przewodniczącego. Tak wybór przewodniczącego jako też jego zastępcy ma być bezzwłocznie podany do wiadomości Starostwa i Wydziału krajowego i wpisany w księgę wodną.

§. 20.

Wybory Wydziału jako też wybory przewodniczącego Wydziału i jego zastępcy odbywają się w Rudniku w miejscu i czasie oznaczonym przez Starostwo i podanym do wiadomości wyborców względnie członków Wydziału. Wybory przeprowadza delegat Starostwa.

§. 21.

- Przewodniczący 1) zastępuje spółkę na zewnątrz;
- 2) przewodniczy na posiedzeniach Wydziału i walnych zgromadzeniach członków spółki, które zwołuje;
- 3) jest wykonawcą uchwał Wydziału spółki i walnych zgromadzeń;
- 4) znosi się bezpośrednio z władzami państwowymi i krajowymi;
- 5) wygotowuje pisemne uchwały wydziału i wystawia dokumenta w imieniu spółki, do których ważności jednakże potrzeba, aby były podpisane przez przewodniczącego i dwóch członków wydziału;
- 6) zawiera umowy i ugody z przedsiębiorcami, o ile wartość tychże kwoty 200 zł. nie przenosi, o ile zaś kwota powyższa miałaby być przekroczoną, potrzebną jest do ważności tych umów lub ugód uchwała wydziału spółki;
- 7) prowadzi i utrzymuje kasę spółki i jest za nią odpowiedzialnym.

Gdyby zaś prowadzenie kasy przez Wydział spółki komu innemu było poruczonem — asygnuje wypłaty z kasy, dozoruje jej prowadzenie. W tym drugim jednak wypadku są członkowie Wydziału in solidum za kasę odpowiedzialnymi.

8) wykazuje corocznie zaległe datki konkurencyjne członków spółki w 14 dni po płatności takowych do ściągnięcia ich w drodze egzekucji politycznej c. k. Starostwu w Nisku;

9) nadzoruje urzędników i sługi spółki wodnej i nakłada na nich w razie potrzeby grzywny pieniężne a w razach niecierpiących zwłoki suspenduje urzędników i oddala sługi;

10) czuwa nad ogólnym postępem robót.

Zastępca przewodniczącego zastępuje go w razie przeszkody i wchodzi w takim razie w wszystkie prawa i atrybucye tegoż.

Przewodniczący i tegoż zastępca urzędują bezpłatnie — mogą jednakże od spółki żądać zwrotu kosztów podróży i rzeczywistych wydatków w interesie spółki poniesionych w wysokości przez ogólne zgromadzenie członków spółki ustanowić się mającej.

§. 22.

Wydział spółki odbywa swe posiedzenia w miarę potrzeby.

Posiedzenia zwołuje przewodniczący, a w razie przeszkody tegoż zastępca.

Tak rządowi jak i Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo brania udziału w posiedzeniach Wydziału spółki przez swych delegatów z głosem stanowczym.

Oprócz wspomnianych delegatów mają prawo brania udziału w posiedzeniach Wydziału spółki także technicy rządowi i Wydziału krajowego, wyznaczeni do kontroli technicznej dokonanych robót z głosem doradczym.

W celu umożliwienia tak delegatom jakoteż technikom rządowym i Wydziału krajowego wzięcia udziału w posiedzeniach Wydziału, ma ich przewodniczący względnie tegoż zastępca o terminie każdorazowym posiedzenia wcześniej uwiadomić.

Przewodniczący musi zwołać posiedzenie Wydziału w przeciągu 8 dni, jeżeli tego żąda trzecia część wydziału, delegat władzy politycznej lub Wydziału krajowego.

Gdyby przewodniczący a względnie tegoż zastępca pomimo żądania trzeciej części członków Wydziału, delegata władzy politycznej, lub delegata Wydziału krajowego, posiedzenia Wydziału nie zwołał, będzie takowe zwołane przez c. k. Starostę w Nisku.

Posiedzenie Wydziału, które nie zostało w jeden z powyższych sposobów zwołane, jest bezprawne, a powzięte na takim posiedzeniu uchwały są nieważne. Na posiedzeniach, zwołanych przez c. k. Starostę, przewodniczy w razie wzbrania się przewodniczącego lub tegoż zastępcy wybranego w myśl §. 18. niniejszego statutu przed objęciem przewodnictwa ten członek Wydziału, którego obecni na posiedzeniu członkowie Wydziału ad hoc wybiorą.

§. 23.

Do ważności uchwał Wydziału spółki, zwołanego na posiedzenie w jeden z powyższych sposobów, potrzebna jest obecność przynajmniej 5 członków, względnie zastępców, zaś w razie zwołania posiedzenia przez przewodniczącego lub zastępcę tegoż, obecność przewodniczącego lub jego zastępcy. Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów i rozstrzyga w tym wypadku swym głosem.

Gdyby potrzebna do ważności uchwał ilość członków Wydziału na posiedzenie nie przybyła, ma być zwołane drugie posiedzenie z tym samym porządkiem dziennym, a na tem posiedzeniu mogą być powzięte uchwały bez względu na ilość obecnych członków względnie zastępców.

§. 24.

Uchwały Wydziału spółki, przeciw którym oświadczyli się delegaci rządu i Wydziału krajowego lub też tylko jeden z nich, muszą być przed wykonaniem przedłożone c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli obaj lub jeden z delegatów tego ze względu na ważność powziętej uchwały zażąda. Wydział spółki obowiązany będzie zastosować się do wydanej w tej mierze decyzji c. k. Namiestnictwa.

§. 25.

Zapadłe uchwały Wydziału spółki mają być bezzwłocznie podane do wiadomości Starostwa i Wydziału krajowego, a oprócz tego mają być wpisywane do protokołu, który winni podpisywać przewodniczący i dwóch członków Wydziału.

Każdemu z członków spółki przysługuje prawo wglądania w te protokoły uchwał.

§. 26.

Do obowiązków i zakresu działania wydziału spółki należy:

1. Rozkład datków konkurencyjnych na pokrycie kosztów melioracji i kosztów zarządu i następnej konserwacji wykonanych budowli wodnych na podstawie miary ustanowionej niniejszym statutem ewentualnie z przybraniem znawców i zawiadomienie o wyniku tej czynności interesowanych z równoczesnem wezwaniem ich do zapłaty. Odnośne uwiadomienia i wezwania do zapłaty będą interesowanym stronom przez c. k. Starostwo w Nisku doręczane. Zarzuty wniesione przeciw rozkładowi datków konkurencyjnych rozstrzyga wspomniane c. k. Starostwo na podstawie zdania znawców.

2. Ściąganie datków konkurencyjnych z zastosowaniem się do postanowień §. 4. ustawy z dnia 1. Lipca 1886. Dz. u. kr. Nr. 64 co do terminu opłaty.

3. Utrzymywanie ewidencji katastru konkurencyjnego.

4. Prowadzenie budowy z zastosowaniem się do projektu i sumy kosztorysowej w myśl §. 1. niniejszego statutu wspomnianych i z zastosowaniem się co do sposobu prowadzenia budowy do postanowień w następnych §§ zawartych.

5. Uchwalenie rocznego budżetu robót melioracyjnych i kosztów zarządu, a następnie kosztów konserwacji wykonanych robót.

6. Przedkładanie po upływie każdorocznego okresu budowy Wydziałowi krajowemu do rocznego sprawozdania z czynności budowlanej z podaniem rezultatów i innych ważniejszych spostrzeżeń co do budowy.

7. Zestawianie i przedkładanie sprawdzonych przez ogólne zgromadzenie rachunków rocznych wraz z dokumentami rachunkowymi Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku.

8. Przedkładanie Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku preliminarza i programu robót na rok przyszły.
9. Uchwalanie co do zawarcia umów i ugód z przedsiębiorcami, których wartość kwotę 200 zł. przenosi.
10. Uchwały co do wszczęcia dalszego prowadzenia lub odstąpienia od wszczętych procesów.
11. Uchwały co do kupna gruntów, budynków i zakładów potrzebnych do przeprowadzenia robót melioracyjnych.
12. Uchwały co do ewentualnie jako potrzebnie okazać się mogących zmian w projekcie technicznym.
13. Odbiór materiałów.
14. Przyjmowanie potrzebnego personelu pomocniczego i służb za zezwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, ustanawianie dla tego personelu płac i oddalanie personelu pomocniczego i służb.
15. Wydawanie instrukcyi i regulaminu dla personelu pomocniczego i służb.
16. Szkontowanie kasy spółkowej.
17. Przygotowanie sprawozdania z całorocznej czynności, i wniosków dla ogólnego zgromadzenia członków spółki wodnej i przedkładanie takowych ogólnemu zgromadzeniu.
18. Przekonywanie się każdego czasu o postępie i jakości robót melioracyjnych.
19. Branie udziału przez swego delegata w czynnościach corocznych komisyj kolaudacyjnych przez Wydział krajowy wspólnie z c. k. Namiestnictwem delegowanych.
20. Rozstrzyganie sporów między członkami spółki z stosunku spółki wpływających i między członkami spółki a spółką z pozostawieniem wolności odwołania się do ogólnego zgromadzenia.

§. 27.

Prowadzenie budowy porucza wydział spółki wodnej powołanemu przez siebie kierownikowi technicznemu oraz technicznym organom pomocniczym.

§. 28.

W razie gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę melioracyi lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy przedłożyć odpowiedni wniosek wydziałowi spółki, który takowe z własną uchwałą przedłoży Wydziałowi krajowemu celem wspólnej narady nad takowym wraz z c. k. Namiestnictwem, a w razie potrzeby dla zbadania sprawy na miejscu a następnie ostatecznego załatwienia wniosku.

§. 29.

Wykonanie budowy ma się odbywać z reguły w zarządzie własnym a przedewszystkiem za wynagrodzeniem od wymiaru.

Częściowe roboty może oddać Wydział spółki na wniosek kierownika budowy w przedsiębiorstwo w drodze akordów na podstawie cen jednostkowych. — W razie gdyby potrzebne ceny jednostkowe nie były podane w kosztorysie, winny być takowe przedstawione przez Wydział spółki do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 30.

Dla uwidocznienia postępu budowy ma być prowadzony dziennik budowy, na podstawie którego kierownik budowy z końcem każdego miesiąca za pośrednictwem Wydziału spółki przedkłada Wydziałowi krajowemu sumaryczne sprawozdanie o każdomiesięcznym postępie budowy, który następnie ma być udzielonym c. k. Namiestnictwu.

§. 31.

Do kontroli wykonywanych robót melioracyjnych tak pod względem jakości, jakoteż i kosztów, przecznacza Wydział krajowy i Namiestnictwo własnych techników, którzy każdego czasu czy to wspólnie, czy każdy z osobna, mają prawo przekonywać się na miejscu o postępie, jakości i cenach robót. Mają oni także prawo stosownie do postanowień §. 22. niniejszego statutu do brania udziału w obradach Wydziału spółki z głosem doradczym.

§. 32.

Z końcem każdorocznego okresu budowy winien Wydział spółki prosić o kolaudację wykonanych robót, którą bezzwłocznie zarządza Wydział krajowy wspólnie z c. k. Namiestnictwem za pośrednictwem własnych organów technicznych.

Koszta kolaudacyi zarówno jak kontroli robót przez techników rządowych i krajowych pokrywa fundusz budowy.

Protokół kolaudacyjny przedkłada się Wydziałowi krajowemu, który udziela takowy za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do wiadomości c. k. Ministerstwa rolnictwa.

§. 33.

W pierwszych dniach grudnia każdego roku winien przewodniczący Wydziału spółki względnie tegoż zastępcę zwołać zwyczajne ogólne zgromadzenie członków spółki do Rudnika.

Oprócz tego może być zwołane nadzwyczajne ogólne zgromadzenie w razie potrzeby lub na żądanie Wydziału spółki alboteż na żądanie połowy członków spółki, lub w końcu na żądanie delegatów rządu i Wydziału krajowego lub jednego z nich. Gdyby przewodniczący wydziału względnie jego zastępcę wzbraniał się zwołać zwyczajne lub nadzwyczajne ogólne zgromadzenie członków spółki, mają być analogicznie zastosowane postanowienia §. 22. niniejszego statutu.

§. 34.

Ogólne zgromadzenie członków spółki, na którym przewodniczy przewodniczący Wydziału spółki względnie jego zastępcę, składa się z wyborców powołanych w myśl §. 9. niniejszego statutu do wyboru Wydziału spółki, których mandaty tak długo trwają, jak długo trwa peryod urzędowania Wydziału spółki w myśl §. 17. niniejszego statutu unormowany.

§. 35.

Do ważności uchwał ogólnego zgromadzenia potrzebna jest obecność więcej niż połowy wyborców w poprzednim §. wspomnianych i absolutna większość głosów w sposób §. 14. oznaczony obliczyć się mająca.

§. 36.

Jeżeliby na wezwanie przewodniczącego Wydziału spółki względnie tegoż zastępcę nie zebrał się dostateczny komplet i z tego powodu musiałyby być zwołanem powtórnie ogólne zgromadzenie, wtenczas uchwały na tem drugim zgromadzeniu zapadłe będą miały moc obowiązującą bez względu na ilość obecnych.

§. 37.

W ogólnych zwyczajnych jakoteż nadzwyczajnych zgromadzeniach członków spółki mają prawo brania udziału delegaci rządu jakoteż Wydziału krajowego z głosem stanowczym, ustanowieni zaś do kontroli technicznej technicy rządowi i krajowi z głosem doradczym.

Delegatom rządowym i Wydziału krajowego przysługuje nadto prawo sprzeciwiania się uchwałom ogólnego zgromadzenia ze skutkami w §. 24. niniejszego statutu omówionemi.

§. 38.

Do zakresu działania ogólnego zgromadzenia należy:

1. Wybór członków wydziału i zastępców tychże i usuwanie ich po myśli post. §. 41 niniejszego statutu.
2. Przyjmowanie do wiadomości sprawozdań Wydziału spółki z całorocznej czynności, postępu robót, budżetu, preliminarza i programu robót na rok następny.
3. Sprawdzanie rachunków i udzielanie absolutorium Wydziałowi spółki.
4. Uchwały co do wysokości zwrotu kosztów podróży i rzeczywistych wydatków w interesie spółki poniesionych przez przewodniczącego i członków Wydziału spółki.
5. Uchwały co do zmiany statutów na wniosek Wydziału spółki.
6. Rozstrzyganie sporów wzajemnych między członkami spółki z stosunku spółki wpływającymi i między członkami spółki a spółka w razie odwołania się od rozstrzygnięcia przez Wydział spółki.
7. Uchwały co do pokrycia datków konkurencyjnych na strony przypadających za pomocą operacji kredytowej pod warunkami przepisanyymi ustawą z 30 Czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116.
8. Uchwały co do sprzedaży gruntów lub budynków i zakładów własnością spółki wodnej będących.

§. 39.

Uchwały ogólnego zgromadzenia członków spółki wodnej wpisane być mają w osobną księgę uchwał i podpisane przez przewodniczącego względnie zastępcę jego i dwóch członków spółki, a nadto w odpisach udzielone do wiadomości Starostwu w Nisku i Wydziału krajowego.

§. 40.

Gdyby ogólne zgromadzenie członków spółki wodnej powzięło uchwały sprzeczne z postanowieniami ustawy wodnej z 14. Marca 1875. (Dz. ust. kraj. Nr. 38.) ustawy o osuszeniu bagien rudnickich z 1. Lipca 1886. Dz. u. p. Nr. 64. lub niniejszego statutu a przewodniczący Wydziału względnie jego zastępca nie odmówiłby wykonania tych uchwał, natenczas c. k. Starostwo w Nisku będzie miało prawo zakazania wykonania tych uchwał aż do czasu dopóki c. k. Namiestnictwo analogicznie do postanowień §. 24. niniejszego statutu nie orzeknie, czy uchwała może być wykonaną lub nie.

§. 41.

Gdyby Wydział spółki przed osiągnięciem celu spółki w §. 1. niniejszego statutu unormowanego nie wykonywał ciężących na nim obowiązków lub takowe ze szkodą przedsiębiorstwa i interesowanych stron wypełniał, a ogólne zgromadzenie członków spółki czy to zwyczajne lub nadzwyczajne wzbraniało się na odnośny wniosek delegatów rządu i Wydziału krajowego Wydział ten usunąć i nowy Wydział wybrać, natenczas rozpisze c. k. Starostwo nowe wybory wyborców celem wyboru nowego Wydziału po myśli postanowień §§. 9—15. niniejszego statutu

a tymczasowo aż do ukonstytuowania się nowego Wydziału obejmą delegaci rządu i Wydziału krajowego zarząd sprawami spółki. — Gdyby zaś i ten środek do celu nie doprowadził, obejmą wspomnieni delegaci stały zarząd spraw spółki aż do ukończenia przedsiębiorstwa.

§. 42.

Spory wzajemne między członkami spółki z stosunku spółki wypływające, jakoteż spory między członkami spółki a spółką jako taką, o ile tak jedne jak i drugie nie mają za przedmiot prawa własności i inne prawa rzeczowe, rozstrzyga Wydział spółki a w dalszem odwołaniu ogólne zgromadzenie członków spółki.

§. 43.

Po ukończeniu budowy wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym stosowne zarządzenia dla zabezpieczenia utrzymania wykonanych budowli po myśli §. 5. w związku §. 3. ustawy z dnia 1. Lipca 1886. Dz. ust. kraj. Nr. 64.

§. 44.

Zmiany tego statutu uchwalone na wniosek Wydziału spółki przez ogólne zgromadzenie członków spółki wejdą w życie po zatwierdzeniu ich przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 45.

Statut niniejszy zacznie obowiązywać po zatwierdzeniu go przez c. k. Namiestnictwo.

L. N. 61.561. Niniejszy statut uchwalony przez większość członków spółki wodnej zatwierdza się w całej osnowie.

Lwów, dnia 10. Października 1887.

Zaleski m. p.

Alegat 13. do sprawozdania LW. kr. 55.668/87.

R e g u l a m i n

normujący sposób wykonania i ostateczny kosztorys regulacji
Starego Brnia.

W myśl postanowień §. 6. ustęp 3. ustawy z dnia 1. Lipca 1886. Dz. u. kr. Nr. 67. o regulacji potoku Starego Brnia z dopływami wydaje się następujący przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem ułożony regulamin, normujący sposób wykonania i ostateczny kosztorys przedsiębiorstwa regulacyjnego.

§. 1.

Regulacja potoku Starego Brnia z dopływami w powiecie Mieleckim ma być wykonaną przez spółkę wodną według projektu zatwierdzonego przez władzę polityczną, a uzupełnionego w r. 1885. przez Wydział krajowy, kosztem 85.000 zł.

Wydziałowi krajowemu przysługuje jednak prawo poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z administracją Państwa, jeżeliby takowe okazały się potrzebnymi lub pożytecznymi, przyczem atoli nie może być przekroczoną powyższa suma kosztorysowa.

§. 2.

Koszta właściwej budowy objęte kosztorysem pokryte będą z funduszu budowy na 85.000 zł. preliminowanego; natomiast koszta utrzymania ukończonych już i wykonać się mających budowli, niemniej też koszta kierownictwa budowy i zarządu ponosić winna wyłącznie spółka wodna.

§. 3.

Prowadzenie budowy porucza Wydział spółki wodnej powołanemu przez siebie kierownikowi technicznemu, oraz technicznym organom pomocniczym, których wynagrodzenie umowione przez tenże Wydział ma być pokryte wyłącznie z funduszy spółki.

§. 4.

W razie, gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę regulacji lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy za pośrednictwem Wydziału spółki przedstawić odpowiedni wniosek Wydziałowi krajowemu, który go udzieli c. k. Namiestnictwu dla wspólnej narady, w razie potrzeby dla zbadania sprawy na miejscu, a następnie ostatecznego zatwierdzenia.

§. 5.

Wykonanie budowli ma się odbywać z reguły w własnym zarządzie, a przedewszystkiem za wynagrodzeniem od wymiaru. Częściowe roboty może oddać Wydział spółki na wniosek kierownika budowy w przedsiębiorstwo w drodze akordów na podstawie cen jednostkowych.

W razie gdyby potrzebne ceny jednostkowe nie były podane w kosztorysie, winny być takowe przedstawione przez Wydział spółki do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 6.

Dla uwidocznienia postępu budowy ma być prowadzony dziennik budowy, na podstawie którego kierownik budowy z końcem każdego miesiąca za pośrednictwem Wydziału Spółki przedkłada Wydziałowi krajowemu sumaryczne sprawozdanie o każdymiesięcznym postępie budowy, które następnie ma być udzielonem c. k. Namiestnictwu.

§. 7.

Do kontroli wykonywanych robót regulacyjnych tak pod względem jakości jak i kosztów przeznacza Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo własnych techników, którzy każdego czasu mają prawo przekonywać się na miejscu o postępie, jakości i cenach robót, a nadto mogą brać udział w obradach spółki z głosem doradczym.

§. 8.

Z końcem każdorocznego okresu budowy winien Wydział spółki prosić o kolaudację wykonanych robót, którą bezzwłocznie zarządza Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem za pośrednictwem własnych organów technicznych.

Koszta kolaudacji równo jak i kontroli robót przez techników rządowych i krajowych pokrywa fundusz budowy. Protokół kolaudacyjny przedkłada się Wydziałowi krajowemu, który udziela takowy za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do wiadomości c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Lwów dnia 25. Czerwca 1887.

Alegat 14. do sprawozdania LW. 55.668 z r. 1887.

Sprawozdanie techniczne

do projektu regulacji środkowej i dolnej sekcji rzeki Gniłej Lipy.

Rzeka Gniła Lipa, stanowiąca jeden z podolskich dopływów Dniestru, wypływa na granicy powiatu złoczowskiego i przemysłańskiego z działu wód między Wisłą (Bugiem) a Dniestrem, przepływa w kierunku z północy na południe powiaty przemysłański i rohatyński, dotykając po drodze Przemyślan i Rohatyna, przechodzi na terytorium gminy Chorostkowa i Halicza do powiatu stanisławowskiego i w tymże powiecie wpada do Dniestru poniżej miasteczka Halicza. Najwyższy punkt na działu wód między Bugiem a Lipą, (względnie Wisłą a Dniestrem) stanowi punkt tryangulacyjny w lesie słowickim (kota 465), skąd linia działowa idzie na zachód grzbietem pagórków rozdzielających wodę Lipy od Przegnojówki i innych dopływów Pełtwi, następnie zaś w kierunku południowym pagórkami odgraniczającymi dorzecze Świrza z wysokościami przeważnie powyżej 400 metrów aż do gminy Demianowa, gdzie grzbiety pagórków obniżają się stopniowo do wysokości 285 metrów, a w kierunku południowo-wschodnim przechodzi w szeroką równinę między Dniestrem a Gniłą Lipą. Podobne stosunki wysokościowe okazuje także wschodni dział wód, który odgranicza w kierunku z północy na południe dorzecze Gniłej od Złotej Lipy, a następnie od potoku Bybelki, wpadającego poniżej ujścia Gniłej Lipy w Siemikowcach bezpośrednio do Dniestru, z tą tylko różnicą, że dział ten wysuwa się prawie do samego Dniestru, bo jeszcze w gminie Tustaniu ma znamię wysokości 326 metrów nad powierzchnią morza. Całe dorzecze Gniłej Lipy przedstawia teren pagórkowaty z mniej lub więcej łagodną pochyłością ku Gniłej Lipie, poprzeżnany w poprzek dolinami o więcej stromych pochyłościach, skąd wody opadowe gromadzą się do recipienta licznymi ściekami bocznymi. Jak w załączonej tabeli dorzecza dopływów Gniłej Lipy (alegat A.) wynika, woda dopływająca tymi ściekami zbiera się z małych terenów opadowych, z wyjątkiem tylko dwóch lewych dopływów Lipy, mia-

nowicie potoku Studennego o dorzeczu 117·017 km² i potoku Narajówki o dorzeczu 352 873 km². Cały teren opadowy Gnilej Lipy wynosi 1.205·331 kilometrów kwadratowych, z czego 321·597 km² czyli 26 $\frac{1}{3}$ % przypada na teren pokryty lasami, reszta zaś obszaru t. j., 883·734 km² przeważnie na grunta zostające pod kulturą rolną, w mniejszej zaś części na łąki i pastwiska. Bliższe daty co do wielkości terenu opadowego poszczególnych dopływów, oraz powierzchni zalesionej, zestawione są w tabeli wzmiankowanej, oraz uwidocznione w planie przeglądowym dorzecza i zalesienia Gnilej Lipy (1 : 75000).

Pod względem geologicznym przedstawia pagórkowate dorzecze Lipy, jak to wskazuje mapa geologiczna dorzecza Lipy (1 : 75000), przeważnie gliny dyluwialne, t. k. zwane mamutowe (löss), które dają najlepszą ziemię uprawną (podolską) a tylko w górnym dorzeczu po prawym brzegu na dziale wód po stronie Świrza, występują podolskie piaskowce z pod glin mamutowych. Dopiero w zagłębieniach terenu, gdzie sama Lipa i jej dopływy wrzynając się głębiej w teren pozmywały glinę mamutową, występują starsze formacje trzeciorzędne, jak wapienie rzeczny i margiel, gips wapienie i piaskowce nuliporowe, oraz formacja kredowa. W zagłębionych wreszcie dolinach Lipy i dopływów znajdują się namuły naniesione wodą z pól okolicznych, a więc przeważnie gliny mamutowe pomieszane w znaczniejszych głębokościach z niezlicznymi tylko ilościami zwietrzałych wapieniów, na powierzchni zaś ze szczątkami roślin (humusem), na których w razie należytego obniżenia wody zaskórnej mogłaby się rozwinąć najbujniejsza wegetacja najlepszych słodkich traw łąkowych, które jednak dzisiaj z wyjątkiem wyższych punktów, z powodu zabagnienia wydają siano średniej jakości, a po większej części trawy kwaśne właściwe łąkom cierpiącym na nadmiar wilgoci.

Powodem zabagnienia oraz częstych kilkakrotnie do roku powtarzających się wylewów w dolinie Gnilej Lipy jest zbyt kręty bieg rzeki oraz nadmierne piętrzenie wody licznymi zakładami wodnymi na przestrzeni od Przemyślan do ujścia do Dniestru. Na prośbę stron interesowanych, a przede wszystkim Reprezentacji powiatowej w Przemyślanach, domagających się usunięcia tych szkodliwych wylewów i zabagnienia 3000 morgów łąk, zarządził Wydział krajowy już w r. 1883. zdjęcia górnej przestrzeni Lipy między Przemyślanami a mostem na drodze państwowej w Rudzie, oraz wypracowanie w r. 1885. projektu technicznego, na podstawie którego wydaną też została ustawa krajowa z dnia 1. Lipca 1886. dz. u. i rozp. kraj. Nr. 69. o regulacji górnej sekcji Gnilej Lipy. Wedle ustawy roboty regulacyjne na tej sekcji długości 22539 metrów rozpoczęte we Wrześniu b. r. mają być wykonane w drodze przedsiębiorstwa krajowego przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego kosztem 135.000 zł. w ciągu lat czterech począwszy od r. 1886. (wzmiankowany projekt regulacyjny, który się rozciąga na część tylko Lipy z dorzeczem 415.960 kwadratowych kilometrów przyjął jako zasadę odprowadzenie nieszkodliwe zwyczajnych dorocznych wód wielkich, które ma być umożliwione przez zniesienie wszystkich młynów wodnych (w Firlejowie, Brzuchowicach i Meryszczowie) oraz sprostowanie, pogłębienie i rozszerzenie łożyska, tak ażeby pojemność profilów poprzecznych wynosiła 0,23 m³ na kwadratowy kilometr i sekundę).

W czasie kiedy Sejm krajowy obradował jeszcze nad projektem ustawy regulacji górnej Lipy, wniosły gminy i obszary dworskie powiatu rohatyńskiego nad tą rzeką położone wraz z Wydziałem powiatowym w Rohatynie dołączone do niniejszego sprawozdania petycje o rozszerzenie regulacji Gnilej Lipy na całą długość aż do wybiegu do Dniestru i o uznanie tego przedsiębiorstwa za krajowe po myśli pań-

stwowej ustawy melioracyjnej, motywując tę prośbę częstymi wylewami i zabagnieniem znacznego obszaru, bo przeszło 10.000 morgów łąk, oraz bezskutecznością zabiegów Władz powiatowych koło zawiązania spółki wodnej, która mimo traktowania poczynawszy od roku 1881. w braku poparcia pieniężnego z funduszków publicznych nie mogła przyjść do skutku. Petycje te odniosły pożądaną skuteczną, gdyż Sejm krajowy uchwałą z d. 21. Stycznia 1886. polecił Wydziałowi krajowemu przeprowadzić potrzebne dla regulacji studia przygotowawcze i zarządzić wypracowanie projektu technicznego, co też zostało uskuteczniłem w ciągu tego samego roku, głównie ze względu na rozpoczęte już roboty na górnej Lipie, oraz opinią ministerjalnego departamentu technicznego objawioną co do projektów regulacji górnej Lipy, w której to opinii wyrażono obawę, że przez wykonanie regulacji na górnej przestrzeni gruntu położone poniżej mogą być bardziej na wylew narażone.

Rozmiary i zasady projektu regulacji.

Projekt więc obecny obejmuje dolną przestrzeń Lipy bezpośrednio od punktu, gdzie licząc z góry kończy się regulacja górnej sekcji rzeki, mianowicie od mostu na drodze państwowej w Rudzie aż do ujścia do Dniestru pod Haliczem na długości istniejącej rzeki 64-92 kilometrów. Niekorzystny stan dzisiejszy gruntów nadbrzeżnych przeważnie pod kulturą łąkową zostających, a mianowicie zabagnienie i kilkakrotnie do roku po każdym dłuższym deszczu powtarzające się wylewy, są skutkiem podobnie jak na górnej Lipie zbyt serpentynującego biegu, niedostatecznych przekrojów poprzecznych, leniwego spadu (od czego pochodzi nazwa „Gnilej Lipy“) a co najgorsza bezprawnego, bo do wysokości sąsiedniego terenu, a nawet powyżej brzegów sięgającego spiętrzenia przez młyny wodne w Zalipiu, Rohatynie, Koniuszkach, Kuniczach, Bursztynie, Bouszowie, Chorostkowie i Tustaniu. A mianowicie, jak z jednej strony liczne serpentyny i niedostateczna pojemność przekrojów poprzecznych, w połączeniu z małym spadkiem powodują częste wylewy, tak z drugiej strony młyny wodne piętrząc zbyt wodę w łożysku, podnoszą stan wody zaskórnej i sprawiają zabagnienie. Nadto młyny te przyczyniają się w wysokim stopniu do powiększenia skutków wylewu, gdyż istniejące szluzy, które piętrzą wodę w Zalipiu, Babuchowie (dla młynów w Koniuszkach) w Bursztynie i Bouszowie mają niedostateczne otwory w świetle i progi za wysoko założone, jazy zaś w Rohatynie, Kuniczach, w Chorostkowie i Tustaniu (w pierwszych trzech miejscach z chrustu i ziemi, w Tustaniu zaś z drzewa) zbudowane są w równej wysokości z brzegami, tak że cała rzeka tymi jazami zupełnie jest zatamowana i przy najmniejszym podniesieniu się stanu wody zalewać musi całą dolinę.

Chcąc więc usunąć ten szkodliwy wpływ wody na wegetację wydawało się koniecznym przy projektowaniu 1. usunąć przedewszystkiem sztuczne zapory stawiane wodzie przez jazy i szluzy, t. j. wywłaszczyć młyny wodne; 2. wyrównać zbyt ostre zakręty rzeki przez poprowadzenie trasy nowej rzeki łukami więcej łagodnymi, zatrzymując wedle możliwości stare łożysko; 3. pogłębić i rozszerzyć profile poprzeczne; 4. wreszcie dla zaoszczędzenia wykopu powiększyć pojemność profilów przez podwyższenie brzegów. Podobnie jak przy górnej sekcji, przyjęto w projekcie zasadę, że nowe łożysko ma odprowadzać tylko zwyczajne doroczne wielkie wody, a to z dwóch powodów; najprzód dla zmniejszenia kosztów, które przy wszystkich północnych dopływach Dniestru, zarówno jak i przy Bugu i Pełtwi z powodu wąskich dolin tych rzek (a więc mniejszych obszarów terenu innudacyjnego) wypadają w stosunku do powierzchni interesowanych gruntów za wysokie, a powtóre, że sposób użytkowania gruntów nadbrzeżnych do produkcji siana dopuszcza zalew, byle takowy nie tak

często jak dotychczas się powtarzał. Wedle tej samej zresztą zasady przeprowadzono już dawniej znaczniejsze regulacje rzek i potoków w prowincjach nadreńskich, chroniąc nadbrzeżne łąki tylko od nadzwyczajnych wylewów, w tem całkiem uzasadnionem przypuszczeniu, że wylew zwłaszcza nadzwyczajny mniej jest szkodliwy dla łąk aniżeli dla gruntów ornych, a nawet jeżeli przypadnie po zbiorze siana, przyczynia się do użyźnienia ziemi.

Co się tyczy zniesienia młynów, przyjęto w projekcie wykupno wszystkich młynów, których przeciętny fatowany czysty dochód roczny dochodzi do 1.100 zł., a więc, których wartość nie przekraczająca sumy 2.200 zł., mniej więcej równoważyłaby ewentualne koszty budowy szluz gruntowych, przepisanych ustawą wodną, oraz koszty rekonstrukcyi kół i wewnętrznego urządzenia. W ten sposób mają być wykupione młyny w liczbie 7, z wyjątkiem młyna amerykańskiego w Bursztynie, którego czysty dochód roczny, fatowany przeciętnie na 2.843 zł. 33 ct., przedstawia znaczną wartość 56.167 zł., a który przytem ma pewne znaczenie ekonomiczne, bo zaopatruje szersze okolice w wyborowe produkty młynarskie. I ten młyn w Bursztynie nawet zostawiono w projekcie nadal z jedyne go wyłączenie względu, a mianowicie, że przez odpowiednie poprowadzenie trasy powiodło się uchwycić wodę dla niego (mającą się doprowadzić starem łożyskiem, a następnie młynówką) w tak znacznej odległości w górze, że spiętrzona przy projektowanej nowej szluzie bursztyńskiej woda Lipy, znajduje się jeszcze w wymaganej minimalnej głębokości pod powierzchnią sąsiednich łąk 0.75 m. Nadto oczekiwać należy, że gdy po wykonaniu regulacyi dno i woda średnia Lipy w profilu 18 + 685, gdzie wpada dolna część młynówki do Lipy, obniży się o 0.8 m., można będzie bez szkody dla młyna w Bursztynie, po wyczyszczeniu młynówki o 0.8 m. obniżyć koła wodne i zwierciadło wody w młynówce, a co za tem idzie, o tyleż obniżyć stan spiętrzonej wody w Lipie, tak, iż w tym najniekorzystniejszym dla kultury punkcie powyżej projektowanej szluzy bursztyńskiej znajdować się będzie średnia woda w głębokości 1.55 m. poniżej brzegów.

Stosunki
spadu istnie-
jącego i pro-
jektowa-
nego.

Jak z dołączonej tabeli spadów absolutnych i względnych w istniejącem łożysku Lipy okazuje się, wynosi spad absolutny średniej wody między mostem w Rudzie a ujściem do Dniestru 33.054 metrów przy dzisiejszej długości łożyska 64.92 kilometrów, daje przeciętny spad względny $J = 0.00050915$. Z tego całkowitego spadu jednak konsumuje 8 młynów 11.509 metrów, tak, że dla odpływów wody służy spad absolutny 21.545 metrów ($J = 0.0003318$), który nadto tak niekorzystnie jest rozdzielonym, że w niektórych środkowych sekcjach wynosi tylko 0.000041 na jeden metr długości, w innych dochodzi do 0.000667, z najwyższej zaś położonej przestrzeni, gdzie spad powinien być największy, osiąga zaledwie 0.00024 (na 1 metr bieżący).

W projektowanej natomiast trasie długości 45.163 kilometrów, skróconej w porównaniu ze starym biegiem o 30.43%, powiodło się spad powyższy w ten sposób rozłożyć, że projektowane dno wykopu otrzymało (jak to wykazuje tabela 2 obliczeń szczegółowych), idąc z dołu do góry na przestrzeni:

- a) od profilu 0 + 000 do 4 + 000 $J = 0.0005$
- b) " " 4 + 000 " 8 + 000 $J = 0.0006$
- c) " " 8 + 000 " 37 + 600 $J = 0.0007$
- d) " " 37 + 600 " 45 + 163 $J = 0.0010$

Użyty w ten sposób spad nachylenia dna wykopu wynosi	32.683 m
podniesienie dna w profilu 22 + 600 pod próg szluzy bursztyńskiej	0.300 m
razem . . .	32.983 m

W porównaniu ze skonstatowanym przy niwelacji, a powyżej wykazanym spadem 33·054 m. okazuje zużytkowany w projekcie spadek 32·983 m. różnicę 7·1 cm. na niekorzyść projektu, a to z tego powodu, że w czasie niwelacji stan wody na Dniestrze był nieco niższym od średniej wody letniej, do której projektowaną średnią wodę, a tem samem i wykop należało zastosować.

Spadek średniej wody normalnej przyjęto równolegle do projektowanego dna wykopu, z wyjątkiem cofki od projektowanego spiętrzenia 1·475 m nad progiem, a 0·975 m nad średnim stanem wody Lipy, przy szluzie Bursztyńskiej, która to cofka wedle tablic Rühlmana sięga na 2·358 m od szluzy, bo w tej odległości (przy spadzie $J = 0·0007$) daje nieznaczne tylko podniesienie wody = 0·005 m.

Również i zwierciadło dorocznej wielkiej wody przyjęto równolegle do projektowanego dna wykopu, z wyjątkiem przestrzeni znajdującej się w cofce średniej wody, wywołanej szluzą bursztyńską, a to ze względu, że gdy na całej długości projektowanej trasy przyjęto pogłębienie 0·5 m, na tej przestrzeni z powodu progu szluzy równomierne pogłębienie do tej głębokości jest niemożliwe. Spadek zatem wielkiej wody po spodziewanem pogłębieniu wynosiłby w tej cofce zamiast

$$J = 0,0007 \text{ tylko } J = 0,000491.$$

Co do rozłożenia projektowanych spadów nowego łożyska należy takowe ze względu na sąsiednią przestrzeń górnej Lipy uważać za odpowiednie; gdy bowiem najwyższa przestrzeń dolnej Lipy otrzymuje spadek $J = 0,001$, to bezpośrednio do niej przytykająca część górnej Lipy powyżej mostu w Rudzie uregulowaną została zgodnie z projektem ze spadem $J = 0,0011$ — tak, iż cała dolna Lipa, oraz sąsiednia sekcja górnej Lipy okazują w projekcie powolne zmniejszenie spadku z biegiem wody.

Stany wód.

Gdy rzeka Dniestr znacznie oddziaływa na stany wód Lipy przy jej ujściu, zestawiono w oddzielnej tablicy przedewszystkiem stany wód letnich Dniestru, według 16 letnich obserwacji na wodoskazie przy moście krajowym pod Haliczem.

Zestawienie to, sporządzone na podstawie udzielonych przez oddział techniczny c. k. Namiestnictwa tablic graficznych, obejmuje stany wód, począwszy od miesiąca Kwietnia do Października, t. j. w czasie wegetacji roślin (a przytem w porze sprzyjającej budowie), z wyłączeniem zwyczajnych i nadzwyczajnych wód wielkich.

Obliczony na tej podstawie środek arytmetyczny daje nam przeciętny stan zwyczajnych wód letnich 0,78 m nad zerem wodoskazu w Haliczu, z którym należy się liczyć także przy projektowaniu robót regulacyjnych na Lipie nie tylko ze względu na wykonanie robót ziemnych, lecz także na przyszły stan średniej wody normalnej na tym dopływie Dniestru.

Obok tych letnich stanów zestawiono w oddzielnych tabelach zwyczajne (poniżej 3 m nad zerem) oraz nadzwyczajne (powyżej 3 m nad zerem) stany wód na Dniestrze dla uwidocznienia wpływu wód Dniestru na projektowane roboty na Lipie, o czem w następnym będzie stosowna wzmianka. Z zestawienia tego okazuje się, że w ciągu 16 lat (od r. 1870 do 1885) w 9 dniach tylko był na Dniestrze stan wody powyżej 3 m, a dwa razy (w r. 1882 i 1884) powyżej 4 m nad zerem.

Co się tyczy stanów wody na samej Lipie, to w braku jakichkolwiek obserwacji (gdyż wodoskaz założono dopiero w r. b. na moście w Rudzie przy rozpoczęciu budowy na górnej Lipie) musiano wkreślić w plany profilowe skonstatowany przy niwelacji średni stan wody letniej, który się stale utrzymywał przez 4 miesiące

(Maj, Czerwiec, Lipiec i Sierpień 1886), a który też odpowiada zupełnie wyśrodkowanemu dla górnej Lipy przy moście w Rudzie stanowi średniej wody normalnej. (Dla obserwacji i stanów wody w czasie niwelacji dolnej przestrzeni założono mianowicie 3 prowizoryczne wodoskazy na mostach w Bołszowcach, Bursztynie i Wierzbilowcach pod Rohatynem).

Dotychczasowych stanów wielkiej wody Lipy prawie niepodobnym było oznaczyć, ani też przy pomocy ludzi miejscowych w przybliżeniu skonstatować, gdyż z powodu licznych jazów i szluz o niedostatecznych otworach przy nieznacznym tylko podniesieniu się zwierciadła wody Lipa zalewa całą dolinę; czas zaś trwania wielkiej wody, wynoszący wedle podania około jednego tygodnia, zależnym jest od tego, czy woda natrafia na trawę wysoką, w którym to wypadku wylęw trwa dłużej, czy też występuje na skoszone już łąki, a wtenczas w braku przeszkody po opadnięciu stanu wody w Lipie prędzej spływa do łożyska.

Ilość wielkich i średnich wód Lipy.

Dla wyśrodkowania ilości średniej wody letniej wykonano w odpowiednich profilach więcej wyrobionych, tudzież na regularniejszych przestrzeniach istniejącej rzeki, cały szereg pomiarów chyżości wody pływakami, oraz zdjęto w tych miejscach dokładnie przekroje poprzeczne i podłużne, a następnie obliczono ilość średniej wody letniej na 1 kwadratowy kilometr terenu opadowego i sekundę, która wynosi w okrągłej cyfrze $q_1 = 0,004 \text{ m}^3$.

Porównawczy ten wynik z wzorami c. k. nadinżyniera Iszkowskiego $q_1 = 0,7v \times 0,03171 c_m h$, gdzie $c_m = 0,35$, opad zaś równy (jak przy górnej Lipie wedle stacji meteorologicznej Złoczów) $h = 0,75$, otrzymamy $v \times 0,00581 = 0,004$, a z tego $v = 0,69$ czyli okrągło $v = 0,7$.

Do oznaczenia największej możliwej wody należałoby ze względu na wzniesienie dorzecza Lipy (teren niezbyt stromy, pagórkowaty) tudzież wielkość dorzecza ($F = 1205,331 \text{ km}^2$), przyjąć kategorię II. z współczynnikiem $c_h = 0,071$, przy czem m (modulus odpływu największej wody) $= 4,510$, a ze względu na $h = 0,75$ wypadłoby do odprowadzenia z 1 km^2 na sekundę ilość wody:

$$q_4 = c_h \cdot m \cdot h = 0,236 \text{ m}^3.$$

Ponieważ jednak wedle powyżej określonego założenia przy regulacji dolnej Lipy ma się odprowadzić doroczną tylko wielką wodę, i liczyć się należy z rozpoczętą już regulacją górnej Lipy, gdzie za aprobatą ministeryalnego departamentu technicznego przyjęto za podstawę do obliczenia przekrojów poprzecznych $Q_3 = 95,67 \text{ m}^3$ dorocznej wielkiej wody z terenu opadowego $415,96 \text{ km}^2$ na sekundę, czyli $q_4 = 0,23 \text{ m}^3$ na 1 km^2 i sekundę; przeto musiano i dla dolnej sekcji zatrzymać tę ilość zwyczajnej wielkiej wody, zmniejszając ją tylko stopniowo w miarę powiększania się dorzecza wedle modułów Iszkowskiego.

I tak gdy dla sąsiedniej najniższej przestrzeni górnej Lipy, gdzie dorzecze $F = 416 \text{ km}^2$ a $m = 6,17$, przyjęto $q_3 = 0,23 \text{ m}^3$, wypada dla poszczególnych sekcji dolnej Lipy przyjąć następane ilości zwyczajnej wielkiej wody do odprowadzenia, a mianowicie:

L. p.	dla dorzecza F w km^2	m	Ilość zwyczajnej wielkiej wody $= q_3$ w m^3
1	438·685	6·09	0·227
2	472·621	5·99	0·224
3	503·761	5·89	0·218
4	522·425	5·83	0·217
5	639·422	5·50	0·206
6	655·389	5·46	0·202
7	665·913	5·43	0·202
8	682·827	5·40	0·201
9	695·798	5·36	0·201
10	727·151	5·29	0·197
11	751·069	5·23	0·196
12	758·803	5·22	0·196
13	781·573	5·16	0·191
14	793·217	5·14	0·191
15	827·607	5·06	0·188
16	831·966	5·05	0·188
17	1.184·839	4·529	0·169
18	1.191·437	4·523	0·169
19	1.202·164	4·513	0·168
20	1.205·331	4·510	0·168

Gdy więc powyżej na podstawie wzorów Iszkowskiego obliczono $q_4 = 0,236 m^3$,
otrzymamy zastosowane do Lipy $q_3 = 0,168 m^3 = \frac{168}{236} q_4$, czyli okragło 70% nad-

zwyczajnej wielkiej wody — zatem przypuścić wolno, że zamierzony cel ochrony nadbrzeżnych gruntów od corocznych wylewów powinien być osiągnięty.

Co się tyczy materiału, jaki niesie woda Gniłej Lipy, zauważa się, że z wyjątkiem górnej przestrzeni (nie należącej jednak do obecnego projektu) pod Firlejowem, gdzie potok Zielony doprowadza znaczniejsze ilości piasku z wapieniów i piaskowców zwietrzałych, na całej przestrzeni nie napotkano żadnego żwiru, ani grubszego rumowiska, lecz sam żyzny namuł — z wyjątkiem tylko najniższej przestrzeni przy samym ujściu, gdzie się zachodzi żwir Dniestrowy naniesiony cofką Dniestru wtłaczającą się do Lipy.

Normalne
przekroje
poprzeczne

Za podstawę do obliczenia przekrojów poprzecznych przyjęto wykazane powyżej ilości wody na 1 km.² i sekundę, a mianowicie:

a) dla średniej normalnej wody letniej $q_1 = 0,004 \text{ m}^3$;

b) dla zwyczajnej dorocznej wielkiej wody $q_2 = \text{od } 0,23 \text{ do } 0,168 \text{ m}^3$.

Jako punkt wyjścia do oznaczenia projektowanego stanu wody średniej służył średni stan wody letniej na Dniestrze 0,78 m. nad zerem wodoskazu pod Haliczem, dla zwyczajnej zaś wielkiej wody wyrównany (podniesiony) w projekcie brzeg Lipy 3,0 metrów ponad projektowanym dnem wykopu, a 2,5 m. ponad naznaczoną w profilach projektowaną średnią wodą, czyli 3,28 m. nad zerem wodoskazu Halickiego.

Z uwagi, że gleba i podglebie gruntów nadbrzeżnych stanowi materiał zwięzły, mianowicie namuły z gliny mamutowej z próchnicą, które nie pozwalają spodziewać się wyrobienia łożyska przekopami samoczynnymi, a przytem grunta te, jako bardzo cenne powinny być od podrywania należycie zabezpieczone, zaprojektowano podobnie jak na górnej Lipie wykop pełnego profilu do poziomu średniej wody projektowanej, pod zwierciadłem zaś wody wykop wrzynki 0,5 m. głębokości o ścianach prostopadłych z takim przekrojem, któryby mógł odprowadzić całą średnią wodę. Nadto przy oznaczeniu pojemności przekrojów dla zwyczajnych wód wielkich przypuszczano pogłębienie łożyska na 0,5 m., naznaczone w planach profilowych cienką linią czerwoną do którego przypuszczenia zdawało się uprawniać zwiększenie znaczne spadku w projektowanej trasie, oraz wyrobione już dzisiaj do tej głębokości łożysko w niektórych miejscach poniżej zakładów wodnych, a szczególnie między młynem w Tustawiu a Dniestrem.

Przy tem założeniu, tudzież w uwzględnieniu projektowanych spadów obliczono dla poszczególnych przestrzeni rzeki wedle wzoru Ganguillet Kuttera (dla $n = 0,025$) następane ilości wód średnich i zwyczajnych wielkich, oraz normalne przekroje poprzeczne (o szarpach 1 : 2), uwidocznione na osobnym planie mianowicie dla sekyi:

1. między profilem 0 + 000 a 4 + 000.

$J = 0,0005$

$F = 1.205,331 \text{ km}^2$

$q_1 = 0,004 \text{ m}^3$

$q_2 = 0,168 \text{ m}^3$

$Q_1 = 4,82 \text{ m}^3$

$Q_2 = 202,49 \text{ m}^3$

dno wrzynki = 19 m.

szerokość dna pogłębionego = 26 m.

Wydatek:

a) dla średniej wody:

przekrój = $p = 9,5 \text{ m}^2$

obwód zwilżony = $0 = 20 \text{ m}$.

$$R = 0,475$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0154$$

$$c = 34,3$$

$$\text{chyżość} = v = 0,53 \text{ m.}$$

$$\text{ilość przepływającej wody } Q_2 = 5,04 \text{ m.}^3;$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 115,5 \text{ m.}^2$$

$$O = 41,6 \text{ m.}$$

$$R = 2,776$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0372$$

$$c = 47,4$$

$$v = 1,76 \text{ m.}$$

$$Q_3 = 203,28 \text{ m.}^3$$

2. od prof. 4 + 000 do 5 + 850 (ujścia Narajówki):

$$J = 0,0006$$

$$F = 1.191,437 \text{ km.}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m.}^3$$

$$q_3 = 0,169 \text{ m.}^3$$

$$Q_2 = 4,76 \text{ m.}^3$$

$$Q_3 = 201,34 \text{ m.}^3$$

$$\text{dno wrzynki} = 17 \text{ m.}$$

$$\text{dno pogłębionego łożyska} = 23 \text{ m.}$$

Wydatek:

a) dla średniej wody:

$$p = 8,5 \text{ m.}^2$$

$$O = 18,0 \text{ m.}$$

$$R = 0,47$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0168$$

$$c = 34,4$$

$$v = 0,57 \text{ m.}$$

$$Q_3 = 4,90 \text{ m.}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 105 \text{ m.}^2$$

$$O = 38,6 \text{ m.}$$

$$R = 2,72$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0404$$

$$c = 37,4$$

$$v = 1,91 \text{ m.}$$

$$Q_3 = 200,55 \text{ m.}^3$$

3. od prof. 5 + 850 do 8 + 000.

$$J = 0,0006$$

$$F = 831,966 \text{ km.}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m.}^3$$

$$q_3 = 0,188 \text{ m.}^3$$

$$Q_2 = 3,32 \text{ m.}^3$$

$$Q_3 = 156,40 \text{ m.}^3$$

$$\text{dno wrzynki} = 12 \text{ m.}$$

$$\text{dno pogłębionego łożyska} = 18 \text{ m.}$$

Wydatek:

a) dla średniej wody:

$$p = 6 \text{ m.}^2$$

$$O = 13 \text{ m.}$$

$$\begin{aligned} R &= 0,461 \\ \sqrt{RJ} &= 0,0166 \\ c &= 34,4 \\ v &= 0,57 \text{ m.} \\ Q_2 &= 3,42 \text{ m.}^3 \end{aligned}$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$\begin{aligned} p &= 87,5 \text{ m.}^3 \\ O &= 33,6 \text{ m.} \\ R &= 2,604 \\ \sqrt{RJ} &= 0,0395 \\ c &= 46,8 \\ v &= 1,83 \text{ m.} \\ Q_3 &= 160,13 \text{ m.}^3 \end{aligned}$$

4. od prof. 8 + 000 do 16 + 000.

$$J = 0,0007 \quad F = 831,966 \text{ km.}^2$$

ilość wody do odprowadzenia jak wyżej pod 3.

$$Q_1 = 3,32 \text{ m.}^3 \quad Q_3 = 156,40 \text{ m.}^3$$

dno wrzynki = 11 m.

dno pogłębionego łożyska = 16 m.

Wydatek:

a) dla średniej wody:

$$\begin{aligned} p &= 5,5 \text{ m.}^3 \\ O &= 12 \text{ m.} \\ R &= 0,458 \\ \sqrt{RJ} &= 0,0179 \\ c &= 34,4 \\ v &= 0,61 \text{ m.} \\ Q_2 &= 3,36 \text{ m.}^3 \end{aligned}$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$\begin{aligned} p &= 80,5 \text{ m.}^2 \\ O &= 31,6 \text{ m} \\ R &= 2,547 \\ \sqrt{RJ} &= 0,0422 \\ c &= 46,6 \\ v &= 1,96 \text{ m} \\ Q_3 &= 157,78 \text{ m.}^3 \end{aligned}$$

5. od prof. 16 + 000 do 19 + 000

$$J = 0,0007 \quad F = 793,217 \text{ km.}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m.}^3 \quad q_3 = 0,191 \text{ m.}^3$$

$$Q_2 = 3,17 \text{ m.}^3 \quad Q_3 = 151,50 \text{ m.}^3$$

dno wrzynki = 10 m

dno pogłębionego łożyska = 15 m.

Wydatek:

a) dla średniej wody:

$$\begin{aligned} p &= 5,0 \text{ m.}^2 \\ O &= 11 \text{ m} \end{aligned}$$

$$R = 0,4545$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0179$$

$$c = 33,5$$

$$v = 0,60 \text{ m}$$

$$Q_2 = 3,00 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 77,0 \text{ m}^2$$

$$O = 30,6 \text{ m}$$

$$R = 2,51$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0419$$

$$v = 1,97$$

$$Q_3 = 151,69 \text{ m}^3$$

6. od prof. 19 + 000 do 22 + 600 (do projektowanej szluzy w Bursztynie).

$$J = 0,0007 \quad F = 758,803 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,196 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 3,03 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 148,72 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 10 m jak pod 5

dno pogłębionego łożyska = 14,5 m

7. od prof. 22 + 600 do 25 + 000

(w cofce średniej wody od szluzy Bursztyńskiej).

$$J = 0,000491 \quad F = 751,069 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,196 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 3,00 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 147,21 \text{ m}^3$$

Profil pełny wykopany o dnie 18 m.

Wydatek zwyczajny wielkiej wody:

$$p = 87,5 \text{ m}^2$$

$$o = 33,6 \text{ m}$$

$$R = 2,6$$

$$\sqrt{RJ} = 0,036$$

$$c = 46,9$$

$$v = 1,69 \text{ m}$$

$$Q_3 = 147,88 \text{ m}^3$$

8. od prof. 25 + 000 do 25 + 520

$$J = 0,0007 \quad F = 727,151 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,197 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,91 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 143,25 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 10 m

dno pogłębionego łożyska = 14 m

Wydatek:-

a) dla średniej wody

jak pod 5) $Q_2 = 3,00 \text{ m}^3$;

b) dla zwyczajnej wielkiej wody

$$p = 73,5 \text{ m}^2$$

$$o = 29,6 \text{ m}$$

$$R = 2,483$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0417$$

$$c = 46,5$$

$$v = 1,94 \text{ m}$$

$$Q_3 = 142,59 \text{ m}^3$$

9. od prof. 25 + 520 do 28 + 550

$$J = 0,0007 \quad F = 695,798 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,201 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,78 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 139,86 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 9,5 m

dno pogłębionego łożyska = 14 m

Wydatek:

a) dla średniej wody

$$p = 4,75 \text{ m}^2$$

$$o = 10,5 \text{ m}$$

$$R = 0,45$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0177$$

$$c = 33,45$$

$$v = 0,58 \text{ m}$$

$$Q_2 = 2,76 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody

jak pod 8) $Q_3 = 142,59 \text{ m}^3$

10. od profilu 28 + 550 do 30 + 060

$$J = 0,0007 \quad F = 682,827 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,201 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,73 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 137,24 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 9,5 m

dno pogłębionego łożyska = 13,5 m

Wydatek:

a) dla średniej wody

jak pod 9) $Q_2 = 2,76 \text{ m}^3$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 71,75 \text{ m}^2$$

$$o = 29,1 \text{ m}$$

$$R = 2,46$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0415$$

$$c = 46,38$$

$$v = 1,92 \text{ m}$$

$$Q_3 = 137,76 \text{ m}^3$$

11. od prof. 30 + 060 do 33 + 000

$$J = 0,0007 \quad F = 665,913 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,202 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,66 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 134,51 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 9 m

dno pogłębionego łożyska = 13 m

Wydatek:

a) dla średniej wody

$$v = 0,58 \text{ m}$$

$$Q_2 = 2,62 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody

$$p = 70,0 \text{ m}^2$$

$$o = 28,6 \text{ m}$$

$$R = 2,447$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0414$$

$$c = 46,34$$

$$v = 1,92 \text{ m}$$

$$Q_3 = 134,40 \text{ m}^3$$

12. od prof. 33 + 000 do 35 + 290

$$J = 0,0007 \quad F = 639,442 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,206 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,56 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 131,72 \text{ m}^3$$

Profil poprzeczny i wydatek jak wyżej pod 11.

13. od prof. 35 + 290 do 37 + 600

$$J = 0,0007 \quad F = 522,425 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,217 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,09 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 113,35 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 7 m

dno pogłębionego łożyska = 10,5 m.

Wydatek:

a) dla średniej wody

$$p = 3,5 \text{ m}^2$$

$$o = 8 \text{ m}$$

$$R = 0,4375$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0175$$

$$v = 0,58 \text{ m}$$

$$Q_2 = 2,03 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody

$$p = 61,25 \text{ m}^2$$

$$o = 26,1 \text{ m}$$

$$R = 2,346$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0405$$

$$c = 46,06$$

$$o = 1,86 \text{ m}$$

$$Q_3 = 113,92 \text{ m}^3$$

14. od prof. 37 + 600 do 37 + 940

$$J = 0,001 \quad F = 522,425 \text{ km}^2$$

$$q_2 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,217 \text{ m}^3$$

$$Q_2 = 2,09 \text{ m}^3 \quad Q_3 = 113,35 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 6 m

dno pogłębionego łożyska = 8 m.

Wydatek:

a) dla średniej wody

$$p = 3 \text{ m}^2$$

$$o = 7 \text{ m}$$

$$R = 0,4286$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0207$$

$$c = 33,14$$

$$v = 0,68 \text{ m}$$

$$Q_2 = 2,04 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 52,5 \text{ m}^2$$

$$o = 23,6 \text{ m}$$

$$R = 2,2245$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0471$$

$$c = 45,75$$

$$v = 2,14 \text{ m}$$

$$Q_3 = 112,35 \text{ m}^3$$

15. od prof. 37 + 940 do 38 + 150

$$J = 0,001 \quad F = 503,761 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,218 \text{ m}^3$$

$$Q_1 = 2,01 \text{ m}^3 \quad Q_2 = 109,81 \text{ m}^3$$

Profil i wydatek jak pod 14.

16. od prof. 38 + 150 do 42 + 000

$$J = 0,001 \quad F = 472,621 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,224 \text{ m}^3$$

$$Q_1 = 1,89 \text{ m}^3 \quad Q_2 = 105,86 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 5,5 m

dno pogłębionego łożyska = 7,5 m.

Wydatek dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 50,75 \text{ m}^3$$

$$o = 23,1 \text{ m}$$

$$R = 2,197$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0468$$

$$c = 45,7$$

$$v = 2,13 \text{ m}$$

$$Q_3 = 108,10 \text{ m}^3$$

17. od prof. 42 + 000 do 45 + 163

$$J = 0,001 \quad F = 438,685 \text{ km}^2$$

$$q_1 = 0,004 \text{ m}^3 \quad q_3 = 0,227 \text{ m}^3$$

$$Q_1 = 1,75 \text{ m}^3 \quad Q_2 = 99,58 \text{ m}^3$$

dno wrzynki = 5 m

dno pogłębionego łożyska = 7 m.

Wydatek dla zwyczajnej wielkiej wody:

$$p = 49 \text{ m}^2$$

$$o = 22,6 \text{ m}$$

$$R = 2,17$$

$$\sqrt{RJ} = 0,046$$

$$c = 45,6$$

$$v = 2,09 \text{ m}$$

$$Q_3 = 102,41 \text{ m}^3$$

Jedyną trudność przy obliczeniu przekrojów poprzecznych dla wielkiej wody stanowiła przestrzeń Lipy przy samym ujściu do Dniestru, podczas gdy bowiem szerokość projektowanego dna pogłębionej rzeki wynosi 26 m, a szerokość górna 40 m, to rozpiętość mostu kolei Czerniowieckiej w profilu 0 + 121 wynosi tylko 18,2 m.

Ponieważ rozszerzenie mostu kolejowego byłoby połączeniem ze znacznymi kosztami, przypuszczono w obliczeniu możliwość spiętrzenia, do którego zastosowano podniesienie brzegów na odnośnej przestrzeni rzeki powyżej profilu 0 + 121.

Dla bezpieczeństwa przyjęto do obliczenia wzór używany przez inżynierów francuskich (Belanger, D'Aubisson i Bresse), który daje największe spiętrzenie:

$x = \frac{v^2 - v_0^2}{2g}$, gdzie x = wysokość spiętrzenia, v = chyżość wody przyływającej do mostu, v_0 = chyżość wody pod mostem, g = akceleracja.

Przy wysokości spiętrzenia 0,5 m otrzymamy chyżość przyływającej wody (przyjąwszy do szerokości otworu mostu 18,2 m jeszcze szerokość filarów 6 m) przy głębokości $3,5 + 0,5 = 4$ m, $v = \frac{Q_3}{p}$ (dla tej sekcji rzeki = 202,49 m³, przekrój)

$$p = 24,2 \times 4 = 96,8 \text{ m}^2$$

$$v = 2,09 \text{ m};$$

przy współczynniku zaś wypływu

$$\mu = 0,85$$

$$v_0 = 202,49$$

$$\mu \cdot p_0$$

$$p_0 = 18,2 \times 3,5 = 63,70 \text{ m}^2$$

$$v_0 = 3,74 \text{ m}$$

$$x = \frac{3,74^2 - 2,09^2}{2g} = 0,49 \text{ m}$$

albo okrągło = 0,5 m.

Do tej cofki zastosowano więc wysokość podwyższenia brzegów, dla których wedle wzorów Rühlmanna obliczono spiętrzenie nad zwyczajną wielką wodą, a mianowicie:

a) w pierwszych czterech kilometrach, gdzie

$$J = 0,0005, \text{ a głębokość wody} = 3,5 \text{ m,}$$

wynosi spiętrzenie:

w odległości od mostu	$l = 1.000 \text{ m}$	$x = 0,355 \text{ m}$
" " "	$l = 2.000 \text{ „}$	$x = 0,247 \text{ „}$
" " "	$l = 3.000 \text{ „}$	$x = 0,169 \text{ „}$
" " "	$l = 4.000 \text{ „}$	$x = 0,113 \text{ „}$

b) w dalszej przestrzeni, gdzie $J = 0,0006$, a głębokość wody również 3,5 m,

w odległości od mostu	$l = 5.000 \text{ m}$	$x = 0,070 \text{ m}$
" " "	$l = 6.000 \text{ „}$	$x = 0,043 \text{ „}$
" " "	$l = 6.369 \text{ „}$	$x = 0,035 \text{ „}$

W podobny sposób obliczono też cofkę dla średniej wody, spowodowaną spiętrzeniem szluzu bursztyńskiej = 1,475 m nad progiem szluzu, czyli 0,975 m nad średnią wodą nie spiętrzoną, gdzie przy spadzie $J = 0,0007$, a głębokości wody $t = 0,5$ m, spiętrzenia w pojedynczych punktach są następujące:

w odległości	$l = 33 \text{ m}$	$x = 0,953 \text{ m}$
"	$l = 100 \text{ „}$	$x = 0,908 \text{ „}$
"	$l = 200 \text{ „}$	$x = 0,840 \text{ „}$
"	$l = 300 \text{ „}$	$x = 0,777 \text{ „}$
"	$l = 400 \text{ „}$	$x = 0,710 \text{ „}$
"	$l = 500 \text{ „}$	$x = 0,645 \text{ „}$

w odległości	$l = 1.000 \text{ m}$	$x = 0,342 \text{ m}$
"	$l = 1.500 \text{ „}$	$x = 0,115 \text{ „}$
"	$l = 2.000 \text{ „}$	$x = 0,021 \text{ „}$
"	$l = 2.358 \text{ „}$	$x = 0,005 \text{ „}$

Obrane i obliczone w ten sposób przekroje poprzeczne nie przeszkadzają także wcale odpływowi wód średnich i zwyczajnych wielkich z górnej Lipy, gdyż jak z profilu podłużnego okazuje się, tak średnia jak i wielka projektowana woda schodzi się zupełnie z projektowanymi stanami wód powyżej mostu w Rudzie.

Również i ze względu na wysoki stan wód na Dniestrze w ciągu ostatnich lat 16tu obserwowany, powinny zastosowane na dolnej Lipie przekroje poprzeczne chronić grunta nadbrzeżne od cofki Dniestru, gdyż przy stanie projektowanej wody wielkiej na Lipie 3,28m nad zerem okazuje się, że wielka woda Dniestru w ciągu tych lat 16 tylko 6 razy była wyższą, mianowicie:

12. Maja	1883	przy stanie	3,55	nad zerem
12. Kwietnia	1875	" "	3,60	" "
28. Września	1880	" "	3,50	" "
20. Maja	1882	" "	3,50	" "
20. Sierpnia	1882	" "	5,00	" "
21. Czerwca	1884	" "	4,20	" "

a nawet, jeżeliby wielka woda Lipy nie zesłała się równocześnie z wielką wodą Dniestru, to z uwagi na podniesienie brzegów z powodu cofki wywołanej spiętrzeniem mostu kolejowego o 0,5 m (przyczem brzegi Lipy wznoszą się 3,78 m nad zerem wody Dniestrowej), otrzymalibyśmy tylko dwa wypadki, w których wielka woda Dniestru przeniosłaby podwyższone brzegi Lipy, t. j. roku 1882, w którym w ogóle woda Dniestru dosięgła swego najwyższego dotąd obserwowanego stanu (5,00 m nad zerem), tudzież rok powszechnej powodzi w całej Galicyi (1884), kiedy woda Dniestru podniosła się do 4,20 m nad zero.

Celem zupełnego zasłonięcia doliny Lipy od wylewu Dniestru potrzebnem byłoby poprowadzenie wałów wstecznych mniej więcej do 6go kilometra projektowanej trasy Lipy (poziom bowiem największej wody Dniestru z r. 1882 trafia projektowany podwyższony brzeg Lipy w profilu 3 + 100); obwałowanie to wsteczne jednak byłoby tylko wówczas skutecznem i wskazanem, gdyby równocześnie mogła być obwałowana dolina Dniestru od Żurawienka, a przynajmniej od pagórka w Tenetnikach przy ujściu Swirza, co wszakże dopiero po uregulowaniu łożyska Dniestru na tej przestrzeni byłoby wykonalnem.

Ujście
Narajówki.

Ponieważ ujście mniejszych dopływów Lipy nie będzie wymagać znaczniejszego nakładu (wydatek ten znajduje pokrycie w kosztorysie w Rub. „Rozmaite i nieprzewidziane“), zatem odstąpiono od szczegółowego obliczania przekrojów normalnych dla tych dopływów, a ograniczono się tylko na oznaczenie przekroju poprzecznego dla ujścia Narajówki, która ma być uregulowaną na długości 600 m.

Przy tem samym założeniu, które przyjęto dla Lipy, mianowicie $q_1 = 0,004 \text{ m}^3$ a $q_3 = 0,237 \text{ m}^3$

otrzymamy :

ilość średniej wody z 352,873 km².

$Q_1 = 1,447 \text{ m}^3$

ilość zaś zwyczajnej wielkiej wody :

$Q_3 = 83,65 \text{ m}^3$

Przy spadzie $J = 0,0015$ wystarczy dla odprowadzenia średniej wody wrzynka 0,5 m głęboka o szerokości dna 3,0 m ze szkarpami podwójnymi, dla odprowadzenia zaś zwyczajnej wielkiej wody profil pełny (bez uwzględnienia nawet pogłębienia) o dnie = 9 m a głębokości od brzegu do górnej krawędzi wrzynki = 2,5 m

Wydatek bowiem wynosi:

a) dla średniej wody:

$$p = 2,0 \text{ m}^2$$

$$o = 5,2$$

$$R = 0,384$$

$$\sqrt{RJ} = 0,024$$

$$c = 32,5 \text{ (dla } n = 0,025)$$

$$v = 0,78 \text{ m}$$

$$Q_2 = 1,56 \text{ m}^3$$

b) dla zwyczajnej zaś wielkiej wody:

$$p = 37 \text{ m}^2$$

$$o = 20,4 \text{ m}$$

$$R = 1,813$$

$$\sqrt{RJ} = 0,0521$$

$$c = 44,3$$

$$v = 2,31 \text{ m}$$

$$Q_3 = 85,47 \text{ m}^3$$

Szluzą Bursztyńska:

Dla obliczenia otworu projektowanej szluzy Bursztyńskiej potrzebnego do odprowadzenia zwyczajnej wielkiej wody użyto wzoru Rühlmanna (a właściwie Dubuat'a).

$$Q = b \sqrt{2g} \left[\left(\frac{2}{3} \varphi_1 h + \frac{2}{3} \varphi_1 k + \varphi_2 a \right) \sqrt{h+k} - \frac{2}{3} \varphi_1 \sqrt{k} \right]$$

gdzie oznacza:

Q = ilość wielkiej wody mającej przepłynąć przez szluzę = 147,21 m³

b = otwór w świetle szluzy, który ma być obliczony

g = akceleracja

$$\sqrt{2g} = 4,429$$

φ_1 = współczynnik wypływu wzięty z doświadczenia dla przekroju wody spiętrzonyj powyżej zwierciadła dolnej wody (poniżej szluzy) = 0,7

$$\frac{2}{3} \varphi_1 = 0,4666$$

h = różnica zwierciadeł wielkiej wody powyżej i poniżej szluzy, równa wysokości progu szluzy (0,3 m) więcej pogłębieniu poniżej szluzy (0,5 m) = 0,8 m,

$k = \frac{v^2}{2g}$ = wysokość ciśnienia odpowiadająca chyżości przepływającej do szluzy wielkiej wody,

$$(v = 1,69 \text{ m})$$

$$k = 0,145$$

φ_2 = współczynnik wypływu dla przekroju przepływającej przez szluzę wody między progiem a zwierciadłem dolnej wody = 0,62,

a = głębokość wody przepływającej między progiem a zwierciadłem dolnej wody = 3,5 — h = 2,7 m

$$\sqrt{h} + k = 0,977,$$

$$\sqrt{k} = 0,380.$$

Wstawiając te wartości do powyższego wzoru, otrzymamy:

$$Q = 147,21 = b \times 4,429 \times 2,041$$

$$b = \frac{147,21}{9,039} = 16,2 \text{ m}$$

Całkowity otwór w świetle podzielono przez przyjętą szerokość otworu dla jednej kłapy lub zastawki = 1,68 m, daje okrągło 9 otworów po 1,68 m w świetle.

Uzasadnie-
nie proje-
ktowanych
budowli.

Najgłówniejszy dział projektowanych robót stanowi ruch ziemi, który przy wykopie nad wodą wynosi	1,370.884 m ³
pod wodą zaś	178.185 „
razem	<u>1.549.069 m³</u>

Tak znaczną kubaturę wykopu spowodowała, jak już wyżej nadmieniono konieczność pogłębienia i rozszerzenia łożyska, a przytem potrzeba skrócenia biegu celem uzyskania większego spadku, oraz łagodniejszych krzywizn. Jakkolwiek starano się w projekcie zatrzymać wedle możności dawne łożysko rzeki, przyczem musiano zastosować minimalne nawet promienie łuków, mimo to z całej długości projektowanej trasy 45,163 kilometrów powiodło się wyzyskać stare łożysko tylko na długości 24,976 kilometrów, tak, iż reszta długości 20,187 kilometrów, czyli 44²/₃% trasy nowego łożyska musi być na nowo wykopana. Gdy z powodu podobnie znacznej ilości przekopów, zaprojektowanych dla górnej Lipy przy odnośnym projekcie regulacyjnym zauważano ze strony oddziału technicznego Namiestnictwa lwowskiego, że przy wykonaniu robót należałoby wprowadzić niektóre modyfikacje, a mianowicie pod względem zatrzymania starego biegu rzeki, przez co będzie możliwem zmniejszenie kosztów przedsięwzięcia („dass bei Ausführung dieser Arbeiten manche Modificationen u. z. beziehentlich der Beibehaltung des alten Flusslaufes vorzunehmen waren, wodurch möglicherweise die Kosten dieses Unternehmens sich geringer herausstellen werden“), — wypada przy tej sposobności kilka słów nadmienić dla wyjaśnienia kwestyi czy uwaga ta, wydająca się na pierwszy rzut oka zupełnie słuszną, znajduje zastosowanie do projektu regulacji Lipy.

Otóż, gdyby zasada powyższa miała być przyjętą dla Lipy, musiałaby trasa idąca starem łożyskiem być najtańsza, trasa zaś przedstawiająca linią najkrótszą z maximum wykopów najdroższą, czyli roboty ziemne potrzebne do rozszerzenia starego łożyska na długości 64,920 kilometrów spowodowałyby mniejszy koszt, aniżeli suma wykopu, wynikająca z projektowanej trasy 45,163 km. (w tem 20,187 km. przekopów). Dla porównania tedy kosztów wykopu wedle jednej lub drugiej alternatywy przeprowadzono cały szereg obliczeń przekrojów poprzecznych wykopu nad wodą: z jednej strony w tych profilach, gdzie projekt zatrzymuje stare łożyska, z drugiej zaś strony w tych punktach, gdzie wypadnie wykopać całkiem nowe łożysko, i znaleziono, że wykop w przekopach przewyższa ruch ziemi w starem łożysku o 29, 40, 45 do 50%.

Przyjąwszy za jednostkę porównania jeden kilometr starego biegu rzeki, rozszerzonego do rozmiarów normalnych przekrojów poprzecznych, otrzymano na podstawie powyższego obliczenia jako ekwiwalent jednego kilometra przekopu 1,4 kilometra rozszerzonej starej rzeki, z czego okazuje się, że

1. w razie zatrzymania starego biegu rzeki, byłoby do uregulowania 64·920 jednostek;

2. wedle projektu zaś

$$\begin{array}{rcl} 24,976 \text{ km. starej rzeki} & = & 24,976 \text{ jednostek} \\ \text{a } 20,187 \text{ „ przekopów po } 1,4 & = & 28,262 \text{ „} \end{array}$$

Razem 53,238 jednostek

czyli, że projektowana trasa rzeki, skracająca stary bieg o 19,757 km., a idąca na długość 20,187 km. samymi przekopami, tańszą jest od ewentualnej trasy, zatrzymującej w zupełności stare łożysko o blisko 18%, — a to z tego powodu, że istniejące łożysko Lipy jest za wąskie i wymaga znacznego rozszerzenia.

Obok tej widocznej korzyści projektowanej trasy w kubaturze nie można też pominąć następujących względów, które za nią przemawiają :

1. mniej ostrych zakrętów i wklęsłych brzegów, któreby wymagały osobnego zabezpieczenia, przedstawiającego według kosztorysu koszt 2 zł. 7 ct. na metr bieżący ;

2. możliwość pogłębienia łożyska wskutek skrócenia biegu i uzyskania większego spadku ;

3. wreszcie mniejsze rozmiary przekrojów poprzecznych (a więc i kubatury wykopu), które stoją w odwrotnym stosunku do spadku (w danym wypadku miałyby się w przybliżeniu przekrój normalny przy trasie zatrzymującej stary bieg rzeki, do projektowanego przekroju przeciętnego, jak $\sqrt{0,00073031} : \sqrt{0,00050915} = 270 : 225$ czyli wymagałoby mniej więcej o $16\frac{2}{3}\%$ większego wykopu, li tylko z powodu zmniejszonego spadku).

Z powyższych powodów wydawało się więc stosownem zaprojektowanie znaczniejszego sprostowania rzeki, tembardziej, że Lipa jako nie niosąca wcale grubszego materiału, nie potrzebuje dzisiejszego rozwinięcia swej długości, a przytem zaprojektowana korekcyja dozwala rozłożyć spadek racjonalnie na znaczniejsze długości i w odpowiednim do biegu stosunku.

Ze względu, że rzeka Lipa wcale nie zmienia swego łożyska, lub też tylko w ostrych zakolach nieznacznie podrywa brzegi (czego dowodem mapy katastralne), a przytem grunt jest dosyć zwięzły, bo jak już wyżej wspomniano, składa się z namulów gliny mamutowej z resztkami roślinnymi, — nie liczone wcale w projekcie na wyrobienie przekrojów w przekopach przez siłę wody, lecz przyjęto jako założenie wykop pełnych profilów. O ile z wykonanych licznych sond gruntu wnosić wolno, można przy wykonaniu robót dla próby zastosować przekopy samoczynne w najniższej sekcji Lipy między Bołszowcami a ujściem do Dniestru, gdzie Lipa przerzyna aluwium Dniestru i gdzie w głębokości 2 do 2,5 znajduje się sporadycznie piasek i żwir Dniestrowy.

Gdyby jednak nawet próba ta się udała, trudnem byłoby liczyć na redukcją ogólnych kosztów, gdyż, jak się to ma rzecz przy każdym przekopie samodzielnym, niepodobna z góry przewidzieć, na który brzeg przerzuci się nurt rzeki, zatem należałoby wtedy równocześnie z wykonaniem wrzynki (cunette) ubezpieczyć obydwie brzegi, co zawsze pociągnęłoby za sobą koszt równoważący oszczędność na robotach ziemnych.

Jakkolwiek przy zaprojektowanej trasie oczekiwać można, że woda w zregulowanym łożysku nie będzie podmywała brzegów, to jednak wydawało się koniecznym, o ile wnosić można z rozpoczętych robót na górnej Lipie, zaprojektować pewne zabezpieczenie brzegów nietylko ze względu na utrzymanie szkarp w przy-

szłości, lecz także dla łatwiejszego wykonania nasypów w starych łożyskach przy budowie, szczególnie tam, gdzie nasypy (nowe szkarpy) przypadają na znacznie głębokości wody, gdzie więc bez podtrzymania budowlami, choćby najprymitywniejszymi ziemia świeżo w wodzie usypana byłaby wypłukaną, a nasyp narażony na usunięcie. W tym celu zaprojektowano ubezpieczenie szkarp płotkami o silniejszych palach średnicy 15 cm., wbitych do głębokości 1 m. pod dno, na przestrzeniach prostych, — w łukach zaś lub przy większych głębokościach, gdzie płotek nie mógłby wytrzymać ciśnienia szkarpy, przewidziano wzmocnienie takiego płotka narzutem kamiennym o koronie 0,5 m. z pojedynczym nachyleniem szkarpy. Jako materiał do budowy wodnych z pomiędzy rozmaitych odmian skał trzeciorzędnych a po części kredowych, znajdujących się w obfitości wzdłuż całej Lipy nadaje się wedle opinii profesora Lwowskiej szkoły politechnicznej p. Niedźwiedzkiego jedynie piaskowiec podolski, zawierający około 60% kwarcu spojonego wapnem, który jednak znajduje się tylko w dwóch miejscach bliskich dolnej Lipy, mianowicie w Firlejowie i Bursztynie i ztąd na całą tę przestrzeń będzie musiał być dowiezionym. Ponieważ wydobywanie kamienia do budowy wodnych odbywać się będzie w zarządzie własnym, zatem ze względów oszczędnościowych zaprojektowano także obok płotków i narzutów wałki z ta pianie, do których dadzą się użyć mniejsze kamienie, nie przydatne już do narzutów.

Obok tych budowli naznaczono w szczegółowym planie sytuacyjnym (1 · 2.880) poniżej mostu kolejowego tamę separacyjną przy ujściu Lipy do Dniestru; ponieważ jednak budowla ta leży poza obrębem okręgu konkurencyjnego, a przytem nie wiadomo czy trasa regulacyjna Dniestru pójdzie tem zakolem, nie wciągnięto takiej do kosztorysu.

Oprócz robót ziemnych i mniejszych ubezpieczeń brzegów objętą jest projektem budowa pięciu mostów w punktach, gdzie trasa rzeki przecina komunikacją, lub też rozpiętość istniejących mostów jest niedostateczną dla przepuszczenia projektowanej wody wielkiej, — oraz budowa szluzy w profilu 22 + 600 do piętrzenia wody dla młyna Bursztyńskiego.

Do tych budowli ma być użytym materiał drewniany dębowy, który w tamtej okolicy jest jeszcze stosunkowo tanim.

Co do szluzy rzeczony nadmienia się, że z 9 otworów (po 1,68 m. światła) 6 ma być zamykanych zastawkami, podnoszonemi za pomocą wałków na łańcuchach, 3 zaś środkowe klapami otwierającemi się automatycznie pod ciśnieniem wody przewyższającej górną krawędź klap i zastawek. Klapy te, które powinnyby być zastosowane do zamykania całej szluzy, gdyby nie ta ich słaba strona, że przez otwory między słupem a górnemi ich częściami powyżej osi obrotowej poziomej, traci się pewną ilość wody, służyć mają do zabezpieczenia gruntów nadbrzeżnych od samowoli młynarzy, przez uregulowanie stanów wód średnich.

Objaśnienie
planów.

Za punkty stałe służyły przy niwelacyi: głowa szyny na przyczółku lewym mostu kolei Czerniowieckiej oraz 21 słupów dębowych opatrzonych krzyżem na dole a gwóździem u góry i zakopanych w pewnych odstępach, których położenie uwidoczniłem jest w planach sytuacyjnych i profilu podłużnym, oraz osobnej tabeli. Wysokość wzmiankowanej szyny na moście kolei Czerniowieckiej podana przez zarząd tejże kolei wynosić ma 212,410 metrów nad poziomem morza Adryatyckiego, kota zaś tej samej szyny w mapach Instytutu wojskowo-geograficznego

(1:25,000) podaną jest na 221,000 m., z czego wynika, że koty kolejowe są niższe o 8,590 m.

Ponieważ żadna z tych kot nie jest ściśle oznaczoną, a jako kartę przeglądową użyto map Instytutu wojskowo geograficznego, zatem, ażeby koty niwelacji przeprowadzonej w celu regulacji odpowiadały warstwicom i kotom planu przeglądowego, przyjęto za podstawę całej niwelacji niweletę mostu kolejowego, oznaczoną przez wojskowo-geograficzny instytut kotę 221,000 i wedle tej koty obliczono wszystkie wysokości. (Koty w ten sposób obliczone niższe są od poziomu porównawczego przyjętego w projekcie górnej Lipy według kot zaznaczonych w kartach Instytutu wojskowo-geograficznego 1:75.000 o 4,482 m.)

Jakkolwiek rozporządzenie Ministertwa rolnictwa i spraw wewnętrznych z dnia 18. Grudnia 1885 (Dz. u. p. L. 1 z r. 1886) o instruowaniu projektów technicznych dla przedsiębiorstw melioracyjnych obowiązywać ma dopiero od 1. Stycznia 1887., to jednak starano się przy wypracowaniu projektu zastosować do postanowień tego rozporządzenia, o ile takowe bez ilustracji wzorami szczególnie profilów podłużnego i poprzecznych zostały należycie zrozumianemi.

Projekt więc niniejszy obejmuje:

a) Plany sytuacyjne, a mianowicie:

1. Plan dorzecza i zalesienia w skali 1:75.000.
2. Plan geologiczny w skali 1:75.060.
3. Plan przeglądowy w skali 1:25.000, w dwóch egzemplarzach, z których jeden w przepisany formacie dla Ministerstwa rolnictwa z trasą i terenem inundacyjnym oznaczonym barwą niebieską, drugi zaś w kartach tylko z trasą rzeki (gdyż z powodu poprzedniego nałożenia kolorami kultur, które było potrzebne przy zdjęciach, oznaczenie terenu inundacyjnego barwą niebieską utrudniłoby orientację).

4. Szczegółowy plan sytuacyjny w skali 1:2.880 w 28 pasach z oznaczeniem istniejącego łożyska i zakładów wodnych, oraz projektowanej trasy, nowych mostów, szluz w Bursztynie, ubezpieczeń brzegów płotkami (względnie narzutem kamiennym lub wałkami zatapianymi), punktów stałych, profilów doliny i okręgu konkurencyjnego (barwą zieloną). Sytuacji tej nie złożono w przepisany format, lecz przedkłada się takową w mapach (dozwolonych rozporządzeniem ministeryalnym), gdyż mapy te posłużą do wypracowania operatu dla okręgu konkurencyjnego, którego rozmiary, jak to widać z linii zielonej, przekraczają format 21×34 cm. Z tego samego powodu nie nałożono w tym szczegółowym planie terenu inundacyjnego barwą niebieską, gdyż przez to powstałoby jeszcze znaczniejsze skurczenie map, co utrudniłoby obliczenie części parcel dla katastru konkurencyjnego.

b) Plany profilowe.

1. Profil podłużny projektowanego łożyska Lipy w skali 1:5.760 (dwa razy mniejszej od skali szczegółowego planu sytuacyjnego) dla długości a 1:100 dla wysokości. W profilu tym oznaczono istniejący stan wody średniej linią niebieską, projektowaną wodę średnią i zwyczajną wielką silniejszymi liniami czerwonymi, dno projektowanego wykopu linią czarną z uwidocznieniem wykopu przez nałożenie powierzchni barwą żółtą, wreszcie spodziewane pogłębienie cienką linią czerwoną. W profilu tym nie znajduje się zamarkowanie terenu pod względem geologicznym, bo cały ten teren stanowi jedna formacja aluwium, zatem ciągle powtarzanie tej samej barwy lub też napisu mających oznaczać formację geologiczną wydawało się

zbytecznym. Jedyną wątpliwość przy sporządzaniu profilu podłużnego była co do stopniowania poziomu od dziesięciu do dziesięciu metrów, oraz co do miejsca kot projektu i wykopów, (które według rozporządzenia ministeryalnego stać mają u góry na prawej stronie rzędnych). Przepis co do stopniowania poziomu zrozumiano w tym sensie, że nie teren, dno i woda, w ogóle łożysko, mają być przerywane, coby niekorzystnie wpłynęło na jasność i łatwy przegląd profilu, lecz poziom porównawczy, przyczem jednak powstać tu musiały nierówne formaty. Co się zaś tyczy pisania kot projektu i wykopu, interpretowano dosłownie odnośne rozporządzenie i umieszczano takowe po drugiej stronie rzędnych, chociaż racjonalniej byłoby pisać te koty po tej samej stronie ordynaty, gdzie są koty dna, brzegów i terenu, a to z tego powodu, że bardzo często zdarzają się przejściowe profile z rzeki do wykopu, gdzie po obydwóch stronach rzędnej wypadnie pisać koty dna i brzegów z jednej strony, terenu zaś z drugiej strony — a w takim razie (zwłaszcza przy małej skali długości profilu podłużnego) konstruktor znaleźć się może w kłopotcie co do zamieszczenia kot projektu i wykopu względnie nasypu.

2. Plan ujścia Narajówki (profil podłużny w skali, jak poprzedni, oraz przekroje poprzeczne w skali 1:100).

3. Przekroje poprzeczne Lipy w dwóch częściach, mianowicie od ujścia do mostu na drodze gminnej w Bursztynie (od profilu 0 + 000 do 19 + 523), tudzież od mostu w Bursztynie do mostu na drodze państwowej w Rudzie (od prof. 19 + 523 do 45 + 163) w skali wysokości profilu podłużnego 1:100. W profilach tych opuszczono poziom porównawczy dla zmniejszenia rozmiarów planów, które i tak mają już znaczną objętość, a w razie zamieszczenia poziomu porównawczego wypadłyby 4 razy większe (bo zamiast 4 dzisiejszych przekrojów umieszczonoby wówczas na danej wysokości formatu tylko jeden profil). Gatunek ziemi, który nie przedstawia na całej długości projektowanej trasy większych odmian, o czym przekonano się z kilkudziesięciu wykonanych sond gruntu, uwidoczniło tylko w tych miejscach, gdzie podglebie znacznie się różni pod względem spoistości, oraz zawartości piasku i żwiru (w dolinie Dniestru).

4. Normalne profile poprzeczne dla Lipy w skali 1:200, oraz typy ubezpieczeń brzegów w skali 1:50.

c) Plany obiektów:

1. 4 plany mostów drewnianych w skali 1:50.

2. Plan szluzu Bursztyńskiej w skali 1:100 (szczegóły w skali 1:20)

Kosztorys.

Ceny materiałów i dni roboczych przyjęto w kosztorysie w wysokościach podanych przez c. k. Starostwa w Rohatynie i Stanisławowie, oraz inżyniera dróg krajowych okręgu Stanisławowskiego. Przy wymiarze potrzebnej robocizny zastosowano się przeważnie do odnośnych przepisów Namiestnictwa lwowskiego (oraz Styryjskiego dla wałków zatapianych), z wyjątkiem wymiaru dniówki dla robót ziemnych, który dla wykopu oznaczono na 0,22 dni robotnika dla jednego metra sześciennego, zamiast przepisanego dla analiz rządowych wymiaru 0,29 względnie 0,44 dniówki.

W ten sposób wynosi koszt wykopu jednego metra sześciennego przyjęty w kosztorysie regulacji Lipy (przy cenie robotnika 50 ct.) okragło 12 ct.; podczas gdy cena wedle przepisów rządowych wynosiłaby 16 do 24 ct. Zaoszczędzenie to znaczne w porównaniu z budowlami wykonywanymi na podstawie kosztorysów rządowych, bo wynoszące 25 do 50%, da się osiągnąć przy regulacji dolnej Lipy, jeżeli budowa

będzie prowadzoną ekonomicznie i to w zarządzie własnym, podobnie jak na górnej Lipie.

Obok robót ziemnych przedstawiających największą rubrykę w kosztorysie nie mały wydatek pociągnie za sobą wykupno gruntów, których cenę przyjęto wedle zrobionego już doświadczenia na górnej Lipie na 500 zł. za jeden hektar, — oraz wykupno siedmiu młynów, przy którym w czasie wykonania robót zachodzić będą pewne trudności z powodu wygórowanych żądań właścicieli. Z uwagi, że wszystkie młyny na dolnej Lipie, jak to skonstatowano przy niwelacji, a następnie komisjonalnie za pośrednictwem Starostw na podstawie zarządzenia Namiestnictwa z dnia 20. Czerwca 1886 l. 35 530, istnieją bezprawnie, bo wbrew wyraźnemu postanowieniu §. 10. kraj. ustawy wodnej, i §. 2. ordyn. młynarskiej z dnia 1. Grudnia 1814, piętrzą wodę do wysokości brzegów, a nadto mimo postanowień §. 42. w związku z §§. 16. i 20. kraj. ustawy wodnej nie posiadają takich urządzeń (szluz gruntowych), któreby umożliwiały należyty odpływ wód i zapobiegały wylewom, pominiawszy już tę okoliczność, że po większej części nie mają dotychczas unormowanego najwyższego dozwolonego stanu wody podług przepisu §. 22. kraj. ustawy wodnej, oraz rozp. Ministerstwa rolnictwa spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i handlu z dnia 9. Lipca 1875 (Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 69 i 70) zdaje się być zupełnie uzasadnionem, jeżeli do obliczenia wartości tych młynów przyjmie się za podstawę czysty dochód, jaki sami właściciele podają we fasyach Władzom powiatowym dla wymiaru podatków, zwłaszcza że gdy przeważną część kosztów regulacji (70%) mają pokryć fundusze publiczne t. j. skarb państwa i kraju, fundusze te nie powinny płacić właścicielom premii ponad tę wartość, od której pobierają podatki.

Podany przez c. k. Starostwo w Rohatynie dochód z młynów na dolnej Lipie fatowany przez właścicieli a przyjęty do wymiaru podatku wynosi w przecięciu z ostatnich lat 3 (1884 do 1886).

1. w Zalipiu (po odtrąceniu 80 zł. dochodu z młyna w Podgrozdziu) 397 zł. 32 ct.
2. w Rohatynie 933 zł. 33 ct.
3. w Koniuszkach 1.100 zł.
4. w Kuniczach 777 zł. 33 ct.
5. w Bouszowie 516 zł. 70 ct.

W podobny sposób fatowany dochód z młynów jednakże łącznie z dochodem z prawa propinacyi podało c. k. Starostwo w Stanisławowie w przecięciu z ostatnich lat sześciu:

- dla młyna w Chorostkowie na 350 zł.
- dla młyna w Tustaniu na 1.081 zł. 27 ct.

Od tych kwot jednak należy odciągnąć wypośredkowany przez Komisję krajową dochód z propinacyi, który wedle aktów urzędowych wynosi w Chorostkowie 248 zł. 85 ct. w Tustaniu zaś 689 zł. 37 ct. tak że sam dochód roczny z młynów wynosi:

6. przy młynie w Chorostkowie 101 zł. 15 ct.
7. przy młynie wreszcie w Tustaniu 391 zł. 90 ct.

W tej drodze znaleziony dochód roczny z młynów pomnożony przez dwadzieścia (t. j. skapitalizowany według 5% dochodu) daje następane wartości młynów, które wciągnięto do kosztorysu, mianowicie (idąc trasą rzeki i z dołu do góry):

1. w Tustaniu 7.838 zł. — ct.
2. „ Chorostkowie 2.023 „ — „
3. „ Bouszowie 10.334 „ — „

4. w Kuniczach	15.546 zł. 60 ct.
5. „ Koniuszkach	22.000 „ — „
6. „ Rohatynie	18.666 „ 60 „
7. „ Zalipiu	7.944 „ 40 „
razem	84.352 zł. 60 ct.

Co się tyczy kosztów utrzymania w czasie budowy, oraz kosztów zarządu, to podobnie jak przy innych tego rodzaju projektach melioracyjnych przyjęto pierwsze (koszta utrzymania) w wysokości 4%, kosztów robót podlegających w czasie budowy uszkodzeniu (t. j. robót ziemnych i ubezpieczeń brzegów), — drugie zaś (koszta zarządu) w wysokości 7% kosztów właściwej budowy (z wyłączeniem kosztów wykupna gruntów i młynów).

Stosownie do przepisów wzmiankowanego rozporządzenia Ministerstwa rolnictwa wstawiono do kosztorysu dla zaokrąglenia ryczałt na wydatki rozmaite i nieprzewidziane w kwocie 12.138 zł. Z tego ryczałtu mają być pokryte koszty budowy pomniejszych przepustów dla rowów osuszających (względnie nawodniających) koszta uregulowania ujścia dopływów, odszkodowanie za czasowo zajęte dla celów budowy gruntu (na place składowe i drogi dojazdowe), odszkodowanie za przerwę w ruchu młyna Bursztyńskiego podczas wykonania robót ziemnych powyżej profilu 22 + 600 i t. p.

Wedle poszczególnych rubryk wydatków przedstawiają się koszta regulacji dolnej Lipy na długości 45,63 kilometrów projektowanej trasy następnie:

1. Roboty ziemne	316.524 zł. 26 ct.
2. Ubezpieczenie brzegów	24.323 „ 96 „
3. Budowa 5 mostów	5.659 „ 95 „
4. Budowa 1 szluzy	6.122 „ 90 „
5. Zasianie brzegów	5.419 „ 56 „
6. Wykupno gruntów	47.458 „ 15 „
7. Wykupno 7 młynów	84.352 „ 60 „
8. Konserwacja w czasie budowy	13.000 „ — „
9. Zarząd	25.000 „ — „
10. Rozmaite i nieprzewidziane	12.138 „ 62 „
Ogółem	540.000 zł. — ct.

czyli okrążyło 11.957 zł. na jeden kilometr długości nowej rzeki.

Ponieważ dla przyspieszenia robót ze względu na rozpoczętą już budowę na górnej Lipie oraz na czas trwania państwowego funduszu melioracyjnego (do r. 1894) zamierzonym jest podział robót regulacyjnych na dolnej Lipie na dwie partye, w którym to celu mają być wydane dwie ustawy krajowe, zatem obok powyżej zestawionego kosztorysu sporządzono jeszcze dwa ogólne kosztorysy, mianowicie:

I dla przestrzeni od ujścia do Dniestru do mostu na drodze gminnej w Bursztynie t. j. od profilu 0 + 000 do 19 + 523;

II. dla przestrzeni od mostu w Bursztynie do mostu w Rudzie t. j. od profilu 19 + 523 do 45 + 163.

Most w Rudzie (t. j. profil 19 + 523) wybrano jako granicę między najniższą przestrzenią a środkową z tego powodu, że łożysko dzisiejsze jest w tym miejscu najlepiej wyrobione, a przytem stan zwyczajnej wody letniej (vide profil podłużny!) na długości przeszło trzech kilometrów powyżej mostu w Bursztynie tak niski (nawet niższy od projektowanego), iż ze względów technicznych nie zachodzi

żadna przeszkoda do podjęcia robót ziemnych od prof. 19 + 523 w górę, równocześnie z rozpoczęciem budowy na najwyższej przestrzeni od ujścia do Dniestru.

Koszt tedy regulacji najniższej przestrzeni od prof. 0 + 000 do 19 + 523 na długości 19,523 kilometrów wynosi wedle I. ogólnego kosztorysu 255.000 zł. czyli przeciętnie 13.061 zł. na kilometr; koszt zaś regulacji środkowej sekcji od profilu 19 + 523 do 45 + 163 wedle II. ogólnego kosztorysu: 285.000 zł. czyli 11.115 zł. na kilometr.

Teren zalewowy i okąg konkurencyjny.

Jako okąg konkurencyjny przyjęto teren, który prawie corocznym wylewom Lipy podlega. Okąg ten oznaczonym został przez inżynierów-asystentów bióra melioracyjnego, Ogonka, Zahradnika i Sobolewskiego, którzy szczegółowe przeprowadzili zdjęcia dla tej regulacji, na podstawie protokolarnych zeznań zwierzchności gmin interesowanych, przyczem granice terenu zalewowego kontrolowano niwelacją (profile poprzeczne całej doliny Lipy).

Wedle granic terenu zalewowego wkreślonych w szczegółowe plany sytuacyjne (obwódka zielona) interesowane są w regulacji następane gminy i obszary dworskie:

I. w regulacji najniższej sekcji od ujścia do mostu w Bursztynie:

a) w powiecie Stanisławowskim, Halicz, Tustań i Chorostków.

b) w powiecie Rohatyńskim, Bołszowce, Słobódka bołszowska, Bouszów, Demianów, Stasiowa wola z Korostowicami i Bursztyn — z łączną powierzchnią 4.058 morgów czyli 2.335.23 hektarów:

II. w regulacji środkowej sekcji od mostu w Bursztynie do mostu w Rudzie: w powiecie Rohatyńskim: Bursztyn, Koropatniki i Kunicze, Nastaszczyn, Obelnica, Koniuszki, Łuczyńce, Babuchów, Putiatyńce, Wierzbilowce, Zakuże, i Sołoniec, Rohatyn, Potok, Podgrodzie, Zalipie, Ruda, wreszcie Kleszczówna i część Firlejowa — z łączną powierzchnią 4.981 morgów czyli 2.866.37 hektarów. (Przytem nadmieniam się, że wprawdzie część Rudy, cała Kleszczówna i część Firlejowa

położone są nad górną Lipą powyżej mostu w Rudzie; gdy jednak te gminy względnie części gmin wyłączone zostały z okręgu konkurencyjnego górnej Lipy jako nie potrzebujące w tym stopniu co powyżej położone partje osuszenia, oraz jako więcej narazone na zalew w razie wykonania regulacji górnej Lipy bez równoczesnego uregulowania tej rzeki poniżej mostu w Rudzie, muszą takowe być wciągnięte do konkurencji dolnej Lipy, której regulacja usuwa właśnie powód, dla którego z konkurencji górnej Lipy zostały wyłączone).

Ogółem więc zostaje pod corocznym zalewem dolnej Lipy obszar 9.039 morgów czyli 5.201,60 hektarów, który winien być w każdym razie wciągniętym do okręgu konkurencyjnego.

Przy ostatecznym oznaczeniu okręgu konkurencyjnego przez władze polityczne wypadnie jednak, zdaniem podpisanego, oprócz gruntów podlegających corocznej inundacji pociągnąć do konkurencji także te grunta, które mimo wybornej jakości gleby skazane są na ciągłe zabagnienie z powodu braku odpływu do Lipy spiętrzonej młynami w Tustaniu, Chorostkowie, Bouszowie, Rohatynie i Zalipiu.

Do takich gruntów należą np. łąki „Bereźniki“ w gminach Tustań, Chorostków i Bołszowce na lewym brzegu Lipy zupełnie zabagnione przez młyn w Chorostkowie i Tustaniu na obszarze około 2 kilometrów kwadratowych, dalej cała przestrzeń gruntów ornych i łąk na prawym brzegu Lipy począwszy od stacji Bursztyn aż do granicy gminy Halicza, ograniczona na zachód linią działu wód między Dniestrem a Lipą, na wschód zaś granicą zalewową (szczególnie np. Folwark Kornelin)

długości 6 kilometrów, szerokości zaś $\frac{1}{2}$ do 1 kilometra i t. p. — Wciągnąwszy te znaczne przestrzenie mierzące tysiąc kilkaset morgów do okręgu konkurencyjnego, otrzymamy obszar gruntów interesowanych w regulacji dochodzących do 10.500 względnie 11.000 morgów podanych w petycyach Rady powiatowej Rohatyńskiej oraz odnośnych gmin i obszarów dworskich.

Ekonomi-
czne zna-
czenie re-
gulacji.

Jak już powyżej nadmieniono cała dolina rzeki Lipy gniłej zostaje pod kulturą łąkową. Ponieważ ten sposób gospodarstwa daje największe dochody bez żadnych prawie wkładów na uprawę, a przytem z powodu znacznej ilości gorzelni w dolinie Lipy siano jest tam bardzo poszukiwane dla bydła opasowego, zatem przy projektowaniu regulacji przedewszystkiem dawano wzgląd na to, ażeby system gospodarczy nie został zmieniony ale tylko produkcya trawy mogła być powiększoną.

Przez wykonanie regulacji zostaną też osiągnięte:

1. Ochrona gruntów nadbrzeżnych od corocznie powtarzających się wylewów, które niszczą jednorazowy zbiór siana a przytem przez zamulenie wysokiej trawy szkodliwie wpływają na zbiór jesienny;

2. należyte odwodnienie i odkwaszenie całego okręgu konkurencyjnego, przez co poprawione zostaną w wysokim stopniu fizykalne i chemiczne własności gleby a w następstwie tego powiększy się produkcya i poprawi jakość roślin na łąkach i pastwiskach.

ad 1. Dla ocenienia jednorazowej szkody wyrządzonej wylewem posłużyć mogą daty zaczerpane od samych właścicieli gruntów, którzy wydzierzawiają łąki w dolinie Lipy położone. Wedle podania tychże właścicieli czynsz dzierżawny roczny od morgi łąki wynosi od 10 do 30 zł. w. a., a w miejscach, które są wyżej położone i nie cierpią na nadmiar wilgoci wyjątkowo 40 a w jednym wiadomym wypadku nawet 80 zł. w. a. Przyjąwszy tedy jednorazową stratę w plonach (z pominięciem innych strat gospodarczych jak n. p. przy pędzeniu gorzelni) tylko na 15 zł. z jednej morgi, otrzymamy całkowitą stratę jednorazową na obszarze interesowanym w regulacji 9039 morgów (który jako podany przez samych właścicieli mających opłacać datki konkurencyjne należy uważać za minimalny) w kwocie 134.585 zł. w. a. co przy skali procentowej 5 od sta przedstawia kapitał około 2,691.000 zł. a. w.

ad 2. Że radykalne odwodnienie gruntów bądź to przez samą regulację, bądź też przy odleglejszych gruntach przez wykopanie tanim kosztem rowów osuszających, osiągniętem zostanie w zupełności, okazuje profil podłużny, wedle którego stan średniej wody letniej w czasie wegetacji po zregulowaniu rzeki obniży się znacznie, tak iż najmniejsza przeciętna różnica między terenem a zwierciadłem wody średniej w rzece wynosić będzie 1.5 m. na kilku zaś przestrzeniach dośięgnie ta różnica 2 do 3 m.

Najniekorzystniejszy punkt dla odwodnienia znajduje się bezpośrednio powyżej szluzu Bursztyńskiej, gdzie brzegi wznoszą się tylko o 0.75 m. nad średnią wodę spiętrzoną, jest to jednak jeszcze taka różnica między stanem wody a glebą, która ze stanowiska nauki i doświadczenia jest dopuszczalną. W ogóle osiągnięte przez regulację obniżenie zwierciadła średnich wód letnich uważać należy za bardzo znaczne ze względu na kulturę nadbrzeżną i w innych warunkach, jak n. p. w gruncie płaszczystym, mogłoby takowe wywrzeć wpływ ujemny na wegetację traw łąkowych. Nad Lipą jednak, gdzie naniesiona glina mamutowa dłużej utrzymuje wilgoć a przytem dolina cała zasilona jest wodą zaskórną z bliskich pagórków, obniżenie to wcale

nie jest za daleko posunięte, bo jak z doświadczenia pokazuje się, najlepsze, najcenniejsze i największe dochody dające łąki znajdują się tam, gdzie łożysko najlepiej jest wyrobione i woda letnia najgłębiej pod terenem się znajduje (jak np bezpośrednio powyżej mostu w Rudzie, gdzie woda letnia znajduje się w głębokości 2 do 3 metrów pod brzegami).

Dla uwidocznienia o ile może być podniesioną przez odwodnienie wartość łąk znajdujących się w dolinie Lipy a mogących ze względu na bogatą w części pożywną glebę produkować siano w najlepszej jakości i największej ilości, zestawiono oddzielną tabelę obszaru i czystego dochodu katastralnego łąk w 18 gminach katastralnych, wedle której przeważna część łąk, jaka mogła należeć do I. lub II. klasy katastralnej, li tylko z powodu zabagnienia znajduje się w klasie III., IV., V., a nawet VI.

O ile na tem traci skarb państwa i kraju, okazuje następane zestawienie czystego dochodu katastralnego z łąk nad Lipą położonych, od którego wymierzane bywają podatki państwowe i krajowe, a który wynosi od jednej morgi

w klasie	I.	8 zł. — ct.
"	II.	5 „ 25 „
"	III.	3 „ 40 „
"	IV.	2 „ 20 „
"	V.	1 „ 50 „
"	VI.	1 „ 10 „
"	VII.	— „ 75 „
"	VIII.	— „ 40 „

Nie zawadzi tu także nadmienić, że zastosowany dla przeprowadzenia wód wielkich profil poprzeczny z podwyższonymi brzegami uwożebni łatwe nawodnienie łąk za pomocą całkiem prostych przepustów umieszczonych w podwyższeniu brzegów, przez co dzisiejszy naturalny zalew wydarzający się w niestosownych porach może być zastąpiony przy wysokich stanach wód namuleniem zależnym od woli właścicieli (podobnie jak to się praktykuje na wielu obwałowanych rzekach i potokach w W. Księstwie Badeńskim).

Co do finansowej strony przedsiębiorstwa, to przeciętny koszt pierwszorzędnej melioracyi jednej morgi wynosi:

I. w najniższej sekcji od mostu w Bursztynie do ujścia do Dniestru przy sumie kosztorysowej 255.000 zł. w. a., na obszarze 4.058 morgów 62 zł. 84 ct. w. a. (czyli 109 zł. 18 ct. w. a. od hektara);

II. w środkowej sekcji od mostu w Rudzie do mostu w Bursztynie przy sumie kosztorysowej 285.000 zł. w. a. a obszarze 4.981 morgów 57 zł. 21 ct. w. a. (czyli 99 zł. 42 ct. w. a. od hektara).

Koszt ten przeciętny jest dosyć wysoki szczególnie w porównaniu z przedsiębiorstwami melioracyjnymi na Powiślu, gdzie pierwszorzędna melioracya jednej morgi kosztuje zaledwie kilka lub kilkanaście zł. w. a., a to z tego powodu, że okręgi zalewane na Powiślu przy terenie zupełnie płaskim zajmują całe mile kwadratowe, podczas gdy w Galicyi wschodniej okręgi te w skutek ściśnionych pagórkami dolin przedstawiają daleko mniejsze powierzchnie. Mimo to jednak leży w interesie tak państwa, jak i kraju popierać rolnictwo także we wschodniej części kraju, gdzie chodzi mniej o ochronę od powodzi, więcej zaś o zdobycie nowych terenów dla kultury, mianowicie o powiększenie produkcji roślin pastewnych i podniesienie chowu

bydła ne cele użytkowe w gospodarstwie oraz dla zaopatrzenia stolicy państwa w bydło opasowe. W każdym razie zaś regulacja ta zarówno jak i inne we wschodniej Galicyi, mimo wysokich kosztów przedstawiają daleko większy interes dla skarbu państwa, aniżeli liczne regulacje przeprowadzone już lub będące w toku w prowincjach alpejskich, jak Styrya, Karyntya, Tyrol, gdzie czysty dochód katastralny nie wiele lub wcale nie jest większy, aniżeli w Galicyi, a koszt ochrony od wylewów jednej morgi wynosi w porównaniu z kosztami regulacji Lipy siedem razy więcej, a w porównaniu z melioracyami na Powiślu dwadzieścia do sześćdziesięciu razy więcej. I tak koszt pierwszorzędnej melioracji jednej morgi przy regulacji wszystkich czterech sekcji Adygi, gdzie z wyjątkiem II. sekcji chodzi wyłącznie tylko o ochronę gruntów od powodzi, nie zaś o podniesienie produktywności, — wynosi (ze względu na obszar 24.505 1/2 morgów interesowanych gruntów, sumę kosztów 10,852.000 zł. w. a.) 442 zł. 84 ct. w. a.; podobnie ma się rzecz przy regulacji Anizy i Mury w Styryi, gdzie nawet dodatków konkurencyjnych nie rozłożono na właścicieli, ale zwalono na powiaty i gminy, dalej przy regulacji rzeki Sann w Styryi, Drawy i Gail w Karyntyi, a najgorzej przy tak zwanej „regulacji wód“ w Tyrolu (Gewaesserregulierung) gdzie szerokość doliny wynosi często zaledwie pół kilometra, tak że gdyby to było w Galicyi, niktby nawet o takich regulacjach nie pomyślał.

Rozkład
kosztów i
program
budowy.

Przy zamierzonym ogłoszeniu regulacji dolnej Lipy za przedsiębiorstwo krajowe na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej wynosić będą datki:

a) kraju	40%
b) państwa	30%
c) konkurencyi	30%

Wedle tego rozkładu kosztów wynosiłby udział w kosztach:

I. Sekcji od mostu w Bursztynie do ujścia do Dniestru 255.000 zł.

a) ze strony funduszu krajowego	102.000 zł.
b) „ „ państwowego fund. melioracyjnego	76.500 „
c) „ „ konkurencyi	76.500 „
razem	<u>255.000 zł.</u>

II. sekcji od mostu w Bursztynie do mostu w Rudzie 285.000 zł.

a) ze strony funduszu krajowego	114.000 zł.
b) „ „ państwowego fund. melioracyjnego	85.500 „
c) „ „ konkurencyi	85.500 „
razem	<u>285.000 zł.</u>

Całkowity dodatek konkurencyjny wynosiłby przeciętnie:

w sekcji *ad I.* 18 zł. 85 ct. w. a. od morgi, czyli 32 zł. 70 ct. w. a. od hektara;

w sekcji *ad II.* 17 zł. 16 ct. w. a. od morgi, czyli 29 zł. 81 ct. w. a. „ „

Co do postępowania przy budowie zauważa się, że gdy przy regulacji tej nie mają być zastosowane ani przekopy samoczynne, ani też większe budowle wodne, roboty winny być wykonane stopniowo z dołu do góry, tak ażeby przez wykonanie wrzynki średni stan wody mógł jej profilem odpływać, a przez to roboty ziemne pod wodą do *minimum* mogły być ograniczone. Ze względu na szczupły personal sił technicznych, jakimi Wydział krajowy rozporządza, można użyć do budowy każdej sekcji tylko po jednym techniku, w skutek czego roboty przy każdej sekcji muszą być przynajmniej na sześć lat rozłożone.

Przy sześcioletnim peryodzie budowy wynosić będzie coroczny datek:

1. Dla sekyi od mostu w Bursztynie do ujścia do Dniestru:	
a) ze strony kraju	17.000 zł.
b) „ „ państwowego funduszu melioracyjnego	12.750 „
c) „ „ konkurencyi	12.750 „
razem	<u>42.500 zł.</u>
2. dla sekyi od mostu w Rudzie do mostu w Bursztynie:	
a) ze strony kraju	19.000 zł.
b) „ „ państwowego funduszu melioracyjnego	14.250 „
c) „ „ konkurencyi	14.250 „
razem	<u>47.500 zł.</u>

Co do kosztów konserwacyi wykonanej regulacyi, oraz ich rozkładu ma być wydaną osobna ustawa krajowa po skończeniu budowy.

Lwów w Grudniu 1886.

Alegat 15. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 55.668/1887.

Sprawozdanie profesora szkoły politechnicznej p. Dominika Zbrozka z odbytej lustracyi kraj. stacyj ombrometrycznych (z dwoma wykazami stacyj ombrometrycznych i meteorologicznych.)

Wysoki Wydziale krajowy!

Będąc zaszczycony pochlebne dla mnie zaproszeniem Wysokiego Wydziału krajowego, przedsięwzięcia lustracyi nowo założonych stacyj ombrometrycznych, czuję się zobowiązany złożyć sprawozdanie z mych czynności w tym celu podjętych.

Lustrację rozpocząłem dopiero dnia 2go Września z. r. z tego powodu, ponieważ dekret upoważniający mnie do tych czynności, otrzymałem ku końcowi Sierpnia, ukończyłem zaś 22go listopada z. r.

Wykonanie lustracyi stacyj wedle wykazu Wysokiego Wydziału krajowego, jako też oznaczenie wysokości stacyj nad poziomem morza w ciągu jednego miesiąca, było przy jak największym pospiechu niemożliwym a przy najlepszym według mego zdania rozłożeniu postępowego kierunku podróży, okazało się, że można było niekiedy i trzy stacye w jednym dniu zwieźć, często zaś wypadła jedna stacya na dwie a czasem i trzy doby. Czynność moja na każdej stacyi, związanej koniecznością z osobistością obserwatora, ograniczała się:

1. na rozpoznaniu miejsca, o ile było przydatne do obserwacji; w razie nieprzydatności lub uporczywej niechęci obserwatora, na wynalezieniu odpowiedniego miejsca i chętnego obserwatora,

2. na rewizji naczyń, przeznaczonych do spostrzeżeń i wyznaczeniu zmoczenia,

3. na wyjaśnieniu instrukcji,

4. na wyznaczeniu linii południowej, prężności powietrza, czasu a jeżeli niemożliwym było i wyznaczeniu szerokości geograficznej.

ad I. Rady powiatowe rozmaicie sobie postępowały w wynalezieniu osobistości do spostrzeżeń ombrometrycznych, wskutek tego spotykałem się z różnemi zapatrywaniami a mianowicie — od największego i gorliwego zainteresowania się sprawą aż do apaty i wręcz objawionej niechęci do narzuconego obowiązku. Z wyjątkiem kilku wypadków, gdzie zmienić musiałem obserwatora, zdaje mi się, że pod tym względem pokonałem trudności. Jedną rzecz przecieź podnieść muszę. Niektóre Wydziały powiatowe porozysyłały naczynia na koszt obserwatorów. Że to postępowanie było niestosowne, każdy przyzna i należy się, ażeby koszta transportu były zwrócone.

Ad II. Ombrometry, jakie rozesłano, są bardzo praktyczne z wielu względów a zwłaszcza dla stacyj ombrometrycznych i stacyj meteorologicznych niższego rzędu.

Że tak jest, przekonałem się podczas mojej podróży, widząc ombrometry, kurkiem zaopatrzone, wszędzie w opłakanym stanie. Zarzut jaki można zrobić tej konstrukcyi ombrometrów, jest za wielkie zmoczenie, wynosi ono bowiem dla naczyń na deszcz według spostrzeżeń kilkudziesięciu, przemień wykonanych 02 m/m. Kiedy i ile razy to zmoczenie dodać należy, nie jest to rzeczą obserwatorów, tylko obserwatoryum kierującego. Zmoczenia i dodatku potrzebnego przy opadach śniegu nie mogłem podczas podróży wyznaczyć, chciałem to we Lwowie uskutecznić, lecz pomimo kilkakrotnej prośby nie otrzymałem naczyń.

Przy lekkomyślnem opakowaniu niektórych naczyń, nastąpiły zagięcia blachy, lecz także przy najlepszem opakowaniu, zdarzyły się oberwania lejka. Koniecznem się pokazuje, żeby lejek nie tylko był dobrze przylutowany, lecz jeszcze 4ma żeberkami do wierzchniej nakrywy przymocowany. Oprócz tego, dla wygodnego wylewania wody z naczyń, musi być dzióbek lepiej urządzony i połączony rowkiem wzdłuż całego naczynia.

Miarki szklane uważam jako niepraktyczne i w większej części nieprawidłowo podzielone. Ponieważ każdego roku ich się kilka stłucze, powinny one być zastąpione wtedy innemi praktycznemi, z dobrą podziałką, a tym sposobem wyruguje się je w kilku latach bez wielkich kosztów.

Z wielu stron słyszałem skargi, że naczynia nie można zostawiać przez całą noc, gdyż zostałyby skradzione. Na to nie wiedziałem innego sposobu, jak podać następującą radę. Do koła, co przytrzymuje naczynie, przymocować na dole krzyż drewniany, wkopać go leżąco głęboko w ziemię, w górnej części drążka, poniżej miejsca, gdzie rękojeść naczynia się nasadza, wbić skubel z łańcuszkiem, tym objąć rękojeść i zamknąć na kłódkę. Należy przeto dodać do każdego naczynia skubel, łańcuszek i kłódkę, gdzie się okaże tego potrzeba.

Ad III. Instrukcyja wydana przez Wysoki Wydział krajowy, jest dobrą, potrzebne były objaśnienia a raczej omawianie jej wtedy, kiedy spotkałem się z gorliwym obserwatorem.

Podniesione w instrukcyi wstawienie miarki pod lejek jest wprawdzie przy nieznacznych opadach bardzo korzystnem, lecz z drugiej strony niepraktycznem z powodu, że w kilku miejscach została szklaneczka przez to uszkodzona. Mając zaś wyznaczone zmoczenie, wtedy błąd X, jaki powstaje na podstawie protokołu poprawić można. Z tego powodu odradzałem, gdzie uważałem, że uszkodzenie miarki jest możliwem, od wstawiania jej pod lejek. Toż samo aby zapo-

biedz uszkodzeniu naczyń w niektórych miejscach, jakoteż z przyczyny znacznych opadów śniegu w okolicach górzystych, nie kasowałem ławeczek, na których naczynia gdzieś ustawiono, wyznaczając tylko wysokość podstawki.

Protokoły, w które wciągają obserwatorowie swe spostrzeżenia, powinny być według mego zdania tak co do szerokości rubryk pojedynczych, jako też co do ich porządku zmienione. W jakim kierunku ta zmiana się skutecznie okaże praktyka.

W pierwszą rubrykę wpisuje się opad i przyczyna opadu.

Z powodu, że zapiski wymienione nie są dla hydrotechnika dostatecznymi a przy odpowiednio i systematycznie urządzonych wodoskazach, stan wody nie jest funkcją tylko opadów, lecz także stanu powietrzni w ogóle, wprowadzono, ażeby wymogom powyższym bodaj częściowo zadość uczynić, inne rubryki. Ażeby zaś mieć obraz przybliżony stanu powietrzni o tym samym, miejscowym czasie, pozwoliłem sobie do rubryk stanu nieba i wiatru dodać dwie, dzieląc rubrykę „uwaga“ na dwie równe części, mianowicie:

- a) czy był, lub nie było opadu podczas spostrzegania;
- b) ciąg chmur.

Wpisanie ciągu chmur, jest mianowicie w okolicach górzystych rzeczą konieczną, gdyż zazwyczaj tam wieją wiatry dwukierunkowe.

Do zapisywania zmian powietrzni w ciągu doby, zjawisk w świecie zwierzęcym i roślinnym pozostawiłem obserwatorom całą odwrotną czystą stronę arkusza, dodając od siebie prośbę, ażeby zapisywano pojawienie się chmurkach pierzastych, okolicy nieba, gdzie powstały i kierunek w którym się posuwają.

Jak znacznie te zapiski z tylu stacyj przyczynią się do poznania kraju, nie potrzebuję wspominać, objaśnić tylko czuję się zobowiązany życzenie moje co do zapisków czyż usu. Otóż cyrrus w praktycznej meteorologii odgrywa ważną rolę. Zajmując się od trzech lat prognozą we Lwowie, zamyślałem w razie, gdybym mógł mieć zapiski jawienia się cyrrusu pod ręką, robić studia, czy i o ile z tego rodzaju spostrzeżeń wnioskować można na przyszły stan powietrza u nas w Galicyi.

Ad IV. Do wyznaczenia geograficznego położenia stacyi, wytyczenia linii południowej i wyznaczenia wysokości, użyłem jak najprostszyc narzędzi, mając na względzie cel mojej lustracyi. Jeżeli stacye będą ustalone, wtedy zajdzie potrzeba te rzędne dokładnie wyznaczyć a oprócz tego wykonać spostrzeżenia nad odchyleniem igły magnetycznej, gdyż brak spostrzeżeń magnetycznych, coraz więcej się odczuwać daje w kraju. Na teraz uważałem za dostateczne na na każdej stacyi:

a) podać kierunek linii południowej, który wyznaczyłem, bądź za pomocą busoli z uwzględnieniem zboczenia, lub przez spostrzeżenia gwiazdy polarnej w pobliżu jej przejścia przez południk;

b) odczytać na aneroidzie, którego stałe były przed i po podróży wyznaczone, stan prężności powietrza.

W niektórych tylko miejscach, jeżeli pogoda sprzyjała a mogłem wyznaczyć czas miejscowy wyznaczyłem także szerokość i obrachowałem długość.

Z wyjątkiem kilku miejsc, są geograficzne szerokości i długości wniesione z kart geograficznego instytutu. Długość geograficzna liczona jest od Ferro.

A. Załączony pod A) wykaz stacyj ombrometrycznych, w którym zatrzymany jest porządek stacyj przez Wysoki Wydział krajowy mi wskazany, daje przybliżony obraz lustracyi. Rubryki jego nie potrzebują objaśnień z wyjątkiem chyba jedynej; gdzie jest przedstawiona ocena stacyi. Ocena: „znakomite“ i „bardzo dobre“ wskazuje, że stacya pod każdym względem

wymaganiom stawianem dla stacyj meteorologicznych odpowiada, — ocena: — „dobre“ pozwala jeszcze na spostrzegania wiatrów, — ocena: „średnie“ i „nieszczególne“ dopuszcza także spostrzegania wiatrów, lecz na chorągiewkach ustawionych na dachach domów, kościołów i t. p., starczy zaś do spostrzeżeń ombrometrycznych, nareszcie ocena: „złe“ wskazuje, że trzeba miejsce stacyi przy nadarzającej się sposobności zmienić.

Na przedstawieniu mej działalności podczas lustracyi stacyj pozwoli Wysoki Wydział krajowy, że niektóre uwagi ogólne jeszcze poczynię i przedstawię moje poglądy, które są w związku z tą sprawą.

Ażeby stacye meteorologiczne wogóle a w szczególności stacye ombrometryczne odpowiedziały zadaniu, muszą spostrzeżenia być na jednym miejscu z równą wprawą robione przez przeciąg lat 20, mniej jak przez 5 lat bez przerwy na stacyi robione a również wnioski czynione na podstawie takich spostrzeżeń, nie mają wartości.

Obserwatorowie nowo założonych stacyj ombrometrycznych należą do inteligencji różnych warstw społeczeństwa naszego. Ażeby wyż wymieniony cel osiągnąć, należy się rozparzeć u której warstwy społeczeństwa trzeba obserwatorów szukać. Według mego zdania najlepszymi obserwatorami są amatorowie wytrwali i tych zwłaszcza należało szukać i znalezionoby odpowiednią ilość, gdyby Wydziały powiatowe więcej pracy pod tym względem sobie zadały. Tak jak rzeczy teraz stoją, uważam księży obu obrządków i nauczycieli szkół ludowych jako najwięcej przydatnych i zamiłowanych do tego rodzaju spostrzeżeń. Stacye kolejowe z powodu ciągłej zmiany naczelników są nieodpowiednie a zwłaszcza tam, gdzie urzędnik przeciążony jest pracą.

Księża nie potrzebują dostawać wynagrodzenia, lecz tak jak każdy człowiek potrzebuje podniety, tak zdaje mi się byłoby na miejscu i z wielką korzyścią, gdyby ze strony Przewielebnych Konsystorzów wydano odezwę wyszczególniającą obserwatorów księży i ich działalność pochwalającą.

Tak samo rzecz się ma z kierownikami i nauczycielami szkół ludowych. Ci są wskutek różnych przyczyn, w które nie moją rzeczą jest wchodzić, schola et gleba adscripti, są dla tego najlepszymi obserwatorami, zazwyczaj biedni a przecież przy największej biedzie natrafiłem na szczególną u nich gorliwość. Na nauczycieli ludowych włożyłbym najchętniej obowiązek robienia spostrzeżeń. Szkoła ludowa zazwyczaj z ogódkiem, może być jak plebania stałem miejscem spostrzeżeń. Otuchę dodać może Rada szkolna krajowa, podnosząc ważność robienia spostrzeżeń — a uwzględniając życzenia i prośby kierowników szkół, gdzie stacya się znajduje w pierwszym rzędzie i o ile możności, stała by się posada kierownika przy szkole, gdzie znajduje się stacya, miejscem zabiegów godnem.

Wysoki Wydział krajowy ma w ręku tyle środków, ażeby bez obciążenia budżetu krajowego remunerować prace tego rodzaju — wspomnąć potrzebuję tylko stypendya, udzielanie zapomóg i zaliczek przy równych zasługach innych kompetentów. W niektórych tylko miejscach potrzebną będzie remuneracya pieniężna od 6 do 18 zł. rocznie.

Robienie spostrzeżeń nie jest rzeczą trudną a można powiedzieć, że jest i przyjemną, lecz gdy się zważy, że to jest praca ciągła, gdzie punktualność wielką rolę odgrywa, że tu nie ma feryj, że tu wytrwałość w pełnieniu raz przyjętego obowiązku jest nieodzowną koniecznością, to przyznać należy, że powodzenie i rozwój stacyj w celu osiągnięcia dodatnich wyników w znacznej części należy od taktownego a ciągłego nadzoru, nadzoru akkomodującego się do osobistości obserwatora. Konieczną jest także lustracya, postępowo przynajmniej co pięć lat przeprowadzona.

Niemalą także podnieta dla obserwatorów będzie, jeżeli będą w stanie stawiać prognozę. Meteorologia praktyczna już doprowadziła do tego, że z wyjątkiem Grudnia i połowy

Stycznia, Marca, i połowy Kwietnia przepowiednia stanu powietrza na dobę następną nie schodzi pod 75%. Termometr, barometr rtęciowy stacyjny, których narzędzi stałe błędy wyznaczyłoby obserwatorium, broszurka mała, w której zawarte byłyby dotychczasowe doświadczenia, nabyte w tym kierunku, starczyłyby podać obserwatorom kierownice do rąk, stawiania prognozy, przez co staliby się dobrodziejami okolicy, gdzie zamieszkują. Zarzut, jakoby można podanej, tu myśli zrobić, byłby koszt sprawienia narzędzi. W znacznej części zaopatrzą się obserwatorowie sami w te przyrządy, podać im tylko należy, gdzie mają zakupić i jak sprowadzić, w szkołach zaś, przy których powinna być przeważna ilość stacyj, czyż termometr i barometr nie należą do przyborów naukowych? Zdaje mi się, że fundusz dotyczący powinien pokryć te potrzeby.

Nareszcie wspomnąc tu muszę, że wszelkie wydatki na urządzenie stacyj, wydatki na reperacye naczyń, na potrzeby drobniejsze, powinny być jak w najkrótszym czasie przez Rady powiatowe obserwatorom zwracane. Wydatki drobne często zniechęcają i gorliwego obserwatora.

Wysoki Wydział krajowy raczy uwzględnić łaskawie moje uwagi, myślę, że było to mojem obowiązkiem je zrobić, gdyż obawiam się, że w razie przeciwnym, będziemy mieli dość wprawdzie materiału do druku, lecz wątpliwej wartości.

Przystępuję teraz do rzeczy niemniej ważnej mianowicie, czy jest ilość stacyj ombrometrycznych wystarczająca, czy zachodzi potrzeba ilość tych stacyj pomnożyć, lub odwrotnie czy ilość tych stacyj nie jest za wielką.

Przykłady z innych krajów, w rozwoju wyżej stojących od naszego kraju, wykazują, że ilość stacyj założonych nie jest za wielką.

Prawdą jest, że lepiej jest mieć mniej stacyj, a dobrze obsłużonych, jak dużo, a wątpliwej wartości, lecz przy racjonalnem kierownictwie i odpowiednim nadzorze, otrzyma się rezultaty zadowalające.

Z drugiej strony nie możemy tak postąpić, jak inne kraje, mianowicie Czechy. Znam Czechy, brałem tam udział w różnych pracach przez lat 14, lecz tam, gdzie one stanęły, myśmy nie doszli, aczkolwiek dążyć nam należy.

Niewątpliwie jest ilość stacyj w górzystych okolicach i we wschodniej Galicyi za małą.

Ażeby o ile możności fundusz krajowy oszczędzać, a przecież dojść do potrzebnej ilości stacyj zestawilem, jak to załącznik B) podaje, wszystkie stacje meteorologiczne, jakie się w kraju znajdują. Dla lepszego przeglądu, załączam kartę Galicyi, w której stacje Wysockiego Wydziału krajowego są podkreślone pełną linią czarną, stacje centralnego instytutu „Hohe Warte“ czerwono, stacje komisji fizyograficznej niebiesko, stacje dyrekcji domen i lasów a mianowicie ombrometryczne pełną linią żółtą, termometryczne punktowaną, nareszcie stacje towarzystwa tatrzańskiego linią czarną kropkowaną. Dodać jeszcze tu muszę, że centralny instytut meteorologiczny urządza w znacznej części na swój koszt stację meteorologiczną w Stanisławowie i w Sokalu, w Rudniku zaś J. Wielmożny pan hrabia Hompesch obiecał mi dać zasiłek 150 zł. na urządzenie stacji 2. rzędu.

Przegląd tych wszystkich stacyj na mapie przymusza do wypowiedzenia zdania. Robią wszystkie stacje spostrzeżenia nad opadem, to jest ich liczba wystarczająca w zachodniej części Galicyi, częściowo we wschodniej dla dopływów prawego brzegu Dniestru, pomnożyć zaś trzeba ilość stacyj dla dopływów lewego brzegu Dniestru.

Każda praca rzetelna poddaje się chętnie kontroli, szuka a nawet wywołuje krytykę nie bojąc się jej. Kontrolę zaś wprowadzić i krytykę wywołać mogą ogłoszenia drukiem. Ośmielam się twierdzić, że czasopismo politechniczne podawało by miesięcznie na karcie Galicyi wyniki spostrzeżeń ombrometrycznych, przedstawiając je w warstwach równego opadu. Dodawsz do tego roczne ogłoszenia Komisji fizyograficznej, zadośćby wtedy uczyniono pod tym także względem wszelkim żądanom.

Drugim czynnikiem ważnym dla hydrotechnika są wodoskazy.

Nie moja to rzecz wchodzić w ich urządzenia, nie chcę zapuszczać się w krytykę istniejących, gdyż wydałaby się może za ostrą; lecz ze stanowiska geodezyjnego pozwoli Wysocki Wydział krajowy kilka słów wypowiedzieć.

Zerowe punkty wodoskazów powinny być ustalone i odniesione, do znaczków, uszkodzeniu nie podlegających. Wysokość względna tych znaczków, jakoteż do znaczków odnoszących się do niwelacji rzek i dorzecza, powinny być ściśle oznaczone.

Ażeby to osiągnąć przy wszystkich rzekach, powinna być sieć ściślej niwelacji rzucona na całą Galicyę.

C. k. wojskowy Instytut geograficzny przeprowadza ściśłą niwelacyę w całej Austrii, a w Galicyi będzie sieć niwelacyjna pierwszego rzędu dopiero za dwa lata ukończoną, i wtedy dopiero będziemy mieli koty wysokości nad poziom morza, na których polegać będzie można. Sieć instytutu geograficznego nie będzie dostateczną do podjęcia prac niwelacyjnych zwykłych; potrzebną stanie się jeszcze sieć drugorzędna, która związana z pierwszorzędną i wyrównana, da podstawę kontrolującą do wszelkich robót inżynierskich.

Wprawdzie znaki stałe międzynarodowej komisji, których używam także przy ściśłej niwelacji Lwowa, nie będą każdemu miłe, zwłaszcza w wielu wypadkach w pobliżu młynówek, lecz dla każdego sumiennego inżyniera, będą one nader pożądaną kontrolą jego uciążliwej i żmudnej pracy.

Nie bacząc na to, że większa część przeprowadzonych z wielkim kosztem dawniejszych niwelacyj, wskutek nieustalenia punktów nawiazania, leży bez wartości; lecz zwracając uwagę, że w nowszym czasie podjęte liczne roboty melioracyjne, regulacyjne potoków, rzek i t. d. potrzebują koniecznie ustalonego nawiazania; to przyznać należy, że podjęcie wykonania sieci niwelacyjnej drugorzędnej o ile możności w najkrótszym czasie a nawiazanie jej do sieci pierwszorzędnej instytutu geograficznego byłoby nader korzystnem dla kraju.

Że zapatrywania moje pod tym względem są słuszne, niech posłużą za dowód przeprowadzenie niwelacji dla regulacji rzek. Teraz już a za kilka lat z pewnością znikną ślady kosztem bardzo znacznym podjętej niwelacji przez Wysoki c. k. Rząd na większej części rzek galicyjskich. Czyż prace te miały tylko służyć do tego, ażeby dać szkic projektu regulacji i nic więcej, cóż nastąpi, jeżeliby projekt przyjęto; czyż te same prace nie będzie potrzeba z wielką stratą jeszcze raz powtarzać? — zamiast opierając się na przeprowadzonych, dalej rozwinąć.

Nie mniej także przemawiają za zdaniem mojem procesa wodne. W razie przeprowadzenia systematycznego sieci niwelacyjnej, zredukowałaby się ilość ich znacznie a reszta sporów znalazłaby łatwe i sprawiedliwe zakończenie.

Poruszyłem tę kwestyę z obowiązku jako profesor geodezyi i jestem przekonany, że przeprowadzenie niwelacji ściślej w całym kraju, jeżeliby dobrze obmyślane i systematycznie prowadzone było, da się wykonać w pięciu latach z niewielkimi kosztami w porównaniu do kosztów prac sporadycznie i bez związku z sobą podejmowanych.

Na tem kończę moje sprawozdanie polecając uwagi i wnioski moje, oparte na doświadczeniu, łaskawemu uwzględnieniu przez Wysoki Wydział krajowy.

We Lwowie 19. Stycznia 1887.

Dominiłk Zbrożek, w. r.

Wykaz stacyi

Dorzecze		Liczba porząd. stacyi	Stacya	Powiat	Geograficzna		Wzniesienie nad po- ziom morza, w metr.
Liczba	rzeka				szerokość	długość	
I.	Lewy brzeg Wisły	1	Nowagóra	Chrzanów	50° 11'	37° 16'	450
		2	Krzyszowice	"	50° 8'	37° 18'	258
II.	Soła	3	Zwardoń	Żywiec	49° 31'	36° 38'	465
		4	Rajcza	"	49° 30'	36° 46'	476
		5	Koszarowa	"	49° 39'	37° 4'	470
III.	Skawa	6	Kobiernice	Biała	49° 51'	36° 54'	286
		7	Jordanów	Myślenice	49° 39'	37° 30'	482
		8	Zawoja	"	49° 40'	37° 14'	482
		9	Sucha	Żywiec	49° 45'	37° 16'	452
		10	Stronie	Wadowice	49° 50'	37° 21'	366
		11	Andrychów	"	49° 51'	37° 1'	333
		12	Zator	"	50° 0'	37° 7'	243
IV.	Skawinka	13	Kalwarya	"	49° 52'	37° 20'	374
V.	Raba	14	Radziszów	Myślenice	49° 56'	37° 29'	309
		15	Raba wyżna	"	49° 34'	37° 33'	528
		16	Rabka	"	49° 37'	37° 37'	460
		17	Kasina wielka	Limanowa	49° 43'	37° 49'	397
		18	Myślenice	Myślenice	49° 50'	37° 36'	306
		19	Trzciana	Bochnia	49° 51'	38° 3'	326
		20	Ujście solne	"	50° 7'	38° 11'	190
VI.	Uszwica.	21	Lipnica murowana	"	49° 52'	38° 12'	283
VII.	Dunajec.	22	Brzesko	Brzesko	49° 58'	38° 17'	226
		23	Dobra	Limanowa	49° 43'	37° 55'	405
		24	Limanowa	"	49° 42'	38° 5'	400
		25	Snietnica	Grybów	49° 30'	38° 43'	424
		26	Grybów	"	49° 38'	38° 37'	339
		27	Ciężkowice	"	49° 47'	38° 38'	267
VIII.	Nowy Breń.	28	Dąbrowa	Dąbrowa	50° 10'	38° 39'	210
IX.	Wisłoka.	29	Wysowa	Gorlice	49° 26'	38° 51'	407
		30	Gorlice	"	49° 40'	38° 50'	304
		31	Biecz	"	49° 44'	38° 55'	282
		32	Krempna	Jasło	49° 31'	39° 10'	392
		33	Jaślicka	Sanok	49° 27'	39° 28'	480
		34	Dukla	Krosno	49° 33'	39° 21'	398
		35	Jedlicze	"	49° 43'	39° 19'	254
		36	Wielopole	Ropczyce	49° 57'	39° 17'	268
		37	Mielec	Mielec	50° 17'	39° 5'	184
X.	Łęg i Trześniówka .	38	Kolbuszowa	Kolbuszowa	50° 15'	39° 27'	208
		39	Majdan	Kolbuszowa	50° 23'	39° 25'	221
XI.	Wisłok	40	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	50° 35'	39° 20'	171
		41	Wisłok wyżny	Sanok	49° 23'	39° 40'	520
		42	Nowotaniec	"	49° 31'	39° 42'	345

Imię i nazwisko obserwatora	Godność obserwatora	Ocena stacyi pod względem położenia i przydatności do spostrzeżeń	U w a g a
ks. Jan Polowiec Maryan Hessel	Proboszcz Nadzorca tartaku	znakomite dobre	Nadzór. Zarząd dóbr obserwator niestały.
Leon Zatzek Józef Quadratstein	Naczelnik stacyi " "	nieszczególne dobre	Obserwator niestały. dtto
Tomasz Slusarek Teofil Suchaniewicz	Kierown. szkoły Nauczyciel	znakomite dobre	Nadzór ma Dyrekcyę szkoły roln.
Konstanty Buczek Franciszek Krysta	Naczelnik stacyi Kierown. szkoły	dobre bardzo dobre	Obserwator się zmienia. dtto
Hajman Stanisław Florek	Naczelnik " "	bardzo dobre dobre	Obserwator się zmienia. dtto
Maryan Koloszek Szymon Żaczek	Kierown. szkoły " "	dobre dobre	
Jan Hałatek Albin Koloraz	" " Dzierżawc brow.	dobre średnie	
Antoni Makowski Franciszek Ciborski	Wójt wieśniak Zakład kąpielowy Inspektor	dobre dobre znakomite	Ks. kan. Józef Dura zmarł, następcę dla na- wału kościeln. obowiąz. nie mógł przyjąć. Stacya Towarzystwa tatrzańskiego.
Alfred Reichert Emil Schüncke	Naczelnik Członek Wydz. p.	dobre bardzo dobre	Obserwator zmienia się. Stacya centr. Instytutu i Tow. tatr.
Józef Kupiec ks. Franciszek Lipiński	Kierown. szkoły Proboszcz	bardzo dobre znakomite	Przenieść nal. do ks. prob. lub do Lipnicy d. W skutek złego położenia przenies. Przeniesiono naczelnika.
W. Kusunowicz Augustyn Machnicki	Kierown. szkoły " "	złe znakomite	Sekretarz jest obserwatorem. W Izbach znakomite spostrzeżenia mógłby robić pisarz wieśniak Jan Cymbalak.
Józef Netzer Adam Hibl	Naczelnik Biuro Wydziału powiatowego C. k. rządcę dobr	dobre nieszczególne bardzo dobre	W skutek złego położenia przenies. Nadzór. Rada powiatowa.
Georg Delavale Franciszek Zapotha	Właściciel fabr. Aptekarz	bardzo dobre nieszczególne	Miejsce stacyi ogród pryw. lepsze położenie byłoby koło szkoły.
Mikołaj Zagórski Józef Waudzilak	Sokr. Rady pow. Kierown. szkoły	znakomite bardzo dobre	Zdałoby się miejsce spostrzegania zmienić. Stacya Towarz. tatrzańskiego. Obserwator niestały.
Józef Chmiel Józef Tabeau	" " starszy nauczy. proboszcz	" " dobre znakomite	
ks. Czryniański Seweryn Karol Kisielski	kierown. szkoły " "	złe złe	
Władysław Szymański Kolman Hütter	naczelnik stacyi proboszcz	znakomite znakomite	
ks. Aleksander Chudalski Józef Droba	kierown. szkoły farmaceuta	dobre dobre	
Franciszek Bemben ksiądz Wikary tamtejszego	probostwa sekr. Rady pow.	znakomite dobre	Nadzoruje właściciel dóbr Adolf Poźniak.
Leopold Brąglewicz ks. Celestyn Kulczycki	proboszcz oficyalista dwor.	bardzo dobre znakomite	
Leopold Szafranski			

Dorzecze		Liczba porząd. stacyi	Stacya	Powiat	Geograficzna		Wzniesienie nad poziom morza w metr.
Liczba	rzeka				szerokość	długość	
XI.	Wisłok	43	Błażowa	Rzeszów	49° 53'	39° 46'	249
XII.	San	44	Beniowa	Turka	49° 3'	40° 32'	698
		45	Smolnik	Lisko	49° 13'	40° 22'	616
		46	Smerek	"	49° 10'	40° 6'	570
		47	Wojtkowa	Dobromil	49° 35'	40° 13'	384
		48	Holubla (Wapowce)	Przemysł	49° 47'	40° 20'	323
		49	Rudki	Rudki	49° 39'	41° 9'	273
		50	Krukienice	Mościska	49° 41'	40° 50'	305
		51	Jaworów	Jaworów	49° 57'	41° 3'	230
		52	Niemirów	Rawa	50° 6'	41° 6'	266
		53	Lubaczów	Cieszanów	50° 9'	40° 48'	300
		54	Narol	"	50° 21'	41° 0'	260
		55	Sokolów	Kolbuszowa	50° 14'	39° 47'	219
		56	Rudnik	Nisko	50° 27'	39° 55'	189
		57	Wrzawy	Tarnobrzeg	50° 42'	39° 32'	148
		XIII.	Bug	58	Pluchów	Złoczów	49° 45'
59	Podhorce			"	49° 56'	42° 39'	398
60	Romanów			Bóbrka	49° 42'	42° 1'	280
61	Kamionka strumił.			Kamionka strum.	50° 7'	42° 1'	197
62	Fujna			Żółkiew	50° 2'	41° 29'	265
63	Żółkiew			"	50° 3'	41° 39'	219
64	Potylicz			Rawa	50° 13'	41° 14'	232
65	Lubycza			"	50° 21'	41° 11'	244
66	Sokal			Sokal	50° 28'	41° 57'	178
XIV.	Styr	67	Boratyn	Brody	49° 59'	42° 50'	290
XV.	Dniestr górny	68	Radziechów	Kamionka strum.	50° 17'	42° 19'	225
		69	Borysław	Drohobycz	49° 17'	41° 5'	407
		70	Janów	Gródek	49° 55'	41° 24'	298
XVI.	Podolskie dopływy Dniestru	71	Bóbrka	Bóbrka	49° 38'	41° 58'	263
		72	Świerz	Przemysłany	Z powodu		
		73	Przemysłany	"	49° 40'	42° 14'	296
		74	Pomorzany	Złoczów	49° 38'	42° 36'	298
		75	Narajów	Brzeżany	49° 32'	42° 27'	285
		76	Kozowa	"	49° 26'	42° 49'	306
		77	Buczacz	Buczacz	49° 4'	43° 4'	260
		78	Jagielnica	Czortków	48° 57'	43° 25'	302
		79	Skałat	Skałat	49° 26'	43° 39'	290

Imię i nazwisko obserwatora	Godność obserwatora	Ocena stacyi pod względem poło- żenia i przyda- tności do spo- strzeżeń	U w a g a
Jan Wassung	kierown. szkoły	dobre	Stacya urządzona dopiero z mym przyjazdem 20. listopada.
Władysław Truszkowski ks. Konst. Hrycykiewicz	właściciel dóbr proboszcz	znakomite dtto	Stacyę urządzono za pomocą Dr. Zdunia, w Lutowiskach była niemożliwą.
ks. Bazyli Ustyanowski Buczma Kazimierz Bernatowicz	" " pocztmistrz starszy leśniczy	dtto dobre nieszczególne	Państwo Krasiczyńskie wybrało to miejsce.
Władysław Żebrowski ks. Hilary Podoliński Leon Walek Ludwik Maślakiewicz ks. Jan Jabłonowski August Musakowski Bolesław Chudziński	kierown. szkoły proboszcz kanc. Rady pow. pocztmistrz proboszcz kierown. szkoły " "	średnie znakomite średnie znakomite dobre średnie bardzo dobre	Nadzór. Rada powiatowa.
Roman Tichy	rządca dóbr	znakomite	Zmieniono stacyę z przyczyny położenia i przez wzgląd na obserwatora.
Adam Zych	organista	dtto	Ma być urządzona stacya meteorologiczna II. rzędu.
Seweryn Kmicikiewicz	właściciel dóbr	dtto	Nadzór ma ks. proboszcz Jan Stepień.
Zarząd dóbr	nieobecny	dtto	
Maksym. Czarniański Mydloch	kier. szk. przem. leśniczy	bardzo dobre dtto dobre	
Robert Nabelak ks. Józef Czerwiński	sekr. Rady pow. proboszcz	średnie nieszczególne	
Grzegorz Ziembicki Biuro Rady powiatowej	dzierżawca dóbr	znakomite dtto	Ma być urządzona stacya meteorologiczna II. rzędu.
Józef Malicz	kierown. szkoły	bardzo dobre	Miejsce spostrzegania niestałe.
Franciszek Mrozowski	kasyer Tow. zal.	dobre	
Stefan Kowalów	kierown. szkoły	średnie	
Aleksander Szeparowicz	" "	bardzo dobre	
Antoni Szlemkiewicz	" "	dobre	
braku obserwatora jako Mikołaj Sydor	też niekoniecznej potrzeby skasowałem.	dobre	
obserwatora nie ks. Teodor Korduba	kierown. szkół zostałem	średnie	
Bazyli Majdani	proboszcz kierown. szkoły	bardzo dobre dobre	Aptekarz Pistreich miał zmienić mieszkanie, w nowem nie ma miejsca do ustawienia naczyń.
Witalis Chamiec	dzierżawca	bardzo dobre	Stacya znajduje się za Buczaczem w Gaju Żalanowskim.
Karol Godzień	dyrektor	dtto	
Stanisław Lang	kierown. szkoły	średnie	

Dorzecze		Liczba porząd. stacyi	Stacya	Powiat	Geograficzna		Wzniesienie nad poziom morza w metr.
Liczba	rzeka				szero-kość	dłu-gość	
XVII.	Świca	80	Senezczów	Dolina	48° 44'	41° 15'	684
		81	Mizuń	"	48° 55'	41° 33'	386
XVIII.	Łomnica	82	Jasień	Kałuż	48° 45'	41° 50'	398
XIX.	Bystrzyca sołotwiń.	83	Porohy	Bohorodeczany	48° 41'	41° 56'	411
		84	Załukiew	Stanisławów	49° 7'	42° 23'	212
XX.	Bystrzyca nadworn.	85	Zielona	Nadwórna	48° 32'	42° 0'	518
		86	Nadwórna	"	48° 38'	42° 14'	420
		87	Otynia	Tłumacz	48° 44'	42° 32'	289
XXI.	Prut	88	Tartarów	Nadwórna	48° 21'	42° 15'	563
		89	Kossów	Kossów	48° 19'	42° 45'	304

Imię i nazwisko obserwatora	Godność obserwatora	Ocena stacyi pod względem poło- żenia i przyda- tności do spo- strzeżeń	U w a g a
ks. Ohrymowicz ks. Dorożyński Józef Flechner Antoni Anderka ks. Leon Laurecki	proboszcz proboszcz c. k. rządca leśniczy proboszcz	bardzo dobre znakomite znakomite bardzo dobre bardzo dobre	Stacya Tow. tatrzańskiego. W Stanisławowie będzie stacya meteorologiczna II. rzędu. Stacya znajduje się w Hołodyszczu.
Ryszard Lauterbach	leśniczy	bardzo dobre	Dawniej stacya centr. Instyt. i Towarzystwa tatrzańskiego,
Michał Garbi	kierown. szkoły	bardzo dobre	Obsługiwana przez Towarzystwo tatrzańskie.
Aleksander Dawidowicz Władysław Pompein	konduktor dr. kr. leśniczy	dobre bardzo dobre	Obsługiwana przez Towarzystwo tatrzańskie.
Edmund Górski	sekr. Rady pow.	nieszczęgólne	Stacya Tow. tatrzańskiego.

Dominik Zbrożek.

Wykaz stacyj meteorologicznych w Galicyi.

Liczba porządk.	S t a c y a	Wydziału krajow.	Centraln. Instyt.	Komisyi fizyol.	Dyrekt. domen i las.	Towarz. Tatr.	Liczba porządk.	S t a c y a	Wydziału krajow.	Centraln. Instyt.	Komisyi fizyol.	Dyrekt. domen i las.	Towarz. Tatr.
1	Andrychów	1		Z przeniesienia . . .	19	11	7	11	6
2	Beniowa	1	41	Jawornik	1	.
3	Berehy	1	.	42	Jarosław	1	1	.	.
4	Białka	1	.	.	1	43	Jasień	1	.	.	1	.
5	Biecz	1	44	Jaślika	1
6	Bielsko	1	.	.	45	Jaworów	1
7	Błażowa	1	46	Jedlicze	1
8	Bochnia	1	1	.	.	47	Jodłownik	1	1	.	.
9	Bohorodczany	1	1	.	.	48	Jordanów	1
10	Bolechów	1	.	49	Kalwarya	1	.	.	1	.
11	Boratyn	1	50	Kałusz	1
12	Borysław	1	51	Kamionka strum.	1
13	Bóbrka	1	52	Kasina wielka	1
14	Brzesko	1	53	Kniaźdwór.	1	.
15	Buczacz	1	54	Kobiernice	1
16	Chronów	1	.	.	1	55	Kolbuszowa	1
17	Chrzanów	1	.	.	1	56	Kołatycze	1	1	.	.
18	Chyrów	1	1	.	.	57	Kołomyja	1	1	.	.
19	Ciężkowice	1	58	Komarno	1	1	.	.
20	Czarny Dunajec	1	.	.	1	59	Kossów	1	1	.	1	1
21	Czernichów	1	1	.	.	60	Kozowa	1
22	Dąbrowa	1	61	Koszarowa	1
23	Delatyn	1	.	62	Kraków	1	1	.	.
24	Dobra	1	63	Krasna	1	.
25	Dobrohostów	1	.	64	Krempna	1
26	Dobromil	1	.	65	Krukienice	1
27	Dobrzechów	1	1	.	.	66	Krynica	1	1	1	.
28	Dora	1	.	67	Krzyszowice	1
29	Drohobycz	1	1	1	.	68	Krzyworównia	1	1	.	.
30	Dukla	1	.	.	.	1	69	Kuty	1	.	1	1
31	Fujna	1	70	Limanowa	1
32	Gawłówek	1	.	71	Lipnica murow.	1
33	Gorlice	1	72	Lisowice	1	.
34	Grobla	1	.	73	Lubaczów	1
35	Grybów	1	74	Lubianki	1	.	.	1
36	Holubla (Wapowce).	1	75	Lubień	1	.	.	.
37	Hryniawa	1	.	1	1	76	Lubycza	1
38	Jabłonów	1	.	77	Lwów	1	1	.	.
39	Jagielnica	1	78	Ławrów	1	1	.	.
40	Janów	1	79	Łomna	1	1	.	.
	Do przeniesienia	19	11	7	11	6		Do przeniesienia	39	26	18	20	9

Liczba porządk.	Stacja	Wydziału krajow.					Liczba porządk.	Stacja	Wydziału krajow.				
		Centraln.	Instytut.	Komisji fizjol.	Dyrekt. domen i las.	Towarz. Taurz.			Centraln.	Instytut.	Komisji fizjol.	Dyrekt. domen i las.	Towarz. Taurz.
	Z przeniesienia.	39	26	18	20	9		Z przeniesienia.	63	41	24	31	20
80	Łopianka	.	.	.	1	.	126	Rudki	1
81	Majdan	1	127	Rudnik	1
82	Maków	.	1	.	.	1	128	Rypianka	.	.	.	1	.
83	Maniów	.	1	1	.	.	129	Rzeszów	.	1	1	.	.
84	Maniowy	.	1	.	.	1	130	Sambor	.	1	1	.	.
85	Michowa	.	.	.	1	.	131	Seneczów	1
86	Mielec	1	132	Skalat.	1
87	Mikuliczyn.	1	1	.	.	1	133	Skole	1
88	Milówka.	.	1	.	.	1	134	Smolnik	.	.	1	.	.
89	Mizuń.	1	.	.	1	.	135	Smolnik (Lutowiska)	1
90	Mogilany	.	1	.	.	1	136	Smerek	1
91	Muszyna.	.	.	.	1	.	137	Snietnica	1	.	.	1	.
92	Myslenice	1	1	.	.	1	138	Sokal	1
93	Nahujowice	.	.	.	1	.	139	Sokolów	1
94	Nadwórna	1	1	.	.	1	140	Stanisławice	.	.	.	1	.
95	Narajów	1	141	Stanisławów	1	1	.	.	.
96	Narol	1	142	Starawieś	.	1	1	.	.
97	Niebyłów	.	.	.	1	.	143	Staremiasto	.	1	1	.	.
98	Niemirów	1	144	Stary Sącz.	.	.	.	1	.
99	Niepołomice	.	.	.	1	.	145	Starzawa	.	.	.	1	.
100	Nowagóra	1	146	Strome	1
101	Nowotaniec	1	147	Stryj	.	1	1	.	1
102	Nowy Sącz	.	1	1	.	.	148	Sucha	1
103	Nowy Targ	.	1	.	.	1	149	Suchodół	.	.	.	1	.
104	Oślaw	.	.	.	1	.	150	Szczawnica	.	1	1	.	.
105	Otynia	1	151	Szeszory	.	.	.	1	.
106	Ożydów	.	1	1	.	.	152	Tarnobrzeg	1
107	Pechnik (Jaworów)	.	1	.	.	.	153	Tarnopol	.	1	1	.	.
108	Peczeniżyn	.	.	.	1	.	154	Tarnów	.	1	1	.	.
109	Pilzno.	.	1	1	.	.	155	Tartarów	1
110	Pluchow.	1	156	Trzciana.	1
111	Podhorce	1	157	Turka.	.	1	1	.	.
112	Podmanasterek	.	1	1	.	.	158	Turza wielka	.	.	.	1	.
113	Polanica.	.	.	.	1	.	159	Tustanowiec	.	.	.	1	.
114	Pomorzany.	1	160	Tyniec	.	.	.	1	.
115	Porohy	1	.	.	.	1	161	Ujście Jezuickie	.	1	1	.	.
116	Poronin	.	1	1	.	1	162	Ujście solne	1
117	Potylicz	1	163	Ustrzyki dolne	.	1	1	.	.
118	Przemysłany	1	164	Uszew	.	.	.	1	.
119	Raba wyżna	1	165	Utropy	.	.	.	1	.
120	Rabka	1	.	.	.	1	166	Wadowice	.	1	1	.	.
121	Rachin	.	.	.	1	.	167	Warzyce	.	.	.	1	.
122	Radziechów	1	168	Wieliczka	.	1	1	.	.
123	Radziszów	1	169	Wielopole	1
124	Rajeza	1	170	Wisłok wyżny	1
125	Romanów	1	171	Wojtkowa.	1
	Do przeniesienia	63	41	24	31	20		Do przeniesienia.	82	55	38	44	22

Liczba porządk.	Stacya	Wydziału krajow.					Liczba porządk.	Stacya	Wydziału krajow.				
		Centraln. Instyt.	Komisji fizjol.	Dyrek. domen i las.	Towarz. Tatr.				Centraln. Instyt.	Komisji qzjol.	Dyrek. domen i las	Towarz. Tatr.	
	Z przeniesienia . .	82	55	38	44	22		Z przeniesienia . .	87	55	38	44	23
172	Wrzawy	1	178	Zielona	1
173	Wysowa	1	179	Złoczów	1	1	.	.
174	Zakopane	1	180	Zwardoń	1
175	Zalukiew	1	181	Żabie	1	.	.	1
176	Zator	1	182	Żółkiew	1
177	Zawoja	1	183	Żywiec	1	1	.	.
	Do przeniesienia .	87	55	38	44	23		Razem . .	90	58	40	44	24
								Samoistnych	79	2	2	35	2

Do tych stacyj należy jeszcze dodać dwie samoistne stacye ombrometryczne Domen i lasów w Kadobnie i Słobodzie Dolińskiej.

Wszystkich zatem stacyi meteorologicznych będzie 185. Samoistnych zaś stacyj Dyrekcyi Domen i lasów będzie 37.

We Lwowie, dnia 19. Stycznia 1887.

Dominik Zbrożek.

Alegat 16. do LW. 55.668 z r. 1887.

Przedłożenie Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia o regulacji środkowej sekcji rzeki Gnilej Lipy.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacja rzeki Gnilej Lipy na przestrzeni od mostu na drodze państwowej w Rudzie do mostu na drodze gminnej w Bursztynie, w powiecie Rohatyńskim, ma być wykonaną jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma zatwierdzony przez Ministerstwo rolnictwa projekt Wydziału krajowego z roku 1886., prelinujący koszty robót na 285.000 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie, w porozumieniu z administracją Państwa, w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacji, włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu, pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczyniać:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent prelinowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §, 6. ust. I. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym, przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą prelinowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej

ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych, w §. 3. c) wymienionych, zawiązaną będzie przez administracyę Państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut, przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Czas trwania budowy ustanawia się na lat sześć. Termin rozpoczęcia budowy oznaczy Wydział krajowy, w porozumieniu z administracyą Państwa.

§. 6.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacye konkurencyjne mają być uiszczone w czasie budowy w sześciu równych ratach rocznych z góry.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz. Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulacyę gruntów;

2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń, potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 8.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i administracyą funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego, obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczy ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedzialni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z administracyą państwa.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 17. do LW. 55.668 z r. 1887.

Przedłożenie Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia o regulacyi dolnej sekcji rzeki Gniłej Lipy.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Gniłej Lipy na przestrzeni od mostu na drodze gmin-
nej w Bursztynie do ujścia do Dniestru, w powiecie Rohatyńskim i Stani-
sławowskim, ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma zatwierdzony przez
Ministerstwo rolnictwa projekt Wydziału krajowego z roku 1886., prelimi-
nujący koszta robót na 255.000 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian
w tym projekcie, w porozumieniu z administracją Państwa, w obrębie
granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie bu-
dowy i kosztami zarządu, pokryte będą z mającego się w tym celu utwo-
rzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczyniać:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu
procent preliminarzowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4.
ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwro-
tnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okrę-
gu konkurencyjnym, przez władze administracyjne oznaczyć się mającym,
resztą preliminarzowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy

wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. c) wymienionych, zawiązaną będzie przez administrację Państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut, przez władzę polityczną ułożyc się mający.

§. 5.

Czas trwania budowy ustanawia się na lat sześć. Termin rozpoczęcia budowy oznaczy Wydział krajowy w porozumieniu z administracją Państwa.

§. 6.

Zasilki krajowe i państwowe, oraz prestacje konkurencyjne, mają być uiszczone w czasie budowy w sześciu równych ratach rocznych z góry.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulację gruntów;
2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń, potrzebnych dla konserwacji budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 8.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych zarówno jak i administracją funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, któremu też, podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z administracją Państwa.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.